

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ОПШТИНА БЕОЧИН

СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА ОПШТИНЕ БЕОЧИН

Институт за економику пољопривреде

Београд, март 2008. године

Наслов документа: СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА ОПШТИНЕ БЕОЧИН

Нручилац: ОПШТИНА БЕОЧИН, ул. Светосавска бр. 25, 21300 Беочин

Извршилац: ИНСТИТУТ ЗА ЕКОНОМИКУ ПОЉОПРИВРЕДЕ, ул. Волгина бр. 15, 11060 Београд

Руководилац пројекта: проф. др Драго Цвијановић

Руководилац истраживачког тима: др Јонел Субић

Истраживачки тим:

Др Владана Хамовић	Увод
Мр Иван Ђурић	Полазне основе
Мр Антон Пушкарић	
Лана Ивановић	
Мр Наташа Цецић	Природне карактеристике
Бојана Бекић	
Проф. др Мирјана Савић	Структура расположивих природних ресурса
Мр Нада Мијајловић	
Мр Бранко Катић	Хумани капитал
Др Весна Поповић	Пољопривреда
Мр Весна Параушић	
Др Владана Хамовић	Економски развој
Мр Иван Ђурић	
Мр Антон Пушкарић	
Лана Ивановић	
Предраг Вуковић	
Славица Арсић	
Мр Наташа Цецић	Инфраструктура као фактор локалног развоја
Мр Весна Параушић	
Марко Јелочник	
Велибор Потребић	
Мр Весна Параушић	Социјални развој
Др Владана Хамовић	Циљеви и основни дугорочни задаци и правци развоја Општине
Проф. др Мирјана Савић	
Др Весна Поповић	
Мр Весна Параушић	
Предраг Вуковић	
Др Јонел Субић	Инвестиције и развој
Мр Бранко Михаиловић	
Др Јонел Субић	Развојни приоритети и инвестиционе препоруке
Мр Бранко Михаиловић	
Мр Бранко Катић	Имплементација Стратегије развоја
Оливер Петковић	
Проф. др Драго Цвијановић	Закључна разматрања
Др Јонел Субић	

САДРЖАЈ

УВОД	1
I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ	5
1.1. ОСНОВНЕ ГЕОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ ОПШТИНЕ	5
1.2. ПОЛОЖАЈ ТЕРИТОРИЈЕ ОПШТИНЕ У ОКРУЖЕЊУ	7
1.3. МАКРОЕКОНОМСКИ УСЛОВИ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ	7
1.4. ДРУШТВЕНА СТРУКТУРА	13
II ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	15
2.1. РЕЉЕФ И ВИСИНСКА ОБЕЛЕЖЈА ПОДРУЧЈА	15
2.2. ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	17
2.2.1. Основни климатски индикатори	17
2.2.1.1. Температуре ваздуха	18
2.2.1.2. Инсолација	19
2.2.1.3. Релативна влажност ваздуха	19
2.2.1.4. Ветар	19
2.2.1.5. Падавине	19
2.2.1.6. Евапотранспирација	20
2.2.1.7. Ефективне падавине	20
2.3. ХИДРОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ И КВАЛИТЕТ ВОДЕ	21
2.4. ГЛОБАЛНА ОЦЕНА ПРИРОДНЕ ХЕТЕРОГЕНОСТИ ТЕРИТОРИЈЕ СА СТАНОВИШТА ЕКОЛОШКИХ ПОТЕНЦИЈАЛА И ОГРАНИЧЕЊА РАЗВОЈА	23
III СТРУКТУРА РАСПОЛОЖИВИХ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА	25
3.1. СТРУКТУРА ПРОСТОРА	25
3.2. ПОВРШИНА И СТРУКТУРА КОРИШЋЕЊА ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА	25
3.3. СТАЊЕ ШУМСКОГ ФОНДА	27
3.3.1. Циљеви развоја шумарства	29
3.4. ЛОВСТВО	30
3.4.1. Циљеви развоја ловства	31
3.5. ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ОЧУВАЊА ПРИРОДНИХ РЕСУРСА	31
3.6. ОЦЕНА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ КАО ЛОКАЛНОГ РАЗВОЈНОГ ПОТЕНЦИЈАЛА И ЕЛЕМЕНАТА КВАЛИТЕТА ЖИВЉЕЊА	31
IV ХУМАНИ КАПИТАЛ	33
4.1. ПРИСТУП ПРОБЛЕМУ	33
4.2. СТАНОВНИШТВО	34
4.2.1. Глобалне демографске тенденције у периоду 1948-2002	34
4.2.2. Становништво по насељима	34
4.2.3. Домаћинства	38

4.3. СТРУКТУРА СТАНОВНИШТВА	39
4.3.1. Градско и рурално становништво	39
4.3.2. Полна и старосна структура становништва	39
4.3.3. Национална структура	41
4.3.4. Образовна структура	41
4.3.5. Активно становништво	42
4.3.6. Апсолутни и релативни број пољопривредног становништва	43
4.3.7. Број и структура домаћинства према изворима прихода	43
4.4. ТЕНДЕНЦИЈЕ И СТАЊЕ НА ТРЖИШТУ РАДА	44
4.5. ГЛОБАЛНА ОЦЕНА ДЕМОГРАФСКИХ ПОТЕНЦИЈАЛА И ОГРАНИЧЕЊА	46
V ПОЉОПРИВРЕДА	52
5.1. ЕКОНОМСКО - ОРГАНИЗАЦИОНА ОБЕЛЕЖЈА НОСИЛАЦА ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ	52
5.1.1. Пољопривредна газдинства	52
5.1.1.1. Број и заступљеност домаћинства са газдинством	52
5.1.1.2. Структура газдинства према величини поседа	53
5.1.1.3. Број и старост становништва на газдинствима	54
5.1.1.4. Основне факторске релације: радна снага-земљиште	55
5.1.1.5. Основне факторске релације: сточни фонд-земљиште	56
5.1.1.6. Структура домаћинства према изворима прихода	57
5.1.2. Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника	60
5.2. ПОЉОПРИВРЕДНА ПРОИЗВОДЊА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ	62
5.2.1. Пољопривредно земљиште	62
5.2.2. Производња и приноси у примарној пољопривреди	63
5.2.2.1. Ратарство и повртарство	63
5.2.2.2. Индустијско и крмно биље	64
5.2.2.3. Воћарство и виноградарство	65
5.2.2.4. Сточарство и ливадарство	66
5.2.3. Одрживи пољопривредни и рурални развој	67
5.3. ТРЖИШНА И ИНСТИТУЦИОНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА ПОЉОПРИВРЕДЕ	68
5.3.1. Ниво агротехничких улагања и канали снабдевања пољопривредника основним репроматеријалом за пољопривредну производњу.....	68
5.3.2. Тржиште пољопривредних производа	69
5.3.2.1. Тржиште стоке (јунад, свиње)	70
5.3.2.2. Тржиште млека	71
5.3.2.3. Тржиште ратарских култура	71
5.3.2.4. Тржиште грожђа и вина	71
5.3.2.5. Тржиште воћа и поврћа	73
5.3.2.6. Тржиште органских производа	73
5.3.3. Услуге у области примарне пољопривреде	74

VI ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ	80
6.1. ДИНАМИКА И СТРУКТУРА ДРУШТВЕНОГ ПРОИЗВОДА ОПШТИНЕ	80
6.2. ПРОЈЕКЦИЈА ДРУШТВЕНОГ ПРОИЗВОДА	82
6.3. УСЛОВИ И ПЕРСПЕКТИВЕ РАЗВОЈА ИНДУСТРИЈЕ И ГРАЂЕВИНАРСТВА	84
6.4. УСЛОВИ И ПЕРСПЕКТИВЕ РАЗВОЈА ТРГОВИНЕ НА МАЛО	87
6.5. УСЛОВИ И ПЕРСПЕКТИВЕ РАЗВОЈА ТУРИЗМА	89
6.5.1. Природне атрактивности дестинације Беочин	89
6.5.2. Друштвене погодности за развој туризма	89
6.6. ОЦЕНА НИВОА ЖИВОТНОГ СТАНДАРДА СТАНОВНИШТВА	90
6.6.1. Незапосленост	90
6.6.2. Куповна моћ становништва	91
6.6.3. Лична потрошња	91
6.7. ГЛОБАЛНА ОЦЕНА ДОСТИГНУТОГ НИВОА ЕКОНОМСКОГ РАЗВОЈА И ОСНОВНИ ПРОБЛЕМИ	92
6.6.1. Активност удружења малих привредника	93
VII ИНФРАСТРУКТУРА КАО ФАКТОР ЛОКАЛНОГ РАЗВОЈА	96
7.1. ВОДОПРИВРЕДНА ИНФРАСТРУКТУРА	96
7.1.1. Хидротехничке мелиорације	96
7.2. САОБРАЋАЈ И САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА	97
7.2.1. Друмски саобраћај	97
7.2.2. Железнички саобраћај	100
7.2.3. Водни саобраћај	101
7.2.4. Ваздушни саобраћај	101
7.2.5. Мултимодални саобраћај	101
7.3. ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА	102
7.3.1. Снабдевање електричном енергијом	102
7.3.2. Могућности коришћења нових обновљивих извора енергије	103
7.3.3. Гасоводна мрежа	103
7.4. СТАМБЕНО-КОМУНАЛНА ПРИВРЕДА	104
7.4.1. Водоснабдевање	104
7.4.2. Канализациона мрежа	105
7.4.3. Одржавање хигијене и зелених површина	106
7.4.4. Одношење смећа	106
7.4.5. Градска пијаца	106
7.4.6. Производња и дистрибуција топлотне енергије	107
7.5. ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ И ПОШТАНСКИ САОБРАЋАЈ	107
7.5.1. Фиксна телефонија	107
7.5.2. Мобилна телефонија	108
7.5.3. Поште	109
7.5.4. Приступ интернету	109

7.5.5. Јавно информисање	109
VIII СОЦИЈАНИ РАЗВОЈ	110
8.1. ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ НАСЕЉСКЕ МРЕЖЕ	110
8.2. ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ	110
8.2.1. Организација предшколског образовања	110
8.2.2. Организација основног образовања	113
8.3. ОРГАНИЗАЦИЈА МРЕЖЕ ОБЈЕКТА ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ	114
8.4. ОСНОВНИ ПРОБЛЕМИ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ	115
8.5. УСТАНОВЕ И ОРГАНИЗАЦИЈА У ОБЛАСТИ КУЛТУРЕ И СПОРТА	116
IX ЦИЉЕВИ И ОСНОВНИ ДУГОРОЧНИ ЗАДАЦИ И ПРАВЦИ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ	120
9.1. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ОЧУВАЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА	120
9.1.1. Циљеви заштите животне средине и очувања природних ресурса	121
9.2. СТАНОВНИШТВО, НАСЕЉА И СОЦИЈАЛНИ РАЗВОЈ	122
9.2.1. Становништво	122
9.2.2. Мрежа насеља	122
9.2.3. Јавне службе	122
9.3. ПРАВЦИ ДАЉЕГ РАЗВОЈА ПРИВРЕДЕ	123
9.4. ОДРЖИВИ ПОЉОПРИВРЕДНИ И РУРАЛНИ РАЗВОЈ	124
9.5. СТРАТЕШКИ ПРАВЦИ ИНТЕЗИВИРАЊА ТУРИСТИЧКОГ РАЗВОЈА	125
9.6. ПОЗИЦИОНИРАЊЕ ТУРИСТИЧКЕ ПРИВРЕДЕ ОПШТИНЕ БЕОЧИН	132
9.6.1. Производи	133
9.6.2. Тржишта	134
9.6.3. Неки аспекти могућих маркетиншких акција	134
9.7. ОСНОВНИ ПРАВЦИ ДАЉЕГ ПРИВРЕДНОГ РАЗВОЈА	135
9.7.1. Заштита животне средине и очување природних ресурса	135
9.7.2. Становништво, насеља и социјални развој	135
9.7.3. Привредни развој	135
9.8. ОДРЖИВИ ПОЉОПРИВРЕДНИ И РУРАЛНИ РАЗВОЈ	136
X ИНВЕСТИЦИЈЕ И РАЗВОЈ	137
10.1. УЛОГА ИНВЕСТИЦИЈА У ПРОЦЕСУ СОЦИО-ЕКОНОМСКОГ РАЗВОЈА	137
10.2. ОПШТА ОБЕЛЕЖЈА ДОСАДАШЊИХ ИНВЕСТИЦИОНИХ УЛАГАЊА	139
10.3. ОСТВАРЕНЕ ИНВЕСТИЦИЈЕ ПО ДЕЛАТНОСТИМА	139
10.4. ИЗВРШЕНЕ ИСПЛАТЕ ЗА ИНВЕСТИЦИЈЕ У ОСНОВНА СРЕДСТВА	145
10.5. ИЗВРШЕНЕ ИСПЛАТЕ ЗА УЛАГАЊА У ЗГРАДЕ, ГРАЂЕВИНСКЕ ОБЈЕКТЕ, ОПРЕМУ И ЗЕМЉИШТЕ ИЗ БУЏЕТА ОПШТИНЕ БЕОЧИН	147
XI РАЗВОЈНИ ПРИОРИТЕТИ И ИНВЕСТИЦИОНЕ ПРЕПОРУКЕ	150
11.1. ПРИОРИТЕТИ ПО ДЕЛАТНОСТИМА	150

11.1.1. Пољопривреда и рибарство	150
11.1.2. Шумарство	151
11.1.3. Водопривреда	152
11.1.4. Индустија и занатство	152
11.1.5. Грађевинарство и инфраструктурно опремање локација	152
11.1.6. Саобраћај	153
11.1.7. Трговина, угоститељство и туризам	153
11.2. МОГУЋИ ПРАВЦИ УЛАГАЊА НА ОСНОВУ СПРОВЕДЕНЕ АНКЕТЕ	154
11.2.1. Приоритети месних заједница, у периоду 2007-2012. година	154
11.2.2. Интереси правних лица, у периоду 2007-2012. година	155
11.2.2.1. Интереси земљорадничких задруга, у периоду 2007-2012. година	156
11.2.3. Намере развојно одређених домаћинстава, у периоду 2007-2012. година	157
11.3. РАЗВОЈНЕ ШАНСЕ ПО ОСНОВУ НАЦИОНАЛНОГ ИНВЕСТИЦИОНОГ ПЛАНА	158
11.3.1. Приоритетни локални пројекти, за 2008. годину	158
11.3.2. Предлог могућих инвестиција по секторима, за 2008. годину	159
11.3.3. Пројекти за које су одобрена средства из НИП-а, за 2006/2007. годину	159
11.4. МОГУЋИ ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА ИНВЕСТИЦИЈА У НАРЕДНОМ ПЕРИОДУ	160
11.5. ПРЕДЛОГ МАЛИХ И СРЕДЊИХ ПРОГРАМА ЗА УЛАГАЊА У АГРАРНУ ПРИВРЕДУ	160
XII ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА	171
12.1. ЛОКАЛНА САМОУПРАВА	171
12.2. НАДЛЕЖНОСТИ И ОБАВЕЗЕ У ПРОЦЕСУ УСВАЈАЊА И СПРОВОЂЕЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА	172
12.3. ПОТЕНЦИЈАЛНИ АКТЕРИ СПРОВОЂЕЊА СТРАТЕГИЈЕ	173
12.4. ИНСТИТУЦИОНАЛНО - ОРГАНИЗАЦИОНИ ОКВИРИ, КООРДИНИРАЊЕ, НАДГЛЕДАЊЕ И ПЛАНИРАЊЕ АКТИВНОСТИ У ПРОЦЕСУ СПРОВОЂЕЊА СТРАТЕГИЈЕ	173
12.5. РАЗВОЈ ИНФОРМАТИЧКЕ ОСНОВЕ И УСПОСТАВЉАЊЕ МОНИТОРИНГ СИСТЕМА	174
12.5.1. Проблеми развоја информатичке основе	174
12.5.1. Правци развоја информатичке основе	175
12.6. МОГУЋНОСТИ ПОДРШКЕ МЕРАМА И ИНСТРУМЕНТИМА ОПШТЕ ЕКОНОМСКЕ ПОЛИТИКЕ, СЕКТОРСКИХ ПОЛИТИКА, ЕВРОПСКИХ РЕГИОНАЛНИХ И ДРУГИХ РАЗВОЈНИХ ПРОГРАМА	176
ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА	178
ЛИТЕРАТУРА	183
ПРИЛОЗИ	187

УВОД

Процес транзиције социо-економског и политичког система који још увек траје у нашој у земљи и отварање српске привреде према процесима глобализације и модернизације, донели су и позитивне, али у много већој мери негативне ефекте и њихов мултипликован негативни утицај, посебно у домену јачања просторне диференцијације нивоа економског развоја. Ови процеси су довели у многим недовољно развијеним општинама до осетног погоршања економске ситуације, на шта се надовезао, поред честе појаве потпуног прекида привредних активности и пораст незапослености. То се догодило добрим делом у општини Беочин, која за сада није осетила праве користи од транзиционих процеса, што јој намеће неопходност идентификовања и усвајања сопствене Стратегије развоја, која би постала програм, план, а затим акција.

Активности које су управни органи општине Беочин предузели ради идентификовања, одређивања и покретања сложеног процеса партиципативног територијалног развоја, резултирале су израдом ове Стратегије. Основу рада представљала је теза да активности које повећавају конкурентност одређеног подручја, као места становања и вођења економских делатности, условљавају њихов одрживи развој. Друштвено-економске карактеристике градова и региона, које су до сада приказиване у стандардним географским анализама и описима стања, добиле су нову конотацију. Сада се анализирају, у првом реду, они елементи који одлучују о нивоу конкурентности, доприносе развоју предузетништва, а посебно они који одлучују о инвестиционој атрактивности одређене територије.

После вишемесечног интензивног рада од стране истраживачког тима Института за економику пољопривреде - Београд, а у непосредној сарадњи са званичним представницима локалне самоуправе и представницима појединих привредних субјеката са подручја Општине и индивидуалним произвођачима и пољопривредним газдинствима, уз уважавање стратешких докумената вишег ранга (Републике, Покрајине, Региона и Општине), законских и других прописа, постојећих планова, пројеката и визија у самој Општини, прихватљивих сугестија и предлога чланова Савета пројекта, доступних статистичких података и консултацију расположиве актуелне литературе, настао је овај развојни документ.

Стратегија је посвећена детаљном сагледавању и анализирању постојећег стања у општини Беочин, уочавању ограничења која су препрека за бржи напредак; свих могућности да се у наредном периоду постепено побољшавају услови живота на овом подручју, наравно, користећи пре свега, све расположиве природне и људске потенцијале и све могуће изворе средстава, приоритете развоја, правце усмеравања активности и средстава, као и могуће изворе средстава за инвестиције, као основног покретача и носиоца развоја. На основу комплексног сагледавања свих природних, економских, друштвених, еколошких и институционалних компоненти понуде истраживаног подручја, проистекли су одређени закључци о вредновању постојећег друштвеног капитала и природних ресурса, који су послужили као добар основ за утврђење конкурентности територије Општине са аспекта привлачења капитала, знања и иновација, као кључних фактора за успостављање позитивне тенденције одрживог развоја и дугорочног обезбеђења повећања укупног квалитета живота на овом подручју. У општини Беочин постоји велика резерва људског ресурса у пољопривредном становништву и пољопривредним домаћинствима, која представља могућност за заснивање запослења у разним делатностима, чиме би се допринело повећању прихода и стандарда породице и становништва. При томе треба поменути да у европској пракси постоји велико залагање за интегралним третирањем сеоских средина и оближњих градова као јединствених функционалних регионалних целина и растућој међузависности на релацији град-село, унутар региона као функционалног просторног ентитета.

Један од развојних потенцијала у општини Беочин представља пројекат изградње индустријског парка на површини од 20 ha земљишта, који би могао да привуче потенцијалне инвеститоре да

са својом пројекцијом рада и развоја потпомогну подизање општег нивоа привредне активности, стварању нових радних места, смањењу незапослености, повећању производње, извоза и економског развоја, не само Локалне заједнице већ и регије у целини. За општину Беочин, развојни потенцијали су ипак у природним ресурсима, реци Дунав, националном парку Фрушка Гора и осталим природним условима за развој виноградарства, сточарства и риболова.

Стратегија развоја општине Беочин треба да се базира управо на експлоатацији недовољно коришћених капацитета у пољопривреди, производњи здраве хране са погонима за прераду сировина, виноградарству, лову, риболову и туризму, уз боље коришћење природних лепота реке Дунав и националног парка Фрушка Гора. Имајући у виду досадашњи ток привредног развоја, приватно предузетништво ће у наредном периоду бити основни носилац привредног развоја. Подстицањем његовог развоја делимично би се амортизовао и проблем незапослених, јер су сви анкетирани привредни субјекти рекли да имају намеру да даље инвестирају, што подразумева и повећање броја запослених. Предност приватног сектора је сасвим сигурно у флексибилном пословању, брзом прилагођавању производног програма тржишним захтевима, динамичности и спремности за примену иновација у области техничко-технолошког процеса. Посебно у садашњим условима, када су могућности већих инвестирања мале и неизвесне, приватни сектор са својим капиталом може да преузме значајну улогу у даљем привредном развоју. Приватан сектор може бити добра допуна и пољопривреди, јер може да преузме специфичан део послова који се не могу масовно обављати, а може бити и корисник отпадних и секундарних сировина и енергије. Могућности за развој предузетничке иницијативе су у Општини значајне, засноване пре свега на локалним природним потенцијалима, тржишним тенденцијама и усклађене са развојем пољопривреде, индустрије, туризма и осталих реалних потреба становништва. Очекује се већи интерес за отварањем мањих погона за ремонтним услугама и за прераду дрвета. И поред одређеног броја регистрованих занатских радњи, постоји потреба за развојем неких видова услуга које нису покривене. У Беочину, као и у многим другим градовима у Србији, су са смањењем куповне моћи изумрли стари занати, јер нису имали своје муштерије.

Данас се одрживи развој посматра кроз способност унапређења квалитета живота и његово одржавање за будуће генерације, које произилазе из три основна фактора - животне средине, економије и друштва. Развијене индустријске земље у сам врх својих развојних приоритета стављају „здравље и знање“ и то дефинишу као суштину квалитета људског живота, из разлога што у Европи још увек већи део становништва живи на територији која представља рурално подручје и Европска унија константно посвећује посебну пажњу концепту руралног развоја, а нова сазнања и информације данас представљају кључни фактор развоја.

Имајући у виду горе наведено, као и дефинитивно опредељење Републике Србије да се што пре укључи у европске интеграционе токове, да прати структуру нових захтева и услова који се постављају пред потенцијалне земље чланице, јасно је да је неопходно извршити одређена прилагођавања прописима Европске уније. То пре захтева брзо реаговање у многим доменима, а најпре у правној регулативи, приступу производњи, усвајању и примени нових технологија, креирању стратегије развоја у свим областима пољопривредне производње односно у целом пољопривредном и прехрамбеном сектору. Стога су у овом документу дате и смернице за институционалне, инфраструктурне и друге промене које се могу очекивати на локалном односно општинском нивоу.

Полазећи од претпоставке да су инвестиције, као уложена средства друштвене акумулације, неопходан предуслов покретања развоја, могао би се извести закључак да се привредни развој, поред осталог, може посматрати и као функција инвестиција, с тим да постоји и повратна функционална зависност између ове две категорије. Наиме, развој и пораст производних капацитета и производње налазе се у функционалној међузависности са инвестицијама, и то по правилу са оним делом инвестиција који се усмерава у основна средства. Међутим,

међузависност инвестиција, са једне, и процеса репродукције и привредног развоја са друге стране, није у свим условима једног интензитета. Колики ће допринос инвестиције дати несметаном одвијању друштвене репродукције и адекватној динамици привредног развоја зависи од низа фактора, међу којима треба издвојити два најзначајнија - *фаза развоја* у којој се налази дата привреда или привредни субјект, те *гранска или територијална припадност привредне активности или предузећа*, у којима се предузима инвестициона активност.

Осим што за реализацију планираних програма развоја објективно могу бити сметња недовољна инвестициона средства, исто тако ограничавајући фактор може бити и недостатак реалних развојних програма и нефункционисање и неспособљеност тзв. локалних акционих група за пројектовање, примену и праћење конкретних развојних акција.

Имајући у виду начине прибављања финансијских средстава за реализацију инвестиционих планова као што су самофинансирање, кредитирање домаћих и страних банака, заједничка улагања, концесионо улагање, донације, средства Републичког и Покрајинског фонда за развој и остало, а према налазима овог документа, највећи део предстојећих потребних активности из домена привредних делатности морају да остварују конкретни привредни субјекти из Општине, док ће у области образовања, здравства, социјалне заштите, као и других послова од општег интереса водити рачуна општинске службе и јавна предузећа, уз извесну финансијску и стручну помоћ са републичког нивоа. Обзиром на ову констатацију с једне стране и природне услове, структуру становништва и друге битне елементе у Општини, с друге стране, значајну улогу требало би да имају они пољопривредни произвођачи, који се определе да развијају сопствено пољопривредно газдинство, што је битно за потпуније коришћење постојећих природних потенцијала и људског ресурса. Међу овим газдинствима, биће таквих који ће проширивати делатност, заснивањем мањих прерађивачких капацитета, сервиса и радионица за пружање разних услуга, и томе слично. Њихово место у остваривању Стратегије је неизоставно. У реализацији Стратегије, посебну улогу треба да одиграју и могући инвеститори веће економске снаге, које треба идентификовати и анимирати.

Да би се реализовали планирани инвестициони планови и активирали постојећи природни и услови и извори, као и ресурси које је створио човек, веома важан и пресуђујући фактор је управо људски фактор, као основни ресурс и покретач сваке свесне активности. У комбинацији људског фактора са природним условима и изворима, и већ створеним добрима, у свакој средини је потребно одабрати најповољнију варијанту развоја. На онима је, који ће у датом тренутку одлучивати о избору одређене стратегије развоја, да имају на уму да тај избор мора да потврди у датим условима и најбоље ефекте и то у погледу - *раста друштвеног производа* (од чије висине зависи задовољавање бројних потреба појединца, породице и друштва); *домаћинског односа према коришћењу расположивих ресурса; што рационалнијег коришћења необновљивих ресурса и продужетку њихове експлоатације; коришћења и обнављању ресурса*, тако да њихова репродукција буде стална и довољна. Уз то би се обезбедила и стална брига о очувању животне средине, јер поштовање прописа у овој области, је не само нормативна, него пре свег људска и генерацијска обавеза.

Но, у сваком случају ако би се испоштовали одређени предуслови за реализацију инвестиционих активности у општини Беочин, постоје реални изгледи да би се та новчана средства на индиректан начин одразила и на значајно повећање личног животног стандарда локалног становништва и унапређење општих услова животне средине, у скоро свим њеним димензијама. Повећање реалних зарада запослених, односно профита предузетника, допринело би стварању нових навика код становништва и расту локалне тражње за квалитетнијим производима и услугама, те би се осим основних животних потреба створио простор и за издатке за угоститељске услуге и туристичка путовања, за лечење, за културне садржаје, за спортске и рекреативне активности и за штедњу.

Будући да се територија као систем налази у сталној еволуцији, не само под утицајем ендогених фактора и процеса развоја, већ и услед променљивих и тешко предвидљивих фактора окружења, у остваривању наведених тенденција будућег социо-економског развоја општине Беоцин, треба предвидети и потребе за интервенцијама, у смислу евентуалног преусмеравања програма, пројеката и других активности предвиђених и усвојених овом Стратегијом.

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

1.1. ОСНОВНЕ ГЕОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ ОПШТИНЕ

Општина Беочин се налази у централном делу АП Војводине, у северозападном делу Србије. Територијално припада северном делу Срема, док је административно део Јужно-бачког округа. Северном границом Општине протиче река Дунав која дели Општинску територију од територије града Новог Сада. Јужну страну Општине обухватају обронци планине Фрушке горе. Општина Беочин са северне стране једним делом граничи са општином Бачки Петровац, на североистоку са општином Нови Сад и на северозападу са општином Бачка Паланка. Са југоисточне стране је општина Ириг, док са југозападне стране Беочин граничи са општином Сремска Митровица. Нови Сад, који је административни центар АП Војводине, удаљен је од Беочина 17 километара.

Површина Општине је 186 км² и једна је од најмањих општина у Јужно-Бачком округу. Укупан број становника по попису из 2002. године је 16.086, а укупан број домаћинстава 5.575. На километар квадратни долази 86 становника, што је испод просека за Републику Србију. Приметно је велика разлика у густини насељености појединих насеља, од 9 становника по км² у Грабову до 230 колико износи број становника по км² у самом месту Беочину. На подручју Општине има осам катастарских општина, десет регистрованих месних заједница и седам месних канцеларија. На територији Општине Беочин живи више од двадесет припадника разних народности: Срби, Словаци, Роми, Хрвати, Мађари, Црногорци и други.

У камено и метално доба су на територији данашњег Беочина постојала праисторијска насеља. У овом подручју се налазило насеље Јасита за време Римљана. Беочин се у Средњем веку спомиње као једно од утврђења саграђених ради отпора Турцима. У документу из 1702. године насеље се помиње као Белчин. Настанак данашњег Беочина се везује за 1839. годину када је изграђена фабрика цемента браће Оренштајн. Оснивачи и први становници овог насеља били су рудари и радници који су градили фабрику. Касније од те мале фабрике настаје Беочинска фабрика цемента – садашњи Лафарж БФЦ. Ова цементара је најстарија цементара на Балкану и међу најстаријим у Европи.

На подручју општине Беочин има 8 насељених места: Беочин, Раковац, Черевих, Баноштор, Сусек, Свилош, Грабово и Луг. Просечна величина насеља је 23,3 км². Територијално највеће катастарске општине су Сусек (3.940,7 ха), Беочин (3.505,6 ха) и Черевих (3.263,6 ха). Територијално најмање насељено место је Луг са површином од 996,5 ха. По броју становника, највећа насеља су Беочин (8.058), Черевих (2.826) и Раковац (1.989). Најмањи број становника има насеље Грабово само 138 становника. Беочин је једино градско насеље и представља административни центар Општине. Општина је правоугаоног облика и простира се у правцу север-југ 7 до 10 километара, док је издужена у правцу исток - запад 27 километара.

Једна од највећих предности Општине Беочин је близина града Новог Сада који је административни, индустријски и трговински центар АП Војводине.

Општина Беочин захвата северну падину Фрушке горе. Њену територију чине четири геоморфолошке целине: планинска подгорина, лесна зараван, поточне долине и алувијална равна Дунава.

Беочин је административни центар и највеће насељено место у Општини. Беочин заузима површину од 3.505,6 ха. По попису из 2002. године у Беочину је живело 8.058 становника, односно било је 230 становника по км². Већину становништва чине Срби, а постоји и мања заједница Рома са Косова избеглих 90-их година. Беочин се састоји из две месне заједнице Беочин - града и Беочина - села.

Беочин град је градско насеље, налази се западно од града Новог Сада. Беочин се налази на подунавском путу Нови Сад - Петроварадин, Илок - Вуковар и припада групи подунавских насеља. Фабрика цемента Лафарж БФЦ, по којој је Беочин познат, пре је запошљавала око 2000 радника, а данас запошљава негде око 570 радника. Беочин град спада у млађа фрушкогорска насеља јер се развијао са развојем фабрике цемента. Један део Беочин града се назива Шакотинац. Овај део града је удаљен од градског језгра око 2 km западно и функционише као посебно насеље. Западни део Шакотинца становници зову Бразилија. Бразилија и Шакотинац су спојена насеља и чине једну целину.

Беочин село је месна заједница у оквиру Беочина. Ово насеље припада групи планинских насеља. Удаљено је око 2 километра од Беочин града. Беочин село је пре подизања фабрике цемента било познато пољопривредно насеље са развијеним виноградарством, међутим са отварањем фабрике цемента највећи број становника овог села је почео радити у овој фабрици и престао се бавити пољопривредном производњом.

Баноштор се налази на северним падинама Фрушке горе, уз обалу Дунава, на подунавском путу који спаја Петроварадин са Илоком и Вуковаром. Такође постоји веза са насељем Бегеј, скелом преко Дунава. Ово насељено место је удаљено 28 km од Новог Сада. У Баноштору живи 780 становника претежно Срба. Ово насеље има 311 домаћинства. Баноштор заузима површину од 2.149,3 ha. Удаљено је 12 km од Беочина. У овом селу се производе значајне количине грозђа и вина.

Грабово је смештено 5 km од Дунава, на тераси изнад потока Текениш. До 1953. године ово насеље је било у саставу Баноштора. По попису из 2002. године Грабово има 138 становника и 54 домаћинства. Заузима површину од 1.447,3 ha. Село је доста изоловано, на шта указује и чињеница да сигнали мобилне телефоније и земаљске телевизије Републике Србије нису доступни овом селу, већ су становницима доступни сигнали из Републике Хрватске.

Луг је село које се налази у брдима Фрушке горе. Од Дунава и пута Нови Сад - Беочин - Илок удаљено је 5 km. По попису из 2002. године Луг има 801 становника и 241 домаћинство. Заузима површину од 996,5 ha. По површини коју заузима, Луг је територијално најмање насељено место Општине. Највећи број становника представљају Словаци. Луг је релативно ново село, јер је настало тек 1902. године. Село су основали Словаци из Бачке, Гложана, Бачког Петровца, Кулпина и Бегеча. Они су углавном били дрвосече који су ту радили као сезонски радници. Луг је све до 1953. године био у саставу Сусека. Ово насеље удаљено је од општинског центра око 25 километара.

Раковац је такође село које се налази у брдима Фрушке горе на путу Беочин - Нови Сад. Налази се на крајњем истоку Општине. Од Беочина је удаљено 4 km, а од Новог Сада 13 km. Према попису из 2002. године, у Раковцу је живело 1989 становника. Ово насеље броји 683 домаћинства и заузима површину од 2.045,4 ha. Раковац је настао као Прњавор, насеље манастирских кметова поред манастира Раковац саграђеног у XVI веку. После II светског рата, Раковац није обновљен, већ је изводно, северније подигнут Нови Раковац (касније промењен назив у Раковац, а старији део села у Стари Раковац). Удаљеност насеља од општинског средишта је пет километара. Кроз насеље протиче Раковачки поток.

Свилош се налази се на путу који повезује северни део Срема са Сремском Митровицом (јужни Срем). Ово село представља једини пут за приступ селу Грбово. Свилош је до 1948. године био у саставу насеља Сусека, када је издвојен као посебно насеље. Заузима територију од 1.242,1 ha, по попису из 2002. године има 362 становника и 123 домаћинства. Село је удаљено 18 километара од општинског центра и 37 km од Новог Сада.

Сусек је село које се налази на самом рубу општине Беочин, на путу према Илоку. Спада у групу подунавских насеља, иако Дунав као саобраћајница нема значаја за ово насеље. Удаљено је 20 km од Беочина и 35 km од Новог Сада. По попису из 2002. године, Сусек је имао 1.132

становника и 370 домаћинстава. Насеље обухвата површину од 3.940,7 ha и највеће је насеље на подручју Општине. Кроз подручје овог насеља протичу потоци Чедомир и Лишвар.

Черевих је такође село које је саграђено на ушћу Черевихког потока у Дунав. Спада у подунавско насеље. Село је 24 km удаљено од Новог Сада и 7 km од Беочина. Према попису из 2002. године, у Черевиху је живело 2.826 становника, претежно Срба, а поред њих има и Хрвата и Словака. Насеље има 1.019 домаћинстава и обухвата површину од 3263,6 ha.

1.2. ПОЛОЖАЈ ТЕРИТОРИЈЕ ОПШТИНЕ У ОКРУЖЕЊУ

Општина Беочин се налази између Фрушке горе и Дунава. Северном границом општине протиче река Дунав, која истовремено дели Општину од територије града Новог Сада. Близина града Новог Сада и река Дунав су велике предности ове Општине. Нови Сад као административни, индустријски и трговински центар Војводине удаљен је од Беочина 17 километара.

Кроз саму Општину не пролази ни један међународни нити важнији покрајински пут. Постојећа изграђеност путева на локалном нивоу омогућава одвијање саобраћаја на задовољавајућем нивоу. Регионални путеви који пролазе територијом ове Општине су: пут Нови Сад - Беочин - граница Хрватске (на свега 15 km од Општине, на западу, налази се гранични прелаз са Р. Хрватском код Илока), затим пут Ириг - Врдник - Раковац, који је важна саобраћајница овог дела Срема и пут до Сремске Митровице.

Квалитетним локалним путем Беочин - Петроварадин, Општина је повезана са старим новосадским путем са Београдом, који је удаљен 78 km од Београда. Међутим, стари новосадски пут је у лошем стању.

Најзначајнија саобраћајница је ауто пут Београд - Нови Сад који је удаљен 17 km од Општине. Овим ауто путем се успоставља веза са северним делом Србије преко ауто пута Нови Сад - Суботица, као и са јужним и западним делом Србије преко ауто пута Београд - Ниш и Ибарске магистрале.

Сам град Беочин је изграђен у непосредној близини реке Дунав. Дунав је међународна и пловна река, али лука која постоји у Беочину нема интернационални статус и углавном се не користи за речни транспорт. Фабрика цемента Лафарж БФЦ у будућности планира користити овај вид транспорта, као далеко јефтинији вид транспорта за своје производе.

Железнички колосек од Беочина до Новог Сада до скоро је коришћен за транспорт производа фабрике цемента, међутим потребно је извршити његову реконструкцију, тако да ова пруга није тренутно у функцији.

1.3. МАКРОЕКОНОМСКИ УСЛОВИ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ

Помоћу неколико анализираних макроекономских показатеља, у периоду 1996-2005. године, може се сагледати стање привреде у општини Беочин:

- друштвени производ по становнику у већини посматраних година је виши у односу на ниво Републике, Војводине и Јужно-бачког округа, док је делатност која има највећи значај у формирању друштвеног производа Општине у читавом посматраном периоду индустрија и рударство, односно, прерађивачка индустрија;
- број запослених лица у односу на број становника у Општини се смањује до 2003. године, када је најнижа вредност овог показатеља, после чега испољава тенденцију раста;
- уочиво је повећање учешћа незапослених лица у односу на број становника на свим посматраним нивоима, али посматрани показатељ на нивоу Општине има знатно бржи раст у односу на остале посматране нивое;

Кретање броја запослених у свим облицима својине, анализирано је за период 1996-2005. година, као и кретање запослених у предузећима, установама, задругама и другим организацијама, по делатностима, у Р. Србији, АП Војводини, Јужно-бачком округу и у општини Беочин.

У посматраном временском периоду измењена је класификација делатности, па ће у складу с тим бити одвојено приказано кретање и структура запослености (табеле 1.1. и 1.2.).

У периоду од 1996 до 2000. године највећи број лица био је запослен у сектору индустрије и рударства. Број запослених у овом сектору, у односу на исти сектор на нивоу Републике Србије, је био већи просечно за око 30 %. Наведена чињеница указује на доминацију послова који припадају делатности рударства и индустрије, у односу на остале привредне и непривредне делатности. Учешће запослених у делатности пољопривреде, рибарства, шумарства и водопривреде, у периоду 1996-2000. година, у Војводини, креће се око 12,0 %, док иста делатност у општини Беочин бележи веома низак проценат запослених, односно креће се од 1,1 до 1,3 %. Значајно је поменути да број запослених у приватним радњама расте. У односу на 1996. годину број запослених у приватним радњама, у 2000. години је порастао за 5,4%.

Табела 1.1. Запослени по секторима делатности 1995-2000. година (структура учешћа у %)

Делатности	Године											
	1996				1997				1998			
	Република Србија	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин	Република Србија	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин	Република Србија	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин
Привредне делатности	78,8	79,8	75,0	89,4	77,8	78,8	74,0	88,4	76,9	78,0	73,2	88,5
Индустрија и рударство	41,6	40,3	34,7	74,6	41,4	40,2	34,5	72,9	41,2	40,1	34,2	72,7
Пољопривреда, рибарство, шумарство и водопривреда	5,2	12,1	7,9	1,1	5,0	11,8	7,9	1,1	5,0	11,8	7,5	1,1
Грађевинарство	6,3	5,4	6,6	3,5	6,2	5,2	6,6	3,7	6,0	4,9	6,7	3,9
Остале привредне делатности	25,7	22,0	25,8	10,3	25,2	21,6	25,0	10,7	24,7	21,2	24,9	10,8
Ванпривредне делатности	21,2	20,2	25,0	10,6	22,2	21,2	26,0	11,6	23,1	22,0	26,8	11,5
Запослени у свим облицима својине	87,6	84,2	83,8	81,2	86,1	82,4	82,1	78,6	85,5	82,5	81,1	78,1
Запослени у приватним радњама	12,4	15,8	16,2	18,8	13,9	17,6	17,9	21,4	14,5	17,5	18,9	21,9
Делатности	Године											
	1999				2000							
	Република Србија	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин	Република Србија	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин				
Привредне делатности	76,5	77,1	72,4	87,5	75,4	76,4	71,6	86,9				
Индустрија и рударство	40,7	39,7	33,7	70,7	40,3	39,7	34,3	70,4				
Пољопривреда, рибарство, шумарство и водопривреда	5,0	11,7	7,4	1,2	5,0	11,6	7,1	1,3				
Грађевинарство	5,8	4,7	6,4	3,8	5,5	4,6	6,1	3,6				
Остале привредне делатности	25,0	21,0	24,9	11,9	24,6	20,5	24,1	11,7				

Стратегија развоја општине Беочин

Ванпривредне делатности	23,5	22,9	27,6	12,5	24,6	23,6	28,4	13,1
Запослени у свим облицима својине	85,1	81,8	80,5	76,5	83,7	80,5	79,6	75,8
Запослени у приватним радњама	14,9	18,2	19,5	23,5	16,3	19,5	20,4	24,2

Напомене: 1. Привредне делатности + ванпривредне делатности = 100, односно запосленим у свим облицима својине; 2. Запослени у свим облицима својине + запослени у приватним радњама = 100, односно укупан број запосл; 3. Процењени подаци за Косово и Метохију за 1998. годину; 4. Нису обухваћени подаци за Косово и Метохију за године 1999-2000.

Извор: Општине у Србији за одговарајуће године, Републички завод за статистику, Београд.

Табела 1.2. Запослени по секторима делатности 2001-2005. година (структура учешћа у %)

Делатности	Године											
	2001				2002				2003			
	Република Србија	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин	Република Србија	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин	Република Србија	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин
Пољопривреда, лов, шумарство и водопривреда	4,0	9,2	5,6	0,9	3,9	8,9	5,4	0,8	3,6	8,4	5,2	1,0
Рибарство	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0	0,0	0,1	0,1	0
Вађење руда и камена	1,9	0,5	0,8	0,0	1,0	0,5	0,8	0	1,8	0,5	0,8	0
Прерађивачка индустрија	30,0	30,7	26,9	57,6	27,7	28,5	25,1	50,7	25,7	26,9	23,3	36,9
Производња електричне енергије, гаса и воде	2,5	1,8	1,8	0,2	2,5	1,8	1,9	0,2	2,6	1,8	1,7	0,3
Грађевинарство	4,4	3,8	5,0	2,7	4,2	3,6	4,7	2,4	4,1	3,5	4,6	2,4
Трговина на велико и мало, оправка	6,6	5,2	5,9	5,2	6,1	4,9	5,3	4,5	6,0	4,6	5,2	4,6
Хотели и ресторани	1,9	0,9	1,1	0,0	1,8	0,9	1,0	0,0	1,5	0,8	0,9	0
Саобраћај, складиштење и везе	6,1	5,3	5,2	0,7	6,0	5,2	5,0	0,7	5,8	5,0	4,6	0,7
Финансијско посредовање	2,2	2,3	3,2	0,5	1,7	2,1	2,8	0,3	1,6	1,7	2,3	0,4
Послови са некретностима, изнајмљивање	2,1	1,5	3,0	0,3	2,1	1,6	3,0	0,2	2,0	1,3	2,4	0,3
Државна управа и социјално осигурање	3,3	3,0	3,3	2,4	3,5	3,1	3,4	2,4	3,7	3,4	3,6	3,1
Образовање	6,0	5,9	6,5	4,3	6,7	6,1	6,5	4,0	6,8	6,5	7,0	5,0
Здравствени и социјални рад	8,4	7,9	8,9	3,5	8,7	8,1	9,0	3,4	8,9	8,3	8,7	4,3
Остале комуналне, друштвене и личне услуге	2,2	2,0	3,4	2,4	2,2	2,0	3,3	2,3	2,2	2,1	3,2	3,1
Запослени у предузећима, установама, задругама и другим организацијама	81,7	80,1	80,6	80,6	78,9	77,4	77,3	72,0	76,3	75,0	73,6	62,3
Лица која самостално обављају делатност	18,3	19,9	19,4	19,4	21,1	22,6	22,6	28,0	23,7	25,0	26,4	37,7
Делатности	Године											
	2004				2005							
	Република Србија	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин	Република Србија	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин				
Пољопривреда, лов, шумарство и водопривреда	3,4	7,7	4,6	1,1	3,1	7,0	4,3	1,1				
Рибарство	0,1	0,2	0,1	0,0	0,1	0,2	0,1	0,0				

Вађење руда и камена	1,6	0,4	0,6	0,0	1,5	0,4	0,6	0,0
Прерађивачка индустрија	23,6	25,0	21,5	30,8	2,2	23,3	19,5	27,4
Производња електричне енергије, гаса и воде	2,3	1,7	1,4	0,3	2,2	1,7	1,4	0,3
Грађевинарство	4,3	3,8	4,7	1,1	4,3	3,8	4,8	1,1
Трговина на велико и мало, оправка	10,2	8,6	9,8	9,3	9,9	8,7	10,0	11,9
Хотели и ресторани	1,4	0,7	0,7	0,1	1,3	0,7	0,7	0,1
Саобраћај, складиштење и везе	5,8	5,0	4,6	1,1	5,6	4,8	4,4	1,1
Финансијско посредовање	1,4	1,4	1,9	0,4	1,4	1,3	1,7	0,2
Послови са некретностима, изнајмљивање	2,9	2,0	3,2	1,2	3,0	2,3	3,4	1,4
Државна управа и социјално осигурање	3,5	3,2	3,0	3,0	3,4	3,2	3,0	2,7
Образовање	6,4	6,2	6,1	5,0	6,2	6,2	6,0	4,9
Здравствени и социјални рад	8,0	7,6	7,3	4,1	8,0	7,6	7,2	4,2
Остале комуналне, друштвене и личне услуге	2,4	2,3	3,2	3,4	2,5	2,3	3,0	3,3
Запослени у предузећима, установама, задругама и другим организацијама	77,0	75,9	72,7	60,9	74,7	73,6	70,0	59,8
Лица која самостално обављају делатност	23,0	24,1	27,2	39,1	25,3	26,4	30,0	40,2

Напомена: Нису обухваћени подаци за Косово и Метохију за године 2001-2005.

Извор: Општине у Србији за одговарајуће године, Републички завод за статистику, Београд.

Највећи број лица, у општини Беочин, запослен је у прерађивачкој индустрији. Међутим, број запослених у поменутој грани привреде константно опада, са значајних 57,6% запослених у 2001. години на само 27,4% у 2005. години. У овом периоду број запослених у прерађивачкој индустрији је опао за чак 30,2%, што је резултат приватизације Беочинске фабрике цемента, која је запошљавала највећи број лица у прерађивачкој индустрији. Значајно је поменути да, без обзира на чињеницу да се општина Беочин простира дуж реке Дунав, у сектору рибарства нема запослених. У односу на укупан број запослених у општини Беочин, број запослених лица која самостално обављају делатност је у константном порасту. Са 19,4% у 2001. години број запослених у овом сектору се повећао на 37,7% у 2003. години, а затим и на 40,2% у 2005. години, што за период од пет година износи повећање од значајних 20,8% од укупног броја запослених у општини Беочин.

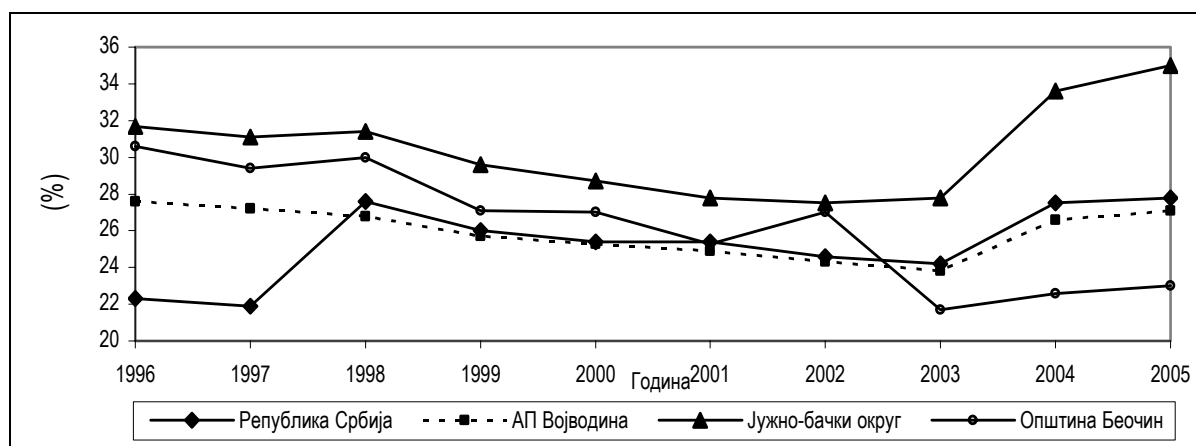
У периоду од 1996-2005. године посматрано је кретање броја запослених по свим облицима својине по делатностима у Републици Србији, АП Војводини, Јужно-бачком округу као и у општини Беочин. Највећи број запослених у посматраном периоду, у општини Беочин, био је 1996. године када је износио 30,6% од укупног броја становника (табела 1.3. и графикон 1.1.).

Табела 1.3. Број запослених лица у односу на укупан број становника (%)

Године	Република Србија	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Општина Беочин
1996	22,3	27,6	31,7	30,6
1997	21,9	27,2	31,1	29,4
1998	27,6	26,8	31,4	30,0
1999	26,0	25,7	29,6	27,1
2000	25,4	25,3	28,7	27,0
2001	25,4	24,9	27,8	25,3
2002	24,6	24,3	27,5	27,0
2003	24,2	23,8	27,8	21,7
2004	27,5	26,6	33,6	22,6
2005	27,8	27,1	35,0	23,0

Напомена: Процењени подаци за Косово и Метохију за 1998. годину. Нису обухваћени подаци за Косово и Метохију за године 1999-2004. Извор: Општине у Србији за одговарајуће године, Републички завод за статистику, Београд.

Графикон 1.1. Кретање броја запослених лица у односу на укупан број становника (%)

Извор: Општине у Србији за одговарајуће године, Републички завод за статистику, Београд.

У даљем периоду је изражен тренд смањења броја запослених све до 2002. године када је забележен нагли пад у броју запослених са 27%, односно 4.344 запослена лица, у 2002. године на 21,7%, односно 3.471 запослено лице у 2003. године. Након критичне 2003. године у даљем периоду је изражен благи тренд раста броја запослених. Како је већ наведено највећи број запослених је у делатности индустрије и рударства, односно прерађивачкој индустрији, са тенденцијом смањења учешћа ове делатности у укупном броју запослених. У сталном је порасту број запослених у приватним радњама и лица која самостално обављају делатност у укупном броју запослених у свим посматраним ентитетима.

Анализирајући број незапослених лица у односу на укупан број становника, уочљиво је значајно повећање одговарајућег учешћа на свим посматраним нивоима. Незапосленост је најмање била изражена 1997. године када је износила 9,6%. Највећи раст учешћа незапослених, посматрајући општине у републици Србији, је у општини Беочин, где ја забележен пораст са 11,6% у 1996. на 17,6% у 2005. години. Видљиво је значајно варирање овог показатеља из године у годину. На нивоу Републике Србије може се уочити смањење учешћа незапослених са 13,0% у 2004. години, на 12,0% у 2005. години, док је у истом периоду у општини Беочин забележен пораст учешћа незапослених за 1,6%, односно са 16,0% у 2004. години, на 17,6% у 2005. години. Проблем је изражен с обзиром на чињеницу да се у јужно-бачком округу учешће незапослених, у последње три године, креће између 13,4 - 13,7% (табела 1.4. и графикон 1.2.)

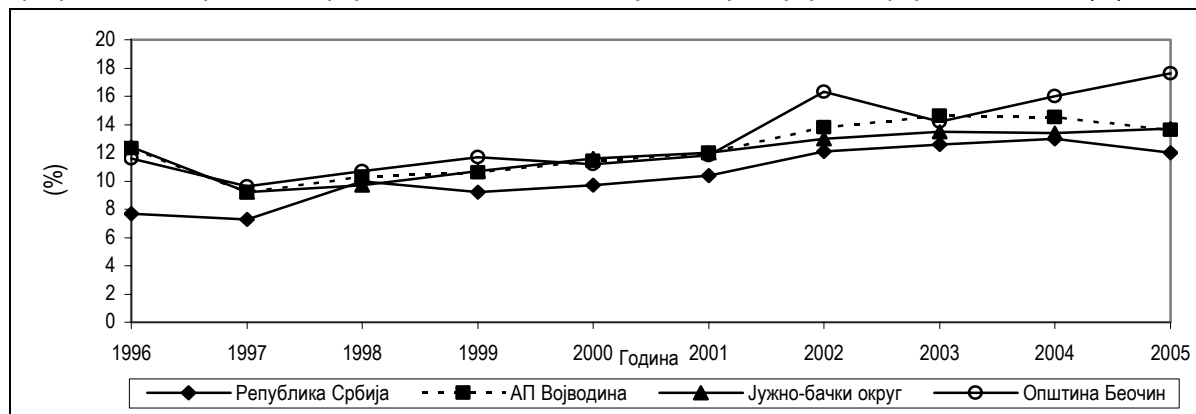
Табела 1.4 . Број незапослених лица у односу на укупан број становника (%)

Година	Република Србија	АП Војводина	Јужно Бачки округ	Општина Беочин
1996	7,7	12,3	12,4	11,6
1997	7,3	9,2	9,2	9,6
1998	10,0	10,3	9,7	10,7
1999	9,2	10,6	10,7	11,7
2000	9,7	11,4	11,6	11,2
2001	10,4	12,0	12,0	11,8
2002	12,1	13,8	13,0	16,3
2003	12,6	14,6	13,5	14,2
2004	13,0	14,5	13,4	16,0
2005	12,0	13,6	13,7	17,6

Напомена: Процењени подаци за КиМ за 1998. годину. Нису обухваћени подаци за КиМ за године 1999-2004.

Извор: Општине у Србији за одговарајуће године, Републички завод за статистику, Београд.

Графикон 1.2. Кретање броја незапослених лица у односу на укупан број становника (%)

Извор: Општине у Србији за одговарајуће године, Републички завод за статистику, Београд.

У општини Беочин зараде су константно на вишем нивоу у односу на Републику Србију. Највећа разлика у зарадама по запосленом, на нивоу Општине Беочин, остварена 1998. и 2000. године, када је просечна зарада била преко два пута већа од зарада на нивоу Републике Србије. У посматраном периоду, на нивоу општине Беочин, најнижа зарада остварена је 2005. године. Такође, зараде у АП Војводини су у посматраном периоду биле на вишем нивоу од републичког просека. Изузетак је била 1999. година, када је просечна зарада по запосленом у АП Војводини износила 7,5% мање од просека у Републици Србији. Карактеристично је да се просечна зарада на нивоу АП Војводине, Јужно-бачког округа и општине Беочин смањује, односно приметно је смањење разлике у зарадама у односу на ниво Републике Србије (табела 1.5. и графикон 1.3.).

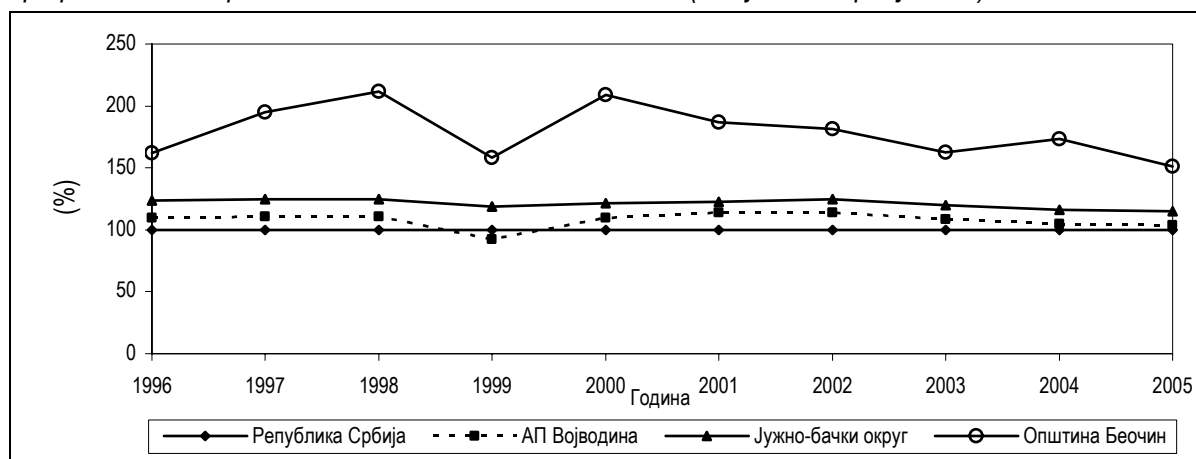
Табела 1.5. Зараде по запосленом - индекси нивоа (Република Србија =100)

Година	Република Србија	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Општина Беочин
1996	100	109,4	123,9	161,9
1997	100	110,7	124,9	195,0
1998	100	110,9	124,7	211,8
1999	100	92,5	118,6	158,1
2000	100	109,5	121,6	209,1
2001	100	114,1	122,5	187,0
2002	100	113,8	125,0	181,4
2003	100	108,5	119,8	162,7
2004	100	104,5	116,3	173,5
2005	100	103,6	114,9	151,2

Извор: Општине у Србији за одговарајуће године, Републички завод за статистику- Републике Србије, Београд.

Напомена: Процењени подаци за КиМ за 1998. годину. Нису обухваћени подаци за КиМ за године 1999-2005.

Графикон 1.3. Зараде по запосленом – индекси нивоа (Република Србија=100)

Извор: Општине у Србији за одговарајуће године, Републички завод за статистику, Београд

У анализираном периоду на подручју општине Беочин зараде у привредним делатностима су на вишем нивоу од зарада у ванпривредним делатностима. У појединим годинама, односно 1997., 1998. и 2000. године, зарада у привредним делатностима, на нивоу општине Беочин, је преко два пута већа од зарада на нивоу Републике Србије. На нивоу Републике и **АП** Војводине зараде по запосленом су више у ванпривредним делатностима.

У привредним делатностима, до 2000. године, највеће зараде, на нивоу Општине Беочин, остварене су у индустрији и рударству и саобраћају и везама. Од ванпривредних делатности највише зараде остварене су у здравству и социјалној заштити, као и друштвено политичким заједницама, које се по висини смењују, зависно од године. Најниже зараде на нивоу поменуте општине остварене су у пољопривреди и трговини. У периоду 2001-2005. година најнижа зарада остварена је у пољопривреди, шумарству и водопривреди, а затим и у трговини на велико и мало и оправкама. Највише зараде, у посматраном петогодишњем периоду, остварене су у прерађивачкој индустрији, државној управи, саобраћају и везама и производњи електричне енергије, гаса и воде. На нивоу Републике Србије, АП Војводине и Јужно-бачког округа, у истом периоду, највише зараде остварене су у сегменту финансијског посредовања, док су најниже у сегменту хотели и ресторани.

Детаљнији компаративни приказ напред анализираних података је изнет у табелама *Прилога I*.

1.4. ДРУШТВЕНА СТРУКТУРА

Капацитети дечијих и предшколских установа и основне школе задовољавају потребе Општине за овом јавном службом. Истина, убрзаним економским развојем Општине, створиће се потреба за проширењем ПУ «Љуба Станковић», а у наредном трогодишњем периоду биће потребно да се сагледају потребе родитеља у насељу Раковац, где не постоје смештајни капацитети за целодневни боравак деце, и да се евентуално прошири или догради део објекта за целодневни боравак деце. У општини Беочин нема средњих школа и гимназија. Након завршетка основног образовања деца настављају своје школовање у Новом Саду који је удаљен 17 км где се налази велики број средњих школи, гимназија и факултета. Део основне школе „Јован Грчић Миленко“ у Беочину користе ученици и радници издвојених одељења школе за основно и средње образовање „Милан Петровић“ из Новог Сада.

Здравствена заштита на нивоу општине Беочин је организована преко **дома здравља** „Др Душан Савић Дода“ који се налази у Беочин граду. Дом здравља има пет подручних амбуланти. Подручне амбуланте су смештене у насељима: Сусек, Луг, Свилош, Баноштор и Черевих. Кадровски капацитет и мрежа објеката у области здравствене заштите у општини Беочин није ограничавајући фактор даљег развоја ове јавне службе, али су потребна стална улагања у реконструкцију и адаптацију објеката и набавку медицинске опреме.

Социјалну заштиту у општини Беочин спроводи Центар за социјални рад града Новог Сада, одељење Беочин. Центар задовољава потребе грађана за социјалном заштитом, које се из године у годину повећавају. Центар за социјални рад има добру сарадњу са Општином и корисницима услуга.

На пољу културе као професионална установа делује **Културни центар** општине Беочин који обједињује већину активности у области културе: позоришно-сценске, филмске, музичке, библиотекарске, локалне радио станице и стручног образовања. Савремена зграда Дома културе, отворена 1987. године, пружа идеалне услове за рад културних прегалаца. Најзначајније манифестације су традиционална „Хајка на шакала“ која се организује у фебруару под организацијом удружења ловаца из Черевиха, општинска изложба стоке коју организује удружење сточара из месне заједнице Сусек, „Баношторски дани грожђа“ у септембру, Црквена слава општине Беочин, 12. маја, свети Василије Острошки Чудотворац, као и многе друге.

Што се **спорта** тиче, Општина има 23 спортска клуба (најразвијени спорт је џудо са клубом „Цемент“), још увек нема спортску халу (која је још увек у изградњи), а спортски клубови користе три затворене спортске сале (у Беочину и Сусеку). Битно је истаћи да ОШ „Јован Грчић Миленко“ у подручним одељењима у селима Раковац и Черевих нема ниједног спортског терена, а постојећи спортски терени су у веома лошем стању. ОШ „Јован Поповић“ у Сусеку има спортску салу, као и отворени терен за мали фудбал и рукомет, док издвојена одељења ове школе (у местима Луг, Свилош, Грабово и Баноштор) немају ништа од спортских објеката и терена, сем дворишта.

Сва насеља су покривена електричном мрежом, међутим низак напон електричне енергије у већини насеља представља велики проблем. Побољшање електродистрибутивног система би утицало на поправак квалитета живота становништва.

II ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

2.1. РЕЉЕФ И ВИСИНСКА ОБЕЛЕЖЈА ПОДРУЧЈА

Рељеф одређеног подручја има вишеструки значај: игра важну улогу у формирању насеља, као и у просторној организацији људских активности (делатности, капацитети и др.). Подручје општине Беочин одликују карактеристике како брдовитог тако и равничарског терена.¹ Читава територија је степенасто нагнута ка северу при чему највишу степену чини било Фрушке горе а најнижу делови који се преко одсека спуштају у мочварно алувијално земљиште Дунава. Према расположивој литератури, рељеф општине Беочин се може поделити у пет геоморфолошких целина: планинска подгорина, лесна зараван, поточне долине и алувијална равна Дунава.² Подручје планинске подгорине је у виду четири степенце односно терасе различите надморске висине. Највиши врх је Црвени чот висок 539 метара, смештен на првој тераси, такозваном фрушкогорском Венцу. Црвени чот највећим својим делом припада општини Беочин, а мањим делом припада Сремској Митровици. Друга тераса је на надморској висини од 380-400 метара и знатно је слабије изражена. Трећа тераса је јасно изражена и у њеним долинама налазе се насеља Луг, Свилош и Грабово. Ова тераса има надморске висине од 310 до 360 метара. Трећа степенца се врло стрмим одсецима спушта у четврту степену односно терасу чија се надморска висина креће од 180 до 252 метара. Ова тераса се видно истиче изнад околног стотину метара нижег терена. Прилично је неуједначених висина што је последица разарајућег дејства спољашних сила и особина лесне подлоге. На овим теренима, највишим деловима Фрушке горе, постоје дубље долине стрмих страна, а земљишта су представљена гајачама, скелетним и смеђим карбонатним земљиштима. На планинску подгорину наставља се лесна зараван чија је површина прилично равна. Налази се на надморској висини од 120 до 140 метара и може се видети између Нештина и Сусека. Северну границу лесне заравни чине лесни одсеци висине 30 и више метара преко којих се земљиште спушта у алувијалну равна Дунава.

За Фрушку гору карактеристично је да је изграђена од слабо пропустљивих стена па се стога површинске воде задржавају на површини терена што је узроковало развијену хидрографску мрежу. Наиме, у општини Беочин присутно је дванаест потока који се сливају са фрушкогорског била и оне чине поточне долине. Најнижи део Општине чини алувијална равна Дунава на надморској висини од 77 до 79 метара. Алувијална равна код насеља Сусек има већа проширења па се може поделити на Горњи и Доњи Рит. Највеће проширење алувијалне равни је код града Беочина и износи 2,5 km. За алувијалну равна је карактеристично присуство великог броја ада и рукаваца али и клизних терена. Клизни терени се формирају на површинама где се испод наслага леса и другог растреситог материјала налази глиновита подлога па услед обилних падавина или поплава долази до клизања горњег растреситог покривача. Налазе се углавном на странама потока и тераса, одсецима као и у Подунављу. Још једна карактеристика општине Беочин су плазине и плавине. Наиме, дуж стрмих одсека који одвајају четврту терасу и лесну зараван и алувијалну равна Дунава еродирају се честице и нагомилавају у подножју у виду плазина које могу бити дуге и по неколико стотина метара. Плавине су створене поточном ерозијом и акумулацијом материјала у виду лепезе у алувијалној равни Дунава. До формирања плазина дошло је због тога што се већина потока, који се сливају према алувијалној равни, има велики нагиб, а корито им је изграђено од мекших стена подложнијих ерозији.

¹ Према надморској висини, подручја се разврставају у пет категорија: **равничарско** подручје до 200 метара надморске висине (земљиште са заталасаним рељефом и бреговима низије); **брежуљкасто** подручје, висине од 200 до 350 метара нв (подручје са нижим брдима, долинама и котлинама); **брдско** подручје на висини 350 до 600 m/nv (земљиште са вишим долинама и котлинама); **претпланинско** подручје на висини од 600 до 800 m/nv и **планинско** подручје изнад 800 m/nv.

² Др Бранислав Букуров, мр Живан Богдановић: Општина Беочин - Географска монографија, Природно-математички факултет Нови Сад, Институт за географију, Географске монографије војвођанских општина, Нови Сад 1981.

На северу општине Беочин заступљен тип земљишта је чернозем, док су у јужнијим подручјима развијена смеђа карбонатна земљишта и гајњаче. Чернозем представља земљиште прве класе одлично за пољопривредну производњу с обзиром да поседује дебео слој хумуса неопходног за правилан раст и развој биљака. Међутим, услед интензивне биљне производње ове површине су доста измењене и представљене су, великим делом, карбонатним и деградираним черноземом. На подручју непосредно поред Дунава формиран је алувијум који је често плављен па је стога непогодан за пољопривредну производњу. На њему се развијају пашњаци и трстици, којима одговарају овакве прилике. У најужнијим и највишим деловима Општине присутна су непродуктивна скелетна земљишта и деградиране гајњаче који су због својих особина и подложности ерозији непогодни за пољопривредну производњу. На њима су развијене шуме и пашњаци.

Наведене одлике рељефа и типови земљишта, погодне су за ратарску производњу, воћарство и виноградарство. Наравно, уз обимну биљну производњу, веома су погодни услови и за интензивну сточарску производњу. То и јесте начин да се успоставља најповољнији баланс између биљне и сточарске производње, чиме се доприноси одржавању квалитета пољопривредног земљишта (довољном употребном стајског ђубрива, поред осталог). Примарна пољопривредна производња је изванредна основа за развој прерађивачких капацитета у области прехранбене индустрије.

Напред је већ било је речи о подели територије Општине по висинским зонама, где је констатовано да цела територија има карактеристике и брдског и равничарског рељефа. Насељена места на територији општине Беочин могу се сврстати у две групе: планинска и подунавска насеља.

Луг се налази око 5 km јужно од Сусека на подручју где се планинске стране преко лесне заравни спуштају у Подунавље и припада групи планинских насеља. На северу насеља надморска висина износи 160 метара док је на југу 240 метара. Цело село је, у правцу долине, нагнуто ка северу.

Свилош је насељено место смештено на надморској висини од 150 до 160 метара и припада групи планинских насеља.

Грабово, такође, спада у планинска насеља. На истоку насеља надморска висина износи 200 метара док је на западу надморска висина 240 метара. Насеље је формирано на проширењу потока Текениш где је било погодног земљишта за обраду као и шума.

Раковац лежи на крајњем истоку општине Беочин. Стари Раковац налази се на удаљености од 3 km од тока Дунава у долини Раковачког потока на поточној тераси висине 2-3 метра и припада групи планинских насеља. Нови Раковац је смештен на високој тераси која је у виду висоравни на излазу Раковачког потока у алувијалну равн Дунава и стога припада групи подунавских насеља.

Черевих је подунавско насеље подигнуто на излазу Черевичког потока из планинске области Фрушке горе.

Сусек лежи на месту где се потоци Лишвар и Чедимир спајају и улазе у алувијалну равн Дунава па и оно спада у групу подунавских насеља.

Банаштор је такође подунавско насеље општине Беочин. Подигнут је на подручју где се потоци Текениш и Читлук спајају са алувијалном равни Дунава.

Беочин се састоји из два насељена места: Беочин град и Беочин село. Беочин град је седиште Општине подигнуто на прелазу стрмих одсека у алувијалну равн Дунава и припада групи подунавских насеља док је Беочин село формирано јужније у долини Козарског потока и спада у планинска насеља.

2.2. ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

2.2.1. Основни климатски индикатори

Подручје општине Беочин припада климатском појасу умерено-континенталне климе са извесним специфичностима, изразито хладним зимама и топлим летима. Лети, услед померања субтропског појаса високог притиска према северу, ово подручје се налази под утицајем и тзв. Азорског антициклона, са доста стабилним временским приликама и повременим пљусковима локалног карактера. У току зиме ово подручје је под утицајем циклонске активности с Атланског океана и Средоземног мора, као и зимског тзв. Сибирског антициклона.

Беочин нема сопствену главну метеоролошку станицу. Најближе метеоролошке станице су у Сремској Каменици и на Иришком венцу. Међутим, због прецизности података и потпуније статистичке обраде у погледу дефинисања климатских карактеристика, коришћени су подаци преузети са главне метеоролошке станице Нови Сад за период 1971-2000. година (табела 2.1.).

За приказивање климатских прилика проучени су следећи основни климатски елементи:

- максимална, минимална и средња температура ваздуха (T , °C);
- средњи број осунчаних часова (n , час);
- средња релативна влажност ваздуха (RH , %);
- средња брзина ветра, мерена на 2 m изнад површине земљишта (V , m/s);
- сума падавина (P , mm).

На основу ових података проучене су следеће основне две бројне карактеристике климе, којима се изражава утицај енергетског и аеродинамичког стања приземне атмосфере, на количину енергије коју земљиште прима и одаје атмосфери, а то су: референтна потенцијална евапотранспирација ETo (mm/дан) и ефективне падавине Pe (mm), а све у циљу сагледавања агроклиматског потенцијала за пољопривредну производњу.

Енергетско стање приземне атмосфере регулисано је температуром ваздуха (T , °C) и светлосним ефектима Сунца, односно инсолацијом (n , час). Аеродинамичко стање приземне атмосфере је дефинисано релативном влажношћу ваздуха (RH , %), брзином ветра (V , m/s) мереном на 2 m од површине земљишта, и висином ефективних падавина (Pe , mm).

Табела 2.1. Вишегодишњи просек (1971-2000) средњих декадних и месечних вредности параметара клима (Главна метеоролошка станица Нови Сад) за Беочин

Месеци и декаде		Климатски параметри						
		T_{max} (°C)	T_{min} (°C)	T_{sr} (°C)	Инсолација, n (час)	Релативна влажност ваздуха, RH (%)	Брзина ветра, V (m/s)	Укупне падавине, P_u (mm)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Јануар	I	3,3	-3,2	-0,1	20,6	85,3	2,2	12,4
	II	3	-3,8	-0,5	23,4	85,4	2,3	9,1
	III	4,3	-2,5	0,8	23,1	84,4	2,3	14,8
месечни просек		3,5	-3,2	0,1	22,3	85,0	2,3	36,3
Фебруар	I	5,6	-2,3	1,4	32,3	79,3	2,3	9,4
	II	6,2	-1,9	1,8	31,9	79,2	2,5	13,7
	III	7,5	-1,8	2,5	34,2	76,5	2,4	6
месечни просек		6,4	-2,0	1,9	32,8	78,3	2,4	29,1
Март	I	9,4	-0,2	4,2	43,4	73,9	2,6	11,9
	II	11,6	0,8	5,8	50,6	68,4	2,6	10,3
	III	14,7	3,2	8,6	59,4	65,9	2,5	16,1
месечни просек		11,9	1,3	6,2	51,1	69,4	2,6	38,3
Април	I	17,1	5,5	11	56,7	62,7	2,5	11,3

	II	15,3	5	10	49,7	67,9	2,4	18
	III	18,5	7	12,8	65,6	66,4	2,2	17
месечни просек		17,0	5,8	11,3	57,3	65,7	2,4	46,3
Мај	I	21,2	9,7	15,5	64,4	67,8	2,1	19,9
	II	23,2	11,2	17,4	75,8	65,9	2,1	16,1
	III	23,1	11,7	17,6	81,7	67,3	2,0	20
месечни просек		22,5	10,9	16,8	74,0	67,0	2,1	56,0
Јуни	I	24,8	13,1	19,3	77,9	68,4	1,8	23,9
	II	24,7	13,6	19,2	75,6	69,9	1,9	27,2
	III	26,2	14,3	20,3	78,9	68,6	1,8	19,6
месечни просек		25,2	13,7	19,6	77,5	69,0	1,8	70,7
Јули	I	27,2	14,7	21,1	88,5	66,6	1,9	21,3
	II	27,6	15,1	21,5	86,7	68,1	1,7	15
	III	27,9	15,1	21,6	96,5	67	1,7	23,8
месечни просек		27,6	15,0	21,4	90,6	67,2	1,8	60,1
Август	I	28,7	15,6	22,1	89,0	67	1,7	16,3
	II	28,5	15,1	21,7	90,2	65,6	1,8	14,1
	III	26,2	14	19,7	79,5	70,3	1,8	24,3
месечни просек		27,8	14,9	21,2	86,2	67,6	1,8	54,7
Септембар	I	24,4	12,1	17,8	69,3	71,4	1,9	15
	II	23,5	11,1	16,8	62,6	72,6	1,8	13,5
	III	22,6	10,4	15,8	59,4	73,3	1,8	12,8
месечни просек		23,5	11,2	16,8	63,8	72,4	1,8	41,3
Октобар	I	20,1	8,7	13,7	52,7	72,4	2,1	15,2
	II	18,1	6,8	11,8	49,8	74,5	2,1	14,2
	III	14,3	3,7	8,4	49,7	74,8	2,1	16,3
месечни просек		17,5	6,4	11,3	50,7	73,9	2,1	45,7
Новембар	I	12,5	3,3	7,4	34,9	77,1	2,1	13,7
	II	9,5	1,7	5,1	25,4	80	2,3	17,6
	III	7,2	0,3	3,5	23,7	82,2	2,3	17,9
месечни просек		9,7	1,8	5,3	28,0	79,8	2,2	49,2
Децембар	I	5,1	-1,3	1,7	19,9	86,3	2,2	11,6
	II	5,5	-0,9	2,2	17,1	85	2,3	13,9
	III	4,5	-2,3	0,9	22,2	84,7	2,2	15,5
месечни просек		5,0	-1,5	1,6	19,7	85,3	2,2	41,0
Веgetациони просек		23,9	11,9	17,9	74,9	68,2	1,9	–
Веgetациона сума		4385,9	2185,8	3272,4	1348,0	–	–	329,1
Годишња сума		6031,0	2276,8	3909,5	1962,3	–	–	568,7

Извор: Републички хидрометеоролошки завод Србије.

2.2.1.1. Температуре ваздуха

Веgetациони просек максималних температура ваздуха износи 23,9 °C, веgetациона сума 4.385,9 °C, а годишња сума 6.031,0 °C. Веgetациони просек минамалних температура ваздуха износи 11,9 °C, веgetациона сума 2.185,8 °C, а годишња сума 2.276,8 °C. Најзад, вишегодишњи веgetациони просек средњих температура ваздуха је током веgetационог периода 23,9 °C, веgetациона сума 3.272,4 °C, а годишња сума 3.909,5 °C.

Апсолутини максимуми и апсолутни минимуми температура ваздуха највише указују на континенталност овог подручја у погледу климе.

Интересантна је чињеница да је у Сремској Каменици 6. јула 1950. године забележена температура од 41,5 °C као највиша у тадашњем двадесетогодишњем периоду, а 28. јануара 1954. године забележена је најнижа температура од -20,2 °C. Разлика између апсолутно највише и апсолутно најниже температуре износи у том случају 61,7 °C за ове две метеоролошке станице, што показује изузетну варијабилност.

2.2.1.2. Инсолација

Прерачунати вегетациони просек инсолације за подручје Беочина износи 74,9 часова, док је средња годишња сума осунчавања 1962,3 часова што је у границама нормалних сума. Просечна дневна осунчаност износи око 5,6 часова што је задовољавајуће. Најсунчанији месец је јули са 271,7 часова, док је најмање осунчавање у децембру са 59,2 часова. Гледано по годишњим добима, највећа осунчаност је у току лета са око 800 часова, а најмања зими са око 220 часова, док током вегетационог периода осунчаност износи 1348,0 часова.

2.2.1.3. Релативна влажност ваздуха

Статистички подаци показују да су највеће њене вредности у децембру (85,3%) и јануару (85,0%), а најмање у топлијим месецима (април-јули). Просечна вредност током вегетационог периода износи 68,2%.

2.2.1.4. Ветар

На подручју Беочина најчешћи и доминирајући су западни и југозападни ветрови. Ови ветрови доносе талог и излучују их уколико се пењу према билу Фрушке Горе, у све већим количинама. Њихова појава је најчесталија у јуну и јулу а најређа у септембру и октобру. Мање чести али такође присутни су и југоисточни, источно-југоисточни и источни ветрови. Познати су као кошава и најчешће се јављају у јесењим, а ређе у летњим месецима. Следећи по учесталости је северозападни ветар, понекад прави северни заступљен са 26‰ припада ветру са југа, док су јужни ветрови ретки у северном подножју Фрушке горе.

Ветрови утичу на остале параметре климе (температуру ваздуха, релативну влажност ваздуха и др.), а такође и на земљиште повећавајући или смањујући испаравање. Брзина ветра на овом подручју се креће у интервалу од 1,8-2,6 m/s, с тим што је максимална у марту, а најмања у августу.

2.2.1.5. Падавине

Територија општине Беочин представља део АП Војводине који прима највећу количину воденог талог (киша, снег и град) током целе године. Талог донесе углавном западна и северозападна струјања. Летње кише су плахе и праћене грмљавинама. Падавине су основни извор воде за биљке на подручју Беочина јер се наводњавање примењује спорадично, а готово да се и не примењује. Падавине биљкама омогућавају узимање хранљивих материја из земљишта током топлог вегетационог периода, а у хладном делу године, обнављају резерве влаге у површинском слоју земљишта, које су потребне у периоду вегетације.

У испитиваном периоду сума вегетационих падавина износи 329,1 mm, а годишња сума падавина 568,7 mm. Месечни просеци падавина су за: јануар = 36,3 mm, фебруар = 29,1 mm, март = 38,3 mm, април = 46,3 mm, мај = 56,0 mm, јуни = 70,7 mm, јули = 60,1 mm, август = 54,7 mm, септембар = 41,3 mm, октобар = 45,7 mm, новембар = 49,2 mm и децембар = 41,0 mm.

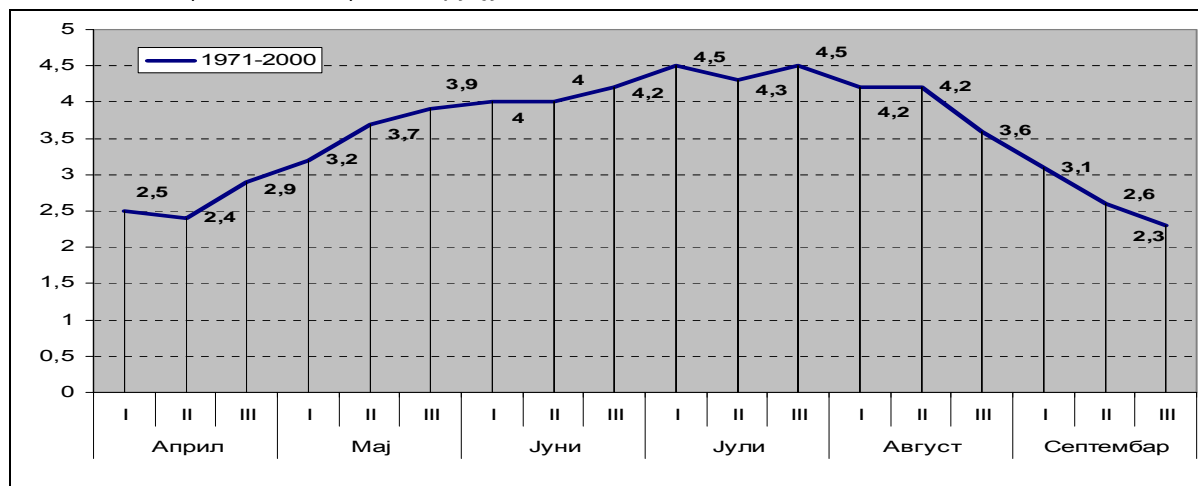
Просечан број дана са падавинама износи 120., што значи да је сваки трећи дан у години дан са падавинама. Средњи број дана са снегом (новембар-април) годишње траје просечно 42 дана. Дебљина снежног покривача може бити знатна. Ако приликом падања снега дува кошава, снег може да достигне дебљину од 2-3 m. У виду снега просечно падне 13,5% талог.

Град је, такође, честа појава у овој Општини. Највише се јавља у мају и јуну, али такође и у априлу и јулу. Његова појава је забележена у августу, па и касније. Касни град наноси крупне последице не само на бербу текуће године већ онеспособљава културе (нарочито воће и винову лозу) и за идућу годину.

2.2.1.6. Евапотранспирација

Поред падавина, евапотранспирација је основни елемент водног режима и водног биланса земљишта. Она има тако важну улогу у животу и продукционим процесима свих врста биљака, тако да готово искључиво од ње зависи висина приноса било које гајене културе. Испитивања показују да су највеће вредности евапотранспирације у јулу, а најмање у децембру (графикон 2.1.).

Графикон 2.1. Вишегодишње средње вредности референтне потенцијалне евапотранспирације (E_{To} , mm/dan) на подручју Беочина

Извор: Републички хидрометеоролошки завод Србије.

2.2.1.7. Ефективне падавине

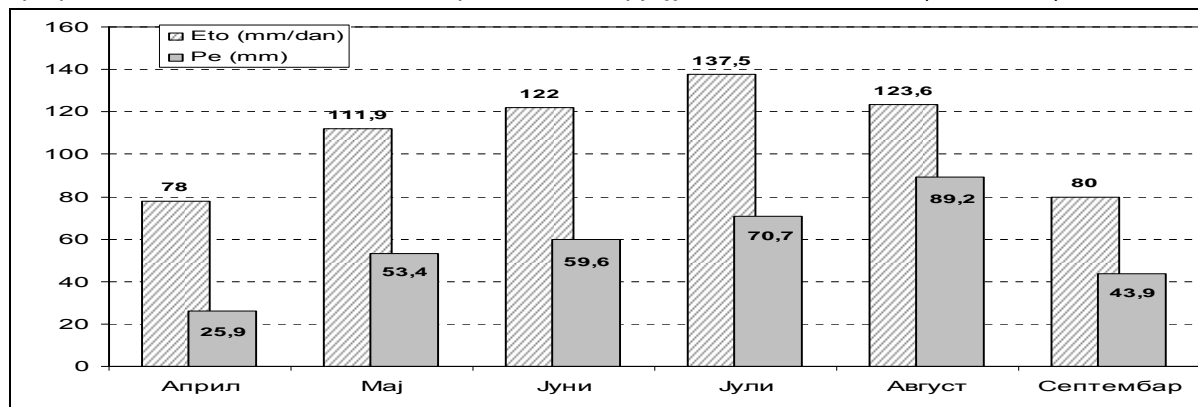
Обзиром да биљке користе само један део воде од укупно приспелих падавина (остали део отекне по површини, или се процеди ван зоне кореновог система, или испари са површине листа и не додирне површину земљишта), за потребе ових анализа узето је да су тзв. "ефективне падавине" (P_e , mm), оне падавине чија је дневна сума већа од 5 mm. Сходно томе, вегетациона сума ефективних падавина за вишегодишњи низ за подручје Беочина износи око 340 mm, а годишња сума 505 mm.

Поређењем прихода воде од ефективних падавина (P_e , mm) од 342,7 mm и расхода воде евапотранспирацијом (E_{To} , mm/dan), 641,0 mm, јасно је да у продуктивном делу биљака, односно вегетационом периоду (април-септембар), падавине нису у стању да биљке у потпуности обезбеде довољном количином воде (графикон 2.2.).

То значи да за високе приносе биљака, дефицит воде мора бити покривен наводњавањем. Том интервенцијом, коригује се природни водни режим земљишта, и преводи из групе природних у групу антропогених водних режима иригационог типа, на који биљке реагују значајним повећањем приноса. Као што се може видети на графикону највећи недостатак воде се јавља управо у периоду највеће потребе биљака за водом, у тзв. "критичном периоду", када је повишена осетљивост према недостатку воде, па је самим тим интервенција наводњавањем неопходна у циљу повећања приноса и успостављања стабилне пољопривредне производње.

Обзиром на повољне климатске прилике (сем дефицита или суфицита воде у појединим годинама) које одговарају умерено-континенталној клими, развој општине Беочин треба усмерити ка интензивирању пољопривредне производње увођењем комплексних агротехничких и других мера у саму пољопривреду. Хидромелиоративне мере (наводњавање и одводњавање), иначе веома слабо или може се рећи готово незаступљене на подручју ове Општине, потребно је покренути.

Графикон 2.2. Климатски водни дефицит на подручју општине Беочин (1971-2000).

Извор: Републички хидрометеоролошки завод Србије.

Код одређивања инвестиционих улагања у будућем периоду и просторно-функционалне организације ове Општине, нарочито у правцу развоја пољопривреде, неопходно је са изузетним респектом водити рачуна о свим климатским факторима чије се дејство мора поштовати приликом реализације улагања у пољопривредну производњу.

2.3. ХИДРОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ И КВАЛИТЕТ ВОДЕ

Окосницу хидрографије Беочина чини река **Дунав**, по величини друга река у Европи (после **Волге**), највећа на српским просторима и на Балкану, дуга 2888 km. Изворе у Немачкој на Југоисточним обронцима Шварцвалда, а великом делтом, са пет рукаваца се улива у **Црно море**.

Општина Беочин заузима површину јужно од Дунава и северно од фрушкогорског била. Река Дунав са својим потенцијалима није у довољној мери искоришћена од стране насеља која припадају општини Беочин. Дунав је до сада углавном служио као испусни канал за отпадне воде и штетне материје и као пловни пут. Међутим, потребно је потенцијале Дунава и положај Беочина у односу на Дунав искористити и усмерити за формирање модерних лука, спорт и рекреацију, за индустријску воду, наводњавање, рибарство, туризам и друго.

Обзиром да је читав површина на северној подгорини Фрушке горе, Општина се одликује развијеном хидрографском мрежом (северне падине Фрушке горе су изузетно богате водом).

На подручју општине Беочин су присутни следећи потоци: Лишвар, Чедомир, Свилошки, Текениш, Читлук, Поторањ, Черевихки, Шакотинац, Козарски, Часорски, Думбовачки и Раковачки.

Поток **Чедомир** са левим краком и потоком **Лишваром** пролази кроз село Сусек и има сливну површину од 30,06 km². У сливу ових потока су углавном заступљене оринице.

Свилошки поток има сливну површину 19,44 km² и пролази између села Сусек и Баноштор. Сливну површину чине шуме и оринице.

Текениш има сливну површину од 19,44 km² и својим доњим током пролази поред села Баноштор. У доњем делу слива превладавају оринице док је горњи део слива добро пошумљен.

Поток **Поторањ** има сливну површину од 18,58 km² и налази се источно од села Баноштор. Негде на средини тока налази се акумулација "Тестера" која се користи за спортско рекреативне активности. Као и код других потока, горњи део слива је обрастао шумом а у доњем делу су заступљене оринице.

Черевихки поток има сливну површину од 12,16 km². Његово корито је изизетно нестабилно, има високе вертикалне обале које се често обрушавају и притом стварају нанос у већим

количинама. Кроз село Черевих је регулисано корито овог потока изградњом кинете од камена у дужини од око 300 m.

Поток Шакотинац има површину слива од 5,6 km². У доњем делу слива су њиве. Код овог потока је присутна и повшинска и дубинска ерозија па приликом обилних пљускова се стварају наноси који затрпавају пропуст на регионалном путу П-107 Сремска Каменица – Беочин близу фабрике цемента, као и доњи ток у дужини 2 km до ушћа у Дунав.

Козарски поток својим доњим током протиче кроз Беочин. Ту је регулисан његов ток све до ушћа у Дунав.

Часорски поток је карактеристичан по томе што има најмању сливну површину од 2,8 km². Обзиром да ток овог потока није регулисан по целој дужини, до Дунава често долази до загушавања пропуста на регионалном путу.

Поток Думбово има сливну површину од 7,6 km². Приликом обилних падавина наноси код њега загушују пропусте на регионалном путу.

Раковачки поток је бујичног карактера. Протиче кроз насеље Раковац. Горњи део слива има стрме падине и добро је обрастао док доњи део корита је у равници коју плави Дунав. Ипак, велике воде овог потока угрожавају само доње, најниже делове насеља непосредно уз регионални пут Р-107.

Количина воде у потоцима иначе зависи од количине и распореда падавина, као и од биљног покривача. Постоје два периода у току године када ови потоци доносе велике количине воде услед обилних падавина и топљења снега, а то су рано пролеће и касна јесен. Максимуми водених талоба су у марту и новембру.

У годинама са констатним обилним падавинама долине су непрекидно под водом и јављају се плављења због чега је немогуће гајење пољопривредних култура у близини долина, па се ове површине искључиво користе као ливаде и пашњаци.

Дунав у својој долиној равни гради окуке и већи број рукаваца и ада с тим што је између села Сусек и Челарево највећи његов меандар. На том месту се рачва градећи три рукавца и једно велико и једно мало острво. Код рукаваца Дунава присутна је флувијална ерозија која доводи до гомилања наноса, због чега рукавци временом постају плићи, а крајњи резултат је њихово нестајање и спајање ада са обалом.

У дунавској равни колебање нивоа подземних вода је изразито и највеће је у мају месецу. Подземне воде у алувијалној равни Дунава показују колебање слично колебању воде Дунава. У самом насељу Беочин, подземне воде су на дубинама од 1,3 m до 9, 5 m. Обзиром да је урађен насип регионалног пута Р-107, воде Дунава не угрожавају насеље Беочин али су села Черевих, Баноштор и Сусек и даље угрожена.

Линија одбране од поплава је изграђена на потезу од Лединаца до Черевиха. Међутим, траса није завршена на деоници од Беочина до Черевиха, као и на делу фабричког канала. С обзиром да је Беочин задесила велика поплава 2006. године и да је тада под водом било око 400 кућа, у наредном периоду неопходно је постојеће обалоутврде одржавати и изграђивати нове у складу са развојним плановима ЈВП Србијаводе.

При томе је информисање и едукација стручњака и становништва у локалним заједницама, један од неопходних услова за ефикасно спровођење одбране од поплава.

Део терена између Дунава и регионалног пута Нови Сад мештани зову "Рит" и он обухвата површину од око 150-200 ha. Имовинска структура овог земљишта је таква да око 1/3 површине је у приватном власништву, а остали део је друштвено власништво и користи се од стране МЗ „Раковац“. Главни проблем „Рита“ је честа изложеност поплавама. Стога је један од битних

праваца развоја општине Беочин решавање овог проблема. Потребно је урадити пут дужине 3-4 km на путу уз сам Дунав од Беочина до Лединаца. На тај начин омогућило би се коришћење овог земљишта за гајење ратарских, повртарских и воћарских култура.

2.4. ГЛОБАЛНА ОЦЕНА ПРИРОДНЕ ХЕТЕРОГЕНОСТИ ТЕРИТОРИЈЕ СА СТАНОВИШТА ЕКОЛОШКИХ ПОТЕНЦИЈАЛА И ОГРАНИЧЕЊА РАЗВОЈА

Општина Беочин се јужним делом налази у брдовито-планинској области, док северни крајеви Општине припадају низијском подручју. Читаво подручје је веома богато водама, а климатски услови одговарају особинама умерено континенталне климе. Пољопривредно земљиште представљено је квалитетним типовима земљишта – черноземом у области лесних седимената, а у нешто вишим пределима мање квалитетним смеђим карбонатним земљиштима и гајњачама. У најјужнијим планинским подручјима присутно је скелетно земљиште које је знатно слабијег квалитета и није подесно за пољопривредну производњу. Природни услови у којима се читава Општина Беочин налази, представљају солидну основу за све облике ратарске производње, повртарске и сточарске производње, као и за воћарство и виноградарство. Такви услови су веома добра основа за развијање прерађивачких капацитета и рентабилну производњу. Повољни природни услови постоје и када је у питању сточарска производња.

Као што се види, у основи, постоје погодни природни услови за интензивнији и делотворнији социоекономски развој Општине. То су, у првом реду, водни потенцијали, који у даљој будућности, неће бити ограничавајући фактор локалног развоја. Поред задовољавања потреба становништва за водом (лична употреба, хигијенске потребе, комуналне потребе), велики потрошач воде је индустрија и наравно пољопривреда. Водни потенцијал Општине, треба у већој мери користити и за формирање одговарајућих рибака, развој спортског риболова, као и за развој туризма уопште.

Подручје располаже и шумским ресурсом, којим се такође мора управљати по начелу „доброг домаћина“, водећи рачуна да се дрвна маса користи у одговарајућој размери са њеним прирастом. Уз то, неопходно је наставити са планским пошумљавањем делова са којих се шума експлоатише. Тиме се ствара и обнавља ресурс, побољшава квалитет шума, смањује дејство ерозије тла, одржава природна равнотежа и чува животна средина. За коришћење шумских ресурса у Општини постоје добре могућности. Наравно, они се морају користити што је могуће рационалније. Коришћење дрвне масе у енергетске сврхе (осим оне које се ни за шта друго не може употребити), није рационално. Поред дрвне масе, шумско подручје треба значајно више користити и за одрживу ловну активност, као и за убирање шумских плодова, а уз површине под пашњацима и за сакупљање лековитог биља и за пчеларство.

Надморска висина на којој се налази подручје Општине, такође, представља повољан природни услов. На вишим теренима постоје погодности за развој воћарства и виноградарства (надморска висина и клима погодују заснивању винограда). Упоредо с биљном производњом, развој сточарства требало би да буде знатно заступљенији. На основу примарне пољопривредне производње, реално је исплативо инсталирање мањих прерађивачких капацитета (млекарне, подразумевајући и производњу разних млечних производа, месаре, сушаре, погоне за сортирање и паковање воћа и поврћа, хладњаче, и сл.). У овом домену, могућности удруживања пољопривредног становништва, односно газдинстава, су неограничене. Оптимум и начин таквог удруженог деловања, треба да одаберу они сами, у складу са сопственим интересима.

Климатски услови, такође, нису ограничавајући фактор. Дефицит или суфицит воде јавља се у појединим годинама али осим тога општина Беочин има повољне климатске карактеристике које одговарају умерено-континенталној клими, па стога треба интензивирати пољопривредну производњу увођењем комплексних агротехничких и других мера. Хидромелиоративне мере

(наводњавање и одводњавање) веома се слабо примењују на читавој територији ове Општине и неопходно их је активирати.

Подручје Фрушке горе поседује велике насlage цементног лапорца, угља и кречњака потребног за производњу креча као и отпорног камена који се употребљава као грађевински материјал. Територија општине Беочин располаже вредним и траженим минералним сировинама и то: цементним лапорцима, кречњацима и туфовима, као и грађевинским каменом (латит, доломит, серпентинит, глина и пескови).

Оно што има неповољно еколошко дејство јесте аерозагађење, веома изражено на територији Беочин града, које у знатној мери оштећује природну средину и неповољно утиче на здравље људи. С обзиром да дуготрајно излагање живих организама аерозагађивачима као што су сумпор диоксид, азот диоксид, чађ, тешки метали и органска једињења (бензен, толуен, етилбензен и ксилен) доводи до озбиљних респираторних, кожних и других органских оштећења укључујући и појаву канцера, врло је важно предузимање одговарајућих мера у циљу минимизовања истих у животној средини. Проблем такође представља појава клизишта као и периодично плављење појединих терена. Ради ублажавања негативних ефеката клизних терена неопходно је пажљиво планирање при изградњи стамбених и других објеката, а када је у питању проблем поплава потребно је изградити нове обалоутврде, а постојеће правилно одржавати.

Ако би се природни потенцијали Општине Беочин разматрали методом **SWOT анализе**, онда би се могло истаћи следеће:

Предности	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> - доста добри природни услови; - већина терена је погодна за пољопривредну производњу; - подручје располаже обиљем воде; - откривене су велике количине минералних ресурса; - климатски услови су релативно повољни за пољопривредну производњу; 	<ul style="list-style-type: none"> - недовољне површине земљишта високе класе; - подручје изложено плављењу, која наноси озбиљне штете; - уситњени поседи; - ниска инвестициона моћ целог подручја; - нерационално коришћење шумског богатства; - неспремност на удруживање пољопривредних произвођача; мали појединачни обим производње; - мала и дисконтинуирана тржишност производње; - ниска конкурентност; изостанак увођења захтеваних стандарда квалитета производа; - изостанак маркетинга.
Могућности	Претње
<ul style="list-style-type: none"> - укрупњавање газдинстава; - осавремењивање механизације; - повећавање обима и квалитета производа; - удруживање произвођача преко задруга или других облика удруживања; - заснивање органске производње; - развијање мањих прерађивачких капацитета заснованих на примарној пољопривредној производњи; - развијање туризма-посебно ловног и риболовног. 	<ul style="list-style-type: none"> - слаба економска снага општине, привредних субјеката и газдинстава; - недостатак реалних и конкретних развојних програма; - потреба за едукацијом, унапређењем квалитета и удруживањем; - изражено аерозагађење.

III СТРУКТУРА РАСПОЛОЖИВИХ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА

3.1. СТРУКТУРА ПРОСТОРА

Општину Беочин чине осам катастарских општина: Баноштор, Беочин, Грабово, Луг, Раковац, Свилош, Сусек и Черавић. Површина на којој се општина простире износи скоро 186 km². Општина припада Јужнобачком округу на територији покрајине Војводине. У табели 3.1. су приказане све катастарске општине у процентуалној заступљености у оквиру укупне површине општине и број парцела у свакој катастарској општини.

Табела 3.1. Површина катастарских општина и процентуални удео у укупној површини

Катастарска општина	Површина (ha)	Број парцела	%
Баноштор	2.147,8751	4.007	11,50
Беочин	3.505,1824	6.417	18,85
Свилош	1.242,0637	2.097	6,70
Черавић	3.262,2393	6.879	17,55
Грабово	1.447,2578	1.078	7,79
Луг	996,5340	2.848	5,36
Раковац	2.045,3713	5.641	11,00
Сусек	3.940,7288	6.486	21,20
Укупна површина (ha)	18.587,2524	35.453	100,00

Извор: Катастар општине Беочин, интерни подаци

На основу приказаних података може се уочити да је највећа катастарска општина Сусек, која заузима нешто више од петине укупне површине ове општине, док Луг са 5 % представља најмању. Беочин је катастарска општина која је сачињена од градског језгра и сеоског дела. Према званичним подацима просечна величина поседа на овој општини је око 3 ha, ниво уситњености се може уочити из просечне површине парцеле која износи око 20 aри и по укупном броју парцела на нивоу општине који износи 35.453 парцела.

3.2. ПОВРШИНА И СТРУКТУРА КОРИШЋЕЊА ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА

Земљиште на коме се налази општина Беочин чине четири типа са више подтипова. Особености земљишта су углавном условљене близином Фрушке горе и Дунава. Основни типови земљишта су чернозем (phaeozem - 26,12 %), гајњаче (еутрични комбисол – 23,29 %), алувијална и делувијална (21,34 %) и парарендзине (20,67 %).

На нижим деловима општине у алувијалној равни Дунава и на речним острвима присутан је алувијум. Овај алувијум или нанос различитог механичког састава, који се ствара није, продуктиван због тога што је ова равна превише ниска и плављена. На овим теренима су заступљени пашњаци и трстици углавном. Делувијално-алувијалне површине су уске уздужно распоређене у дну поточних долина и карактеришу их карбонатни наноси. Сем пашњака уз интензивно ђубрење овде је могуће гајење поврћа. Јужније од алувијалне равни Дунава, на лесним и лапорастим седиментима су различити типови чернозема.

Чернозем као продуктивно земљиште је у великој мери обрадом и интензивним, гајењем култура остао без хумуса и овај проблем је и у општини Беочин присутан. Тако да су веће површине под карбонатним и деградираним черноземеом. Треба предузети активности враћања производних могућности овог типа земљишта. На истим и нешто вишим, јужнијим пределима установљена су смеђа карбонатна земљишта и гајњаче. Смеђа карбонатна земљишта су врло добра за винограде и воћњаке. Гајњаче су шумско земљиште, али су погодне за винограде и воћњаке, али се на њима гаји и жито. На најужнијим и највишим деловима општине су деградиране гајњаче и скелетна земљишта. На њима се могу наћи шуме и пашњаци.

Чернозем који је погодан за ратарске културе може бити коришћен за гајење хортикултурних врста, што би могла бити једна од сугестија на који још начин је могуће побољшати економски сататус домаћинства у овој општини. Органска производња и производи који се њоме добијају су такође уносна могућност. Обзиром да је на територији општине загађивач животне околине, фабрика цемента, погодне површине за органску пољопривреду би могле бити на падинама Фрушке горе. Могуће је развити органску производњу у пластеницима, уз предуслов да се ураде анализе земљишта и воде и сачини комплетни преглед стања окружења на предвиђеним површинама како би се оценила могућност успостављања ове производње. Према Закону о органској производњи и органским производима, парцела која ће се користити за органску производњу поред већ намерених анализе и изолованости од загађивача, мора да испуни услов да у последње две односно три године није коришћена уз употребу средстава синтетичко-хемијског порекла. Ако јесу ова средства коришћена, тада период конверзије мора да буде испоштован, пре него се парцела користи у органској производњи.

У погледу површина и структуре пољопривредног земљиште које се користи у Беочинској општини се може констатовати око 46 % пољопривредних површина, што је знатно мање од 83 % колико износи покрајински просек. Због осиромашености услед експлоатације и смањења хумусних компоненти ова земљишта су углавном сврстана у III, IV и V бонитетну класу. У табели 3.2. је приказан површински и процентуални удео њива, воћњака, винограда, ливада, пашњака на укупној површини општине.

Табела 3.2. Структура пољопривредног земљишта

Катастарска општина	Укупно земљишта по КО (ha)	Њиве (ha)	Воћњаци (ha)	Виногради (ha)	Ливаде (ha)	Пашњаци (ha)	Остало земљиште (ha)
Банаштор	2.147,8751	587,4297	83,1993	111,7321	32,9922	217,8294	1.114,5923
Беочин	3.505,1824	484,4601	65,1076	91,0047	67,8971	178,0522	2.589,4376
Свилош	1.242,1824	500,6983	28,3349	16,9902	15,5150	397,3395	283,1858
Черевић	3.262,2393	704,8542	86,1016	143,3179	284,8154	236,1186	1.807,0316
Грабово	1.447,2578	341,2125	20,3384	12,6352	41,2898	315,0372	716,7447
Луг	996,5340	618,5664	11,5740	16,0501	20,4223	18,5207	311,4005
Раковац	2.045,3713	297,2423	81,0826	39,0465	53,7641	368,5367	1.205,4823
Сусек	3.940,7288	1.724,7569	62,5360	38,7171	52,0825	144,7547	1.917,8816
Укупно земљиште ОБ (ha)	18.587,2524	5.259,2204	438,2744	469,4938	568,7784	1.876,189	9.945,7564
Учешће (%)	100,00	28,29	2,36	2,52	3,06	10,09	53,51

КО – катастарска општина; ОБ – општина Беочин

Извор: Катастар општине Беочин, интерни подаци

Земљиште које је под шумом и оно које је под стамбеним и другим објектима и све што није под пољопривредним културама, сврстано је као остало земљиште. У табели нису уведени рибњаци, трстици и мочваре који су процентуално (0,016 %) врло мало заступљени и има их у Беочину нешто више, док у Банаштору и врло мало.

Ерозивни процеси су на теренима са већим падом изражени и при том се површински слој земљишта односи и наноси тај материјал у доње делове водотока. Може се уочити површинска и дубинска ерозија (вододерине, бразде, јаруге). У одмаклим формама присутни су урвински процеси и клизишта као код Лежмишког потока, Новоселског, Липовог и између Черевиха и Банаштора.

Минерална богатства су углавном у функцији сировина за грађевинарство. Минералне сировине се користе у производњи цемента (цементни лапорци, кречњаци, туфови). На Фрушкој гори од минералних сировина нађене су лалит, кречњаци, доломит, дацито андрезити, серпентинити и пешчари.

3.3. СТАЊЕ ШУМСКОГ ФОНДА

Општина Беочин је смештена на обали Дунава, у подножју Фрушке Горе. Укупна површина Општине је 18.590 ha, од чега је 8.484 ha (46 %) пољопривредног и 7.701,22 ha (41,43%) шума и шумског земљишта (табела 3.3.).

Табела 3.3. Структура коришћења земљишта по катастарским категоријама

Катастарске категорије	Беочин		Војводина	
	ha	%	ha	%
Пољопривредне	8.484,41	45,64	1,795.285	83,20
Шумске	7.701,22	41.43	143.339	6.64
Укупно пољопривредне и шумске	16.185,63	87,07	1,938.624	89,84

Извор: Просторни план Општине Беочин, Стратегија развоја планског подручја, ЈП Завод за урбанизам Војводине, Нови Сад, 2007.

Читава површина је на северној подгорини Фрушке горе и услед тога је планинска.

Шуме су обновљиви природни ресурс, који самим постојањем непосредно утичу на климу и водни режим, односно на очување природних карактеристика животне средине. Оне су добро од општег интереса због опште-корисних функција и привредног значаја.

Основне функције шуме су заштитна, културно-социјална и производа, а у оквиру њих су:

- заштита земљишта од ерозије;
- заштита земљишта од разорне снаге ветрова;
- смањење температурних разлика;
- производња огромне количине кисеоника;
- здравствена и рекреациона;
- биолошка разноврсност флоре и фауне (биодиверзитета) и природних станишта;
- културолошка;
- обезбеђивање материјалних добара кроз приносе, које даје у дрвној маси, дивљачи, лековитом и ароматичном биљу, самониклом воћу и печуркама.

Највише површина под шумама се налази у КО Беочин, а најмање у КО Луг. У општини Беочин су подручја Националног парка Фрушка гора са режимима I, II и III степена заштите, као и његове заштитне зоне.

Цела територија општине Беочин се дели на неколико геоморфолошких целина:

- планинску подгорину;
- лесну зараван;
- поточне доли;
- алувијалну равну Дунава.

Планинска подгорина има четири терасе. Највиша тераса Фрушке горе је Венац од Змајевца (453 m), преко Црвеног чота (539 m), Липова чота (472 m), Летенке (459 m), Вармецког чота (444 m) до Венца (451 m), јужно од шумарских и лугарских кућа Трешњевац и Раван. Трећа тераса је јасно изражена; делови немају исту висину (од 310-360 m). Њени делови су: Кестен (302 m), западно од Лединаца, Думбово (322 m), западно од Раковца (314 m), Возарев чот (359 m), Бела глава (336 m), Дреновац (329 m) западно од Грабова, Широка глава (310 m) итд. Од Венца је растављена стрмим одсецима. Тамо где нема друге терасе, ови одсеци имају висину од 100 до 140 m.

Евидентирано је велико богатство биљних врста, посебно аутохтоних и унесених врста дрвећа. Заступљене су изданачне и мешовите састојине. Најзаступљеније су шуме америчког јасена, домаће тополе и врбе (табела 3.4.).

Табела 3.4. Пошумљене површине, 2005. година

Територија	Пошумљено, ha				Обрасла шумска површина, ha ¹
	У шуми		Изван шуме		
	Лишћари	Четинари	Лишчари	Четинари	
Република Србија	1.468,00	509,00	226,00	714,00	1.883.746
Централна Србија	109,00	489,00	174,00	714,00	1.781.135
АП Војводина	1.359,00	20,00	52,00	-	102.611
Јужно-бачки округ	-	2,51	2,02	17,76	16.723
Беочин	31.15	-	-	-	5.287

Напомена: ¹Укупно.

Извор: Општине у Србији, 2006, Републички завод за статистику

Највећи део шума КО Беочин је у оквиру Националног парка "Фрушка гора" површине од 6.544,92 ha и ЈП "Војводинашуме", ШГ "Нови Сад" површине од 607,01 ha. Остали део шума чине шуме осталих корисника. Велики је привредни потенцијал ових шума. Користе се за производњу техничког и целулозног дрвета (табела 3.5.).

Табела 3.5. Посечена дрвна маса, 2005. година

Територија	Посечена дрвна маса			
	Укупно, m ²		Техничко дрво, %	
	Лишћари	Четинари	Лишчари	Четинари
Република Србија	2.526.078	192.527	33	82
Централна Србија	1.831.982	187.549	25	83
Војводина	694.096	4.978	56	54
Јужно-бачки округ	61.223	711	18	72
Беочин	32.856	-	31	-

Извор: Општине у Србији, 2006, Републички завод за статистику

Остале шуме и ваншумско зеленило су: ритске шуме Подунавља, шуме и ваншумско зеленило заштитне зоне Националног парка, шуме пригорја Фрушке горе као и зеленило заштитних појасева у подручју потока и путних појасева, зеленило викенд зона и зеленило насеља.

Ваншумско зеленило је присутно на територији Општине, али то су простори са мало елемената природне средине. Ово зеленило не повезује мање површине под шумама са Националним парком и шумама уз Дунав, што се одражава на био-еколошки систем, јер је изложен негативним утицајима ветра и ерозије под ударом обора. Осиромашују споне флоре и фауне, али ремете се и слабе међусобни односи унутар врста. Свеобухватни циљеви коришћења и уређења шума су:

- побољшање стања шума;
- ошумљавање;
- коришћење у складу са еколошким принципима.

Побољшање стања шума постићи ће се превођењем изданачких у високе шуме. Повећање површина под шумама се може спровести на пољопривредним земљиштима VI, VII и VIII бонитетне класе, у граничним зонама индустријских објеката и саобраћајница, на подручјима изворишта вода и на јаловиштима.

3.3.1. Циљеви развоја шумарства

Сталан је притисак на шумске ресурсе. Стога је потребно плански спречавати реализацију штетних одлука других сектора (саобраћај, финансије и др), које могу да резултирају непожељном деградацијом шума. Стриктном применом законских прописа; уз адекватну процену утицаја на животну средину и ефикаснију међусекторску сарадњу деловаће се превентивно на правилан развој, негу и очување шумских биоценоза, шумског земљишта, целокупне флоре и фауне.

Планским газдовањем шумама, уз поштовање принципа мултифункционалности, а у складу са Законом о шумама Републике Србије, спровођењем планских радова на заштити, гајењу и коришћењу шума, остварит ће се циљеви развоја шумарства у Националном парку, а они су:

- увећање површине високих састојина плански и континуирано;
- планско смањење површина изданаčkih шума;
- побољшање старосне структуре шума;
- планско попуњавање ради обнове шума;
- смањење запуштености шума осветљавањем и чишћењем;
- обезбеђење бољег здравственог стања шума;
- заштита шумског фонда од нелегалне сече, штеточина, инсеката, биљних болести, пожара;
- повећање дрвног фонда;
- боље стање, бројност, квалитет и заштита фауне у целини;
- здравствена стабилност шумских екосистема, бољи услови коришћења укупних ресурса;
- организовано и контролисано сакупљање и узгајање шумских плодова (воћа и печурки) и лековитог биља;
- очување и унапређење посебно вредних делова природе;
- свеобухватно очување и заштита подручја Националног парка;
- очување еколошке равнотеже;
- коришћење шума и шумских подручја за рекреацију, обогаћивања ловне и туристичке понуде и у културолошке сврхе изградњом рекреативних, здравствених и ловних објеката;
- повећање броја запослених квалификованих лица у шумарству и ловству ради унапређења стручне и чуварске службе;
- планирање и изградња мањих погона за прераду лековитог биља и самониклог воћа и печурки (избор производа за којима постоји тражња на домаћем и страном тржишту).

Пошумљавањем треба постићи шумовитост са садашњих 16,4% на минимум 19,8%. Очекивани резултати планског газдовања шумама, применом Опште основе газдовања шумама Националног парка и посебних основа, су:

- обновљене шуме одговарајућим аутохтоним врстама и висококвалитетним врстама;
- правилно неговане шуме;
- прописно коришћене шуме.

Планским газдовањем осталим шумама и ваншумским зеленилом и Планом озелењавања на територији општине Беочин, а у складу са Законом о шумама, оствариће се следећи развојни циљеви:

- прописан свеобухватан узгој шума;
- очување свих постојећих шума и ваншумског зеленила;
- заштита шума у оквиру ШГ "Нови Сад", које газдује делом површина под шумама;
- пошумљавање шумског земљишта у оквиру ШГ "Нови Сад" површине од 28,93 ha,
- подизање нових шума на површинама шумског земљишта и на просторима дубодолина
- прописно коришћење шума како сеча дрвне масе не би премашила обим пошумљавања.

3.4. ЛОВСТВО

На територији општине Беочин ловне површине су ловишта: "Национални парк „Фрушка гора", "Чот" и "Сусек-рибњак". Ловиштем "Национални парк Фрушка гора" управља Национални парк Фрушка гора, ловиштем "Чот" ловачко удружење из Беочина, а "Сусек-рибњак" ДТД Рибарство из Петроварадина.

Ловиште представља ловно привредну целину, која обезбеђује еколошке услове за успешан узгој, заштиту и коришћење одређене или више врста дивљачи. Основе газдовања ловиштем су:

- површина ловишта;
- бонитет;
- капацитет;
- уређеност;
- одржавање.

Ловиштем газдује ловачко удружење, које мора да има професионалну и стручну службу (квалификована лица са прописаном стручном спремом).

Ловачко удружење „Срндаћ“ Беочин основала су ловачка друштва Беочина, Раковца, Банаштора, Грабова, Свилоша, Сусека и Луга. Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије установило је ловиште „Чот“, које је дато на газдовање Ловачком савезу Србије, а преко Ловачког удружења „Срндаћ“. Укупна површина Ловишта „Чот“ износи 11.457 ха (табела 3.6.).

Табела 3.6. Површине по категоријама земљишта Ловишта „Чот“

Категорија земљишта	ха	%
Шуме и шумско земљиште	1 310	11,43
Ливаде и пашњаци	2 015	17,58
Њиве	5 201	45,39
Воћњаци и виногради	913	7,97
Трстеници, баре и воде	231	2,01
Остала земљишта	1 787	15,59
Укупно	11 457	100,00

Извор: 80 година Ловачког друштва „Салаксија“ Раковац, 130 година Ловишта „Раковац“, 2006.

Површина Ловишта „Чот“ подељена је на **ловне** (9 357 ха) и **неловне** (2 100 ха).

Према власништву ово ловиште је приватно (59%) и државно (41%), али су шуме и шумско земљиште скоро у потпуности у државном власништву.

У ловиштима су најзаступљеније стално гајене врсте дивљачи: срна, дивља свиња и јелен обичан, али и врсте ситне и пернате дивљачи. У ловишту "Сусек-рибњак" је заступљена перната дивљач и то: патка-глувара, патка-кржуља и лиска. Највећи део ловишта "Сусек-рибњак" је рибњак.

У ловиштима постоје повољни услови за гајење и репродукцију дивљачи. Отвореног су типа. У свим ловиштима налази се велики број ловно-техничких објеката и то: ловачке куће и домови, хранилишта, појилишта и солишта за дивљач, чеке, ограђене ремизе за прихват фазана, чардаци за храну.

Један од значајних проблема у ловиштима произилазе из чињенице да су на падинама Фрушке горе подигнута бројна викенд насеља, која се ограђују и жичаним оградама, што представља сметњу кретању дивљачи.

3.4.1. Циљеви развоја ловства

Основни правци развоја ловства су:

- повећање бројности популације аутохтоне крупне и ситне дивљачи;
- повећање бројности популације економски највреднијих врста (јелен, срна, дивља свиња, фазан);
- побољшање полне и старосне структуре популације крупне дивљачи;
- очување ретких и угрожених врста;
- унапређење природних станишта;
- побољшање квалитета трофеја;
- коришћење дивљачи у ловно-туристичке сврхе;
- повећање броја ловно-техничких објеката (фазанерије и осталих).

3.5. ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ОЧУВАЊА ПРИРОДНИХ РЕСУРСА

У циљу заштите природних ресурса неопходно је:

- планско спречавање даље деградације, што је у складу са фундаменталним циљевима просторних перспектива европског развоја (ЕСДП);
- проучавање могућности и планирање оплемењивања и привођења одговарајућим културама земљишта деградационих пунктова;
- проучавање, заштита и развој природног наслеђа, као и креативно управљање истим;
- Успостављање мониторинга стања и заштите природних ресурса.

3.6. ОЦЕНА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ КАО ЛОКАЛНОГ РАЗВОЈНОГ ПОТЕНЦИЈАЛА И ЕЛЕМЕНАТА КВАЛИТЕТА ЖИВЉЕЊА

На основу сагледавања стања животне средине у Беочину, и то у градском делу са индустријском зоном у којој доминира цементара, мора се истаћи аеро загађење које се перцепира чулом мириса и уз то смањује видљивост. На основу расположивих података може се констатовати да је мониторинг загађења ваздуха у предходне две године спроведен и то у 2005. од јанура до августа и у току 2006. у новембру. Праћена је имисија сумпор диоксида, азот диоксида, чађи, бензена, толуена и ксилена, узорци су анализирани у лабораторијама по стандардним методама које су прописане одговарајућим правилницима. По Елаборату о постављању и опремању стационарне аутоматске станице за мерење имисије у ваздуху предвиђено је мерење: сумпор диоксида, азот диоксида, приземног озона, суспендованих честица угљен монооксида, полициклических ароматичних угљоводоника, арсена, кадмијума, никла и таложних материја са одређивањем тешких метала. Ова станица ће бити опремљена и уређајима који ће пратити метеоролошке параметре.

Преузимањем цементаре 2001. године нови власник је предузео и конкретне мере у циљу заштите животне средине. Те мере се огледају у промени технолошког поступка и затварању старих погона који су били загађивачи. Други вид мера у том правцу је постављање адекватних филтера. По расположивим подацима пре уградње најсвременијег, врећастог, филтера количина чврстих материја која је одлазила у ваздух била је 1.200 до 2.000 mg/нанометру кубном, после уградње сведена је на испод 50 mg/нанометру кубном, што представља и дозвољену границу.

Упоредни показатељи на више мерних места указују да је од 2003-2005. тренд смањивање концентрација укупних таложних материја, чађи, сумпор диоксида и азот диоксида, које су у границама прописаним одговарајућим Правилницима (Правилник о граничним вредностима, методама мерења имисије, критеријумима за успостављање мерних места и евиденцији података; „Службени гласник РС“ бр. 54/92 и 30/99; и допуна истог правилника „Службени гласник РС“ бр. 19/2006). Мерно место у близини фабрике цемента је показало веће вредности праћених параметара, тј. већу загађеност ваздуха. Према одредбама закона о заштити животне средине

(„Службени гласник РС“ бр 66/91 и 135/04), као извори загађивања осим индустријских постројења, узимају се у обзир индивидуална ложишта домаћинства, продукти сагоревања моторних возила и продукти сагоревања настали при паљењу отпада.

У току новембра 2006. је праћено загађење које потиче од „Lafarge BFC“ од раније позната као „Беочинска фабрика цемента“. На основу мерења на два мерна места (у дворишту Општине и дворишту Дома здравља) више показатеља: азот диоксида, сумпор диоксида, чађи суспендованих честица и тешких метала у суспендованим честицама и лакоиспарљивих органских једињења (бензен, толуен, етилбензен и ксилен), основни закључак је да концентарција није увек била преко граничних вредности имисије прописаних правилником. Обзиром да дуготрајно излагање живих организама наведеним загађујућим супстанцама доводи до озбиљних респираторних, кожних и других органских оштећења укључујући појаву канцера, врло је важно предузимање додатних, мера у циљу минимизовања истих у животној средини.

На основу „Националне стратегије управљања отпадом са програмом приближавања ЕУ“, а у складу са Програмом привредног развоја АП Војводина, августа 2003 године, управљање комуналним чврстим отпадом представља приоритет Стратегије заштите животне средине. На територији општине Беочин је у складу са наведеним документима званична депонија-сметлиште направљена уз извршену санацију са минималним мерама заштите. На овај начин је проблем одлагања чврстог отпада на овој општини решен за петогодишњи период.

На основу сагледаног стања и расположивих података који се односе на конкретне анализе појединих параметара животне средине у Беочину може се констатовати да се чине организовани напори да се животна средина у свим сегментима побољша и унапреди.

*Ако би се расположиви природни ресурси Општине Беочин разматрали методом **SWOT анализе**, онда би се могло истаћи следеће:*

Предности	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> - минерална налазишта сировина за грађевинску индустрију; - продуктивно земљиште типа чернозем и погодности за развој пољопривредне производње; - повољан географски положај - богатство биљних врста, посебно аутохтоних и унесених врста; - богатство шумских плодова (воћа и печурки) и лековитог биља и крупне и ситне дивљачи; - велики број ловно-техничких објеката (ловачке куће и домови, хранилишта, појилишта и солишта за дивљач, чеке, оградање ремизе за прихват фазана, чардаци за храну). 	<ul style="list-style-type: none"> - уситњеност пољопривредних поседа; - нерешен статус у смислу власништва појединих пољопривредних површина; - деградација природних ресурса, посебно шума, шумских плодова, дивљачи, површинских и подземних вода и земљишта (шумског, пољопривредног, земљишта у индустријској зони и осталог); - слабљење спона флоре и фауне ваншумског зеленила и површина Националног парка „Фрушка гора“; - нерешена мрежа отпадних вода.
Могућности	Претње
<ul style="list-style-type: none"> - потенцијали за развој пољопривреде и сточарства; - спровођење свих планираних активности у смислу заштите ваздуха, воде и земљишта од загађења; - континуирано праћење загађивача у скаладу са европским стандардима; - планска заштита животне средине и природних ресурса; - побољшање стања шума превођењем изданаčkih у високе шуме; - пошумљавање пољопривредног земљишта VI, VII i VIII бонитетне класе; - побољшање квалитета трофеја; - коришћење дивљачи у ловно-туристичке сврхе; - изградња мањих погона за прераду шумских плодова. 	<ul style="list-style-type: none"> - еродирани и плављени терени уз Дунав; - загађеност животне средине посебно аерозагађења у граду Беочину везано за рад Фабрике цемента; - индустријска загађења и деградациони пунктови; - непланска сеча дрвне масе; - изградња објеката на шумским површинама; - викенд куће на падинама Фрушке горе и њихово оградање и жичаним оградама, што представља сметњу кретању дивљачи; - криволов; - висок водостај Дунава и поплаве; - клизни терени Фрушке горе.

IV ХУМАНИ КАПИТАЛ

4.1. ПРИСТУП ПРОБЛЕМУ

Становништво је основни ресурс опстанка и развоја сваке људске заједнице. Од људског ресурса зависи све остало, као што се и све свесне људске активности подређују свеукупним потребама становништва. Наравно, поред људског, потребни су и други услови и ресурси. Природни услови и ресурси, као и ресурси које је човек створио, такође су неопходни. Од њих зависи да ли ће се развој одвијати у повољним, мање повољним или неповољним условима. У комбинацији људског фактора са природним и створеним чиниоцима, у свакој средини потребно је одабрати најповољнију варијанту развоја за дати временски период. У различитим временским раздобљима, мењају се услови, а њима се прилагођавају стратегије и политике развоја. На онима је који у датом тренутку одлучују, и за то сnose одговорност, да се изборе за стратегију развоја, која у датим условима може да обезбеди најбоље ефекте, како у погледу раста друштвеног производа, што је претпоставка за напредак дате средине - заједнице, тако и у погледу рационализације коришћења расположивих природних ресурса. При томе се посебно мора водити рачуна о максимално рационалном коришћењу необновљивих ресурса, како би њихова експлуатација трајала што је могуће дуже, као и о обезбеђењу услова за сталну репродукцију обновљивих ресурса, у обиму довољном за задовољавање потреба садашњих, али и будућих генерација. Уз то, али не и од мањег значаја, очување животне средине, мора се увек имати у виду и узимати у обзир као незаменљиви и неодложан задатак, у свим приликама и активностима. Поштовање прописа у овој области, јесте не само нормативна, него, пре свега, људска и генерацијска обавеза.

Хумани ресурс, у овој стратегији приказује се преко анализе броја становника, њихове структуре, могуће перспективе реализације политике обнављања популације у Републици, тенденцијама на тржишту рада, и сл. може се констатовати, да у Републици, што је карактеристично и за њене ниже нивое територијалне организације: покрајине, окрузи, општине, **да гледано са аспекта броја, односно квантитативног становишта, хумани ресурс није и у наредних десетак година неће бити ограничавајући фактор развоја.** Ово из чињенице да је релативно велики број активног становништва, ван делатности, и што постоји знатан број незапослених лица, који се споро смањује. Овај ресурс може да буде ограничавајући фактор, у погледу исуњавања услова за нове трендове на тржишту рада, то јесте у погледу квалификационе структуре. Стога, су неопходне одговарајуће активности на преквалификацији постојећих кадрова, за послове који су тражени, као на прилагођавању образног система на свим нивоима, новим захтевима квалификација будућих радника. И у једном и другом правцу, активности су у току. Уз помоћ Националне службе за запошљавање организују се извесни курсеви преквалификације, а у образовном систему, такође су у току измене у наведеном правцу. Уверење је да ће се и овај квалитативни фактор превазићи, тако да људски фактор у основи неће наредних десетак година, представљати потешкоћу остваривања развојних процеса, како у Републици, тако и у општинама. Наравно, услови, и ниво ограничења, односно погодности, различити су за сваку средину.

Када је у питању општина Беочин, може се констатовати, да је у погледу броја становника и његове старосне структуре стање повољније него у Јужно-бачком округу, чији је саставни део, АП Војводини и Републици у целини. У погледу образовне структуре, стање је неповољније, Такође, и у погледу запослености, тренд је неповољан. Број незапослених се повећава, а број запослених смањује.

4.2. СТАНОВНИШТВО

4.2.1. Глобалне демографске тенденције у периоду 1948-2002. године

Овде се даје основна анализа становништва у општини Беочин по пописима који су извршени после Другог светског рата. Реч је о периоду од 1948., када је извршен први послератни попис становништва, закључно са пописом из 2002. године. **По свим извршеним пописима, у Општини је број становника био у порасту.** То је и основна карактеристика кретања укупног броја житеља ове општине. Повећање тог броја било је различито. Оно се кретало од 5,1% у периоду између 1981. и 1991. године, па до 16% у периоду од 1953. до 1961. године. Број становника у осталим пописним периодима повећан је: у периоду 1948. до 1953. за 9%, у периоду 1961. до 1971. за 11,2%, у периоду 1991. до 2002. за 10,8%, односно по методологији пописа из 2002. године за 9,5%. У 2002. години, у општини Беочин било је за 74,5% више становника него 1948. године. То је значајно више, него у Републици (без КиМ), чија је бројност увећана за 36,2% и него у АП Војводини са растом од 27,9%.

По попису из 2002. године, у Општини је било **16.086 становника**. То је за 6.685 становника више, него по попису из 1948. године. Иначе, њихов број по осталим пописима био је: у 1953. години 10.243 становника; у 1961. години 11.881 становника, у 1971. години 13.216 становника, у 1981. години 14.126 становника, и у 1991. години 14.848 становника. Општина Беочин спада у општине у Републици (без КиМ) у којој је по последњем попису број становника био већи, него по претходном попису из 1991. године. То је и њена развојна шанса. Међутим, ово повећање је резултат прилива знатног броја избеглог становништва које је приспело у ову општину у току последњег међупописног периода. То је карактеристично и за још неке општине у АП Војводини, нарочито у Јужно-бачком и Сремском округу.

Када се врши анализа становништва по попису из 2002. године, треба имати у виду да је тај попис одржан у посебним околностима: направљено је одступање, тако што је попис померен за једну годину, па је одржан 2002., уместо 2001. године; у овом пописном међупериоду одиграле су се бројне промене у структури становништва: због велике политичке и економске кризе у том периоду, бројно становништво је напустило Србију, а истовремено приспео је велики број избеглог становништва из република раније заједничке државе. То су, поред одређених међународних препорука, и били разлози због којих је у извесној мери **измењена методологија пописа**, па се резултати по методологији из 2002. и методологији сведеној на претходне пописе разликују. Наиме, по попису из 2002. године у домаће становништво су укључени наши грађани који бораве у иностранству, али само до једне године, док становништво које је у иностранству више од једне године није укључивано. Ранијим пописима обухваћена су сва лица која бораве у иностранству, без обзира на период боравка; затим, страни држављани који раде или бораве у Србији дуже од једне године укључени су у стално становништво, што раније није био случај; избегло становништво из бивших република СФРЈ, које се у време пописа затекло у Србији, укључено је у становништво оног насеља у коме су насељена. Међутим, становништво избегло са територије КиМ, није укључено у стално становништво места у коме борави. Стога су, ради поређења, статистички обрађени и јавности учињени доступним, подаци из 2002. по методологији тог пописа (16.086 становника) и по методологији ранијих пописа (14.693 или за 1.393 више), и упоређени са пописним резултатима из 1991. Треба имати у виду, да се даље у свим статистичким публикацијама, попут статистичких годишњака (за Србију, по општинама и сл.), подаци пописа из 2002. године, представљају оне до којих се дошло оствареним пописом по методологији из тог пописа.

4.2.2. Становништво по насељима

Посматрано по насељима Општине, ситуација је битно различита, од кретања броја становника за Општину као целину. Насеље **Беочин**, као општински центар има највећи број становника и највећи њихов прираст. У 1948. години у Беочину је живело 3.639 становника или 38,7% укупног

становништва Општине, а у 2002. години 8.058³ становника или 50%. У насељу Беочин број становника је у 2002. години био за 128% већи него у 1948. години. Насеље Беочин је и једино насеље у Општини које има статус градског насеља.

Следеће насеље по броју становника је **Черевих**. Оно је у 2002. имало 2.826 житеља. Број становника и у овом насељу, са изузетком периода 1981-1991. године, био је у сталном порасту из претходног у следећем пописном периоду. Са 1.754 житеља из 1948. њихов број је у 2002. повећан на 2.826, а њихово учешће у укупном броју становника Општине смањено са 18,7% на 17,6%. Иначе, њихов број у 2002. години био је за 63,6% већи него у 1948. години. Насеље **Раковац**, у 2002. години имало је 1.989 житеља, тако да је по броју становника заузимало треће место међу насељима у Општини. Треће место, ово насеље је достигло тек по попису из 1991. године. Број становника насеља Раковац био је у 2002. години већи за 247,1%, него у 1948. години. Ово насеље је у свим пописним периодима имало висок раст броја становника, изузев у пописном периоду 1961-1971. године, када је смањен за 8,7%. **Сусек** је насеље са релативно великим бројем становника (до 1991. године држало трећу позицију у Општини), али са тенденцијом њиховог смањења. У тридесетогодишњем периоду од 1961. до 1991. године њихов број се смањује, да би тек 2002. године дошло до малог повећања од 1% (и то по методологији ранијих пописа, а по методологији пописа из 2002. број је био мањи за 0,2%). Број становника у овом насељу у 2002. години био је 1.132, према 1.444 по попису из 1948. године. Насеље **Луг** је у 2002. имало 801 становника, према 673 у 1948. години. Њихов број у том периоду повећан је за 20,5%. До смањења је дошло у последњем пописном периоду (за 6,1%), док је у осталим периодима бележен раст у распону од 1,4% у периоду 1961-1971. године до 8,9% у периоду 1948-1953 године. Насеље **Банаштор** је 2002. године имало 780 становника, што је за 74 становника било више него 1948. године. До осетнијег раста дошло је између 1961. и 1971. године (8,1%) и између 1991. и 2002. године (29,6%). У осталим периодима била је стагнација (1953-1961) или смањење. Број становника у овом насељу у 2002. години био је за 13,5% већи него у 1948. години. Насеље **Свилош** је у 2002. години имало 362 становника, што је било за 23% мање него у 1948. години. У три пописна периода број становника овог насеља је био у порасту (1948-1953. за 0,4%, 1961-1971. за 0,5% и 1991-2002. за 4,3%), а у три периода је смањиван (1953-1961. година за 11,7%, 1971-1981. година за 12,6% и 1981-1991. година за 5,4%), али већим интензитетом од пораста. **Грабово** је насеље са најмањим бројем становника у Општини. Оно ту позицију има у свим пописима, од 1948. године. Имало је 2002. године 138 становника, што је за свега 5 становника више него 1948. године. У последња четири пописна периода њихов број се стално смањује. Највише их је било по попису из 1961. године (219), а најмање 1948. године (133).

Дакле, у Општини постоји једно насеље изнад 8 хиљада становника (Беочин), једно насеље изнад 2 хиљаде становника (Черевих), два насеља између једне и две хиљаде становника (Раковац и Сусек). Ова три рурална насеља спадају у категорију великих села. Четири насеља су иако испод 1.000 становника. Банаштор и Луг спадају у категорију средњих села, а Свилош и Грабово у категорију малих села ⁴. У два од осам насеља број становника у 2002. години био је мањи него 1948. године (Свилош и Сусек).

Поређењем података о броју становника по Попису 2002. године са подацима Пописа 1991. долази се до закључка, **да је у три од укупно осам насеља, дошло до смањења броја становника.** До смањења је дошло у Лугу за 5,7%, Грабову за 1,4% и Сусеку за 0,2%. Посебно је до високог пораста дошло у насељу Раковац од 47,3%, затим Банаштору за 26,8% и Черевиху за 13%. У преостала два насеља раст је био скромнији: Беочину 3,9% и Свилошу 4,3%. У целој Општини број становника био је у 2002. за 9,5% већи него 11 година раније. То је неупоредиво повољније, него у Р. Србији (без КиМ) где је број становника био за 1% мањи, и него у АП Војводини у којој је порастао за 3,1%.

³Постоји (због разлике у методологији) разлика о порасту броја становника, исказана индексом 2002/1948, штампаним у књизи пописа (Књига 9, стр.34), и онога који проистиче из броја становника по попису из 2002. године упоређеним са бројем из пописа 1948. Године, која потиче из поменутих методолошких разлика у пописима.

⁴ По типологији академика Б. Којића: Просторни план Републике Србије, радна верзија, Београд, октобар, 1994., стр. 59.

Треба имати у виду да је то последица прилива избеглих лица са територија република бивше СФРЈ, односно Хрватске и БиХ. Наиме, у последњем међупописном периоду догодице су се крупне миграције становништва, од којих је значајан број доспео у Р. Србију, посебно у АП Војводину (добрим делом због близине подручја из којих су долазили – Славонија, али и због дубоких веза са раније колонизираним становништвом у Покрајини). Према расположивим подацима⁵, у време пописа становништва 2002. године у Покрајини је било 186,5 хиљада избеглог становништва, тако да је оно у укупном становништву АП Војводине учествовало са 9,2%. То се наравно одразило на повећање броја становника у општинама у којима је њиховог доласка било, а то су нарочито општине Западно-бачког, Јужно-бачког и Сремског округа и територија општине Панчево (Јужно-банатски округ). То је у погледу бројности становништва овог подручја била позитивна околност. Она је како у АП Војводини, тако и у Р. Србији (без КиМ), ублажила увелико захуктали тренд опадања броја становника, који је проузрокован слабим (негативним) природним прираштајем и изразитим миграцијама локалног становништва (према иностранству, из руралних подручја у урбана, из пограничних ка централним деловима територије, из неразвијенијих ка развијенијим).

Кретање броја становника и индекси броја становника, по пописима у периоду 1948-2002. година, могу се видети из следеће две табеле.

Табела 4.1. Кретање броја становника по пописима у периоду 1948-2002. година

Ниво	Број становника							
	По методологији ранијих пописа							По метод. Пописа 2002
	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2002	1991 2002
Р. Србија	5.794.837	6.162.321	6.678.247	7.202.915	7.729.246	7.822.795	7.893.125	7.576.837 7.498.001
АП Војводина	1.640.599	1.698.640	1.854.971	1.952.560	2.034.782	2.013.889	2.098.779	1.970.195 2.031.992
Јужно-бачки округ	358.722	377.282	432.873	486.083	538.016	553.027	608.164	543.878 593.666
О. Беочин	9.401	10.243	11.881	13.216	14.126	14.848	16.446	14.693 16.086
Банаштор	706	677	678	733	650	618	801	615 780
Беочин	3.639	4.082	5.145	6.563	7.298	7.873	8.297	7.757 8.058
Грабово	133	212	219	174	162	142	138	140 138
Луг	673	733	764	775	824	868	811	849 801
Раковац	582	715	1.060	968	1.081	1.357	2.020	1.350 1.989
Свилош	470	472	417	419	367	347	362	347 362
Сусек	1.444	1.490	1.502	1.440	1.217	1.137	1.148	1.134 1.132
Черевих	1.754	1.862	2.096	2.144	2.527	2.510	2.869	2.501 2.826

Извор: Републички завод за статистику: Попис становништва 2002. Књиг 9, стр. 14 и 34, Београд, 2004

Табела 4.2. Индекси броја становника по пописима у периоду 1948-2002. година

Ниво	По методологији ранијих пописа							По метод. 2002
	53/48	61/53	71/61	81/71	91/81	02/91	02/48	02/91
Р. Србија	106,3	108,4	107,9	107,3	101,2	100,9	136,2	99,0
АП Војводина	103,5	109,2	105,3	104,2	99,0	104,2	127,9	103,1
Јужно-бачки округ	105,2	114,7	112,3	110,7	102,8	110,0	169,5	109,2
О. Беочин	109,0	116,0	111,2	106,9	105,1	110,8	174,9	109,5
Банаштор	95,9	100,1	108,1	88,7	95,1	129,6	113,5	126,8
Беочин	112,2	126,0	127,6	111,2	107,9	105,4	228,0	103,9
Грабово	159,4	103,3	79,5	93,1	87,7	97,2	103,8	98,6
Луг	108,9	104,2	101,4	106,3	104,9	93,9	120,5	94,3
Раковац	122,9	148,3	91,3	111,7	125,5	148,9	347,1	147,3
Свилош	100,4	88,3	100,5	87,6	94,6	104,3	77,0	104,3
Сусек	103,2	100,8	95,9	84,5	93,4	101,0	79,5	99,8
Черевих	106,2	112,6	102,3	117,9	99,3	114,3	163,6	113,0

Извор: Републички завод за статистику: Попис становништва 2002. Књига 9, стр. 15 и 35, Београд, 2004.

⁵ Програм развоја АП Војводине ex post анализа, Републички завод за развој, Београд, август 2006.

За очекивања даљег кретања становништва, од посебног значаја је број и учешће жена у доби између 15 и 49 година, дакле женске популације у доби **фертилитета**, у укупном становништву, односно укупном броју жена. У том погледу Општина Беочин се налази на Републичком просеку и у нешто повољнијем положају него АП Војводина. Наиме, жене у добу фертилитета у укупној женској популацији у Општини учествују са 48,3%, према 48,4% на нивоу Републике, односно 47,4% на нивоу Покрајине. Гледано по насељима, стање је најповољније у насељу Луг, где је учешће жена ове старости у укупном броју жена 52,2%, затим следи насеље Раковац са 50,3%. Најнеповољније стање је било у Грабову са 39,1% и Банаштору са 39,7%. У осталим насељима стање је било: Сусек 42,3%, Свилош 43,9%, Черевих 48,9% и Беочина са 49,2% (табела 4.3.).

Табела 4.3. Број и структура жена у добу фертилитета у 2002. години

Ниво	Укупно жена	Жене 15-49 година	Учешће у укупном %
Република Србија	3.852.071	1.809.317	48,4
АП Војводина	1.047.050	496.596	47,4
Јужно-бачки округ	307.954	151.176	49,09
Општина Беочин	8.172	3.946	48,3
Банаштор	418	166	39,7
Беочин	4.106	2.022	49,2
Грабово	69	27	39,1
Луг	391	204	52,2
Раковац	1012	509	50,3
Свилош	171	75	43,9
Сусек	570	241	42,3
Черевих	1.435	702	48,9

Извор података: Републички завод за статистику, попис 2002, Књига 2, стр. 14, 82, 83 и 86, и прерачун аутора.

Са овог аспекта, најповољније стање, уз Беочин, је у Лугу, Раковцу и Черевиху. Ова четири насеља, са аспекта хуманог ресурса, (дугорочно) имају и набољу развојну перспективу.

Међутим, расположиви подаци о виталним догађајима, које статистика прати и објављује после последњег пописа, указују на крајње неповољно стање, које је за Републику Србију (без КиМ), као и за готово све општине, **драматично**. Према тим подацима, у Републици се природни прираштај смањује, са тенденцијом сталног погоршања, јер је више умрлих него живорођених лица. За период од 2003. до 2005. године у Републици, на хиљаду становника, број становника је у 2003. смањен за 3,3; у 2004. за 3,5; а у 2005. за 4,6. Овакав тренд је у 2003. био карактеристичан за 151 општину у Републици (без КиМ), од укупно 161 општине, да би већ у 2005. био проширен на још пет (у ствари шест општина, јер је општина Сурчин основана касније), тако да је у 2005. години остварен природни прираштај само у следећим општинама: Сјеница од 3,7 на хиљаду становника, Нови Пазар 12; Тутин 14; Бујановац 3,8; Врање 1,7 и Прешево 12,6. И код ових општина успорава се природни прираштај, прем претходној години. У општини Беочин се такође смањује становништво. У 2003. години на хиљаду становника за 3,1; у 2004. за 3,5 и 2005. године за 4,3. У поређењу са осталим општинама које чине Јужно-бачки округ, општина Беочин се налази у нешто бољој позицији, јер је у седам општина тог округа смањење становништва било интензивније (на пример: у 2005. години: Бач 8,9; Бачка Паланка 5,6; Бачки Петровац 5,9; Бечеј 7,3; Србобран 6,9; Сремски Карловци 5,7 и Тител 7), а у четири блаже (Врбас 3,1; Жабал 0,7; Нови Сад 0,9 и Темерин 2,6), него у Беочину. У самом Округу смањење је било 2,3 у 2003., 2,5 у 2004. и 2,9 у 2005. За АП Војводину, то смањење је било интензивније него за Јужно-бачки округ и за Републику: 4,5; 4,7 и 5,5 на хиљаду становника, по годинама, респективно.

Очигледно је да се погоршање у природном прираштају становништва продубљује.

Такве тенденције су ненадокнадиво неповољне и њихове последице се могу ублажити, тешко и трајно отклонити, само у дужем временском периоду, јасном демографском политиком и значајним подстицајним мерама и средствима. У АП Војводини постоји Програм демократског развоја АП Војводине, којим су утврђене конкретне мере за побољшање стања, као што су регресирање дела трошкова боравка у предшколској

установи за треће, односно четврто дете, затим, родитељски додатак за прво дете, новчана помоћ породици у којој се роде тројке, односно четворке, новчана помоћ породици у којој су рођени близанци, популациона едукација, и сл. Те мере, као и мере на нивоу Републике, јесу пожељне, али у постојећој ситуацији, нису довољне.

4.2.3. Домаћинства

Број домаћинстава у Општини имао је динамичнији раст од раста броја становника. Тако је њихов број са 3.030 из 1948. повећан на 5.575⁶ у 2002. години, или за 86,7%, према 74,9% раста броја становника у том периоду. Тај раст је био приближан расту броја домаћинстава на нивоу Републике (88%), а већи него у АП Војводини (58,9%).

Посматрано по насељима Општине, било је различито кретање и броја домаћинстава. Њихов број је у свим насељима, осим у Сусеку, у 2002. био већи него у 1948. години, и то у распону од 179 % у Раковцу, до 1,7 % у Свилошу. У Сусеку је тај број био мањи за 8,1%. Та тенденција се задржава у сва четири последња пописа. У последњем пописном периоду, поред Сусека (минус 7%) дошло је до смањења броја домаћинстава и у Лугу (0,8%). У 2002. години **у домаћинству је у просеку живело 2,88 лица** (највише у Лугу 3,32 а најмање у Баноштору 2,51).

Апсолутно и релативно кретање броја домаћинстава по послератним пописима могу се видети из следеће две табеле.

Табела 4. 4. Број домаћинстава по пописима у периоду 1948-2002. године

Ниво	По методологији ранијих пописа							По метод. 2002.
	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2002	
Р. Србија	1.370.350	1.489.393	1.776.616	2.060.003	2.339.891	2.418.156	2.576.487	2.521.190
АП Војводина	454.337	484.677	560.736	613.524	678.315	685.256	721.867	709.957
Јужно-бачки округ	105.913	113.346	137.379	157.739	182.467	189.113	210.290	207.846
Општина Беочин	3.030	3.205	3.753	4.003	4.554	4.959	5.657	5.575
Баноштор	211	218	218	233	215	223	315	311
Беочин	1.319	1.355	1.674	1.985	2.356	2.583	2.828	2.774
Грабово	44	64	60	56	52	47	54	54
Луг	151	176	190	188	219	245	243	241
Раковец	248	262	351	314	376	488	692	683
Свилош	121	131	127	122	115	116	123	123
Сусек	406	426	462	445	404	401	373	370
Черовић	530	573	671	680	817	856	1.029	1.019

Извор: Републички завод за статистику, Попис 2002., Књига 10, стр. 14 и 36, Београд, 2004.

Табела.5. Индекси броја домаћинстава по пописима у периоду 1948- 2002. године

Ниво	И н д е к с и						
	1953/48	1961/53	1971/61	1981/71	1991/81	2002/91	2002/48
Р. Србија	108,7	119,3	116,0	113,6	103,3	106,5	188,0
АП Војводина	106,7	115,7	109,4	110,6	101,0	105,3	158,9
Јужно-бачки округ	107,0	121,2	114,8	115,7	103,6	111,2	198,5
Општина Беочин	105,8	117,1	106,7	113,8	108,9	114,1	186,7
Баноштор	103,3	100,0	106,9	92,3	103,7	141,3	149,3
Беочин	102,7	123,5	118,6	118,7	109,6	109,5	214,4
Грабово	145,5	93,8	93,3	92,9	90,4	114,9	122,7
Луг	116,6	108,0	98,9	116,5	111,9	99,2	160,9
Раковец	105,6	134,0	89,5	119,7	129,8	141,8	279,0
Свилош	108,3	96,9	96,1	94,3	100,9	106,0	101,7
Сусек	104,9	108,5	96,3	90,8	99,3	93,0	91,9
Черовић	108,1	117,1	98,4	123,8	104,8	120,2	194,2

Извор: Републички завод за статистику, Попис 2002, Књига 10, стр. 15 и 37, Београд, 2004.

⁶ По ранијој методологији, у 2002. било је 82 домаћинстава више од овог броја.

4.3. СТРУКТУРА СТАНОВНИШТВА

4.3.1. Градско и рурално становништво

У целој Општини Беочин половина укупног становништва живи у насељу Беочин које има статус градског насеља, тако да тај део становништва представља градско становништво. Друга половина становништва Општине живи у преосталих седам насеља, која спадају у остала (рурална, сеоска) и чине остало или рурално становништво. На нивоу Републике, по попису из 2002. године, градског становништва је било 56,64%, а осталог 43,36%, односно на нивоу АП Војводине 56,71% градског и 43,29% осталог становништва. **Такав однос у Општини може се оценити повољнијим, са аспекта успостављених тенденција пражњења села, карактеристичних за шире просторе Републике.**

4.3.2. Полна и старосна структура становништва

Од укупно 16.086 становника, колико их је било 31. марта 2002. године, 7.914 их је било **мушког пола, или 49,20%**, а 8172 **женског пола или 50,80%**. Овај однос се разликује од односа за Републику (48,63% мушког према 51,37% женског становништва, односно за подручје АП Војводине (48,47% према 51,53% респективно). По насељима се уочавају извесне разлике у полној структури становништва у односу на општински ниво. Учешће мушког становништва у укупном било је највеће у насељу Свилош (52,76%), следи га Луг (51,19%) и Грабово (50%), а најмање у Банаштору (46,41%). У осталим насељима се кретало између наведених процената. Обрнуто је са учешћем женског становништва по насељима.

Просечна старост становништва на нивоу целе Општине у 2002. године била је 38,4 године (у зони демографске старости), што је повољније од Републичког просека (40,2 године), односно просека за подручје АП Војводине (39,8 година). Повољнија просечна старост становништва, **представља релну развојну предност** Општине, у поређењу са бројним општинама и насељима Републике, где је просечна старост знатно већа. Повољнија старосна структура од просечне за Општину била је у насељима: Лугу од 35,6 година и Беочину од 37,3 године, а неповољнија у осталим насељима: Раковац 39, Черевих 39,1, Свилош 39,3, Грабово 39,8 Сусек 40,2 и насељу Банаштор 44,7 година (ово насеље се налази у зони најдубље демографске старости).

Када се укупно становништво према старосној доби подели **у четири групе**: до 20 година, од 20 до 40 година, од 40 до 60 година и становништво преко 60 година запажа се да је у прве две старосне групе у Општини повољнија структура, него за Републику као целину, односно подручје АП Војводине. **То је такође индикатор повољније, мада у суштини неповољне, старосне структуре становништва у Општини.**

Тако је у укупном становништву Општине било 24,49% становника старости до 20 година, према 22,30% за Републику, односно 22,64% за Покрајину. Становништво старости између 20 и 40 година у Општини у укупном броју становника учествовало је са 27,68%, према 26,40% на нивоу Републике, односно 26,87% на подручју АП Војводине. Разумљиво, та разлика се смањује, односно однос се мења, када су у питању следеће две старосне групе становништва: у укупном становништву у Општини старосна група између 40 и 60 година учествује са 28,29%, према 28,20% у Републици и 28,63% у АП Војводини, а старосна група изнад 60 година са 19,54% у Општини, према 23,10% на нивоу Републике, односно 21,86% у Војводини.

У категорији старости становништва до 20 година, међу насељима, најповољније је стање у насељу Луг, које чини 28,45% укупног становништва тог насеља, а следи га Грабово са 26,10%. Најмању заступљеност ове категорије међу насељима Општине има Банаштар са свега 17,52%. Заступљеност ове групе у осталим насељима се креће између наведених показатеља.

У старосној групи између 20 и 40 година, међу насељима Општине, највеће учешће, као и у првој групи, има насеље Луг од 30,58%, што је значајно више од просека Општине, као и Републичког и покрајинског просека. У Черевиху је учешће било 28,67%, а у Беочину 28,20%. Најмања заступљеност ове категорије становништва међу насељима Општине било је у Сусеку (25,02%), а затим у Грабову (25,36%).

Учешће становништва Општине старости између 40 и 60 година у укупном становништу (28,29%) било је на нивоу Републике (28,20%) и приближно Војвођанском (28,63%). Највећу заступљеност ове категорије становништва имало је насеље Раковац (32,34%), а затим Черовић (29,17%). Најниже учешће имало је Грабово (19,57%).

Старосна група изнад 60 година у укупном становништву Општине учествује са 19,54%, према 23,10% на нивоу Републике и 21,86% на нивоу АП Војводине. Највеће учешће, тиме и најнеповољније стање, имало је насеље Банаштор (31,88%), а затим Грабово са 28,97%. Најмање учешће ове категорије становништва у укупном имало је насеље Луг (15,78%).

Структура становништва по категоријама старости и просечна старост, могу се видети из табеле која следи.

Табела 5 Структура становништва по категоријама старости (%) и просечна старост (године)

Ниво	Укупно	До 20 година	20-40 година	40-60 година	Изнад 60 година	Просеча старост (године)
Р. Србија	100,00	22,30	26,40	28,20	23,10	40,2
АП Војводина	100,00	22,64	26,87	28,63	21,86	39,5
Јужно-банатски округ	100,00	23,06	27,94	28,50	20,50	39,1
О. Беочин	100,00	24,49	27,68	28,29	19,54	38,4
Банаштор	100,00	17,52	23,72	26,88	31,88	44,7
Беочин	100,00	25,76	28,20	28,22	17,82	37,3
Грабово	100,00	26,10	25,36	19,57	28,97	39,8
Луг	100,00	28,45	30,58	25,19	15,78	35,6
Раковац	100,00	23,18	26,42	32,34	18,06	39,0
Свилош	100,00	25,48	26,32	24,10	24,10	39,3
Сусек	100,00	24,29	25,02	25,11	25,38	40,2
Черовић	100,00	22,34	28,67	29,17	19,82	39,1

Извор: Републички завод за статистику, Попис 2002., књига бр.2, стр. 14, 15, 82, 83, 86 и 87, и прорачуна аутора.

Однос **мушког и женског становништва** по наведеним старосним категоријама становништва знатно је различит, с познатом карактеристиком, да са повећавањем старосне границе, расте учешће женског становништва у укупном.

У старосној групи до 20 година у Општини је било 3.917 становника, од чега 2.004 (51,16%) мушког и 1.913 (48,84%) женског пола. Четири насеља имала су у овој групи становника више женске популације: Банаштор (53,38%), Луг (51,54%), Раковац (51,53%) и Сусек (51,09%). У остала четири насеља била је заступљенија мушка популација ове старосне групе и то у распону од 51,86% у Беочину, до 55,56% у Грабову.

У старосној групи између 20 и 40 година у Општини је било 4.427 становника, од чега мушког пола 2.271 (51,30%) и женског 2.156 (48,70%). При томе, у два насеља било је више житеља женског пола: Банаштор (53,89%) и Свилош (51,58%). У осталих шест насеља заступљенија је била мушка популација ове доби у распону од 50,12% у Черовићу до 54,92% у Лугу.

У старосној групи између 40 и 60 година у Општини је било 4.525 становника или 28,29% укупног становништва. Од тога, мушког пола било је 2.267 (50,10%), а женског 2.258 (49,90%). У три насеља било је више житеља женског пола ове старосне групе: Банаштор (51,96%), Беочин (50,71%) и Раковац (50,55%), док је у осталим било заступљеније мушко становништво (у распону од 50,37 у Черовићу до 58,62% у Свилошу).

У старосној групи изнад 60 година у Општини је било 3.125 житеља, од чега мушког 1.323 (42,33%) и женског 1.802 пола (57,67%). У овој групи у свим насељима било је више женског него мушког становништва. Разлике у односима су доста изражене и крећу се у распону од 52,38% у Раковцу до 60% у Грабову.

Поред одређивања старости становништва просеком година ⁷, као индикатор старости узима се и **индекс старења становништва**, који представља однос броја становника старости изнад 60 година и броја становника старости до 20 година (помножен са 100). **Као гранична вредност узима се бројка 40.** Када се пређе та граница, рачуна се да становништво улази у процес старења. Наравно, што индекс више надмашује вредност од 40, то је ситуација неповољнија. У том погледу, ситуација у општини Беочин, посматрано у целини може се оценити и као неповољна, јер индекс старења који износи 79,8 знатно превазилази граничну вредност (40), али и као релативно повољна, јер је индекс старења значајно нижи од просечног за Републику (100,7), и за АП Војводину (94,7). По насељима у Општини, стање се знатно разликује. Оно је најнеповољније у насељу Банаштор где индекс старења износи 182, а најповољније у насељу Луг са индексом старења од 55,5. У осталим насељима, индекс старења по попису из 2002. године, био је: Беочин 69,2; Грабово 111,1; Раковац 77,9; Свилош 94,6; Сусек 103,6 и Черевих 88,7.

4.3.3. Национална структура

У погледу **националног састава**, становништво општине Беочин није хомогено. Срби су најзаступљенији и учествују у укупном становништву са 68,2%, Роми учествују са 6,5%, следе Словаци са 6%, Југословени са 5,4%, Хрвати са 4,7%, док на осталих 15 нација (Црногорци, Албанци, Бошњаци, Бугари, Буњевци, Мађари, Македонци, Муслимани, Немци, Румуни, Руси, Русини, Словенци, Украјинци, Чеси) отпада 4,2%. Осталих 5% становништва односи се на остале нације (21 становник), неопредељене или по том питању неизјашњене (599), регионалне припадности (37) и непознато (153). Са изузетком насеља Луг, где највећи део популације чини Словачка националност (96,4%), у осталим насељима, посебно руралним великом већином становништво је српске националности (креће се од 80,9% у Черевиху, до 97,8% у Грабову. У самом Беочину, као градском насељу, Срби чине 58,3% укупног становништва.

Без података за КиМ, у 2002. години у Републици Србији, Срби су учествовали са 82,86% у укупном становништву, а у АП Војводини са 65%.

4.3.4. Образовна структура

Нису публиковани подаци Пописа 2002. године о нивоу образованости становништва по насељима. Они су дати за ниво Републике (без КиМ), централног дела Србије и по општинама. Према тим подацима, **образовна структура становништва општине Беочин, неповољнија је од просечне за Републику и за АП Војводину.** Тако је у структури становништва старог 15 и више година у Општини било 5% становништва без школске спреме и око 2% неписменог становништва, око 6% без школске спреме у Републици и 4% у АП Војводини, односно око 4% неписменог у Србији и 2,5% у АП Војводини. Учешће становништва са 1 - 3 разреда основне школе (1,6%), са 4 - 7 разреда основне школе (16,7%) и са основним образовањем (29,9%), разликује се од републичког нивоа: 2%, 14,1% и 23,9%, респективно, односно, у АП Војводини: 2%, 14,4% и 24,9%. У Општини је нешто ниже учешће становништва које има средњи ниво образовања (40,4%), од просека за Републику (41%) и Војводину (43,9%), и знатно ниже учешће

⁷ Статистика користи следеће стадијуме демографске старости: **рана демографска младост**, где је просечна старост становништва до 20 година; **демографска младост**, када је становништво у просеку старо између 20 и 24 године; **демографска зрелост**, када је просечна старост између 25 и 29 година; **праг демографске старости**, када је просечна старост између 30 и 34 године; **демографска старост**, када је становништво у просеку старо између 35 и 39 година; **дубока демографска старост**, када је просечна старост између 40 и 43 године, и **најдубља демографска старост**, ако је становништво у просеку старо 43 и више година.

становништва са вишим (3,1%, према 4,5% у Републици и 4,3% у Војводини) и високим степеном образовања (2,4%, према 6,5% на нивоу Републике и 5,2% у Војводини). У поређењу са просеком Јужно-бачког округа, у Општини је знатно нижи ниво образованости становништва, посебно у погледу учешћа са вишим (5% у округу) и високим (8%) степеном образовања.

Дакле, образовна структура становништва Општине је неповољнија од просечне у Републици, Покрајини и Округу.

4.3.5. Активно становништво

По Попису 2002. године, у Општини је било 7.215 ативних становника, што чини 44,9% од укупног становништва. То је мање од републичког просека (45,3%) и на нивоу просека за подручје АП Војводине (44,9%). У Јужно-бачком округу активно становништво учествовало је у укупном са 45,3%, што одговара републичком просеку и за нијансу је више него у Беочинској општини. У осталим општинама Округа, то учешће се кретало између 40,8% у Србобрану до 46,8% у Бачком Петровцу. Учешће активног становништва у укупном становништву по насељима доста је различито и креће се у распону од 37,9% у насељу Баноштар, до 51,6% у насељу Луг. У осталим насељима, активно становништво у укупном је учествовало: Беочин 44,6%, Грабово 39,9%, Раковац 45,5%, Свилош 45,9%, Сусек 43,1% и Черевих 45,8%.

Активног становништва у Општини било је релативно на нивоу покрајинског, а мање него у Републици, односно Округу.

Активних становника који обављају занимање у 2002. години у Општини је било 5.626, што чини 35% укупног и 78% активног становништва. На нивоу Републике тај однос је веома сличан (35,2% од укупног односно 77,8% од активног становништва), а за подручје АП Војводине био је 34,5% укупног, односно 76,8% активног становништва. Највише становништва обављало је занимање у прерађивачкој индустрији (42,6% од броја становника које се бави неким занимањем), затим у пољопривреди (са ловом, и шумарством), 12,1% и трговини (11,5%). Дакле, у ове три области занимање је обављало две трећине (66,2%) становништва из ове категорије, док је преосталих 33,8% радило у осталим областима (вађење руде и камена, производња и снабдевање електричном енергијом, угоститељство, саобраћај, државна управа, финансијско посредовање, бављење некретностима, образовање, здравство и социјални рад, комуналне, друштвене и друге личне услуге и активности). Структура обављања делатности по појединим насељима, различита је: у појединим насељима, највиша заступљеност је у пољопривреди (Баноштор, Грабово, Луг, Свилош, Сусек), док је у самом Беочину доминантна запосленост у прерађивачкој индустрији (54% становника који обављају неку делатност), затим у насељу Раковац и Черевих. У Беочину, као општинском центру, значајан број активног становништва је упошљен и у државној управи, образовању, здравству и комуналним делатностима (19,2% становништва које обавља делатност). Наравно, у овом насељу је мало лица која се баве пољопривредом (са ловом и шумарством) - свега 1,2% активног становништва које обавља занимање.

У категорији **издржаваног становништва**, у Општини је било 6.112 житеља, што чини 38% од укупног становништва. То је знатно више од Републичког просека (34,29%), односно подручја АП Војводине (34,78%), али и Округа (34,50%). Најмање издржаваног у укупном становништву било је у насељу Раковац (35,3%) а највише у насељу Луг (44,6%). У осталим насељима, то учешће је било: Баноштор 39%, Беочин 37,3%, Грабово 44,2%, Свилош 43,9%, Сусек 41,9% и Черевих 37,1%.

Издржаваног становништва у Општини било је изнад просека за Републику, Покрајину и Округ.

4.3.6. Апсолутни и релативни број пољопривредног становништва

По Попису 2002. у општини Беочин било је свега 1.065 пољопривредних становника, тј. 6,62% од укупног броја становника. Учешће ове категорије становника знатно је ниже од просека за Републику (10,89%), за АП Војводину (10,59%) и на нивоу Округа (6,7%). Број и учешће пољопривредног становништва по насељима, крајње су неуједначени. У насељу Раковац било је свега 17 становника из ове категорије а у Лугу 314. Изнад 100 пољопривредних становника имала су још три насеља: Свилош (121), Сусек (292) и Черевих (107). У Баноштору је било округло 100 пољопривредних становника. Учешће пољопривредног становништва у укупном, креће се у распону од свега 0,85% у Беочину и насељу Раковац, до 39% у Лугу. У осталим насељима то учешће је било: Баноштар 12,82%, Грабово 32,60%, Свилош 33,43%, Сусек 25,80% и Черевих 3,78%.

Општина Беочин је 2002. године имала 6.86 активних пољопривредника или 64,40% од укупног пољопривредног становништва. То је приближно просеку Републике (64,74%), а веће од просечног за АП Војводину 58,33% и за Јужно-бачки округ (57,30%). Оно се по насељима кретало у распону од 60,75% у Черевиху до 71% у Баноштору. У осталим насељима, оно је било: Беочину 60,86%, Грабову 62,20%, Лугу 63,37%, Раковацу 64,70%, Свилошу 66,94% и Сусеку 64,70%.

4.3.7. Број и структура домаћинства према изворима прихода

Када се домаћинства посматрају према изворима прихода, користећи класификацију коју примењује статистика: пољопривредна, непољопривредна, мешовита и домаћинства без прихода, запажају се велике разлике међу насељима и велике промене до којих је дошло у периоду 1991-2002. година, међу којима посебну пажњу заслужује следеће:

- ✓ број **пољопривредних домаћинства** био је мањи у 2002. године него једанаест година раније. То важи за општину као целину. У 2002. години у Општини је било 277 домаћинства из ове категорије. Њихов број је смањен за 4,5% у последњем међупописном периоду, према порасту од 12,4% укупног броја домаћинства. Смањење је карактеристично за четири од укупно осам насеља Општине. Највише је ових домаћинства смањено у насељу Сусек (за 29%), затим следе: Раковац (22,2%), Свилош (14%) и Луг (1,2%). У остала четири насеља њихов број је повећан, и то: Баноштар за 133,3% (са 15 на 35), Беочин за 20% (са 10 на 12), Грабово за 18,2% и Черевих за 4,8%. Иначе, учешће ове категорије домаћинства у њиховом укупном броју, било је мало и 1991. године (5,8%), да би у 2002. години спало на 5%, уз знатне разлике по насељима. У 2002. години кретало се од 0,4% у Беочину до 33,2% у Лугу. Знатније повећање учешћа било је само у насељу Баноштор (са 6,7% на 11,3%).
- ✓ број **непољопривредних домаћинства** у Општини повећан је са 4.373 из 1991. на 4.856 у 2002. години или за 12%, што одговара и укупном порасту броја домаћинства (12,4%). У свим насељима ова категорија домаћинства била је у порасту. Распон се креће од 1,7% у Сусеку до 158,7% у Свилошу. У осталим насељима њихов број је повећан: Грабово 52,2%, Раковац 39,4%, Баноштар 23,6%, Черових 16,4%, Луг 8,7% и Беочин 2,9%. У неколико насеља учешће ове категорије домаћинства у њиховом укупном броју веома је високо. У 2002. години у Раковцу је било 94,9%, Беочину 93,7%, Черовиху 90%, Баноштару 75,9%. У осталим се кретало између 46,5% у Лугу до 64,8% у Грабову. У Свилошу је било 59,3% (порасло за 20 поена) и Сусеку 64,1%. Ово учешће, осим поменутог Свилоша, у осталим насељима, као и за општину у целини, није битније одступало од оног из 1991. године.
- ✓ број **мешовитих домаћинства** још више је смањен од броја пољопривредних домаћинства (са 195 у 1991. години на 149 у 2002. или за 23,6%). У два насеља дошло је до повећања њиховог броја: Беочину за 116,7% и Черовиху за 36,4%. У Раковцу је био исти број тих домаћинства у време оба последња пописа, док је у осталим смањен: Свилошу за 72%, Грабову за 66,7%, Лугу за 43,7%, Сусеку за 32,8% и Баноштору за 13,3%. У целој Општини учешће ових домаћинства у укупном броју домаћинства смањено је са 3,9% у

1991. години, на 2,7% у 2002. Оно се по насељима кретало у 2002. години у распону од 0,4% у Раковцу до 11,2% у Лугу.

- ✓ **нагло је порастао број домаћинстава без прихода.** У Општини је тај број повећан са 101 у 1991. на 293 у 2002. години, или за 190%. Њихов број, као и учешће у укупном броју домаћинстава повећани су у свим насељима. Раст се кретао у распону од 69,2% у Лугу до 139,5% у Баноштору. Паралелно са повећањем бројности ове категорије домаћинстава, расло је и њихово учешће у укупном броју домаћинстава. Оно се у Општини повећало са 2% из 1991. на 5,1% у 2002. години. Учешће је повећано у свим насељима. У 2002. се кретало између 3,7% у Раковцу до 9,1% у Лугу.

Из наведених података, произилази закључак да благо опада број и учешће пољопривредних и мешовитих домаћинстава, а да се повећава број непољопривредних домаћинстава и посебно домаћинстава без прихода. То је знак да се у извесној мери продубљује сиромаштво у Општини.

4.4. ТЕНДЕНЦИЈЕ И СТАЊЕ НА ТРЖИШТУ РАДА

Проблеми који проистичу из незапослености радно способног становништва, спадају у најтеже друштвене проблеме сваког организованог друштва. Незапослено, за рад способно лице, постаје терет себи, породици, друштву. Одатле проистичу и вишеструке неповољне последице. Не остварује се могући лични приход и приход породице. Губи се значајан расположиви потенцијал хуманог ресурса у ужој и широј средини. Млађе становништво се ограничава у заснивању породице, што утиче на репродукцију становништва и будући радни потенцијал. Старије становништво, које је већ радило, па остало без посла, много теже налази запослење, учествује у расподели дохотка који стичу други, ствара се непријатан лични осећај сувишности, што повлачи и друге последице, као што су здравствене, социолошке и многе друге. Србију проблем незапослености прати више деценија, а он је знатно увећан настанком опште социоекономске кризе почетком деведесетих година прошлог века. То није могло мимоићи ни општину Беочин. Осцилације су уочљиве по појединим годинама, али је општа констатација, да се **смањује број запослених (са 4.312 запослених у Општини у 2000. години, на 3.658 у 2005. или за око 15%), а повећава број незапослених (са 1.784 у 2000. на 2.788 у 2005. години или за 56%)⁸. У 2004. и 2005. години долази до благог раста броја запослених, да би у наредне две године дошло до поновног смањења⁹. Расте, нажалост и број незапослених. Уз то, мења се и структура запослених: повећава се учешће запослених у трговини, а смањује у прерађивачкој индустрији; смањује се учешће запослених у предузећима, установама, задругама и другим организацијама, а повећава учешће запослених лица која самостално обављају делатност; у структури незапослених, смањује се учешће оних који први пут траже запослење, а повећава учешће оних који су већ имали, па изгубили посао. У категорији незапослених више је оних са квалификацијама, него оних без квалификације. Позитивна околност је што се посетепено смањује учешће жена међу незапосленима (са 55,5% у 2000. на 49,8% у 2005. години).**

Када се изврши поређење кретања броја запослених, уочава се да се у Јужно-бачком округу од 2003. године успоставља тенденција сталног раста броја запослених, а да је тај број повећан са 168.727 из 2000. године на 209.525 у 2005. или за 24%¹⁰. Слично је и у АП Војводини, где је у том периоду број запослених повећан за 6%, односно у Републи, где је запосленост порасла за 8,5%¹¹.

⁸ Извор података: Публикација Републичког завода за статистику „Општине у Србији“, за одговарајуће године.

⁹ У 2006. је број запослених смањен за 71 (2,0%), а у 2007. за даљих 251 (7,0%): Саопштења Републичког завода за статистику бр. 5/2007. и бр. 6/2008.

¹⁰ Раст је настављен и у 2006. за 1,1% и у 2007. за 0,8% (Саопштења РЗС бр. 5/2007. и бр. 6/2008.).

¹¹ На нивоу Републике запосленост је опадала у 2006 (2,1%) и у 2007. (1,1%), док је на нивоу АП Војводине у 2006. опала за 3,1%, али је у 2007. имала благи раст од 0,2% (Саопштења РЗС бр. 5/2007. и бр. 6/2008.).

Проистиче, да је релативно стање у погледу незапослености у Општини неповољније од просека на вишем нивоу упоређења: Републике, Покрајине и Округа.

У структури запослених, учешће запослених у предузећима, установама, задругама и другим организацијама, смањено је са 80,6% у 2001¹². години на 59,8% у 2005. уз стално опадање. Тај однос у Јужнобачком округу био је 80,6% према 70%; АП Војводини 80,1% према 73,6%, и Републици Србији (без КиМ) 81,7% према 74,7%. За толико је повећано учешће лица која самостално обављају делатност у укупном броју запослених. У општини Беочин са 19,4% у 2001. на 40,2% у 2005. години, Јужнобачком округу са 19,4% (исто је било и у Општини) на 30%, АП Војводини са 19,9% на 26,4% и Републици Србији са 18,3% на 25,3%.

Ова тенденција се наставља, на свим нивоима посматрања.

Учешће запослених у прерађивачкој индустрији се смањује, такође, на свим нивоима посматрања, али је оно у општини Беочин било најинтензивније и поред чињенице да је запосленост у прерађивачкој индустрији у овој општини знатно заступљенија, него у Округу, Војводини, односно Републици. У општини је то учешће смањено са 57,5% из 2001. године, на 27,4% у 2005. години; у Округу са 26,9% на 19,5%, АП Војводини са 30,7% на 23,3% и Републици Србији са 30% на 22,2%.

На свим нивоима се повећава учешће запослених у трговини (на мало и велико), тако да је у општини Беочин учешће запослених у тој делатности повећано са 5,2% на 12%. Мерено према 2001. години, у 2005. у овој Општини повећано је учешће запослених у пољопривреди, пословању са непокретностима, државној управи, образовању, здравству и комуналним делатностима, а смањено је (уз прерађивачку индустрију) и у грађевинарству, и финансијском посредовању. **Запажа се веома ниско учешће пољопривреде, које се креће око 1%, што је знатно ниже него у Округу (4,3% у 2005.), Војводини (7%) и Републици (3,1%).**

Број запослених на 1.000 становника, као једна од релативних мера степена запослености, а и нивоа економске развијености, у Општини је смањен са 287 у 2000. на 230 у 2005. години. У Округу је истовремено повећан са 300 на 350, као и у АП Војводини са 259 на 271 и у Републици са 246 на 278 становника.

У 2005. години, од 162 општина у Републици (без КиМ), општина Беочин је по броју запослених на 1.000 становника била на 57. месту, док је Јужно-бачки округ по овом критеријуму заузео прво место, у оквиру 25 округа (Град Београд и 24 округа) у Републици (ван КиМ)¹³.

Осврт на стање запослености које је неповољно, добија потпунију слику када се упореде и подаци о променама броја и **структуре незапослених** лица, такође у периоду 2000. до 2005. године. И поред извесног повећања броја запослених у 2005. години, како у Општини (за 55 лица), тако и Округу, АП Војводини и у Републици, **у Општини и у Округу и број незапослених, уз мање осцилације, био је у сталном порасту, док је у АП Војводини тај број почео да се смањује у 2004, а у Републици, тек у 2005. години.** У општини Беочин, у 2000. години била су 1784 незапослена лица, да би их у 2005. било 2788 (више за 59,5%). Тај пораст у Јужно-бачком округу био је 20,2%, у АП Војводини 18,2% и Републици Србији 22,5%. У општини је у 2005. на једног незапосленог било свега 1,31 запослено лице¹⁴.

¹² Овде је као база узета 2001., а не 2000. година, јер је од 2001. почета примена нове класификације делатности, која се разликује од претходне, па подаци о структури запослених нису упоредиви.

¹³ Недовољно развијена подручја Републике Србије, 2005, стр. 25 и 28, РЗС, Београд, 2007.

¹⁴ У септембру 2007. године у Општини је било 3024 незапослених или за 7,2% више него годину дана раније. Истовремено у Јужнобачком округу број је смањен чак за 15,3%. У ствари, од свих 12 општина Округа, једино је у Беочину и Бачком Петровцу у том периоду повећан број незапослених. Извор: Месечни статистички билтен за Јужно-бачки округ, Национална служба за запошљавање, филијала Нови Сад, септембар 2007. године.

У структури незапослених **смањује се учешће оних лица која први пут траже посао**: са 59% у 2000. на 47,8% у 2005. години. Ово се може окарактерисати као позитиван ток. Међутим, то значи и да се учешће лица која су већ била запослена, али су у међувремену остала без посла, повећава, што је веома неповољно. Ово је последица процеса транзиције у коме су и у овој Општини предузећа у друштвеној својини претрпела радикалне промене у погледу трансформације: својинске, организационе, структурне, па све до случајева стечаја и ликвидације. У тој групи незапослених лица налази се извесна резерва способне радне снаге која би могла да се врати породичном газдинству на селу, да унапређује и развија газдинство опредељујући се за онај вид производње од кога може имати највише користи. То су, пре свега, воћарство, виноградарство и повртарство, за које на овом подручју постоје добри природни услови, као и за подизање мањих прерађивачких капацитета заснованих на сировинама примарне биљне пољопривредне производње. Локална средина такође, испуњава све захтеве за заснивање органске производње у пољопривреди, па би то могао бити правац усмерења за одржени број газдинстава. Исто тако, постоје повољни услови и за развој руралног туризма, као и запошљавања у другим правцима по моделу мултифункционалне пољопривреде (и руралног развоја).

У Општини се у укупном броју незапослених **смањује и учешће лица која немају квалификацију** (са 51,1% у 2000. на 48,2% у 2005. години). То значи да се повећава број незапосленог квалификованог становништва, што оцењујемо неповољном чињеницом. Смањује се, међутим, учешће женске радне снаге међу незапосленим и то са 55,5% на 49,8%, што треба позитивно оценити.

У општини Беочин, **број незапослених на 1000 становника** био је у сталном порасту: са 119 лица у 2000. порастао је на 176 лица или за 48% у 2005. Иста је тенденција и на осталим нивоима посматрања, с тим што је тај раст био значајно успоренији: у Јужнобачком округу за 13,2%, АП Војводини за 16,2% и Републици Србији за 27,7%.

Разрешавање тешког проблема незапослености, могуће је само уз оживљавање привредних и других активности, којима становништво може да се бави и тиме да остварује приходе потребне за егзистенцију и развој породице. У том смеру треба упрегнути све расположиве снаге, чије активности морају међусобно да буду повезане и организоване, и, ако је могуће, од одговарајућег тела координиране.

4.5. ГЛОБАЛНА ОЦЕНА ДЕМОГРАФСКИХ ПОТЕНЦИЈАЛА И ОГРАНИЧЕЊА

Ово поглавље је доста хетерогено по проблематици, мада је његова суштина везана за број и структуру становништва, а тиме и домаћинства, те ангажованост радно способног становништва. Из претходног текста, могу се извести кључна запажања, од којих су нека карактеристична и за шире подручје, све до нивоa државе (Републике Србије), а друга су везана за подручје Општине, што је у овом документу и најзначајније.

По свим извршеним пописима после Другог светског рата, у Општини је број становника био у порасту. То је и основна карактеристика кретања укупног броја житеља ове општине. Повећање тог броја било је рзаличито. Кретало се од 5,1% у периоду између 1981. и 1991. године, па до 16% у периоду од 1953. до 1961. године. У 2002. години, у општини Беочин било је за 74,5% више становника него 1948. године. То је значајно више, него у Републици (без КиМ), које је износило 36,2% и него у АП Војводини које је повећано за 27,9%. По попису из 2002. године, у Општини је било 16.086 становника или за 6.685 становника више, него по попису из 1948. године. **То је повољна околност за Општину као целину.**

Посматрано по насељима Општине, ситуација је битно различита, од кретања броја становника за Општину као целину. Насеље Беочин, као општински центар има највећи број становника и највећи њихов прираст. У 1948. години у Беочину је живело 3.639 становника или 38,7% укупног становништва општине, а у 2002. години 8.058 становника или 50%. У насељу Беочин број

становника је у 2002. години био за 128% већи него у 1948. години. Насеље Беочин је и једино насеље у Општини које има статус градског насеља. Међу већа насеља у Општини спадају Черевих (оно је у 2002. имало 2.826 житеља и број становника са изузетком пописног периода 1981-1991. година, био је у сталном порасту), Раковац (у 2002. имало је 1.989 житеља, у свим пописним периодима имало висок раст броја становника, изузев у пописном периоду 1961-1971. година, када је смањен за 8,7%), Сусек (насеље са релативно великим бројем становника 1.132 у 2002., али са тенденцијом њиховог смањења). Остала насеља имају мањи број становника.

Дакле, у Општини постоји једно насеље изнад 8 хиљада становника (Беочин), једно насеље изнад 2 хиљаде становника (Черевих), два насеља између једне и две хиљаде становника (Раковац и Сусек) и четири насеља испод 1.000 становника. У два од осам насеља број становника у 2002. години био је мањи него 1948. године (Свилош и Сусек). Бројнија насеља, уз евентуалне изузетке, имају веће развојне шансе.

У последњем међупописном периоду, у три од укупно осам насеља, дошло је до смањења броја становника (Лугу за 5,7%, Грабову за 1,4% и Сусеку за 0,2%). Висок раст је био у Раковцу од 47,3%, Банаштору за 26,8% и Черевиху за 13%. У Беочину (3,9%) и Свилошу (4,3%) раст је био скромнији.

У целој Општини број становника био је у 2002. за 9,5% већи него 11 година раније. То је неупоредиво повољније, него у Републици као целини (без КиМ) где је број становника био за 1% мањи, и него у АП Војводини у којој је порастао за 3,1%. Треба имати у виду да је тај раст последица прилива избеглих лица са територије република бивше СФРЈ, Хрватске и БиХ, до кога је дошло почетком деведесетих година прошлог века, а не природног прираштаја.

Општина Беочин се у погледу броја жена у доби фертилитета налази на Републичком просеку и у нешто повољнијем положају него АП Војводина. Наиме, жене у доби фертилитета у укупној женској популацији у Општини учествују са 48,3%, према 48,4% на нивоу Републике, односно 47,4% на нивоу Покрајине. Најповољније је стање у насељу Луг, (52,2%), следи Раковац (50,3%), а најнеповољније је било у Грабову (39,1%) и Банаштору (39,7%). У осталим насељима учешће се кретало између 42,3% (Сусек) и 49,2% (Беочин).

Број домаћинстава у Општини имао је динамичнији раст од раста броја становника. Од 1948. до 2002. године повећан је за 86,7%, што је приближно порасту броја домаћинстава на нивоу Републике (88%), а више је него у АП Војводини (58,9%). Само је у Сусеку у том периоду њихов број смањен. У последњем пописном периоду, поред Сусека (минус 7%), дошло је до смањења броја домаћинстава и у Лугу (0,8%). У домаћинству је просечно живело 2,88 чланова.

У Општини Беочин, **половина укупног становништва живи у насељу Беочин које има статус градског насеља**, па тај део становништва представља градско становништво. Друга половина становништва Општине живи у преосталих седам насеља, која спадају у остала (рурална, сеоска) што чине остало или рурално становништво. На нивоу Републике, градског становништва је било 56,64% а осталог 43,36%, односно на нивоу АП Војводине 56,71% градског и 43,29% осталог становништва.

Од укупно 16.086 становника, 49,20% их је било мушког и 50,80% женског пола. Овај однос се разликује од односа за Републику (48,63% мушког према 51,37% женског становништва, односно за подручје АП Војводине (48,47% према 51,53% респективно).

Просечна старост становништва на нивоу целе Општине у 2002. била је 38,4 године (у зони демографске старости), што је повољније од Републичког просека (40,2 године), односно просека за подручје АП Војводине (39,8 година). Повољнија просечна старост становништва, представља реалну развојну предност Општине, у поређењу са бројним општинама и насељима Републике, где је просечна старост знатно већа. Повољнија старосна структура од просечне за

Општину била је у насељима: Лугу од 35,6 година и Беочину од 37,3 године, а неповољнија у осталим насељима: Раковац 39; Черевих 39,1; Свилош 39,3; Грабово 39,8; Сусек 40,2 и насељу Банаштор 44,7 година (ово насеље се налази у зони најдубље демографске старости).

Када се укупно становништво према старосној доби подели у **четири групе**: до 20 година, од 20 до 40 година, од 40 до 60 година и становништво преко 60 година запажа се да је у прве две старосне групе у Општини повољнија структура - веће учешће, а у наредне две групе мање, него за Републику као целину, односно подручје АП Војводине, што је, такође предност Општине.

Индекс старења становништва у Општини износи 79,8 што је знатно више од граничне вредности (40), али је повољније од просека за Републику (100,7) и за АП Војводину (94,7). Најнеповољније стање је у насељу Банаштор где индекс старења износи 182, а најповољније у насељу Луг са индексом старења од 55,5. У осталим насељима, индекс старења по попису из 2002. године, био је: Беочин 69,2; Грабово 111,1; Раковац 77,9; Свилош 94,6; Сусек 103,6 и Черевих 88,7.

У погледу **националног састава**, становништво општине Беочин није хомогено. Срби су најзаступљенији и учествују у укупном становништву са 68,2%, Роми учествују са 6,5%, следе Словаци са 6%, Југословени са 5,4%, Хрвати са 4,7%, док се на осталих 15 нација (Црногорци, Албанци, Бошњаци, Бугари, Буњевци, Мађари, Македонци, Муслимани, Немци, Румуни, Руси, Русини, Словенци, Украјинци, Чеси) односи 4,2%. Осталих 5% становништва спада у остале нације, неопредељене или по том питању неизјашњене, регионалне припадности и непознато. Без података за КиМ, у 2002. години у Републици Србији, Срби су учествовали са 82,86% у укупном становништву, а у АП Војводини са 65%.

По Попису 2002. године, у Општини је било 7.215 **ативних становника**, што чини 44,9% од укупног становништва. То је мање од републичког просека (45,31%) и на нивоу просека за подручје АП Војводине (44,9%).

У 2002. години у Општини је било 5.626 **активних становника који обављају занимање**, што чини 35% укупног и 78% активног становништва. На нивоу Републике тај однос је веома сличан (35,2% од укупног односно 77,8% од активног становништва), а за подручје АП Војводине био је 34,5% укупног, односно 76,8% активног становништва

У категорији **издржаваног становништва** у Општини је било 6.112 житеља, што чини 38% од укупног становништва. То је знатно више од Републичког просека (34,29%), односно подручја АП Војводине (34,78%). Најмање издржаваног у укупном становништву било је у насељу Раковац (35,3%) а највише у насељу Луг (44,6%).

По Попису 2002. у општини Беочин било је свега 1065 **пољопривредних становника**, тј. 6,62% од укупног броја становника. Учешће ове категорије становника знатно је ниже од просека за Републику (10,89%) и за Војводину 10,59%). Број и учешће пољопривредног становништва по насељима, крајње су неуједначени. Учешће пољопривредног становништва у укупном, креће се у распону од свега 0,85% у Беочину и насељу Раковац, до 39% у Лугу.

У општини Беочин се **смањује број пољопривредних и мешовитих домаћинстава, а повећава број непољопривредних и домаћинстава без прихода**. Тако је: број пољопривредних домаћинстава у последњем међупописном периоду смањен за 4,5% а њихово учешће са 5,8% на 5%; број непољопривредних домаћинстава повећан је за 12% а њихово учешће је било 87,2%; број мешовитих домаћинстава смањен је за 23,6% а њихово учешће са 3,9% у 1991. години, на 2,7% у 2002. години и нагло је порастао број домаћинстава без прихода чак за 190%, а учешће са 2% на 5,1%.

Проблем **незапослености** Србију прати више деценија, а знатно је увећан настанком опште социоекономске кризе почетком деведесетих година прошлог века. То није заобишло ни општину Беочин. Осцилације су уочљиве по појединим годинама, али је општа констатација, да се

смањује број запослених (са 4.312 запослених у општини у 2000. години, на 3.658 у 2005. или за око 15%), а повећава број незапослених (са 1.784 у 2000. на 2.788 у 2005. години или за 56%). У том периоду, број запослених у Јужно-бачком округу повећан је за 24%. Слично је и са тенденцијом у АП Војводини, где је у том периоду број запослених повећан за 6%, односно за Републику, где је запосленост порасла за 8,5%. **Подаци о запослености у Општини после 2005. године указују на даље погоршање.**

Уз то, мења се и структура запослених: повећава се учешће запослених у трговини, а смањује у прерађивачкој индустрији; смањује се учешће запослених у предузећима, установама, задругама и другим организацијама, а повећава учешће запослених лица која самостално обављају делатност; у структури незапослених, смањује се учешће оних који први пут траже запослење, а повећава учешће оних који су већ имали, па изгубили посао. Такође, међу незапосленима је мање лица без квалификације и мање жена.

Број запослених на 1.000 становника (као једна од релативних мера степена запослености, али и нивоа економске развијености) у Општини је смањен са 287 у 2000. на 230 у 2005. години. У Округу је истовремено повећан са 300 на 350, као и у АП Војводини са 259 на 271 и у Републици са 246 на 278. По овом критеријуму, **Општина је у 2005. години била на 57. месту у Републици, док је Округ био на првом месту.**

И поред извесног повећања броја запослених у 2005. години, како у Општини (за 55 лица), тако и Округу, АП Војводини и у Републици, **у Општини и у Округу и број незапослених био је у сталном порасту, док је у АП Војводини тај број почео да се смањује у 2004, а у Републици, тек у 2005. години.** У општини Беочин, у 2000. години била су 1.784 незапослена лица, да би их у 2005. било 2.788 (више за 59,5%)¹⁵. Тај пораст у Јужно-бачком округу био је 31,8%; у АП Војводини 18,2% и Републици Србији 22,5%. У општини је у 2005. на једног незапосленог било је свега 1,31 запослено лице.

У структури незапослених **смањује се учешће оних лица која први пут траже посао:** са 59% у 2000. години на 47,8% у 2005. години, што значи и да се учешће лица која су већ била запослена, али су у међувремену остала без посла, повећава. Такође, у општини се у укупном броју незапослених смањује и учешће лица која немају квалификацију (са 51,1% у 2000. на 48,2% у 2005. години), што значи да се повећава број незапосленог квалификованог становништва. Смањује се и учешће женске радне снаге међу незапосленим (са 55,5% на 49,8%).

У општини Беочин, **број незапослених на 1.000 становника** био је у сталном порасту: са 119 лица у 2000. години на 176 лица или за 48% у 2005. години. Иста је тенденција и на осталим нивоима посматрања, с тим што је тај раст био значајно успоренији: у Јужно-бачком округу за 13,2%; АП Војводини за 16,2% и Републици Србији за 27,7%.

*Ако би се природни потенцијали Општине Беочин разматрали методом **SWOT анализе**, онда би се могло истаћи следеће:*

Предности	Слабости
- сталан раст броја становника у Општини по свим послератним пописима. У 2002. било је за 9,5% више становништва него у 1991. године, што је супротно смањењу у Републици (-1%) и значајно интензивније него АП Војводини (2,8%). Значајан утицај на раст имао је тзв. избеглички корпус	- слабија образовна структура становништва од просчне за Републику и Покрајину. Мање је учешће становништва са високим, вишим и средњим образовним нивоом, а веће учешће неписменог и образовног нивоа до основне школе; - ниже учешће активног у укупном становништву

¹⁵ Крајем септембра 2007. године у Општини је било 3024 незапослена, тако да је општина Беочин (уз Бачки Петровац) била општина у којој је порастао број незапослених према истом периоду 2006. године (7,2%), док је у осталим општинама Јужно-бачког округа њихов број био мањи (за цео округ – 13%). Извор: НСЗ-филијала Нови Сад „Месечни статистички билтен за Јужно-бачки округ“, Септембар, 2007.

<p>деведесетих година. Перспективнија насеља у погледу кретања броја становника су Беочин, Раковац и Черевих;</p> <ul style="list-style-type: none"> - надпросечно учешће жена у добу фертилитета у укупној женској популацији (48,3% према 47,4% у АП Војводини). По овом мерилу, најповољније стање, уз Беочин, је у Лугу, Раковцу и Черевиху. Ова четири насеља, са аспекта хуманог ресурса, (дугорочно) имају и набољу развојну перспективу; - подједнак однос градског и «осталог» становништва, према просечном где је више урбаног од руралног (Републици 56,6%:43,4%) и АП Војводини 56,7%:43,3%); - повољнија просечна старост становништва (38,4 године) него у Републици (40,2) и Покрајини (39,8 година). Најповољније стање је у Лугу и Беочину. На повољнију старону структуру становништва указује и индекс старења, који износи 79,8, према 100,7 у Републици, односно 94,7 у АП Војводини; - динамичнији раст броја домаћинства (у 2002. за 86,7% према 1948. години), него у Војводини (58,9%). У Републици је био 88%. Најинтензивнији раст је био у насељима Беочин, Раковац и Черевих, а у насељу Сусек је у сталном опадању после 1961. године; - повећавање учешћа непољопривредних и смањивање учешћа пољопривредних и мешовитих домаћинства у њиховом укупном броју; - постоји знатан број квалификованих лица и оних са драгоценим искуством, који су назапослени, што је потенцијално повољна околност; - повећава се учешће запосленог становништва које самостално обавља деалтност; - међу назапосленима се посетепено смањује учешће жена (са 55,5% у 2000. на 49,8% у 2005. години). 	<p>(44,9%) од просечног за Републику (45,3%). Налази се на нивоу покрајинског;</p> <ul style="list-style-type: none"> - неповољан тренд у погледу запослености. Број назапослених се повећава (са 1.784 у 2000. на 2.788 у 2005. години или за 56%), а број запослених смањује (са 4.312 запослених у Општини у 2000. години, на 3.658 у 2005. или за око 15%); - број запослених на 1.000 становника, у Општини је смањен са 287 у 2000. на 230 у 2005. години, а број назапослених на 1.000 становника повећан са 119 лица у 2000. години на 176 лица или за 48% у 2005. години); - у категорији незапослених више је оних са квалификацијама, него оних без квалификације. - нагло се повећава број и учешће домаћинства без прихода, што је знак да се у Општини продубљује сиромаштво знатног броја домаћинства.
Могућности	Претње
<ul style="list-style-type: none"> - спровођењем постојећих програма обнове становништва, како на нивоу Републике и Покрајине, тако и саме општине, као и евентуалних нових програма и мера у том правцу, могуће је зауставити неповољна кретања броја становништва у наредним годинама, и евентуално успоставити њихово повећање, као и побољшање старосне структуре; - увећавање могућности коришћења 	<ul style="list-style-type: none"> - стално опадање броја становника после последњег пописа које се креће у интервалу од 3,1 до 4,3 промила годишње. То је и општа тенденција готово за све општине у Републици, са изузетком неколико општина у Пчињском и Рашком округу. Реална је опасност да се овај тренд ускоро неће зауставити; - даље погоршање старосне структуре становништва. То умањује његову продуктивну снагу, уз истовремено јачање притиска на

<p>расположивог радног потенцијала, посебно квалификоване радне снаге и радне снаге са искуством, која се сада не користи;</p> <ul style="list-style-type: none"> - унапређивањем привредне структуре, путем програма самозапошљавања и ширења мреже малих и средњих предузећа, могуће је смањити број незапослених лица; - знатно мање пољопривредног становништва и више руралног у укупном становништву Општине, пружа извесан простор за његово активирање у сеоским срединама на пољопривреди и другим активностима (принцип мултифункционалности у пољопривреди и руралним срединама); - мерама на нивоу општине, као и на нивоу Покрајине, односно у сарадњи са Националном службом за запошљавање, реализовати програме преквалификације и обуке незапослених лица, и тако их учинити конкурентним на тржишту радне снаге; - повећавати ниво образованости становништва и образовање прилагођавати захтевима тражње. 	<p>социјалне фондове;</p> <ul style="list-style-type: none"> - онемогућавање запослености великом броју незапослених лица, прети да обезвреди њихове способности, и у наредном периоду још више умањи могућност запошљавања; - евентуални изостанак интензивније инвестиционе активности, погоршао би стање у Општини, како у погледу броја и структуре становништва, тако и броја и структуре незапослених лица.
--	---

V ПОЉОПРИВРЕДА

5.1. ЕКОНОМСКО-ОРГАНИЗАЦИОНА ОБЕЛЕЖЈА НОСИЛАЦА ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ

5.1.1. Пољопривредна газдинства

У социоекономском погледу, **породично газдинство** чини самосталну организациону јединицу у пољопривреди, која претежно користи рад сопствене породице, располаже неопходном површином земљишта (по основу власништва и/или закупа) и материјалних фактора за континуирано вођење производних процеса и ужива/сноси материјалне последице свог пословања. Постоје два типа породичних газдинстава: 1) претежно натурално (*semi-subsistence*), оријентисано највећим делом на подмирење прехранбених потреба сопствене породице; и 2) фармерско које је доминантно усмерено на производњу за тржиште, што у већој мери зависи од структуре и обима производње него од површине коришћеног/поседованог земљишта. Основно социоекономско обележје домаћинства са газдинством јесте постојање тесне везе између домаћинства/потрошње и газдинстава/производње.

5.1.1.1. Број и заступљеност домаћинства са газдинством

Учешће домаћинства са газдинством у укупном броју домаћинства у Општини износи 24,2 и нешто је ниже од вредности овог показатеља на нивоу Војводине (28,4%) и Србије (30,9%) (табела 5.1.).

Табела 5.1. Број и заступљеност домаћинства са газдинством

Ред. бр.	Спецификација	Број домаћинства, 1991		Број домаћинства, 2002		Домаћинства 2002/1991(%)		Учешће газд. у укуп. бр. дом. 1991	Учешће газд. у укуп. бр. дом. 2002	Број рег. газд. 2007
		укупно	са газдинством	укупно	са газдинством	укупно	са газдинством			
1.	Баноштор	223	139	311	101	39.5	-27.3	62,3	32,5	34
2.	Беоцин - град	2583	427	2.774	348	7.4	-18.5	16,5	12,5	52
3.	Грабово	47	32	54	17	14.9	-46.9	68,1	31,5	22
4.	Луг	245	213	241	195	-1.6	-8.4	86,9	80,9	47
5.	Раковац	488	158	683	126	40.0	-20.0	32,4	18,4	13
6.	Свилош	116	95	123	91	6.0	-4.2	81,9	74,0	39
7.	Сусек	401	278	370	232	-7.7	-16.5	69,3	62,7	143
8.	Черевих	856	296	1.019	239	19.0	-19.3	34,6	23,4	39
9.	Свега Општина	4.959	1.638	5.575	1.349	12.4	-17.6	33,0	24,2	389
9.а.	Градско насеље	2.583	427	2.774	348	7.4	-18.5	16,5	12,5	52
9.б.	Остала насеља	2.376	1.211	2.801	1.001	17.9	-17.3	51,0	35,7	337
10.	АП Војводина	685.256	259.129	709.957	201.475	3.6	-22.2	37,8	28,4	106.725
11.	Р. Србија*	2.418.156	970.136	2.521.190	778.891	4.3	-19.7	40,1	30,9	344.108

* Република Србија без КиМ.

Извор: Попис 1991. године, Савезни завод за статистику, Београд, 1992. године; Попис 2002. године, интерни подаци Републичког завода за статистику, Београд 2004.

Иако су просторне разлике у учешћу домаћинства са газдинством у укупном броју домаћинства првенствено резултат типа насеља (градска/сеоска) и њиховог међусобног положаја, разлике постоје и услед различитих саобраћајних услова и могућности запошљавања у неаграрним делатностима. Према Попису из 2002. године, број активних лица која обављају занимање у

општини Беочин износио је 4.788 лица, од чега су 45% били дневни мигранти. Највећи проценат дневних миграната је у Черевиху, Лугу и Грабову. Близу 2/3 газдинстава налази се у сеоским насељима. Највеће учешће домаћинстава са газдинством у укупном броју домаћинстава имају насеља са развијеном пољопривредом - Луг (80,9%), Свилош (74%) и Сусек (62,7%). У периоду 1991-2002. године број газдинстава је смањен, највише у Грабову, насељу са најмањим бројем становника, затим у Баноштору, Раковацу и Черевиху. Судаћи према броју регистрованих газдинстава у Грабову 2007. године, број пољопривредних газдинстава последњих година расте.

5.1.1.2. Структура газдинства према величини поседа

Према подацима Пописа из 2002. године, од укупно 5.575 домаћинстава на територији општине Беочин, 1.401 поседује обрадиво земљиште а од тог броја 1.309 има статус пољопривредног газдинства, док преосталих 92 користи испод 1 ара обрадивог земљишта. Међу пољопривредним газдинствима је и 40 газдинстава без земљишта

У структури пољопривредних газдинстава доминирају она са ситним поседом - 43,7% од укупно 1.349 газдинстава располаже обрадивим земљиштем величине до 1 ха, што је изнад одговарајућег учешћа на нивоу Јужно-бачког округа (36,2%), Војводине (34,2%) и Србије (26,7%). Учешће газдинстава са поседом од 1-8 ха је нешто веће - 47%, али је значајно испод износа овог показатеља на нивоу Србије (62,5%), Војводине (51,9%) и Јужно-бачког округа (50,7%). Разлике су највеће када су у питању поседи изнад 8 хектара обрадиве површине – на територији општине Беочин таквих газдинстава је тек 6,3%, на нивоу Србије 10%, у Јужно-бачком округу 10,7% а на нивоу Покрајине 12,2% (табела 5.2.).

Табела 5.2. Пољопривредна газдинства према коришћеној обрадивој површини

Спецификација	Газдинства укупно (= 100)	Газдинства без земље (%)	Број газдинстава према коришћеној обрадивој површини (%)						
			до 0,10	0,11- 1,00	1,01-3,00	3,01-8,00	8,01-10,00	10,01-15,00	преко 15,00
Баноштор	101	0,0	1,0	34,6	34,6	27,7	1,0	0,0	1,0
Беочин-град	348	3,4	4,6	64,1	21,8	4,9	0,3	0,0	0,9
Грабово	17	11,8	0,0	0,0	17,6	47,1	17,6	0,0	5,9
Луг	195	0,5	0,0	17,9	43,6	32,8	2,0	3,1	0,0
Раковац	126	4,8	2,4	66,7	18,2	7,1	0,8	0,0	0,0
Свилош	91	1,1	1,1	20,9	23,1	37,4	4,4	7,7	4,4
Сусек	232	3,4	0,9	20,3	25,4	32,8	8,6	6,5	2,1
Черевих	239	4,2	1,3	50,6	27,2	13,0	2,1	0,4	1,2
Свега Општина	1349	3,0	1,9	41,8	27,2	19,8	2,9	2,1	1,3
Јужно-бачки округ	4.1439	2,4	1,7	34,5	30,2	20,5	4,2	3,7	2,8
АП Војводина	201.475	1,7	1,3	32,9	29,6	22,3	4,8	4,3	3,1
Р. Србија*	778.891	0,8	1,1	25,6	32,7	29,8	4,4	3,6	2,0

* Република Србија без КиМ.

Извор: Попис 2002, РЗС.

Посматрано по насељима, највеће учешће газдинстава са поседом испод 1 ха имају урбанизована насеља поред Дунава, Раковац и град Беочин – близу 70%, затим Черевих – 51,9%, док је њихово учешће ниско у насељима са развијеном ратарском и сточарском производњом - Лугу (17,9%), Сусеку (21,2%) и Свилошу (22%), а у Грабову их нема. Грабово има највећи проценат газдинстава са поседом већим од 8 хектара, али и највећи проценат газдинстава без земљишта. Најповољнију структуру поседа имају Свилош, Сусек и Луг, док у Баноштору преовлађују поседи средње величине.

Просечан посед у општини Беочин састоји се од 4 одвојена дела просечне површине од 70 ари, што је значајно испод износа одговарајућих показатеља на нивоу Округа и Војводине и далеко

ближе карактеристикама поседа на нивоу Србије у целини, где просечан посед има 4 парцеле, просечне површине од 83 ара.

Газдинства са поседом изнад 8 ха, којих је, како је већ наведено тек 6,3%, располажу са 36,6% коришћених обрадивих површина док 43,7% газдинстава са поседом испод 1 ха у укупним коришћеним обрадивим површинама учествују са 6,2%. Највеће учешће крупних газдинстава (изнад 8 ха) у коришћеној обрадивој површини бележи се, очекивано, на нивоу Војводине – читавих 49%, на нивоу Јужно-бачког округа износи 36,6% а на нивоу Републике 34,7% (табела 5.3.).

Табела 5.3. Коришћена обрадива површина према величини поседа

Спецификација	Газдинства укупно	Коришћено обр. земљ. (ха)=100	Учешће поседа одређене величине у укупно коришћеном обрадивом земљишту у ха (%)							Прос. по газд. у ха	Прос. број одв. дел. /газд.	Прос. вел. одв. дела, ари
			до 0,1	0,11 - 1,0	1,01 - 3,0	3,01 - 8,00	8,01 - 10,0	10,01- 15,00	преко 15,00			
Општина Беочин	1349	3493	0,0	6,2	18,8	38,3	11,5	12,6	12,5	2,59	4	70
Јужно-бачки округ	41439	137389	0,0	5,0	16,5	30,6	11,4	13,2	23,3	3,32	3	136
АП Војводина	201475	708204	0,0	4,3	15,3	31,3	12,1	14,4	22,5	3,52	3	125
Р. Србија*	778891	1919423	0,0	4,7	19,2	41,3	11,1	11,4	12,2	2,46	4	83

* Република Србија без КиМ.

Извор: Попис 2002, РЗС.

Специфичан, брдски, рељеф и ниско учешће пољопривредног у укупном земљишту, (46% у односу на 83% у Војводини), склоног ерозији, плављењу и клизиштима, утицали су на неповољну структуру газдинстава према величини поседа обрадивог земљишта.

5.1.1.3. Број и старост становништва на газдинствима

Општина Беочин има повољнију старосну структуру становништва на пољопривредним газдинствима у поређењу са стањем на територији Јужно-бачког округа, Војводине и Србије (без КиМ). Учешће чланова газдинстава старијих од 50 година у Општини износи 37,6%, према 40,6% на територији Покрајине и Јужно-бачког округа и 44,0% на територији Србије. Такође, ситуација је повољнија и када је у питању учешће старијих од 64 године у укупном броју чланова газдинстава – у Општини износи 15,7% у односу на 17,8% на територији Округа, 18,6% у Покрајини и 22,9% у Републици (без КиМ)(Попис, 2002). Значајније разлике уочавају се на нивоу насеља. Далеко најповољнију старосну структуру имају газдинства у насељу Луг, док је сваки други становник газдинстава у Грабову и Черевљу старији од 45 година. Највише старијих од 64 године живи на газдинствима у Грабову – 25% укупног броја чланова газдинстава (табела 5.4.).

Табела 5.4. Број и старост чланова газдинстава

Спецификација	Број чланова према старости, укупно = 100					
	Укупно*	15-29	30-44	45-54	55-64	Више од 64
Банаштор	289	15,6	21,4	14,5	13,8	19,7
Беочин-град	1072	21,0	18,7	19,4	14,5	14,1
Грабово	48	14,6	20,8	10,4	14,6	25,0
Луг	700	22,3	25,1	14,9	8,9	8,4
Раковац	388	21,1	17,5	16,5	14,2	16,7
Свилош	279	14,0	23,7	12,2	15,4	16,5
Сусек	762	17,4	21,0	13,5	13,6	19,8
Черевљ	695	19,4	18,1	17,3	15,5	17,7
Свега Општина	4.233	19,4	20,5	16,1	13,6	15,7
Градско насеље	1072	21,0	18,7	19,4	14,5	14,1
Остала насеља	3161	18,9	21,1	14,9	13,2	16,2

Напомена: * У "укупно" укључени и чланови газдинства млађи од 15 година, као и они чија је старост непозната те су збиром процената за те износе мањи од 100%.

Извор: Попис 2002, РЗС.

Насеља су јако поларизована када се ради о учешћу пољопривредника у укупном становништву које живи на газдинствима - док се тај проценат у залеђу креће од 27,6 у Свилошу до 35,4% у Грабову, у Сусеку и Баноштору износи 21%, односно 15,2% а у приградским насељима и граду Беочину, у интервалу од 0,6 до 4,5%. Просек на нивоу Општине износи 12,4% (у Јужно-бачком округу 11,2%, Војводини 14,3 и Србији 17,9%).

Старосна структура пољопривредника релативно је повољна тамо где је пољопривреда и најзаступљенија – у Лугу, Свилошу, Сусеку (табела 5.5.).

Табела 5.5. Број и старост пољопривредника на газдинствима

	Индивидуални пољопривредници на газдинствима према старости, укупно = 100					
	Укупно	15-29	30-44	45-54	55-64	Више од 64
Баноштор	44	9,1	22,7	18,2	11,4	38,6
Беочин-град	6	0,0	33,3	33,3	16,7	16,7
Грабово	17	5,9	23,5	17,6	23,5	29,4
Луг	186	15,6	30,1	26,9	18,8	8,6
Раковац	3	33,3	0,0	0,0	0,0	66,7
Свилош	77	6,5	22,1	26,0	28,6	16,9
Сусек	160	1,9	16,9	30,0	23,7	27,5
Черевих	31	3,2	25,8	16,1	19,3	35,5
Свега Општина	524	8,4	23,7	25,9	21,2	20,8
Градско насеље	6	0,0	33,3	33,3	16,7	16,7
Остала насеља	518	8,5	23,5	25,9	21,2	20,8

Извор: Попис 2002, РЗС.

Генерално, податак да учешће становништва на газдинствима старости 15-45 година у Општини достиже 40% (од 35,4% у Грабову до 47,4% у Лугу) указује да је на газдинствима довољно млађих људи који имају времена да отпочну и развију било профитабилну, тржишно усмерену пољопривредну фарму, било мали бизнис на мултифункционалном газдинству, односно у руралном окружењу.

5.1.1.4. Основне факторске релације: радна снага-земљиште

Када су у питању основне факторске релације радне снаге и земљишта, имајући у виду структуру поседа према величини и природна ограничења за пољопривредну производњу, на нивоу Општине ситуација је сасвим задовољавајућа. У просеку 9 пољопривредника обрађује 100 ха обрадиве површине у својини приватних газдинстава у Општини, док одговарајући показатељ на нивоу Округа износи 7, у Војводини 8 а у Србији 13 пољопривредника. Један пољопривредник обрађује просечно 11-12 ха у Беочину, што је више од просека у Србији (8 ха) и тек нешто мање од просека у Војводини (12,8 ха). На нивоу Округа овај коефицијент износи 15,1 ха.

Посматрано по насељима, ситуација је сасвим другачија, односно изузетно хетерогена. Број пољопривредника на 100 ха обрадиве површине варира од 1 у приградском Раковцу и граду Беочину, 3 у Черевиху, преко 7 у ретко насељеном Грабову до 28 у пољопривредно развијеном Лугу. И док у Лугу један пољопривредник обрађује тек 3,5 ха, дотле у Раковцу на једног пољопривредника отпада читавих 145 ха. Очигледно је да су у приградским насељима и градском центру чланови газдинстава највећи део свог радног времена посветили допунским и другим основним делатностима ван пољопривреде. Висок проценат дневних миграција присутан је и у Грабову, које је, поред тога и најмање насељена КО (густина насељености од само 9 становника/km², у односу на 29 у суседном Свилошу, 80 у Лугу и 87 становника/km² на нивоу целе Општине).

Пољопривредници су концентрисани у Лугу и Свилошу док се посматрани показатељи просечним вредностима на нивоу Општине приближавају у Сусеку, који има и највеће површине под обрадивим земљиштем у апсолутном износу (табела 5.6.).

Табела 5.6. Основне факторске релације на газдинствима: радна снага-земљиште

Спецификација	Број пољопри вредника на газдинствима	Обрадива површина (ha)	Број пољопривредника	
			на 100 ha обрад. површ.	ha обрад. површ. на 1 пољопривредника
Баноштор	44	652,0838	6,7	14,8
Беоцин - град	6	537,6180	1,1	89,6
Грабово	17	249,4541	6,8	14,7
Луг	186	658,7908	28,2	3,5
Раковац	3	433,7860	0,7	144,6
Свилош	77	543,9435	14,1	7,1
Сусек	160	1624,6359	9,8	10,1
Черевих	31	1053,6372	2,9	34,0
Свега Општина	524	5.753,9493*	9,1 (8,6)	11,0 (11,6)
Јужно-бачки округ	14.225	215.351	6,6	15,1
АП Војводина	88.819	1.138.426	7,8	12,8
Р. Србија	454.774	3.626.363	12,5	8,0

Напомена: према статистици овај показатељ износи 6.057 ha, и тако утврђени показатељи, релевантни за поређење са вишим нивоима дати су у заградама.

Извор: Попис 2002, РЗС (пољопривредници); РГЗ - Служба за катастар непокретности, Беоцин, 2007 (на нивоу насеља), Општине у Србији 2006, РЗС, (обрадива површина).

Треба, притом, нагласити да због међусобно испреплетених пословних, производних и социоекономских улога породичног газдинства, квалитет људског фактора има у пољопривреди изузетно велики значај, а његов утицај одавно не дефинише физички рад већ знање, умеће, мотивација, предузетнички дух и друге психосоцијалне вредности.

5.1.1.5. Основне факторске релације: сточни фонд-земљиште

Специфичан рељеф утиче на величину поседа и структуру пољопривредне производње у општини Беоцин, усмеравајући је ка сточарству, у већој мери него што је то случај на нивоу Округа, Војводине и Србије у целини (табела 5.7.).

Табела 5.7. Основне факторске релације на газдинствима: сточни фонд-земљиште

Спецификација	Укупан број основних врста стоке						Пољ. земљи ште	Свега услов. грла	Усл. грла на 100 ha пољ. површ.
	овце	говеда	коњи	козе	свиње	живина			
Баноштор	158	91	0	4	317	2.327	686,6059	119	17
Беоцин-град	63	105	1	60	326	2.538	570,6549	127	22
Грабово	100	91	1	5	47	380	257,7786	70	27
Луг	1	271	0	142	1192	4.485	666,3384	362	54
Раковац	6	33	2	38	166	1.448	745,5483	53	7
Свилош	177	212	0	54	409	1.744	600,2528	207	34
Сусек	471	649	16	13	1.356	5.532	1.698,5134	654	38
Черевих	22	89	3	44	452	2.624	1.087,7392	136	12
Свега Општина	998	1541	23	360	4.265	21.078	6.313,4315	1.729	27 (24)*
Јужно-бачки округ	26.534	19.424	1.414	9.076	96.627	564.157	219.648	31.301	14
АП Војводина	152.602	146.035	9.071	57.863	617.587	3.055.021	1.152.384	210.544	18
Р. Србија	1.475.662	748.282	31.830	180.757	1.983.504	977.9131	4.073.284	905.240	22

Напомене: Резултат у загради добијен је на основу површина према РЗС за 2002. годину, и упоредив је са резултатима за више административне нивое; коришћени коефицијенти за прерачунавање укупног броја појединих врста стоке у условна грла: говеда 0,6; коњи 1,0; козе 0,05; овце 0,06; свиње 0,15; живина 0,003.

Извор: Број стоке: Попис из 2002 – Интерни подаци РЗС, Београд, 2006; подаци о сточном фонду односе се на број стоке, живине и кошница пчела у власништву чланова домаћинства пољопривредног газдинства; пољопривредна површина – РГЗ - Служба за катастар непокретности, Беочин, 2007 (на нивоу насеља, пољ. земљиште у приватној својини), Општине у Србији 2003 – остали нивои (пољопривредна површина према начину коришћења земљиште – индивидуална пољопривредна газдинства 2002).

Иако наведени подаци не одсликавају тренутну ситуацију по питању бројчаног стања стоке у Општини, представљају последње комплетне расположиве податке о сточном фонду по насељима, који омогућавају обрачун условних грла и компарацију, односно сагледавање производне оријентације у сточарству на нивоу насеља. Тако је очигледно да, и поред значајних површина под ливадама и пашњацима, нема значајнијег интересовања за бављење говедарством и овчарством у приградским насељима Раковцу и Черевиху, док је ситуација по питању говедарства на територији самог града Беочина знатно повољнија.

У односу на расположиву пољопривредну површину, говедарство је најразвијеније у Лугу, Сусеку, Свилошу и Грабову, а овчарство у Грабову, Свилошу, Сусеку и Баноштору. У Лугу је јако мало оваца, у Грабову је далеко мање свиња него у осталим насељима, која су по заступљености ове производње уједначенија него у случају говеда и оваца. Изузетак је Луг који има чак 179 свиња на 100 ха пољопривредних површина у односу на 80 у Сусеку, другом по величини произвођачу свиња, односно на 67, на нивоу Општине 2002. године.

Сточарство је генерално, изнадпросечно развијено, најзаступљеније је у Лугу, како показује број условних грла у односу на расположиву пољопривредне површине, овај коефицијент је изнадпросечан и у Сусеку, Свилошу и Грабову, а имајући у виду расположиву крмну базу и близину великих откупних капацитета и потрошачких центара могућности за даљи развој нису ни изблиза исцрпљене. Процене о повећању броја стоке у периоду после Пописа до данас то и потврђују,¹⁶ а ограничења у будућности могу долазити само у виду захтева за поштовањем строжијих прописа о заштити животне средине.

5.1.1.6. Структура домаћинства према изворима прихода

При оцени ових промена треба имати у виду да статистика изводи изворе прихода на основу занимања, односно активности чланова породичног домаћинства. Због тога придев непољопривредна имају и домаћинства са газдинством. Међутим, поседовање земље и/или стоке обезбеђује готово увек одређене приходе/добра, било за тржиште или у виду натуралне потрошње. То се посебно односи на тзв. мешовита домаћинства.

У условима уситњене аграрне структуре, постојање наведене две категорије домаћинства, са различитим облицима пољопривредно - непољопривредних извора прихода се оцењује генерално као позитивно. То потврђује и искуство земаља ЕУ где, према подацима за 2003. годину, 32% фармера истовремено има и друго основно или допунско запослење ван пољопривреде. Само 23% фармера посвећује пуно радно време обављању пољопривредних активности на газдинству док 58% троши више од половине радног времена на друге руралне активности.¹⁷

Ипак у условима економске кризе и транзиције, забрињава повећање учешћа домаћинства без прихода и ниско учешће газдинстава са мешовитим изворима прихода, што говори да

¹⁶ Према Попису из 2002. године, на територији општине Беочин регистровано је: говеда 1.541, свиња 4.265, оваца 998, коза 360, живине 21.078; 2007. године њихов број је процењен на: говеда 2.300 (2006. године, 3.000), свиња 9.000 (2006. године 13.000), оваца и коза 2.000, живине око 20.000 ком. (Ветеринарска станица Леђанац, јануар 2008.), односно на: говеда 3.917, свиња 11.353 (стање на дан 15.5.2007.), оваца и коза 1.420 (стање на дан 31.3.2007.) (СО Беочин, 15.11.2007.).

¹⁷ EC. Agriculture in the European Union – Statistical and Economic Information 2006, http://ec.europa.eu/agriculture/agrista/2006/table_en/en351.htm, 14.12.2006.

пољопривреда није успела да у некој видљивијој мери амортизује пад доходака и запослености у непољопривредним делатностима у реструктурирању.

У општини Беоцин, у 2002. години, доминирају непољопривредна домаћинства са веома високих 87,1%, на другом месту су домаћинства без прихода (5,3%), затим домаћинства са чисто пољопривредним изворима прихода (5,0%) и, домаћинства са мешовитим изворима прихода (2,7%).

Упркос економској кризи током 90-тих и последицама реструктурирања и приватизације у индустрији, у виду повећања незапослености, у периоду 1991-2002. године, у Општини је дошло до смањења, иначе ниског учешћа броја домаћинстава са пољопривредним (са 5,8% на 5,0%), и мешовитим изворима прихода (са 3,9% на 2,7%). У истом периоду незнатно је смањено високо учешће домаћинстава са непољопривредним приходима (са 88,2% на 87,1%), док се једино повећава број домаћинстава без прихода (са 2,0% на 5,3%). Смањење учешћа домаћинстава са пољопривредним и мешовитим изворима прихода се бележи у руралним насељима, у корист повећања учешћа домаћинстава са непољопривредним изворима прихода и домаћинстава без прихода (табела 5.8.).

Табела 5.8. Број и структура домаћинстава према изворима прихода

Ред. бр.	Подручје/ КО-насеље	Структура у % (укупно=100), 1991					Структура у % (укупно=100), 2002				
		укупно	пољо при вредна	непољо при вредна	мешовита	без прихода	укупно	пољопривредна	непољопривредна	мешовита	без прихода
1.	Банаштор	223	6,7	85,6	6,7	0,9	311	11,3	75,9	4,2	8,7
2.	Беоцин - град	2583	0,4	97,7	0,5	1,4	2774	0,4	93,7	0,9	5,0
3.	Грабово	47	23,4	48,9	25,5	2,1	54	24,1	64,8	7,4	3,7
4.	Луг	245	33,1	42,0	19,6	5,3	241	33,2	46,5	11,2	9,1
5.	Раковац	488	1,8	95,3	0,6	2,2	683	1,0	94,9	0,4	3,7
6.	Свилош	116	37,1	39,6	21,5	1,7	123	30,1	59,3	5,7	4,9
7.	Сусек	401	24,9	58,1	14,5	2,5	370	19,2	64,1	10,5	6,2
8.	Черевих	856	2,4	92,1	2,6	2,9	1.019	2,2	90,0	2,9	4,9
9.	Свега Општина	4.959	5,8	88,2	3,9	2,0	5.575	5,0	87,1	2,7	5,3
10.	Градско насеље	2.583	0,4	97,7	0,5	1,4	2.774	0,4	93,7	0,9	5,0
11.	Остала насеља	2.376	11,8	77,8	7,7	2,7	2.801	9,5	80,6	4,4	5,5

Извор: Попис 1991, СЗС; Попис 2002, РЗС.

Ситуација на нивоу насеља је донекле другачија. Једно је заједничко – раст учешћа домаћинстава без прихода, односно према статистичкој дефиницији, домаћинстава у којима је извор прихода непознат, или потиче од издржаваоца, укључујући и правна лица, који нису чланови домаћинства.

Са повећањем учешћа домаћинстава без прихода опада, иначе високо, учешће непољопривредних домаћинстава у граду Беоцину и приградским насељима, поред Дунава – Раковцу, Черевиху и Банаштору. У Банаштору је, притом, ситуација нешто повољнија, јер смањење непољопривредних извора прихода донекле апсорбује повећање учешћа домаћинстава са приходом од пољопривреде. Сличан ефекат, у виду раста учешћа домаћинстава са мешовитим изворима прихода, у Черевиху и граду Беоцину је мањег интензитета.

У аграрним насељима Свилошу, Сусеку, Грабову и Лугу, релативно ниско учешће непољопривредних домаћинстава се значајније повећава на рачун учешћа пољопривредних и мешовитих домаћинстава у Свилошу и Сусеку, односно на рачун домаћинстава са мешовитим

приходима, а уз паралелан раст учешћа домаћинства са пољопривредним изворима прихода у Грабову и Лугу.

Учешће домаћинства са мешовитим изворима прихода у највећем броју насеља се смањује, најбрже у насељима где су почетком 90-тих била најзаступљенија – Грабову (1991. године 25,5%, 2002. године 7,4%) и Свилошу (1991. године 21,5%, 2002. године 5,7%). Незнатан раст, како је већ напоменуто, забележен је само у граду Беочину, где је ово учешће минимално – са 0,5% у 1991. години, на 0,9% у 2002. години и у Черевиху – са 2,6% у 1991. години на 2,9% у 2002. години.

Интеракције пољопривредне и непољопривредних активности¹⁸ повећавају укупну запосленост и доходак у руралној области, и тиме доприносе уједначавању и стабилизацији укупних прихода руралних домаћинства. Од некомерцијалних и ситних комерцијалних газдинстава се зато очекује да диверсификују своју активност у правцу непољопривредних делатности, те да приходима ван газдинства допуњују приходе од пољопривреде до нивоа паритетног дохотка, а да се велике комерцијалне фарме готово искључиво посвете пољопривредној производњи.

У пракси, због присуства тзв. парадокса повезаних са улазним баријерама на нивоу домаћинства (*interhousehold paradox*)¹⁹ и на нивоу подручја (*interzone paradox*)²⁰ у непољопривредне делатности (RNF), постоје два основна облика међузависности непољопривредних и укупних прихода руралних домаћинства:

- *инверзан* – веће учешће непољопривредних прихода у укупним приходима имају мање фарме, односно сиромашнија домаћинства (*interhousehold paradox*) у областима динамичне економске/пољопривредне активности и развијене инфраструктуре, веће густине насељености, вишка непољопривредне радне снаге и ниских баријера за улазак у радно-интензивни RNF сектор (*interzone paradox*);
- *позитивно корелисан* – RNF сектор има високе улазне баријере, захтева већа капитална улагања и економски јаке субјекте/газдинства (*interhousehold paradox*) у ретко насељеним руралним областима, слабе инфраструктурне основе и неразвијене пољопривреде, која својом традиционалном технологијом блокира радну снагу на газдинствима (*interzone paradox*)²¹.

У нашим условима, конкретно на територији општине Беочин, може се уочити присуство првенствено баријера на нивоу домаћинства, везаних за капитална улагања неопходна за улазак у RNF сектор.

У том случају, први облик међузависности је јаче заступљен и то у градском насељу и насељима на североистоку и, делимично, северу Општине, окренутим гравитационим утицајима новосадског и општинског индустријског басена. У овим насељима, са нижим учешћем

¹⁸ *Производне* – између произвођача у вертикали: инпут-примарна пољопривредна производња-прерађивачи; *потрошачке* – доходак остварен у непољопривредним активностима повећава потрошњу производа пољопривреде и обрнуто; и *инвестиционе* – приходи од непољопривредних активности служе за улагања у пољопривреду, и обрнуто, приходи од пољопривреде служе за покретање сопственог руралног непољопривредног, тзв. RNF бизниса.

¹⁹ *Баријере на нивоу домаћинства* – проистичу из разлика у нивоу дохотка. Сиромашна домаћинства, односно домаћинства са ситним газдинствима имају веће потребе за диверсификацијом ради умањења осцилирања прихода од пољопривреде и факторских ограничења на газдинству али немају економске снаге за то (почетни капитал, образовање, искуство), зато се оријентишу на мање плаћена радно-интензивна непољопривредна запослења у руралном окружењу. Крупна газдинства располажу капиталом за покретање сопственог RNF бизниса, али имају мање потребе за тим. Бирају профитабилне делатности, руководећи се стопом приноса на уложена средства.

²⁰ *Баријере на нивоу руралног подручја* – проистичу из локационих карактеристика руралне области. Подручје ограничених природних ресурса, неразвијеном саобраћајном и тржишном инфраструктуром, недостатком квалификоване радне снаге лимитира развој непољопривредних делатности, иако има изразите потребе за њима. Тиме би се надоместиле слабости пољопривредног сектора и "повукао" његов развој. Случај је обрнут у подручјима динамичне пољопривреде и развијене инфраструктуре.

²¹ FAO. The State of Food and Agriculture. Rural Non-Farm Income in Developing Countries. Rome, FAO, 1998, p. 335-336.

домаћинстава са газдинством, доминирају ситна газдинства, која приходе у високом проценту стичу обављањем непољопривредних делатности ван газдинства (град Беочин, Раковац, Черевих).

Други облик међузависности непољопривредних и укупних прихода руралног домаћинства могао би се наћи у насељима која имају већи број домаћинстава са крупним и газдинствима средње величине, задовољавајући број и старосну структуру активних пољопривредника и релативно значајне приходе од пољопривредне производње/мешовите изворе прихода, који могу бити основа за активирање/унапређење неке од повезаних RNF активности (Сусек, Луг, Свилош, Баноштор). Ова насеља би, дакле, непољопривредне приходе требало да остварују, првенствено у оквиру неке од мултифункционалних делатности газдинства.

У овој групи би требало да се нађе и Грабово, иако су, судећи према броју дневних миграната, газдинства без земљишта и смањења броја мешовитих домаћинстава, у овом насељу присутни снажни процеси у правцу запослења ван газдинства, односно насеља.

Генерално, диверсификовање извора прихода руралних домаћинстава у општини Беочин је, највећим делом резултат запослења у индустрији и услугама и резултат је дневних миграција радне снаге. Према резултатима анкете мали је број развојно-оријентисаних мултифункционалних газдинстава и предузетника који развијају пратеће делатности у пољопривредном сектору, а познато је да је изградња и одржавање полиморфизма у регионалној економији кључ њене стабилности и заштите од криза.

Потреба за развојем мултифункционалних делатности на пољопривредним газдинствима је евидентна, као и јачање полиморфизма у руралној економији. Наведене активности присутне су у руралном сектору општине Беочин, али треба радити на унапређењу њихове структуре и квалитета у правцу јачања руралне непољопривредне економије, као резултата коришћења техничко-технолошких и тржишних предности које би повећавале укупну конкурентност и доходак фармера и руралних резидената и, на тај начин, повратно утицале на снажење инвестиционе способности и продуктивности пољопривреде.

5.1.2. Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника

I Земљорадничка задруга «Сусек» у Сусеку (покрива села Сусек, Луг и Свилош). У питању је стара задруга (основана 1897. године), са 12 запослених радника (од тога само један радник је са ВСС), око 300 коопераната и 72 задругара. Поседује 86 ха пољопривредног земљишта у задружној својини, 200 ха државног пољопривредног земљишта (од тога је половина необрађено земљиште)²², затим подни магацин и силос капацитета 250 тона. Задруга се бави производњом и откупом ратарских култура, а пласман усмерава ка већим прерађивачима у АП Војводини («Данубиус», Нови Сад; «Витал», Врбас; «Млинтес», Шид). У питању су следеће ратарске културе:

- пшеница (сопствена производња око 300 t/годишње, у сарадњи са кооперантима 150 t/годишње);
- кукуруз (сопствена производња 400 t/годишње, из откупа 200 t/годишње);
- сунцокрет (сопствена производња 250 t/годишње, у сарадњи са кооперантима 300 t/годишње);
- соја (само из уговорене производње са кооперантима, око 200 t/годишње).

Задруга бележи губитак у раду, највећи проблем је неликвидност и неповољни услови за заснивање пољопривредне производње (високе цене пољопривредних инпута, ниске цене пољопривредних производа, скупи кредити). Задруга не користи помоћ Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Р. Србије, а кредити на банкарском тржишту су јој недоступни. Инвестиције не могу планирати, јер чекају доношење новог Закона о задругама.

²² Ово државно земљиште од 2008. године, према Закону о пољопривредном земљишту, Сл. Гласник Р. Србије 62/06, предмет је закупа путем лицитације.

Према оцени анкираних пољопривредника, услови уговарања ратарске производње са 33 «Сусек» у натуралним паритетима су јако неповољни, с обзиром да цене инпута у овом случају значајно премашују њихове текуће тржишне цене²³. Да ово није изузетак у односу на праксу свих задруга у Р. Србији, говори и податак из Стратегије развоја пољопривреде Србије, да су у аранжманима натуралног уговарања производње између пољопривредника и задруга, цене инпута често 30-80% више од тржишних цена.²⁴

II Земљорадничка задруга «Грозд», Баноштор (обухвата села Баноштор и Грабово). Ради се о старој задрузи, која има 11 запослених (од тога једног запосленог са ВСС). Задруга поседује око 250 ha земљишта, од чега је 130 ha друштвеног земљишта, 105 ha државног земљишта (виногради) и око 20 ha задружне имовине.

Законом о пољопривредном земљишту²⁵, 105 ha државног земљишта које је користила задруга (на коме се у пуном роду налази 45 ha винограда: на 35 ha простире се италијански ризлинг, шардоне је на осам и жупљанка на два хектара), 2007. године Општина је дала у закуп (на 15 година) новоснованој фирми за производњу вина «Фрушкогорски виногради Баноштор» д.о. Ова фирма планира да у 2008. години обнови засаде и на слободним површинама подигне нове винограде, са аутохтоним сортама грожђа, мада се највише очекује од нових засада сорти совињона и траминца за бела вина, те франковке и црног бургундца за црвена вина. У наредном периоду винарија «Фрушкогорски виногради Баноштор» планира и изградњу савременог подрума вина, као и успостављање сарадње са кооперантима (индивидуалним пољопривредним произвођачима) финансирањем производње (путем обезбеђивања инпута) и откупом грожђа.

На друштвеном пољопривредном земљишту 33 «Грозд» организује ратарску производњу: семенски сунцокрет (на 20 ha), пшеница (на 50 ha), кукуруз (на 50 ha), соја (на 20 ha). Са кооперантима уговара производњу ратарских култура (око 80-так кооперанта) у натуралној размени, а врши и откуп тржишних вишкова ових култура. Целокупну производњу и откупљене количине ратарских производа пласира прехранбеној индустрији.

III Земљорадничка задруга «Чот», Черевих (покрива села Черевих, Беочин и Раковац, а поседује објекте у селима Раковац и Беочин). Ова задруга има пет запослених, располаже са 16,5 ha пољопривредних површина (задружна имовина), поседује магацински простор и мешаону сточне хране. Пољопривредном се, услед финансијских ограничења, веома мало бави (углавном се сеје кукуруз), а занемарљиви су и контакти и сарадња са индивидуалним пољопривредним произвођачима (и са становишта откупа пољопривредних производа и са становишта продаје репроматеријала).

IV Удружења пољопривредника. У Беочину постоје и успешно функционишу два удружења. Једно је удружење винара и виноградара «Свети Трифун» у селу Баноштор, које је основано 2003. године и окупља 15 чланова (углавном већих произвођача грожђа и вина)²⁶. Ово удружење само делимично помаже у пласману грожђа и вина удружених произвођача (произвођачи у највећој мери индивидуално развијају своје канале продаје), мада се у наредном периоду очекује интензивирање заједничких маркетиншких напора на пласману вина бермет (јединствено паковање, амбалажа и сл.), које је 2007. године добило ознаку географског порекла. Друго

²³ У 2007. години натурални паритет за уговарање сунцокрета био је 140 кг сунцокрета за 100 кг НПК ђубрива. Са ценом сунцокрета од 29 дин/кг, 100 кг НПК ђубрива достигло је вредност од око 4.000 динара, у тренутку када је тржишна вредност овог ђубрива била 2.300 дин/100 кг. За пшеницу, паритет је био 260 кг пшенице за 100 кг НПК, а уз цену пшенице од 11 дин/кг, цена ђубрива НПК за 100 кг достига је 2.860 динара.

²⁴ Стратегија развоја пољопривреде Србије, Службени гласник Р. Србије, 78/05, стр. 37.

²⁵ Сл. Гласник Р. Србије 62/06, стр. 38.

²⁶ Према процени удружења «Свети Трифун», у Беочину има око 20-25 приватних подрума вина. Члан поменутог удружења мора имати најмање 1000 чокота винове лозе, а познати чланови удружења су следеће винарије: «Урошевић», «Стојковић», «Радошевић», «Бононија», «Ачански», «Силбашки».

удружење је клуб виноградара, винара и воћара «**Беочин село**», које окупља око 40 чланова. Винари, окупљени при овим удружењима, заједничким снагама настоје произвести квалитетна и препознатљива вина, а уједно настоје и ојачати своју тржишну позицију, обезбедити већу снагу и моћ утицаја, поготово имајући у виду да «великих» тј. тржишно значајних произвођача грожђа и вина у Општини данас нема.

5.2. ПОЉОПРИВРЕДНА ПРОИЗВОДЊА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ

5.2.1. Пољопривредно земљиште

Према катастарским подацима, у укупној територији Општине, површине 18.587 хектара пољопривредно земљиште учествује са 46,5%, у односу на 83%, колико ово учешће износи на територији Јужно-бачког округа и АП Војводине.

Рељефни, микроклиматски и педолошки услови одлучујуће дефинишу начин коришћења пољопривредног земљишта и у општини Беочин, која је по наведеним карактеристикама потпуно атипична у односу на Војводину (нископродуктивни алувијум на нижим површинама беочинске општине (77-80 m), уз обалу Дунава, подложен плављењу, на коме се налазе претежно пашњаци и трстици, а ређе брзорастући лишћари; мале, уске и издужене површине у дну поточних долина су под делувилно-алувијалним карбонатним наносом на коме се, такође, налазе пашњаци, али уз добру обраду и интензивније ђубрење на њима веома добро успевају повртарске културе; јужније, на лесним заравнима, површине под карбонатним и деградираним черноземом погодне за ратарство и на нешто вишим нивоима смеђа карбонатна земљишта и гајњаче, веома погодна за гајење винограда и појединих врста воћа; у најужнијим, а уједно и највишим деловима атара беочинске општине распоређене су деградиране гајњаче и скелетна земљишта на којима су развијени пашњаци и шуме).

Површина пољопривредног земљишта и структура његовог коришћења у извесном степену се разликује у статистичким изворима у односу на наведене податке катастра али су основне релације исте, и у поређењу са Округом, Војводином и Републиком потврђују специфичности беочинске пољопривреде. Према структури пољопривредног земљишта, општина Беочин је много ближе одговарајућој структури на нивоу Републике, него Округа и Војводине, и више од тога, по свим категоријама, осим када се ради о заступљености ливада, налази се изнад републичког просека. Посебно је карактеристично значајно веће учешће воћњака и винограда, што овом подручју даје све карактеристике воћарско-виноградског рејона, и поред релативно малих површина у односу на укупно обрадиво земљиште.

Према катастарским подацима, воћњаци и виногради су највећим делом лоцирани на квалитетном земљишту, прве до треће класе, док се оранице претежно простиру на земљишту четврте до шесте класе. Петину пољопривредног земљишта чине квалитетни пашњаци (преко две трећине пашњака налази се на земљиштима треће и четврте класе).

Највеће учешће обрадивог у односу на пољопривредно земљиште имају КО Луг (97%) и КО Сусек (93%), затим КО Черевих (84%), КО Баноштор (79%) и КО Беочин (77%).

Највише ораница у структури обрадивог земљишта имају КО Луг (93%), КО Сусек (92%) и КО Свилош (89%) а најмање Черевих (58%) и Раковац (63%).

Воћњаци су најзаступљенији у обрадивом земљишту КО Раковац (17%) и КО Баноштор (10%), а виногради у КО Баноштор (14%), КО Беочин (13%), КО Черевих (12%) и КО Раковац (8%). Воћњака и винограда најмање је у КО Луг и КО Сусек (испод 3%, појединачно).

Преко 23% обрадивог земљишта у Черевиху чине ливаде, а надпросечно су заступљене још у КО Раковац (11%), КО Грабово (10%) и КО Беочин (10%) (табела 5.9.).

Табела 5.9. Упоредни преглед структуре пољопривредног земљишта према начину коришћења

Спецификација	Пољопривредно земљиште у ха								Пољ. земљ. = 100		
	обрадиво земљиште у ха					пашњаци	рибњаци и трст.	пољ. земљ. укупно	обрадиво земљ.	пашњаци	рибњаци и трст.
	укупно = 100	њиве и вртови	воћњаци	вин огади	ливаде						
Банаштор	815	72,0	10,2	13,7	4,0	218	-	1.033	78,9	21,1	-
Беоцин	709	68,4	9,2	12,8	9,6	178	29	916	77,4	19,4	3,2
Свилош	562	89,2	5,0	3,0	2,8	397	-	959	58,6	41,4	-
Черевих	1.219	57,8	7,1	11,8	23,4	236	-	1.455	83,8	16,2	-
Грабово	415	82,1	4,9	3,0	9,9	315	-	730	56,8	43,2	-
Луг	667	92,8	1,7	2,4	3,1	18	-	685	97,4	2,6	-
Раковац	471	63,1	17,2	8,4	11,4	369	-	840	56,1	43,9	-
Сусек	1.878	91,8	3,3	2,1	2,8	145	-	2.023	92,8	7,2	-
Општина Беоцин*	6.736 (6.749)	78,1 (79,8)	6,5 (7,3)	7,0 (6,2)	8,4 (6,6)	1.876 (1.682)	29 (331)	8.641 (8.762)	77,9 (77,0)	21,7 (19,2)	0,3 (3,8)
Јужно-бачки округ	311.749	97,8	0,8	0,7	0,8	12.303	7.496	331.548	94,0	3,7	2,3
АП Војводина	1.649.037	95,9	1,1	0,7	2,3	109.211	32.317	1.790.565	92,0	6,1	1,8
Р. Србија	4.242.223	78,5	5,6	1,5	14,4	832.011	38.089	5.112.323	83,0	16,3	0,7

Извор: РГЗ - Служба за катастар непокретности, Беоцин, 2007 (до нивоа Општине); Општине у Србији 2006, РЗС (износи у заградама на нивоу општине, упоредиви са вишим нивоима).

До сличних закључака, о специфичностима пољопривреде на територији Општине, се долази и на основу анализе структуре коришћења ораница (табела 5.10.).

Табела 5.10. Оранична површина по начину коришћења

Спецификација	Оранице и баште (укупно = 100*)	Од тога			
		жита	индустријско биље	повртно биље	Крмно биље
Општина Беоцин	5.384	69,1	5,8	8,1	9,0
Јужно-бачки округ	304.784	59,8	28,6	5,8	3,9
АП Војводина	1.581.845	63,1	24,2	4,6	4,7
Р. Србија	3.329.973	59,2	12,4	8,5	13,8

* Разлику између површина ораница и башта и збира засејаних површина под житом, индустријским, повртним и крмним биљем чине површине под: расадницима, угарима и необрађеним ораницама, врбама и тополама на ораницама и цвећем и украсним шибљем.

Извор: Општине у Србији 2006, РЗС.

Уочљиво је знатно веће учешће поврћа и крмног биља у односу на просек Округа и Војводине, што указује на интензивнији начин употребе оскуднијих земљишних ресурса у пољопривреди Општине.

5.2.2. Производња и приноси у примарној пољопривреди

5.2.2.1. Ратарство и повртарство

Према подацима Републичког завода за статистику, засејане површине под **житима** 2005. године захватале су 3.719 ха и биле су мање у односу на 2001. годину, када су жита сејана на 3.851 ха. Највише се гаји кукуруз, који је 2005. године заузимао око четири петине наведених површина, затим пшеница, јечам и тритикале, што је у складу са јачањем сточарске производње, нарочито у свињарству.

Поврће се простире на значајним површинама, које се, ипак, са 512 ха 2002. године смањују и 2005. износе 434 ха, у целини на приватним газдинствима. Поред кромпира, пасуља и црног лука, гаји се парадајз, паприка, укључујући зачинску, купус, и последњих година у растућем

обиму пластеничка производња раног поврћа. С обзиром на близину великог новосадског тржишта, улагања произвођача у савремене пластеничке капацитете треба свакако подржати.

5.2.2.2. Индустијско и крмно биље

Површине под **индустијским биљем** у овом периоду осцилирају и највећу вредност бележе у 2005. години - на 312 ha доминира сунцокрет, а остатак заузима соја. Шећерна репа се појављује спорадично, на малим површинама.

Производња **крмног биља** посебно је значајна са аспекта обезбеђења довољних количина квалитетне хране за повећани сточни фонд. У структури ове производње најзаступљенија је луцерка, затим детелина, а у далеко мањој мери присутни су сточни грашак и сточна репа. Укупне површине под крмним биљем су повећане у 2005. у односу на 2001. годину, са 454 на 485 ha.

Остварена производња и приноси у ратарству и повртарству у посматраном периоду, 2001-2005. година осцилирају, првенствено услед нископродуктивног земљишта и ниског и променљивог нивоа примене агротехничких мера и, углавном су нижи од приноса на нивоу Округа, Војводине и Србије (табела 5.11.).

Табела 5.11. Производња и приноси основних ратарских и повртарских култур, Просек 2001-2005.

Културе	Производња (t)	Принос (кг/ха)			
		Беочин	Јужно-бачки округ	АП Војводина	Р. Србија
Жита					
Кукуруз	15.933	5.608	5.619	5.154	4.708
Пшеница	2.760	3.364	3.953	3.727	3.433
Јечам	479	2.802	3.613	3.180	2.880
Поврће					
Кромпир	1.306	8.033	15.971	12.415	10.194
Пасуљ	68	1.258	1.307	1.177	1.137
Црни лук	154	3.919	12.174	8.460	6.220
Уљарице					
Сунцокрет	353	1.981	2.087	1.950	1.941
Соја	121	2.219	2.577	2.413	2.400
Крмно биље					
Луцерка	1.240	5.068	7.028	5.842	5.395
Детелина	744	3.852	6.981	5.217	4.091
Сточни грашак	53	2.932	3.015	3160	3.540
Сточна репа	60	8.664	24.919	23.420	11.362

Извор: Статистички годишњак Србије, Општине у Србији, РЗС, одговарајућа годишта.

Карактеристике рељефа и нископродуктивна земљишта за производњу ратарских и повртарских култура огледају се у исподпросечним приносима, нарочито у односу на приносе у Округу, затим у Војводини, док се у већој мери приближавају једино националном просеку.

Задовољавајући ниво конкурентности произвођачи на територији општине Беочин у посматраном периоду остваривали су у производњи кукуруза, пасуља, сунцокрета, луцерке, а највеће заостајање бележи се у производњи црног лука, сточне репе, кромпира, детелине. Стога не изненађује опредељење произвођача ка апсолутном фаворизовању кукуруза, сунцокрета и луцерке у сетвеној структури ораница.

Интензивирањем пластеничке производње поврћа и инвестиционе намере газдинстава, анкетираних током израде Стратегије на територији читаве Општине,²⁷ ка улагањима у отварање погона за дораду и паковање, као и производњу традиционалних прерађевина од поврћа (кисели купус, туршија) и унапређењем производње крмног биља као основе за стабилну сточарску производњу повећаће се конкурентност и профитабилност у ратарству и повртарству.

²⁷ Анкета развојно-опредељених домаћинстава на територији општине Беочин, 2007. ИЕП, интерна документација.

5.2.2.3. Воћарство и виноградарство

Како је већ напоменуто, и поред релативно малих површина у односу на укупно обрадиво земљиште које захватају, воћњаци и виногради дају својеврсни печат пољопривреди и развоју туризма овог краја, окруженог Националним парком Фрушка Гора, стварајући простор за развијање органске производње воћа и прерађевина (ракије, слатка, џемови и сл) и производње вина са географском ознаком порекла (фрушкогорски бермет, талијански ризлинг), те повезивања пласмана ових производа са развојем винског, еко и етно туризма.

Површине под засадима воћа се константно повећавају у последњих неколико година, од 425 ха 2001. године до 496 ха 2005. (од тога је 475 ха у власништву породичних газдинстава)²⁸. До недавно су по броју садница предњачиле шљиве, да би примат 2005. године преузеле брескве, а значајну производњу остварују и произвођачи јабука и кајсија, крушака. Према резултатима спроведене анкете и инвестиционим намерама, произвођачи показују интерес и за засаде вишње, ораха, црне рибизле, боровнице и пластеничку производњу јагода.

Када су у питању виногради и производња грожђа и вина, виноградарски Банаштор, Черевиха и Сусека имају дугу традицију и одличне резултате у гајењу признатих винских сорти грожђа (талијански ризлинг, мерло, хамбург, франкова, каберне совинјон, геме...).

Статистика бележи смањење површина под виноградима у периоду 2001-2005. године, са 473 ха на 422 ха (од тога је 322 ха у власништву породичних газдинстава)²⁹. Међутим, када се посматра број родних чокота, после смањења у 2004. години за 856 хиљада, већ наредне, 2005. године уочено је повећање за 352 хиљаде чокота. Овај процес одвија се на нивоу земље и подржан је од стране Министарства пољопривреде буџетским средствима и обухвата ерадикацију запуштених и некавалитетних засада и њихово занављање новим, квалитетним сортама.

Производња и приноси варирају услед микроклиматских услова (појаве мраза и суше), а опредељење ка производњи високовредних производа спречаваће значајнију примену ђубрива и хемијске заштите и у будућности на парцелама које прихвате режим органске производње. За разлику од приноса у ратарству и повртарству, у производњи воћа и грожђа до пуног изражаја долазе микролокацијске педолошке и климатске компаративне предности – како је већ наглашено, плодна смеђа карбонантна земљишта и гајњаче, која погодују узгајању наведених врста воћа и винове лозе имају за резултат изнадпросечне приносе, који увелико превазилазе национални, покрајински и окружни ниво (табела 5.12.).

Табела 5.12. Производња и приноси у воћарству и виноградарству (просек 2001-2005.)

Спецификација	Производња (t)	Принос (kg/стаблу/чокоту)			
		Беочин	Јужно-бачки округ	АП Војводина	Р. Србија
Воћарство					
Шљиве	867	24,7	16,6	14,5	9,2
Јабукве	516	29,7	11,0	13,7	11,7
Брескве	428	24,0	15,8	14,3	13,9
Кајсије	483	21,0	13,4	12,3	12,9
Виноградарство					
Грожђе	4977	2,0	1,8	1,5	1,0

Извор: Статистички годишњак Србије, Општине у Србији, РЗС, одговарајућа годишта.

²⁸ Резултати до којих се дошло на основу теренских испитивања које је спровела Служба за привреду, развој и информисање Општинске управе Беочин, показују да се под засадима свих воћних врста на територији општине Беочин налази око 150 ха. (односно за 69,76% мање, у односу на званичне статистичке податке - Општине у Србији 2005, РЗС, 2006.).

²⁹ Резултати до којих се дошло на основу теренских испитивања које је спровела Служба за привреду, развој и информисање Општинске управе Беочин, показују да се под засадима свих воћних врста на територији општине Беочин налази око 250 ха. (односно за 40,76% мање, у односу на званичне статистичке податке - Општине у Србији 2005, РЗС, 2006.).

Произвођачи у Општини окрећу се развијању сопствених винских подрума и јачају своје асоцијације, а број инвестиционих опредељења ка проширењу поседа, подизању нових засада воћа и винограда и набавци опреме за винарије и погоне за складиштење, чување и прераду воћа и грождја (хладњаче, мини-сушаре, мали погони за израду прерађевина од воћа и производњу висококвалитетних ракија) потврђује да ће производња воћа и вина бити и надаље стожер развоја беоцинске пољопривреде.

5.2.2.4. Сточарство и ливадарство

Сточарство има и требало би да има и убудуће, важну улогу у структури производног потенцијала пољопривреде општине Беоцин, нарочито ако се има у виду висока заступљеност ливада и пашњака.

Статистика бележи да је број **говеда** на територији општине Беоцин у периоду 2002-2006. година³⁰ повећан за 25%, односно према последњим расположивим подацима с краја 2006. године³¹ за 21%, док је, истовремено, број крава и стеоних јуница смањен за 14%, према подацима из децембра 2006. године. Број **свиња** је, према наведеном извору, утростручен у периоду 2001-2006. година. Посебно је значајан константан пораст броја крмача и супрасних назимица за трећину у истом периоду. Број приплодних оваца је удвостручен, укупан број **оваца** је, такође, повећан у нешто мањем обиму, мада се последњих година овог периода запажа смањење. Број живине је више него удвостручен до краја 2005., да би, према поменутом стању из децембра 2006. године, повећање у односу на 2002. годину износило 75%.

Пошто на општинском нивоу не постоје поуздани статистички подаци о прирасту живе мере основних врста стоке, нити о производњи меса, млека, вуне и меда, потенцијале за даљи развој производње сточарских производа можемо оценити само на основу броја стоке, постојећих природних услова, спроведене анкете међу развојно-оријентисаним домаћинствима у Општини и тенденција тржишне тражње за сточарским производима.

Независно од лимитирајућих тржишних фактора, потенцијали за развој сточарства су у великој мери одређени природним условима, површином и структуром коришћеног пољопривредног земљишта, начином организовања пољопривредне производње, економском и социјалном структуром становништва и достигнутом нивоом економске развијености. Када је у питању сточна храна, један од ослонаца јачања сточарске производње, поред развијене производње кукуруза и крмног билја треба тражити у расположивим површинама ливада и пашњака, неочекивано великим за војвођанске услове. Наведени закључак донекле коригују нешто нижи приноси сена са ливада, док се на пашњацима постижу бољи резултати, изнад покрајинског и националног нивоа (табела 5.13.):

Табела 5.13. Производња и приноси сена са ливада и пашњака (просек 2001-2005.)

Спецификација	Производња (t)	Принос (kg/ha)			
		Беоцин	Јужно-бачки округ	АР Војводина	Р. Србија
Ливаде	1.035	1.696	1.761	1.625	1.841
Пашњаци	1.382	824	922	796	510

Извор: Статистички годишњак Србије, Општине у Србији, РЗС, одговарајућа годишта.

О овим потенцијалима на синтетички начин говоре релације броја стоке према земљишту у поређењу са нивоом развијености сточарства на територији Округа, Војводине и Републике (табела 5.14.).

³⁰ Стање на дан 15.01.

³¹ Због усаглашавања са европским стандардима и препорукама, од 2006. године Анкета о броју стоке спроводи се са стањем на дан 01. децембар (уместо 15. јануар), с променама у категоризацији стоке.

*Табела 5.14. Просечне релације броја стоке према земљишту, 2006. године**

Спецификација	Општина Беочин	Јужно-бачки округ	АР Војводина	Р. Србија
Говеда на 100 ха обрадиве површине	33	12	16	26
Свиња на 100 ха ораничне површине	138	119	103	121
Оваца на 100 ха пољоприв. површине	15	12	12	30
Број условних грла				
на 100 ха пољопривредне површине	33	25	25	31

*Стање на дан 01.12.2006. године.

Извор: РЗС, 2007, интерна документација.

У све три посматране гране сточарске производње (осим у овчарству у поређењу са националним нивоом), и посматрано према броју условних грла у односу на укупну пољопривредну површину, општина Беочин бележи изнадпросечне вредности.

5.2.3. Одрживи пољопривредни и рурални развој

Упоредо са развојем основних грана сточарске производње на крупнијим, тржишно оријентисаним газдинствима, производње воћа, вина и ракије на плантажама и раног поврћа у пластеницима, треба интензивно радити на освајању/јачању мањих производних програма који имају позитивне трендове тражње, а до сада нису у довољној мери респектовани у развојној политици (рибарство (Сусек, Черевих), пчеларство, козарство, фарме за узгој крзнашица и кунића, фарме за производњу ћурака, гусака, патки и других ређих врста живине, које би биле укључене у тржишно атрактивне програме производње ексклузивне хране, повезане са одговарајућим угоститељско-туристичким програмима као и фармерско гајење ловне дивљачи у спрези са коришћењем шумских ресурса и развојем ловног, риболовног, спортско-рекреативног, сеоског и класичног туризма; лековито биље, пластеничка производња цвећа и украсног шибља, гајење печурки). На то упућују и резултати поменуте анкете – на газдинствима је већ присутан највећи број наведених програма (ћурке, патке, гуске, морке, алпске козе, рибњак, фазанерија, чинчиле, шампињони, све до акваријумских рибица), али су то још увек појединачни случајеви који се споро прихватају, услед лоше информисаности и ниске склоности ризику у условима општих транзиционих несигурности. Ипак охрабрује чињеница да се међу инвестиционим намерама, поред најзаступљенијих улагања у област сточарства - фарме јунади, крава, опреме за мужу и хлађење млека, фарме оваца и коза, фарме свиња и живине, налазе и улагања у мање производне програме у пољопривреди: гајење печурки (буковача), боровница и црне рибизле, органску производњу ораха, кајсија и грождја, производњу лековитог биља (ноћурак), фарму кунића, кошнице за пчеле, чак и у засад кикирикија.

Диверсификација производних програма јесте само један од видова позитивне тежње ка диверсификацији пољопривредне активности на газдинствима у правцу подизања степена финализације производа пре изласка на тржиште. Тако се у оквиру тзв. малог руралног бизниса на газдинствима отварају, боље рећи, намеравају отворити, према резултатима анкете, мини млекаре, кланице, сушаре, мали погони за прераду воћа и поврћа, производњу хладно цеђеног уља, сирћета и ракије, фабрика за флаширање воде, хладњаче за воће и месо. Како је већ напоменуто у одељку о структури газдинстава према изворима прихода, међу анкетираним домаћинствима је још увек мали број развојно-оријентисаних мултифункционалних газдинстава и предузетника који развијају пратеће делатности у пољопривредном сектору, а познато је да је изградња и одржавање полиморфизма у регионалној економији кључ њене стабилности и заштите од криза.

Поред унапређења продуктивности газдинстава и диверсификације економских активности на самом газдинству (сеоски туризам, прерада дрвета), постоји интерес и за развијањем пратећих делатности у руралном окружењу (трговина, услуге, стари занати, објекти за збрињавање старих...).

И на крају, за општину Беочин, посебно интересантно поље руралне делатности пољопривредних произвођача и осталих становника биће широка палета активности на очувању

животне средине и природних предела које ће се у скорој будућности убрзано изграђивати, са приближавањем земље чланству у Европској унији. Имајући у виду да се територија општине налази готово у целини под различитим облицима заштите Националног парка природе Фрушка Гора, а осим тога располаже и другим просторима у режиму заштићених природних добара, посебно стаништима ретких птица мочварица, сасвим је извесно да ће држава у оквиру тзв. Друге осе Политике руралног развоја, усмерене ка заштити биодиверзитета и природних предела, значајна средства буџетске подршке пласирати организовању и јачању познатих мера заштите и очувања наведених природних вредности.

5.3. ТРЖИШНА И ИНСТИТУЦИОНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА ПОЉОПРИВРЕДЕ

5.3.1. Ниво агротехничких улагања и канали снабдевања пољопривредника основним репроматеријалом за пољопривредну производњу

Ниво агротехничких улагања. Као и на подручју целокупне Р. Србије, ниво агротехничких улагања и у општини Беоцин не обезбеђује интензивну пољопривредну производњу, са високим приносима:

- **пољопривредна механизација;** према подацима РЗС Србије (стање 31. децембар 2001)³², у општини Беоцин на индивидуалним пољопривредним газдинствима пописано је укупно 723 трактора, што у односу на укупан број газдинстава упућује на закључак да ово није ограничавајући фактор организовања пољопривредне производње (просек по газдинству је 0,5 трактора, што је на нивоу просека Р. Србије и АП Војводине); анкетно истраживање ИЕП, Београд, такође указује да пољопривредници у Општини који су опредељени за озбиљније бављење пољопривредом (било као основном, било као допунском делатношћу) поседују довољан број трактора; наиме, према подацима овог теренског истраживања, укупно анкетираних 248 развојно опредељених пољопривредних газдинстава у Општини располаже са 212 трактора (55 анкетираних газдинстава располаже са 2 и више трактора), а највећи број трактора у односу на број газдинстава је у насељима Сусек и Луг; битно истаћи да се ради углавном о старим тракторима, за чију замену пољопривредници немају довољно сопствених финансијских средстава, нити могућности да је обнове у повољним банкарским аранжманима;
- **системи наводњавања и одводњавања;** на подручју Општине постоји примена наводњавања обрадивих пољопривредних површина у производњи повртарских и ратарских култура, као и у воћарству и виноградарству, али недовољно развијена³³; у Општини су евидентна организациона (изостанак удружења пољопривредних произвођача) и имовинска-правна ограничења (ситне парцеле, викенд насеља, прибављање дозвола и сагласности од већег броја домаћинстава) за изградњу и коришћење система наводњавања, иако за то постоје сви природни предуслови; што се тиче система одводњавања, поједини делови Општине, без обзира на досада изграђене објекте одбране, још увек су угоржени поплавама;
- **употреба минералних ђубрива;** према подацима Продуктне берзе Нови Сад, минерално ђубриво почетком 2008. године скупље је за око 70% него у исто време 2007. године³⁴; у Азотари Панчево, у малопродаји цена ђубрива од 06. фебруара 2008. године износи: за KAN 1.000 динара (за 50 kg паковање), за UREA 1.620 динара (50 kg паковање) и 1.680 динара за NPK ђубриво (паковање од 50 kg) и у односу на средину 2007. године, ове цене су повећане за 20% (KAN), 84% (UREA) и 73% (NPK); све ово значајно ће утицати на даљи пад употребе минералног ђубрива, посебно када се има у виду висок диспаритет садашњих цена ђубрива са откупном ценом пшенице из 2007. године, по којој је већина пољопривредника продала прошлогодишњи род.

³² Општинска статистичка документација - Пољопривредне машине и оруђа на дан 31.12.2001, бр. 176, РЗС, 2002.

³³ Просторни план општине Беоцин, ЈП Завод за урбанизам Војводине, Нови Сад, април 2007, стр. 38.

³⁴ Цена ђубрива ни на светским берзама, ни у окружењу није јефтинија од оне у Србији (<http://www.proberza.com>).

Канали снабдевања пољопривредника основним репроматеријалом за пољопривредну производњу (ђубриво, семе, заштитна средства). Пољопривредни произвођачи у општини Беочин, за снабдевање основним репроматеријалом за пољопривредну производњу користе углавном следеће канале:

- **пољопривредне апотеке;** на територији општине Беочин послује пољопривредна аптека «Семекоп», која се налази на три локације: (1) Беочин град, (2) село Сусек и (3) Беочин село (на овој локацији аптека продаје само сточну храну); ово је једина пољопривредна аптека у Беочину која поседује дозволу за промет пестицида; иначе, осим средстава за заштиту биља, «Семекоп» продаје и семенску робу, садни материјал, минерална ђубрива, товне пилиће, ситан алат за пољопривреду и сл; у Беочин граду раде још две пољопривредне апотеке, без дозволе за промет пестицида;
- **земљорадничке задруге, продавнице «Подунавље Беочин», ветеринарска станица;** у склопу две земљорадничке задруге («Сусек» и «Грозд») такође, постоји могућност да се дође до репроматеријала, било куповином или у натуралној размени за пољопривредне производе, истина по праритетима вишеструко неповољним у односу на тржишне цене инпута; могућност набавке репроматеријала постоји и у продавницама «Подунавље Беочин», а.д., Беочин, у ветеринарској станици «Леђанац вет», д.о.о. (концентрати и премикси) и сл;
- **други канали набавке;** велики број произвођача (самостално или удружено са другим пољопривредницима) набавља репроматеријал, посебно минерално ђубриво, директно од произвођача (из фабрике) или се ангажују приватне трговачке фирме које допремају и једнократно дистрибуирају ђубриво у селу; цена репроматеријала овако набављеног пољопривредницима је знатно нижа у односу на куповину у пољопривредним апотекама или земљорадничким задругама.³⁵

5.3.2. Тржиште пољопривредних производа

Домаће тржиште роба институционално је неуређено³⁶, а према критеријуму «ефикасност тржишта роба» (обезбеђење најбољих могућег окружења за размену роба: здрави услови конкуренције, сигурност купопродајних уговора, минимум државне интервенције, софистицираност купаца), Р. Србија је у најновијем Извештају Светског економског форума, у 2007. години рангирана на 114. позицији, од укупно 131 анализиране светске економије.³⁷ Конкретно, на подручју општине Беочин тржиште пољопривредних производа карактеришу следеће релације:

- одсуство организованог откупа, посебно у сточарству, воћарству, виноградарству (сваки произвођач за себе истражује тржиште и тражи могућности пласмана): недостају велетржнице, дистрибутивни центри, а мале су могућности да се роба пласира и преко постојећих задруга (свега 3 задруге су регистроване у Општини, од којих једино 33 Сусек озбиљније сарађује са индивидуалним пољопривредним произвођачима, и то само у пословима уговарања ратарске производње);
- мала тржишна понуда: велики је број малих газдинстава и мали број комерцијалних, односно тржишно оријентисаних и специјализованих газдинстава (како у сточарској производњи, тако и у производњи грожђа и вина); неорганизованост пољопривредних

³⁵ Доношењем уредбе «100 €/ha» (произвођачи који имају више од 11 ha пријављене производње ратарских и повтарских култура имају право на регресирање репроматеријала по хектару уз приложен фискални рачун) набавка репроматеријала (ђубриво, гориво, декларисано семе) уводи се у легалне токове. Истина, ово не важи и за мање произвођаче (са пријављеним површинама мањим од 11 ha) и нерегистроване пољопривредне произвођаче, којима је «сиво» тржиште и даље доступно.

³⁶ Према критеријуму «Институција» (заштита својине, заштита права грађана, државна управа, законодавство, независно судство, етика и корупција), Србија је у најновијем Извештају Светског економског форума, у 2007. години рангирана на 99. позицију, од укупно 131 анализиране светске економије (The Global Competitiveness Report 2007-2008, str. 17, 2006).

³⁷ Ibidem, стр. 19.

газдинстава кроз удружења, сем у случају произвођача вина и грожђа, додатно истиче проблем мале тржишне снаге пољопривредника;

- домаће тржиште је малог обима и ниске куповне моћи: отежане могућности пласмана, посебно товне јунади и свиња (у одређеним периодима за јунад и свиње не постоји или је веома мала тражња кланица, а при том за овце и јагњад ова тражња се и не региструје); несигурни уговори и чекање на наплату за предате производе (до 3 месеца, а некада и дуже);
- појава прекупаца и «сивих» канала промета, посебно у трговини јунадима;
- велики диспаритети цена на релацији инпути за пољопривреду и пољопривредни производи, на штету пољопривредника, чиме је директно угрожена рентабилност пољопривредне производње;
- поједини прехранбени сектори имају особине које указују на картелско понашање (међународна конкуренција анулираће домаћи монопол);
- при том, на међународним тржиштима конкуренција је све израженија, брзе су промене у потрошачким захтевима (све израженији захтеви потрошача у погледу бренда, ознака квалитета, ознака географског порекла), све су оштрији прописи у погледу безбедности хране, заштите животне средине и сл.

5.3.2.1. Тржиште стоке (јунад, свиње)

У општини Беочин мали је број комерцијалних, односно тржишно оријентисаних и специјализованих газдинстава у сточарској производњи. При том, произвођачи су неорганизовани и као такви веома подложни утицајима нестабилност домаћег тржишта. Тржиште стоке карактерише одсуство организованог откупа: ниједна од три задруге у Општини не врши откуп стоке од индивидуалних пољопривредних произвођача.

Откуп стоке од стране приватних кланица карактеришу неизвесни уговори, прилагођени, пре свега, потребама кланица, које су изузетно осцилаторне (у одређеним периодима не постоји или је веома отежан пласман свиња и јунади, а за овце и јагњад практично се и не региструје тражња кланица). Чекање на наплату за предате производе је уобичајено, а примећена је и појава прекупаца и «сивих» канала промета, посебно у трговини јунадима. У откупу стоке јављају се следећа правна лица:

- Кланица «Ђурђевић», Пећинци;
- Кланица и месара «Змајевац», општина Ириг;
- «Подунавље Беочин», а.д. Беочин (ланац продавница, откуп се усмерава кланици «Змајевац»);
- «Никс» д.о.о. кланица и прерада меса, Беочин;
- Индустрија меса «Колбис», Нови Сад;
- Кланица «Милинковић», Лединци (општина Петроварадин);
- Кланица, прерада меса и трговина «Недељковић», Шашинци (општина Сремска Митровица);
- «Big Bull», Бачинци;
- «Матијевић», Нови Сад;
- Приватни месар у Беочину (откупљује стоку и услужно коље у кланици «Милинковић»);
- прекупци, мањи месари из Бачке и сл.

Доношење уредбе о коришћењу подстицајних средстава за тов јунади у 2007. години («Сл. гласник РС» бр. 67/07) – делимично увело токове откупа јунади у легалне оквире. Међутим, само делимично, јер прекупци и даље постоје, а да би се средства ове уредбе остварила потребно је да пољопривредник пристане на: нижу цену у кланици у односу на продају прекупцима, затим на чекање на исплату од стране кланице и на чекање исплате премије од стране ресорног министарства.

5.3.2.2. Тржиште млека

Откуп млека на подручју општине Беочин врше следеће млекаре:

- «Новосадска млекара», Нови Сад;
- ланац продавница «Подунавље Беочин», а.д. откупљује млеко за млеку у Сремској Митровици («Среммил»); предузеће «Подунавље Беочин» а.д. има ланац од 49 продавница, у Беочину их је око 15-так, и углавном је у питању трговина на мало мешовитом робом;
- мини млекара «Фрушка гора», Грабово; ова млекара почела је са радом 2007. године, има 6 запослених радника, а основна делатност је производња млека (капацитет 6.000 литара млека/дневно) и млечних производа (јогурт, павлака, сиреви); откупљује млеко у селима Сусек, Шишатавац, Свилош, Лежмир, а продају врши преко дистрибутера у Сремској Митровици и преко сопствене малопродајне мреже;
- у откупу се јављају и две нерегистроване мини млекаре, које откупљују мање количине млека и прерађују га у сир.

5.3.2.3. Тржиште ратарских култура

Ово тржиште карактерише усмеравање понуде пшенице, соје и сунцокрета (кукуруз највећим делом није тржишни вишак, с обзиром да се као сточна храна користи на газдинству) ка земљорадничким задругама и прерађивачкој индустрији. Тржиште ратарских култура карактерише већи степен уређености и регулаторности у односу на тржиште стоке, при чему је битно истаћи да су, према оцини анкираних пољопривредника, услови уговарања ратарске производње са задругама у натуралним паритетима изузетно неповољни. У откупу ратарских култура од индивидуалних пољопривредника јављају се следећа правна лица: 33 «Сусек» и 33 Гроз у местима Сусек и Баноштор; «Подунавље Беочин», а.д. Беочин (откупљују само житарице за потребе своје пекаре); «Житопромет», Сремска Митровица; «Данубиус» Нови Сад; «Сојапротеин»; Бечеј; «Витал», Врбас.

5.3.2.3.4. Тржиште грожђа и вина

Према проценама удружења винара «Свети Трифун», општина Беочин има око 250 ха винограда (од тога у Баноштору је око 150 ха винограда) и око 20-25 приватних подрума вина (винарија). Мали је број великих, тржишно оријентисаних и специјализованих произвођача грожђа и вина. Наиме, свега пет до шест произвођача вина поседује уређене винске подруме, опремљени су савременим пресима и пунионицама, имају годишњу производњу вина већу од 10.000 литара и поседују 5-6 ха винограда.³⁸

С обзиром да су углавном заступљене винске сорте, грожђе се у малој количини износи на тржиште (зелене и кванташке пијаце), а велика колична вина и ракије (лозовача, кајсијевача) пласира се у ринфузи на самом газдинству (директна продаја), познатим купцима: угоститељски објекти, пријатељи, комшије и с.л. 33 «Гроз» у Баноштору (једна од две задруге, која се озбиљније бави пољопривредном производњом) не бави се откупом грожђа и вина од индивидуалних произвођача, мада од 2008. године има намеру да финансира производњу грожђа (кроз обезбеђење инпута) код индивидуалних пољопривредних произвођача и почне са откупом грожђа од својих коопераната.

Вино се производи на занатски, традиционални начин, у винаријама произвођача, а могућности пласмана вина су велике (знатно веће од понуде), уз сигурност наплате. Пласман значајно олакшавају и регистрације географског порекла производа. Наиме, три произвођача у општини Беочин производе вино бермет, које је у Заводу за интелектуалну својину Београд заштићено

³⁸ Познати и високо квалитетни су подруми "Урошевић", "Стојковић", "Радошевић", винарија "Бононија", подрум "Ачански", подрум "Силбашки".

ознаком географског порекла, а такође, при Министарству пољопривреде Р. Србије, два произвођача у Беочину, од укупно три у целој Војводини, заштитили су географско порекло грожђа и вина «талијански ризлинг», «шардоне» и «мерлот», чиме су добили право на коришћење декларације «вино са географским пореклом». Пласман помажу и два удружења виноградара и винара: «Свети Трифун» у селу Баноштор, као и клуба виноградара, винара и воћара «Беочин село», а логистичка подршка у стварању винског бренда и заштити географског порекла вина очекује се и од општине Беочин.

Иако квалитет вина није споран, бројни фактори представљају озбиљну препреку изградњи конкурентности и успешном пласману вина на домаћем, а посебно страном тржишту:

- неуједначен и променљив квалитет грожђа и вина, услед недостатка објекта за обједињену, организовану и контролисану производњу, у којима би сви произвођачи, чланови једне задруге или удружења (нпр. «Свети Трифун») имали исте и идеалне хигијенске и техничко-технолошке услове за производњу, а по стандардима HACCP и ISO;
- мања производња у односу на величину домаће тражње, услед малог броја великих, тржишно оријентисаних и специјализованих произвођача грожђа и вина;
- недостатак савремене технологије производње и висока улагања у виноградарство;
- неразвијен маркетинг: не постоји јединствена амбалажа и паковање, нити етикета и лого, чак, ни за вино бермет које има ознаку географског порекла.³⁹

Што се тиче извоза, фактори тржишта су више него повољни: раст тражње за пољопривредно-прехранбеним производима са ознакама географског порекла, затим за производима произведеним у малим породичним погонима (традиционална, занатска, контролисана производња), више цене ових производа у односу на конвенцијалну производњу, могућност преференцијалног извоза вина из Србије у ЕУ (квота за извоз вина у ЕУ износи 60.000 хектолитра, а тренутно се не извози ни половина ове квоте). Међутим, вино из Беочина није присутно на иностраном тржишту.

За вино бермет чека се међународно признање ознаке географског порекла, које би требало да помогне у његовом пласману на страном тржишту. Величина тржишта и тражња вина бермет нису ограничење пласмана, мада проблем може бити мала понуда овог вина. У сваком случају, подршка МПШВ Р. Србије да се изгради, тачније реконструише заједнички (јединствени) објекат за производњу вина бермет (што би помогло увођењу стандарда квалитета HACCP и ISO), као и ефикаснија маркетиншка промоција овог производа – у наредном периоду требало би да допринесе успешном пласману овог вина на домаћем и иностраном тржишту.

Препорука МПШВ Р. Србије јесте да се у пласману вина произвођачи и трговци више окрену подмиривању потреба домаћег тржишта и извозу на тржиште Русије, у којој је потражња, после затварања границе за вина из Грузије и Молдавије, изузетно изражена.

Први корак у успешном пласману вина јесте - повећање површина под виноградима. С обзиром да су улагања у виноградарство изузетно висока,⁴⁰ МПШВ Р. Србије пружа значајну финансијску подршку виноградарима: за нове засаде сертифицираних сорти лозе, покривање трошкова

³⁹ Чланови задруге «Бермет», Сремски Карловци, заштитили су 2007. године вино «бермет» ознаком географског порекла, што ће им у будућности помоћи за лакши и интензивнији тржишни пласман овог вина. Ово вино производи 17 чланова задруге «Бермет», Сремски Карловци, међу којима су и три произвођача из општине Беочин. Иначе, веома мали број пољопривредно-прехранбених производа са ознаком географског порекла заштићен је на националном плану. Свега четири географске ознаке порекла регистроване су у Заводу за интелектуалну својину Београд током 2007. године (након ступања на снагу новог Закона о ознакама географског порекла), а једна од њих је и **вино бермет** (рег. бр. 47).

⁴⁰ Према подацима домаћих винограда и винара, за хектар новог винограда потребно је око 15.000 € у зависности од тога какву инфраструктуру и механизацију виноградар има. «Добар» подрум вина кошта између 50.000 € и 100.000 €, док модерно опремљени, на светском нивоу, какве немају ни наши највећи произвођачи вреде око пола милиона евра. А у питању су дугорочни засади, који тек после четврте године враћају уложен новац.

контроле којом се утврђује географско порекло вина, подршка приликом набавке опреме за прераду, флаширање вина и сл.⁴¹

5.3.2.5. Тржиште воћа и поврћа

Ово тржиште, као и у целокупној Р. Србији, карактерише одсуство организованог откупа и мала домаћа тражња. Канали откупа воћа, пре свега, јабука, брескви, нектарина и кајсија у општини Беочин су следећи:

- кванташке пијаце (Нови Сад, Сремска Митровица); тезге зелених пијаца околних места;
- у недостатку домаће тражње, значајна је тражња руског купца у општини Ириг (овај купац има регистровану фирму у Београду), који поседује сопствене хладњаче, пољопривредницима обезбеђује гајбице за бербу, а преузету робу исплаћује на лицу места, приликом утовара⁴²;
- извесне количине воћа откупљује и ланац продавница «Подунавље Беочин», а.д. за потребе пласмана у својим малопродајним објектима, који су 90% прехранбеног карактера (ово предузеће нема хладњачу).

Мали је број произвођача који се озбиљније баве повртарском производњом. На тржиште се обично износе мање количине поврћа, које преостају од домаће потрошње, а највише се овом производњом баве мештани насеља Сусек. Од поврћа се тржишту пласирању углавном: парадајиз, краставац, кромпир, пасуљ, а највеће количине доспевају на кванташку пијацу у Новом Саду.

5.3.2.6. Тржиште органских производа

Према подацима МПШВ Р Србије, а на основу достављених података организације за издавање сертификата, односно ресертификата за органске производе за 2007. годину («Organic Control System», Суботица), у општини Беочин нема произвођача који имају сертификат за производњу органских производа.⁴³

У наставку се наводи истраживање Удружења за органску храну TERRA'S, које је било спроведено у периоду од 1. августа 2004. до 31. маја 2005. године на тему "Органска пољопривреда – корак ка очувању Дунавског басена" (уз подршку UNDP/GEF Дунавски Регионални Пројекат и Регионалног центра за животну средину за централну и источну Европу).⁴⁴ Овај пројекат обухватио је три подручја, директно или индиректно везана за реку Дунав, коју најинтензивније загађују индустрија и конвенционална пољопривреда: Беочин, Бечеј и Суботица (Палић). Главне активности су биле усмерене на смањивање употребе хемијских материја које се користе у конвенционалној пољопривреди и директно загађују Дунав, уз афирмисање принципа органске пољопривреде. Као завршна активност спроведено је анкетно теренско истраживање међу пољопривредницима Бечеја, Беочина и Суботице (900 испитаника), у покушају да се утврди њихова спремности да пређу на органски начин производње. У Беочину и Бечеју укупно је анкетирано 450 испитаника, а истраживање указује да је у ова два града изузетно слабо знање о органској производњи (само 27% испитаника је чуло за органску

⁴¹ Током 2007. године биле су значајне уредбе о коришћењу подстицајних средстава за подизање вишегодишњих производних засада са наслонем винове лозе и меља («Сл. гласник РС» 64/07); уредба о расподели и коришћењу подстицајних средстава за унапређење производње вина, ракије и пољопривредно - прехранбених производа са географским пореклом у 2007. години (Сл. гласник РС број 80/07); уредба о расподели и коришћењу подстицајних средстава за ерадикацију и ревитализацију винограда за 2007. годину (<http://www.minpolj.sr.gov.yu>).

⁴² Током 2006. године овај инострани купац преузео је 750 t првокласне брескве и нектарине са домаћег тржишта и пласирао на тржиште Москве, где брескве и нектарине у малопродаји имају цену од 3 €/kg (<http://www.stips.minpolj.sr.gov.yu/article.php?sid=626>).

⁴³ На основу члана 19 Закона о органској производњи и органским производима (Службени гласник РС број 62/06), МПШВ Р. Србије објавило је списак три овлашене организације за издавање сертификата, односно ресертификата за органске производе за 2008. годину (овај списак је објављен у Служеном гласнику број 13/08): «Suolo e salute Serbian», Велика Плана; «SGS-Beograd», Београд; «Evrocet», Београд.

⁴⁴ <http://terras.org.yu/projekti/projekat02/vesti/2005-05-31.htm>

производњу), при чему пољопривредници немају никаква сазнања да се у заштићеним природним добрима ограничава употреба појединих хемијских препарата. Интересантно је да постоји интересовање пољопривредника за прелазак на органски начин производње (84%). Према оцени анкетираних, недовољно се посвећује пажња образовању и информисању, посебно од стране локалне самоуправе, а недостају и подстицајна средства (субвенције) за развој органске производње.

5.3.3. Услуге у области примарне пољопривреде

Пољопривредна саветодавна служба (ПСС). Саветодавна служба у Србији данас послује по принципу пружања услуга Владином потребама, а доминантне активности ове службе су примењена истраживања, у виду организовања огледних поља и испитивања земљишта, семена, биљака и стоке. С друге стране, могућности ПСС да пружи савете о тржишним трендовима, мерама и уредбама Министарства пољопривреде, шумарства и водoprивреде Р. Србије, да пружи помоћ пољопривредницима у изради бизнис планова и стратегија инвестирања - ограничене су и не допиру до већине пољопривредника. Иако би пољопривредна саветодавна служба требало да се бави имплементацијом аграрне политике у праксу и да представља непосредну везу државе и пољопривредних произвођача, «постојећи систем пољопривредних станица није у стању да пружи квалитетан сервис произвођачима, због неадекватне структуре, недостатка опреме и финансијске подршке државе, као и недовољног кадровског капацитета».⁴⁵

Пољопривредну саветодавну службу Р. Србије чине 35 службе и то: Институт за примену науке у пољопривреди⁴⁶ и 34 подручне пољопривредне службе (13 у АП Војводини, 20 на територији Централне Србије и једна на Косову и Метохији). Ове пољопривредне службе делом се финансирају из:

- буџетских средстава намењених МПШВ Р. Србије; за 2008. годину предвиђена средства за стручне пољопривредне службе износе 150.000.000 динара или 0,67% средстава које су Законом о буџету Р. Србије за 2008. годину намење МПШВ Р. Србије⁴⁷; у складу са Уредбом о условима и начину коришћења средстава за подршку у спровођењу поверених послова у пољопривреди за 2008. годину, поверени послови се односе на (члан 2): праћење одабраних регистрованих пољопривредних газдинстава; едукативне активности; увођење новог сортимената и расног састава извођењем демонстрационих огледа у биљној и сточарској производњи; организовање и одржавање предавања, семинара, радионица, курсева; издавање стручних публикација, као и други видови јавног информисања; спровођење мера аграрне политике у 2008. години; прикупљање и дисиминација података за тржишно-информациони систем у пољопривреди; праћење и извештавање о сезонским пољопривредним радовима;
- делом из буџета Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство (право на ова средства остварује само 13 станица на територији АП Војводине; пољопривредне службе у Војводини највећим делом су под ингеренцијом Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство, који и финансира ове службе у делу саветодавних послова, анализе земљишта и селекцијских мера у стоочрству);
- а делом из сопствених средстава остварених на тржишту (додатна средства потичу од пољопривредних делатности и хонорара за услуге пружене самосталним пољопривредницима и предузећима; највећи део прихода долази од контроле семена, земљишта и сл).

⁴⁵ Стратегија развоја пољопривреде Србије, Службени гласник Р. Србије број 78/05, стр. 28.

⁴⁶ Институт за примену науке у пољопривреди нема огледна газдинства и не спроводи директно саветодавну функцију. Основна саветодавна улога овог Института јесте да контролише и координира рад пољопривредних служби на територији Централне Србије, и за овај посао директно је одговоран Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде Р. Србије.

⁴⁷ Службени гласник Р. Србије број 123/07.

Саветодавна пољопривредна служба у општини Беочин организована је кроз рад друштвеног предузећа за унапређење пољопривредне производње **«Пољопривредна станица Нови Сад»⁴⁸**. Саветодавне и селекцијске послове ово предузеће обавља на територији 9 општина Јужно-бачког округа: Бач, Бачка Паланка, Бачки Петровац, Беочин, Нови Сад, Темерин, Сремски Карловци, Жабаљ и Тител. Основну организациону структуру ДП «Пољопривредна станица Нови Сад» чине стручне пољопривредне службе:

- служба сточарске производње (селекцијске активности везане за смотре и контроле продуктивности уматичених грла);
- служба биљне производње (у оквиру ње ради лабораторија за испитивање семена и педолошка лабораторија);
- служба заштите биља (преглед семенских усева, огледи са хербицидима и пестицидима, издавање фито-уверења за различите производе у извозу);
- пољопривредна саветодавна служба.

Саветодавни послови ДП «Пољопривредна станица Нови Сад» везани су за примењена истраживања, односно организовање огледних поља и испитивања земљишта, семена, биљака и стоке. При том, саветодавна служба првенствено је ратарско-повртарског и сточарског профила, док недостају саветодавци за воћарско-виноградарску производњу. Саветодавци овог ДП своје активности обављају у сарадњи са удружењима, задругама, локалном самоуправом, а најактивнији саветодавни рад обавља се на одабраним газдинствима. Податак да «Пољопривредна станица Нови Сад» има од запослених 25 радника, 7 (седам) саветодаваца (које финансира Покрајински секретаријат за пољопривредну, водопривреду и шумарство), који покривају укупно око 300 одабраних газдинстава у 54 насељена места у девет општина јужнобачког округа, јасно говори о томе колико 389 регистрованих пољопривредника општине Беочин рачуна или може да рачуна на саветодавну подршку финансирану из покрајинског буџета.⁴⁹ Помоћ у информисању пољопривредника о текућим уредбама ресорног министарства и мерама аграрне политике, подршка око конкурисања за добијање бесповратних средстава, кредита и сл. није у домену саветодаваца ДП «Пољопривредна станица Нови Сад». Ово је делимично ублажено формирањем тзв. «саветодавне службе» при општини Беочин (почетком 2007. године), где један радник са ВСС настоји да пољопривредницима учини доступним све мере и уредбе Министарства пољопривреде (обавештавање путем локалних медија, огласних табли при месним канцеларијама, директним контактом са запосленим у Општини и сл.).

Нужне промене у организацији саветодавне службе. Оно што је у области саветодавства у Србији потребно урадити јесте, пре свега, разграничење саветодавних од контролних функција.⁵⁰ Поред тога, у наредном периоду потребно је кадровски и стручно ојачати саветодавну службу, која ће моћи да задовољи потребе породичних комерцијалних произвођача нуђењем садржаја, као што су: обезбеђивање тржишних информација, пружање маркетиншких, финансијских, правних услуга, посебно пружање помоћи произвођачима у изради пословних планова и захтева за банкарске кредите и сл. Поред тога, потребно је организовати едукационе центре за обуку саветодаваца, потребно је увести лиценцирање саветодаваца, које би се обављало сваке 2-3 године и сл.

Анкета руралних домаћинстава – извори информисања и стручна помоћ. Анкета малих руралних домаћинстава у Р. Србији, под покровитељством UNDP-а, спроведена током децембра 2006. године, на национално репрезентативном узорку (узорак од 1.024 домаћинстава), указала је

⁴⁸ <http://www.polj.savetodavstvo.vojvodina.sr.gov.yu/index.php?module=subjects&func=viewpage&pageid=76>

⁴⁹ Обавеза сваког саветодавца (ово прописују финансијер) јесте да има по 40 одабраних газдинстава годишње и да у току једног квартала обиђе најмање једно газдинство.

⁵⁰ Стратегија развоја пољопривреде Србије, Службени гласник Р. Србије број 78/05, стр. 27.

да је «потреба за информацијама и саветима високо котирана међу свим испитаницима».⁵¹ При том, до овог закључка се дошло посредно. Домаћинства ретко ову потребу називају потребом за информацијама, већ као помоћ у добијању кредита или изналажењу тржишта, које јако високо вреднују у својим приоритетима. Поједине категорије испитаника различито процењују своје потребе за информацијама и саветодавним услугама: домаћинства која су превасходно оријентисана на пољопривреду у већој мери су заинтересована за помоћ у добијању кредита, информације о тржишту, о новим производним линијама и сортама, о ђубрењу и заштити усева. Додатна едукација и помоћ у започињању нових бизниса недостаје домаћинствима који перспективу виде ван пољопривреде и газдинства. И поред потребе за саветодавним услугама, познавање овог сервиса међу малим руралним домаћинствима у Србији је обесхрабљујуће, што потврђују и подаци да само 8% испитаника има контакт са саветодавном службом, више од 40% домаћинстава нема сазнања да такав сервис постоји, 24% анкетираних има потребу за таквим услугама, али не зна како да до њих дође.⁵²

Ветеринарска станица «Леђанац вет», д.о.о. У општини Беочин постоји само једна ветеринарска станица која је по јавном конкурсном закључила уговор са Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде (Управа за ветерину) и којој су уступљени послови из Програма мера здравствене заштите животиња. У питању је приватна ветеринарска станица «Леђанац вет», д.о.о. у Сусеку (покрива целокупну Општину), која је регистрована 2002. године, има 8 запослених радника, од тога три ветеринара са ВВС. Поред Програма мера Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Р. Србије, ова ветеринарска станица пружа следеће здравствене услуге: лечење и праћење здравственог стања животиња, вештачко осемењавање крава и крмача, хигијенски преглед свињског меса, промет сточне хране (концентрата) и премикса на мало, продаја једнодневних пилића и сл.

Управа за ветерину Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Р. Србије⁵³ издала је тек првог септембра 2007. године упутства ветеринарским станицама, а у складу са Правилником о утврђивању Програма мера здравствене заштите животиња за 2007. годину:⁵⁴

- о начину спровођења дијагностичког испитивања говеда (туберкулинизација свих говеда старијих од 6 недеља и вађење узорка крви код свих женских говеда старијих од 12 месеци) и обележавања свих необележених говеда у складу са Уредбом о обележавању говеда и вођењу евиденције о обележеним говедима (Сл. гласник Р. Србије, број 139/04)⁵⁵;
- о начину спровођења послова обележавања свиња, по Правилнику о начину обележавања свиња, оваца и коза и вођења евиденције о обележеним свињама, овцама и козама (Сл. гласник РС број 11/2006) и вакцинације против класичне куге свиња (ова вакцинација је бесплатна од маја 2006. године);⁵⁶
- о начину вакцинације живине против атипичне куге живине и регистрацији и евиденцији газдинстава на којима се узгаја живина по Програму мера заштите животиња за 2007. годину;

⁵¹ Богданов Наталија (2007): «Мала рурална домаћинства у Србији и рурална непољопривредна економија», UNDP, Београд, стр. 142. Овај пројекат спроведен је у сарадњи МПШВ Р. Србије и Програма УН за развој (UNDP), током 2006/07. Циљна група пројекта (теренско истраживање) била су мала рурална домаћинства са неактивираним развојним потенцијалом, који се може мобилисати стварањем адекватних услова за диверсификацију активности и дохотка. Теренско истраживање је обухватило мала домаћинства у руралним подручјима, која испуњавају следеће захтеве: имају најмање 3 члана, да је бар један члан домаћинства старости 25-55 година, да је највише један члан домаћинства стално запослен, да површина интензивно коришћеног земљишта не прелази 3 ха; да немају више од укупно 10 одраслих грла ситне стоке и 12 грла говеда, да имају свој стан или кућу у селу и да у њој живе. У структурирању узорка искључени су били општински центри оних општина које припадају руралним подручјима, тачније теренско истраживање је спроведено у сеоским насељима руралних општина.

⁵² Ibidem, стр. 143-144.

⁵³ <http://www.minpolj.sr.gov.yu/article.php?sid=1316>

⁵⁴ Сл. гласник РС број 67/07.

⁵⁵ <http://www.minpolj.sr.gov.yu/images/materiali/instrgoveda07.pdf>

⁵⁶ <http://www.minpolj.sr.gov.yu/images/materiali/instrsvinje07.pdf>

С обзиром да је Управа за ветерину МПШВ Р. Србије у 2007. години релативно касно издала ова упутства, ветеринарској станици «Леђанац» остао је кратак период (од 22.10. до 25.12. 2007. године) за послове здравствене заштите и обележавање животиња. Једино се у послу обележавања говеда најдаље отишло, док је посао обележавања друге стоке тек на почетку или се са обележавањем није ни кренуло. Иначе, према подацима, тачније проценама, ветеринарске станице Леђанац, у 2007. години у општини Беочин било је око 2.300 грла говеда, око 9.000 грла свиња, око 2.000 грла оваца и коза и око 20.000 грла живине.

Ветеринарска амбуланта «Бразилија». У питању је приватна ветеринарска амбуланта, са седиштем у Бразилији (место између Беочина и Черевиха). Ова амбуланта има запослена три радника, од тога 2 дипломирана ветеринара. Планира да у наредном периоду отвори ветеринарску станицу у Черевиху (грађевински радови су завршени, опрема је набављена, само је потребно додатно кадровско ојачање у виду још једног дипломираног ветеринара). Сада се амбуланта примарно бави лечењем стоке, вакцинацијом (против црвеног ветра код свиња), обавља се трихиноскопски преглед свињског меса, вештачко осемењавање крива и крмача и сл.

*Ако би се пољопривредни потенцијали Општине Беочин разматрали методом **SWOT анализе**, онда би се могло истаћи следеће:*

Предности	Слабости
<p>1. Историјски фактори</p> <ul style="list-style-type: none"> - традиција и култура пољопривредне производње, посебно сточарске производње, затим производње грожђа, вина, воћа, поврћа, ракије; - традиција задругарства; <p>2. Фактори производње и маркетинга</p> <ul style="list-style-type: none"> - исправна производна оријентација пољопривредних произвођача (у складу са природним погодностима за воћарско-виноградарску, повртарску и сточарску производњу); - већи сточни фонд (број условних грла стоке на 100 ха пољопривредне површине) у односу на Јужно-бачки округ, АП Војводину и Србију; - произвођачи вина заштитили су вино «бермет» ознаком географског порекла, што ће им у будућности помоћи за лакши и интензивнији тржишни пласман овог вина (ово вино производи 17 чланова задруге «Бермет», Сремски Карловци, међу којима су и три произвођача из Беочина); - при Министарству ПШВ Р. Србије, два произвођача у општини Беочин (од укупно три у целој Војводини) заштитили су географско порекло грожђа и вина «талијански ризлинг», «шардоне» и «мерлот»; - производња вина фокусирана на познате купце (директна продаја), могућности пласмана су велике, уз сигурност наплате; - постојање и успешно функционисање удружења винара и виноградара «Свети Трифун» у селу Банаштор, као и клуба виноградара, винара и воћара «Беочин село»; <p>3. Хумани капитал (људски фактор)</p>	<p>1. Природни и миграциони фактори</p> <ul style="list-style-type: none"> - пољопривредна земљишта су претежно III-V класе, осредње богата хумусом; - миграције у градове условљавају неадекватну обраду пољопривредног земљишта (постојање необрађене земље, запуштених њива, воћањака, винограда); <p>2. Економско-организациони фактори</p> <ul style="list-style-type: none"> - просечан посед у општини Беочин је величине 2,59 ха и састоји се од 4 одвојена дела просечне површине од 70 ари, што је значајно испод износа одговарајућих показатеља на нивоу Округа и Војводине и далеко ближе карактеристикама поседа на нивоу Србије у целини, где просечан посед има 2,46 ха, у 4 парцеле, просечне површине од 83 ара; - мали број комерцијалних, односно тржишно оријентисаних и специјализованих газдинстава (како у сточарској производњи, тако и у производњи грожђа и вина); - ниска акумулативност и рентабилност пољопривредне производње (диспаритети цена пољоп. инпут-а и оутпут-а, висока улагања и спор обрт капитала, посебно у виноградарству), уз ограничен приступ екстерним изворима финансирања – условљавају смањен обим инвестиција и екстензивност производње; - Неразвијена примарна и секундарна прерада меса и млека; - неорганизованост пољопривредних газдинстава кроз удружења, сем у случају произвођача вина и грожђа; - мали број задруга (свега 3 задруге су регистроване у Општини), од којих само једна задруга (33 Сусек) озбиљније сарађује са

<ul style="list-style-type: none"> - највећи број пољопривредника на газдинствима (2/3) налази се у местима Луг и Сусек, која имају повољне природне услове за бављење пољопривредном производњом и већи сточни фонд у односу на просек Општине; - чувени, признати и награђивани произвођачи грождја, вина, воћа (бресква, јабука), воћних ракија (кајсијевача); - квалификована радна снага и нижи трошкови рада у односу на развијене земље Европе; 	<p>индивидуалним пољопривредним прозвођачима, при том, уз уговарање ратарске производње у натуралној размени под неповољним паритетима са становишта пољопривредних произвођача;</p> <ul style="list-style-type: none"> - неизграђени системи наводњавања; организациона и имовинска-правна ограничења за изградњу и коришћење ових система, иако за то постоје природни предуслови; <p>3. Маркетинг фактори</p> <ul style="list-style-type: none"> - иако квалитет домаћег вина није споран, неуједначен и променљив квалитет грождја и вина, мања производња у односу на величину тражње, одсуство стандарда квалитета (HACCP, GLOBALGAP) и неразвијен маркетинг - озбиљна су препрека изградњи конкурентности и успешном пласману вина на домаћем, а посебно страном тржишту; <p>4. Хумани капитал (људски фактор)</p> <ul style="list-style-type: none"> - оштра поларизација насеља у Општини према учешћу пољоп. становништва у укупном и према учешћу газдинстава у укупном броју домаћинстава⁵⁷; <p>5. Заштита животне средине</p> <ul style="list-style-type: none"> - ограничена свест о питањима заштите животне средине и неадекватно управљање отпадом;
Могућности	Претње
<p>1. Природни фактори</p> <ul style="list-style-type: none"> - повољни природни услови за пољопривредну производњу, посебно сточарску, воћарску, виноградарску и повртарску производњу; - Река Дунав пружа велике могућности за развој система наводњавања и функционисање јефтиног речног превоза робе; - повољан географски положај и саобраћајна повезаност и близина тржишта Новог Сада; - могућност производње висококвалитетне безбедне хране у еколошки чистом, брдском подручју општинског залеђа; - могућности коришћења нових енергетских потенцијала (геотермалне воде и енергија сунца и ветра); <p>2. Институционални фактори и фактори економске политике</p> <ul style="list-style-type: none"> - препознавање кључне улоге пољопривреде у 	<p>1. Природни и еколошки фактори</p> <ul style="list-style-type: none"> - промена климе (суше), појава ерозије и клизишта на падинама и у водотоцима; - ризик поплава у пределима близу Дунава; - Черевих, Баноштор и Сусек изложени су поплавама у периодима великих вода, а виши делови залеђа испресецани су потоцима са бујицама у рано пролеће и касну јесен; - значајна емисија честица загађења, које емитује фабрика цемента, ограничава производњу органске хране; <p>2. Политички и макроекономски фактори</p> <ul style="list-style-type: none"> - стална политичка нестабилност; - неповољни основни макроекономски индикатори: висок спољни дуг земље, нижи ниво БДП по становнику у односу на земље окружења, велика незапосленост, висок спољновински дефицит, високе каматне стопе банкарског сектора, ниска стопа инвестиција и сл.;

⁵⁷ Изнадпросечно учешће пољоп. становништва у укупном становништву и домаћинстава са газдинством у укупном броју домаћинстава, у односу на општински, окружни и покрајински просек, присутно је у селима Луг, Свилош, Грабово, Сусек и Баноштор. Учешће пољоп. становништва у укупном најниже је у местима Беочин-град, Черевих и Раковац (0,9-3,8%), у Баноштору је 12,8%, у осталим местима у интервалу од 25,8% у Сусеку до 39,2% у Лугу. Учешће газдинстава у укупном броју домаћинстава најниже је у местима Беочин-град, Раковац и Черевих (12,5-23,4%), док се у осталим местима ово учешће креће од 31,5% у Грабову до 80,9% у Лугу.

<p>привреди и руралном развоју Србије;</p> <ul style="list-style-type: none"> - доступност повољним кредитима преко МПШВ⁵⁸ Р. Србије, затим преко Фонда за развој АПВ и Гаранцијског фонда АПВ; - значајна помоћ МПШВ Р. Србије за улагања у воћарску и виноградарску производњу, производњу вина, затим производњу пољопривредно - прехранбених производа са географским пореклом и сл. (кредити, бесповратна средства); - Општина Беоцин, као маргинално подручје, има повољнији третман у мерама аграрне политике, у односу на општине које нису дефинисане као маргинална подручја; - доношење уредбе о коришћењу подстицајних средстава за тов јунади у 2007. години («Сл. гласник РС» бр. 67/07) – делимично увело откуп јунади у легалне токове; - логистичка подршка коју винари имају од општине Беоцин у стварању винског бренда и заштити географског порекла вина; <p>3. Тржишни фактори</p> <ul style="list-style-type: none"> - према подацима МПШВ Р. Србије, најбоље развијени туристички потенцијали виноградарства постоје на Фрушкој гори; - раст тражње за пољопривредно-прехранбеним производима, посебно раст тражње за јунећим месом, производима са ознакама географског порекла, органиским производима, воћем, поврћем (домаћа и инострана тражња); - постојање тражње за производима произведеним у малим породичним погонима на газдинству (традиционална, занатска, контролисана производња): производња вина, прерада воћа, меса и сл; посебне могућности за тржишни пласман ових производа постоје у оквиру развијања туристичке понуде; - више цене производа са ознакама географског порекла и на домаћем тржишту и у извозу; - Могућност преференцијалног извоза вина у ЕУ (квота за извоз вина износи 60.000 хектолитра); - хипермаркети – истовремено као шанса и претња окружења. Шанса: лакши пласман и ширење тржишта, посебно кроз вид удружења произвођача. Претња: велика преговарачка моћ трговине и условљавања у цени, стандардима, паковању производа и сл; - СЕФТА чланство и статус земље кандидата у ЕУ – истовремено шанса и претња. Шанса: «отварање» и лакши приступ извозним 	<ul style="list-style-type: none"> - мали аграрни буџет у односу на допринос који пољопривреда даје БДП Србије; - јак увознички лоби; <p>3. Институционални фактори</p> <ul style="list-style-type: none"> - законски, организационо и институционално неуређен ланац исхране (инпути за пољопривредну производњу и производња пољопривредних производа=примарна и секундарна прерада=паковање и дистрибуција=малопродаја и услуге); - некомплетна законска регулатива у пољопривреди (недостаје закон о задругама, о пољопривреди, о јавним складиштима за пољопривредне производе, о безбедности хране, заштити биљних сорти, здрављу биља, средствима за заштиту биља, закон о вину, ракији и сл.); - недостаје правни оквир, тачније прописани правилници и технички прописи који би ближе одређивали надлежене институције које врше контролу и сертификацију производа са ознаком географског порекла; - неразвијена пољопривредна саветодавна служба; <p>4. Тржиште роба, земљишта, капитала</p> <ul style="list-style-type: none"> - тржиште пољопривредних производа у општини Беоцин, као и у целој Р. Србији, карактерише одуство организованог откупа (недостају велетржнице, дистрибутивни центари), с једне стране, и појава прекупаца (посебно у трговини јунадима), с друге стране; - домаће тржиште малог обима и ниске куповне моћи, што условљава и отежане могућности пласмана, посебно стоке у одређеним периодима; - Несигурни уговори и чекање на наплату за предате производе; - поједини прехранбени сектори имају особине које указују на картелско понашање (међународна конкуренција анулираће домаћи монопол); - неразвијеност тржишта земљишта, како по питању продаје, тако и по питању закупа;⁵⁹ - неразвијеност финансијских тржишта и тржишта пољопривредних кредита; <p>5. Фактори међународног тржишта</p> <ul style="list-style-type: none"> - конкуренција на међународним тржиштима све израженија; - брзе промене у потрошачким захтевима,
---	--

⁵⁸ Министарство, пољопривреде, шумарства и водопривреде.

⁵⁹ Општина Беоцин има 279 ха државног пољопривредног земљишта, а у априлу 2007. године лицитацијом је издато у закуп 137 ха, на рок од 2 године за њиве и рок од 15 година за вишегодишње засаде (у питању је 45 ха винограда задруге «Грозд»).

<p>тржиштима, предприступна подршка ЕУ. Претња: у одсуству конкурентности домаће пољопривреде, већа либерализација трговине, уз смањење спољне заштите (смањивање нивоа царинске заштите, смањење до потпуног укидања извозних субвенција) и прилагођавање мера аграрне политике и нивоа подршке тзв. дозвољеним мерама - може имати негативне последице по развој домаће производње и платнобилансни дефицит.</p>	<p>посебно на иностраном тржишту (све израженији захтеви потрошача у погледу брэнда, ознака квалитета, ознака географског порекла);</p> <ul style="list-style-type: none">- поремећаји међународног тржишта због проблема и бриге у вези са безбедношћу прехранбених производа (све оштрији прописи у погледу безбедности хране, заштите животне средине и сл.).
--	--

VI ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ

6.1. ДИНАМИКА И СТРУКТУРА ДРУШТВЕНОГ ПРОИЗВОДА ОПШТИНЕ

Анализирајући остварени друштвени производ (ДП) по становнику у периоду 1996-2004. године на нивоу општине Беочин приметно је варирање вредности овог показатеља, у односу на ниво Републике Србије, АП Војводине и Јужно-бачког округа. Тако да је друштвени производ по становнику у периоду од 1996-1998. године највиши на нивоу Општине, док је најнижи на нивоу Републике, да би током 1999. године друштвени производ по становнику остварио највишу вредност на нивоу Јужно-бачког округа, а најнижи у Беочину. У 2000. години посматрани показатељ у Општини је виши у односу на Републику, а нижи у односу на Војводину и Округ. Током 2001., 2002. и 2003. године поново је остварен највиши износ овог показатеља на нивоу општине, док је у 2004. години друштвени производ по становнику највиши на нивоу Округа, затим Војводине, Општине и Републике. Подаци из 2005. године о оствареном друштвеном производу нису упоредиви с претходним годинама и из тог разлога нису приказани у табели у којој је приказан друштвени производ по становнику (табела 6.1.).

Табела 6.1. Друштвени производ по становнику, у динарима

Година	Република Србија	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин
1996	6.501,8	9.521,9	10.002,1	14.348,3
1997	6.988,9	10.327,6	12.002,2	18.389,4
1998	15.317,6	16.878,3	16.223,3	21.506,6
1999	19.967,8	22.720,6	23.896,2	14.399,8
2000	41.960,4	48.889,9	52.790,0	46.652,9
2001	73.740,1	89.833,6	91.243,3	95.987,8
2002	93.554,7	106.635,3	116.813,2	142.159,2
2003	108.014,5	121.875,1	139.411,7	144.113,0
2004	137.933,9	151.854,6	171.348,5	142.454,5

Напомена: Процењени подаци за Косово и Метохију за 1998. годину. Нису обухваћени подаци за Косово и Метохију за године 1999-2004.

Извор: Друштвени производ Републике Србије за одговарајуће године; Друштвени производ и народни доходак Србије за одговарајуће године; Републички завод за статистику.

У периоду 1996-2004. година, за који су анализирани подаци о друштвеном производу, извршена је промена класификације делатности, и сходно томе подаци који се односе на структуру друштвеног производа приказани су на два начина.

У свим годинама у анализираном периоду највеће учешће у формирању друштвеног производа општине Беочин има сектор индустрије и рударства, односно прерађивачке индустрије (2002. године извршена је промена класификације делатности). Учешће ове делатности карактерише изразито варирање из године у годину, а највеће учешће у формирању друштвеног производа индустрије и рударства остварено је у 1998. години и износи 61%, док је по промени класификације делатности највише учешће прерађивачке индустрије остварено у 2003. години, односно 67,49%. Ова делатност има знатно веће учешће у формирању друштвеног производа Општине у односу на ниво Републике, Покрајине и Округа. Изузетак је 2000. година, када је ова делатност остварила највеће учешће на нивоу АП Војводине. (табела 6.2.).

Удео делатности пољопривреде и рибарства (шумарство и водопривреда немају учешћа у формирању друштвеног производа Општине), односно пољопривреде, лова, шумарства и водопривреде такође има изражено варирање учешћа у укупном друштвеном производу из године у годину и креће се од 13,51% (колико је остварено у 2002. години) до 38,02% (у 1999. години). Учешће пољопривреде у формирању друштвеног производа Општине је у већини посматраних година испод његовог учешћа на нивоу Републике, АП Војводине и Јужно-бачког округа.

Табела 6.2. Структура друштвеног производа у периоду 1996- 2004. године (%)

Делатности	Подручје и године											
	1996				1997				1998			
	Република Србија	Војводина	Јужно-бачки округ	Беоцин	Република Србија	Војводина	Јужно-бачки округ	Беоцин	Република Србија	Војводина	Јужно-бачки округ	Беоцин
Индустрија и рударство	35,98	35,24	28,66	55,93	29,75	31,35	24,98	40,81	34,76	35,93	27,5	61,00
Пољопривреда и рибарство	22,95	29,50	23,31	22,32	23,90	29,64	22,84	16,29	19,63	25,78	21,77	19,71
Шумарство	0,52	0,37	0,23	-	0,47	0,33	0,23	-	0,47	0,35	0,26	-
Водопривреда	0,23	0,33	0,32	-	0,24	0,34	0,45	-	0,21	0,37	0,54	-
Грађевинарство	6,43	6,22	8,56	3,52	7,05	6,52	7,96	3,29	5,67	5,36	6,28	2,79
Саобраћај и везе	9,28	7,13	7,83	10,14	10,31	7,48	9,61	13,59	11,56	8,20	10,06	15,19
Трговина	13,46	11,61	17,23	4,79	15,31	13,38	18,07	21,06	15,71	13,73	19,05	-3,31
Угоститељство и туризам	2,44	1,42	1,74	0,29	2,41	1,51	1,71	1,90	2,17	1,44	1,58	1,68
Занатство (производни део)	2,64	2,44	2,41	1,54	2,63	2,52	2,48	1,27	2,37	2,36	2,51	1,02
Стамбено ком. дел. (производни део)	1,57	2,04	3,53	0,42	2,01	2,26	4,30	0,70	2,54	2,31	3,42	0,64
Финансиске и др. услуге (произ. део)	3,05	3,01	4,86	0,60	4,05	3,88	5,96	0,63	3,69	3,62	5,94	0,84
Образовање и култура (производни део)	1,02	00,50	1,07	0,45	1,42	0,60	1,15	0,44	0,85	0,41	0,90	0,44
Здравство и соц. заштита (произв. део)	0,43	00,19	0,25	-	0,46	0,19	0,26	-	0,37	0,14	0,17	-
Делатности	1999				2000				2001			
Индустрија и рударство	34,00	35,60	34,86	59,31	34,83	40,01	37,19	39,05	33,98	37,11	30,40	51,02
Пољопривреда и рибарство	22,71	31,94	22,94	38,02	23,04	30,11	22,86	25,55	24,57	30,68	23,45	23,88
Шумарство	0,69	0,51	0,32	-	0,73	0,92	0,75	-	0,40	0,30	0,24	-
Водопривреда	0,16	0,30	0,40	-	0,22	0,39	0,67	-	0,15	0,27	0,33	-
Грђевинарство	5,49	4,71	6,85	3,20	5,66	5,68	7,90	2,47	5,00	5,52	8,96	1,83
Саобраћај и везе	9,81	5,82	6,64	15,95	8,40	3,30	3,28	12,84	10,23	5,14	5,56	9,23
Трговина	15,40	11,81	15,33	-24,1	16,03	11,53	16,16	15,55	14,20	11,99	17,00	8,01
Угоститељство и туризам	1,93	1,24	1,44	1,61	2,01	1,42	1,34	1,38	2,11	1,23	1,50	2,16
Занатство (производни део)	2,42	2,05	2,32	2,09	1,74	0,51	-0,16	1,08	2,27	1,89	2,52	1,51
Стамбено ком. делат. (производни део)	1,79	1,96	2,79	0,78	1,32	1,55	2,17	0,86	1,32	1,21	1,12	1,19
Финансиске и др. услуге (производ. део)	4,55	3,61	5,21	2,62	4,94	4,22	7,03	1,19	4,34	4,14	7,89	1,16
Образовање и култура (производни део)	0,74	0,32	0,72	0,50	0,760	0,35	0,01	0,02	0,96	0,29	0,70	0,01
Здравство и соц. заштита (произв. део)	0,31	0,13	0,17	-	0,320	0,01	0,03	-	0,47	0,23	0,33	-
Делатности	2002				2003				2004			
Пољоприв., лов, шумарство и водоприв.	19,18	23,84	18,73	13,51	16,60	19,79	14,81	15,35	16,33	22,39	16,27	15,74
Рибарство	0,07	0,18	0,13	0,20	0,04	0,12	0,14	0,20	0,04	0,11	0,05	0,71
Вађење руда и камена	2,18	1,95	1,20	-	2,53	3,12	5,94	-	2,96	5,29	11,91	-
Прерађивачка индустрија	30,26	35,23	39,40	65,17	28,80	38,88	31,13	67,49	26,51	33,22	29,61	59,37
Производња и снаб. ел. ен., гасом и водом	5,66	5,33	-2,77	1,07	6,01	5,09	5,55	1,32	6,21	4,44	-4,58	2,01
Грађевинарство	5,74	5,20	8,30	1,28	6,56	5,10	7,81	2,65	6,76	4,51	6,83	1,20
Трговина на велико и мало, оправка	18,62	16,02	20,33	8,64	22,33	15,98	19,88	6,02	22,89	17,81	24,72	13,41
Хотели и ресторани	2,11	1,54	1,37	1,79	2,08	1,38	1,49	0,86	1,94	1,35	1,25	0,98
Саобраћај, складиштење и везе	12,38	7,46	8,10	7,84	11,18	7,49	8,12	5,75	12,03	7,79	8,49	5,75
Акт. у вези са некретнин., изнајмљивање	3,40	2,92	4,78	0,49	3,50	2,68	4,66	0,74	3,93	2,73	4,99	0,81
Здравствени и социјални рад	0,24	0,18	0,11	-	0,20	0,19	0,09	-	0,22	0,19	0,14	-
Остале комуналне, друш. и личне услуге	0,16	0,15	0,31	-	0,17	0,18	0,35	-	0,18	0,17	0,33	-

Напомена: Процењени подаци за КИМ за 1998. годину. Нису обухваћени подаци за КИМ за године 1999-2004.

Извор: Друштвени производ Републике Србије за одговарајуће године; Друштвени производ и народни доходак Србије за одговарајуће године; Републички завод за статистику.

Рибарство нема значајнији утицај на образовање друштвеног производа Општине иако на њеном подручју протиче река Дунав и велики број потока. Учешће ове делатности на нивоу Општине је на вишем нивоу у односу на остале посматране ентитете.

Делатност саобраћаја и веза имају значајан удео у формирању друштвеног производа Општине. Удео ове делатности у појединим годинама износи преко 15% што је изузетно висок удео у односу на ниво Републике, АП Војводине и Јужно-бачког округа.

Најизраженије варирање у формирању друштвеног производа у општини Беочин има делатност трговине. Учешће ове делатности креће се од -24,1% у 1999. години, до 21,06% у 1997. години. Варирање учешћа ове делатности видљиво је и на другим посматраним нивоима, али у знатно мањем обиму.

Остале делатности не учествују или не учествују у значајнијем проценту у формирању друштвеног производа на нивоу општине Беочин.

У наредној табели, дата је детаљнија компаративна документација напред анализираних економских показатеља.

С обзиром да друштвени производ у 2005. години није упоредив са претходним годинама, структура друштвеног производа за ту годину приказана је у наредној табели (табела 6.3.).

Табела 6.3. Структура друштвеног производа 2005. године (%)

Делатности	2005.			
	Република Србија	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин
Пољопривреда, лов, шумарство и водопривреда	15,97	21,75	12,72	8,29
Рибарство	0,04	0,12	0,03	-
Вађење руда и камена	4,79	9,17	18,85	0,01
Прерађивачка индустрија	27,33	28,52	24,93	71,84
Производња и снабдевање ел. енергијом, гасом и водом	3,60	3,71	-5,06	1,12
Грађевинарство	6,97	4,45	5,54	1,13
Трговина на велико и мало, оправка	22,88	20,61	30,53	11,49
Хотели и ресторани	1,84	1,08	0,93	0,51
Саобраћај, складиштење и везе	12,21	7,93	7,58	5,12
Акт. у вези са некретнин., изнајмљивање	3,90	2,30	3,56	0,48
Здравствени и социјални рад	0,22	0,20	0,08	-
Остале комуналне, друш. и личне услуге	0,24	0,18	0,31	-

Извор: Интерни подаци Републичког завода за статистику, Република Србија, Београд

Анализирајући друштвени производ у 2005. години, уочиво је да највеће учешће остварује прерађивачка индустрија (71,84%), значајно више у односу на све остале посматране нивое код којих је учешће ове делатности у формирању ДП испод 30%. Трговина на велико и мало и оправка (11,49%), као и пољопривреда, лов, шумарство и водопривреда (8,29%) остварују знатно ниже учешће у односу на Републику, АП Војводину и Јужно-бачки округ. Од осталих делатности, још делатност саобраћаја, складиштења и веза имају значајнији удео у формирању друштвеног производа, док остале делатности учествују у занемарљивом проценту у његовом формирању.

Детаљнији компаративни приказ напред анализираних података је изнет у табелама Прилога I.

6.2. ПРОЈЕКЦИЈА ДРУШТВЕНОГ ПРОИЗВОДА

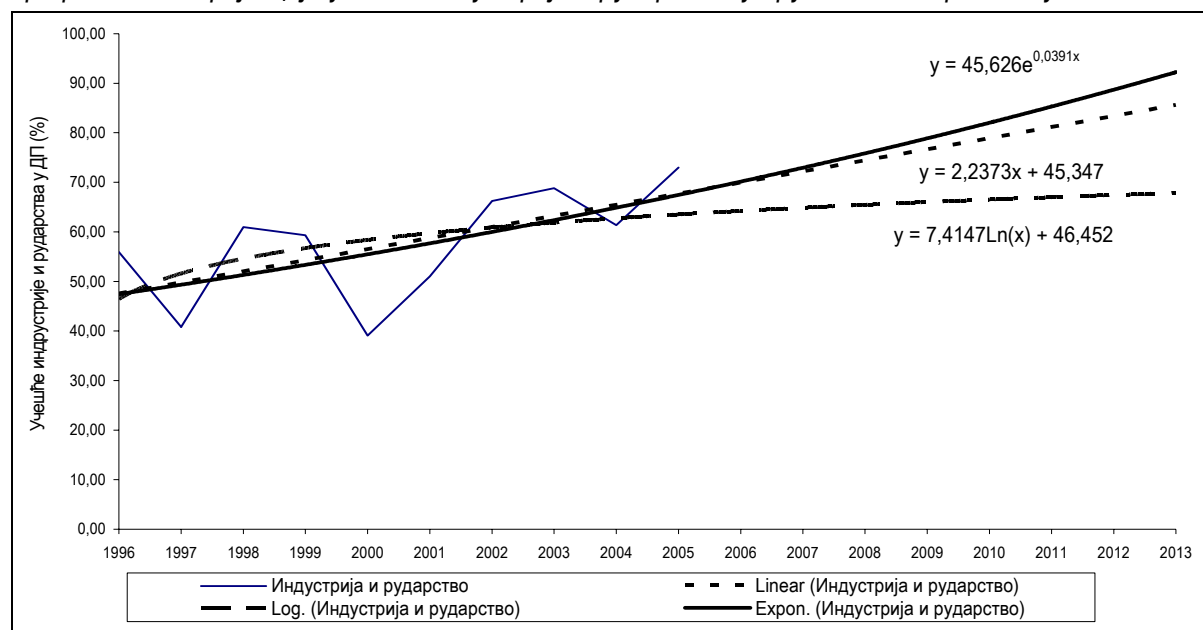
Највеће учешће у формирању друштвеног производа општине Беочин остварује делатност индустрије и рударства, у којој је производња цемента доминантна производња. Велики значај, такође, остварује и делатност пољопривреде, рибарства, шумарства и водопривреде, док остале делатности учествују у формирању друштвеног производа у много мањем проценту (до 10%).

Управо због великог значаја ове две делатности урађене су њихове пројекције за период до 2013. године. Међутим, предвиђање кретања у будућности зависи од економских кретања не само на подручју Општине, већ од укупних социо-економских кретања у читавој Републици Србији и у окружењу. Да би приказали очекивано учешће најважнијих делатности у формирању друштвеног производа Општине коришћен је метод тренда и три типа функција: логаритамска, линеарна и експоненцијална функција. За добијање линија тренда (логаритамски тренд, линеарни тренд и експоненцијални тренд) коришћени су подаци за претходних десет година (1996-2005. година).

Очекивано је следеће кретање посматраних делатности (индустрије и рударства, као и пољопривреде, рибарства, шумарства и водопривреде) у временском периоду до 2009. године, односно до 2013. године:

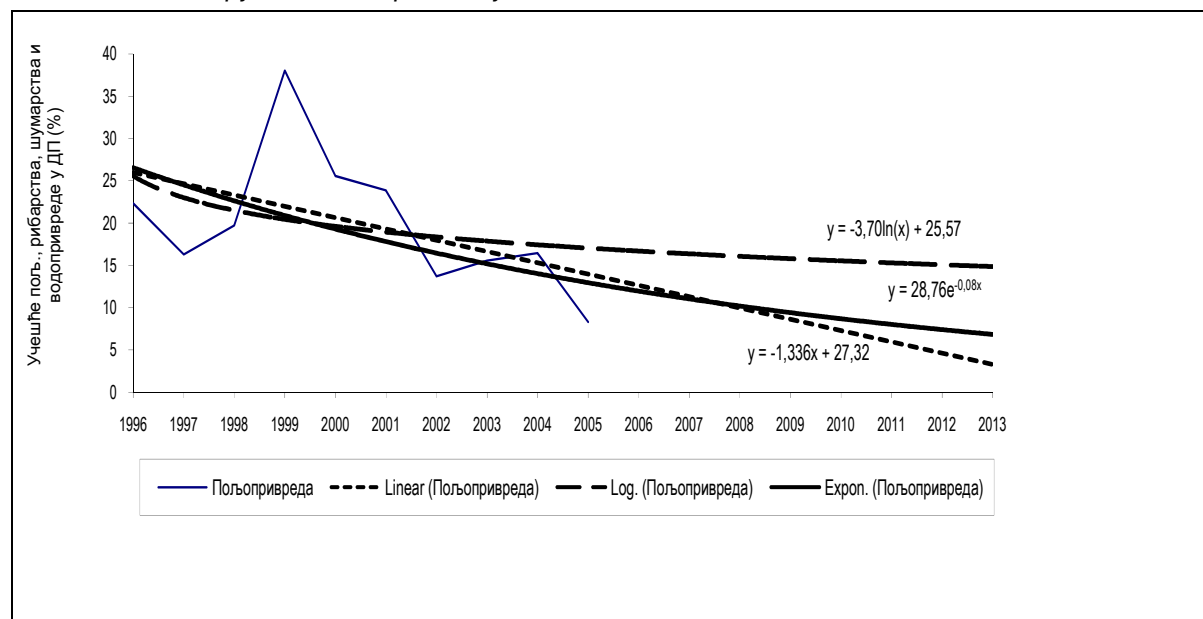
1. За делатност индустрије и рударства у периоду 1996-2000. година, остварен је просечни годишњи пад по стопи 8,59%, док је у периоду 2000-2005. година, постигнута просечна годишња стопа раста од 13,32%. Пројектовање учешћа делатности индустрије и рударства у укупном друштвеном производу Општине вршено је помоћу три типа функција (графикон 6.1.):
 - **логаритамском функцијом** ($y = 7,4147 \ln(x) + 46,452$): учешће делатности индустрије и рударства у укупном друштвеном производу Општине применом ове функције у 2009. години износиће 66,02%, односно у 2013. години 67,88%. Остварена просечна годишња стопа пада учешћа ове делатности до 2009. године у односу на 2005. годину, која се узима као базна година, износила би 2,47%, односно, до 2013. године 0,90%;
 - **линеарном функцијом** ($y = 2,2373x + 45,347$): употребом ове функције пројектовано је учешће делатности индустрије и рударства у 2009. години од 76,67%, односно 85,62% у 2013. години. При томе би остварена стопа раста до 2009. године у односу на 2005. годину износила 1,24%, односно 2,02% до 2013. године;
 - **експоненцијална функција** ($y = 45,626e^{0,0391x}$): коришћењем експоненцијалне функције очекује се да ће учешће делатности индустрије и рударства износити 78,79% у 2009. години, док би у 2013. години учешће износило 92,10%. Просечна стопа раста до 2009. године износити ће 1,94%, а просечна годишња стопа раста до 2013. године у односу на 2005. годину износити ће 2,95%.

Графикон 6.1. Пројекција учешћа индустрије и рударства у друштвеном производу Општине

2. Делатност пољопривреде, рибарства, шумарства и водопривреде у периоду од 1996. до 2000. године остварила је просечну годишњу стопу раста 3,44%, али је у периоду од 2000. до 2005. године забележен просечан годишњи пад од 20,16%. Пројекција ове делатности, као и делатности индустрије и рударства вршена је помоћу три функције (графикон 6.2.):
- **логаритамска функција** ($y = -3,7085 \ln(x) + 25,578$): пројектовано учешће делатности пољопривреде, рибарства, шумарства и водопривреде у 2009. години износити ће 15,79%, при чему би просечна годишња стопа раста износила 17,48%, односно 7,57% у периоду до 2013. године, када би пројектовано учешће ове делатности требало износити 14,86%;
 - **линеарна функција** ($y = -1,3367X + 27,329$): применом ове функције код пројекција тренда просечна годишња стопа раста за период од 2005. до 2009. године износила би 0,97%, а учешће пољопривреде, рибарства, шумарства и водопривреде у укупном друштвеном производу Општине у 2009. години било би 8,62%. Ако се пројекција врши до 2013. године, остварено учешће износило би 3,27%, са просечним годишњим падом од 10,98%;
 - **експоненцијална функција** ($y = 28,768e^{-0,0797x}$): учешће посматране делатности 2009. године у формирању друштвеног производа Општине применом експоненцијалне функције требало би износити 9,45%, док би у 2013. години пројектовано учешће било 6,87%. До 2009. године просечна годишња стопа раста износила би 3,32%, док би до 2013. године био остварен пад по просечној годишњој стопи од 2,32%.

Графикон 6.2. Пројекција учешћа пољопривреде, рибарства, шумарства и водопривреде у друштвеном производу Општине

Напомена: Процењени подаци за КиМ за 1998. годину. Нису обухваћени подаци за КиМ за године 1999-2004.
 Извор: Друштвени производ Републике Србије за одговарајуће године; Друштвени производ и народни доходак Србије за одговарајуће године; Републички завод за статистику.

6.3. УСЛОВИ И ПЕРСПЕКТИВЕ РАЗВОЈА ИНДУСТРИЈЕ И ГРАЂЕВИНАРСТВА

LAFARGE BFC је најстарија фабрика цемента на Балкану, основана давне 1839.године. Ново поглавље дуге историје фабрике цемента у Беочину започело је 2002. године, приватизацијом фабрике од стране *Lafarge Group* – највећег произвођача грађевинских материјала у свету, присутне у 70 земаља, са преко 71.000 запослених. У садашњој структури капитала беочинске цементаре највећи удео има Lafarge (84,5% акција). Данас је *Lafarge BFC* лидер у производњи

цемента у Србији са годишњом производњом од преко 1,1 милион тона цемента испоручених тржишту. *Lafarge* је досад инвестирао 73 милиона евра у реконструкцију и модернизацију фабрике у Беочину, што је знатно више од обавезе преузетих купопродајним уговором. Највеће техничке инвестиције биле су оне које се односе на реконструкцију пећи, млин угља и припрему сировине као и многе друге, чији је циљ био како повећање капацитета, тако и побољшања и унапређења на плану животне средине и оптимизацију по питању утrophка енергената.

Беочински цемент је добро познат по свом квалитету, који је у складу са свим европским и светским стандардима. Захваљујући квалитету сачувано је поверење купаца, а њихово задовољство је ипак трајна оријентација, тако да продајни тим тесно сарађује са одељењима производње, квалитета и отпреме, и труди се да упозна сваког нашег купца и да сазна сваки њихов захтев, жељу и потребу. У циљу побољшања услуге, максимално су ангажовани на смањењу времена чекања на утовар, улажући у изградњу савремене пак машине и погона за палетизацију, који умногоме доприносе бржем и ефикаснијем утовару и отпреми. Време чекања на утовар је смањен на мање од једног сата, а циљ је да се омогући утовар без чекања у што скорије време. Палету својих производа проширили су увођењем Мултибата-хидрауличног везива за зидање и малтерисање, који је компанија *Lafarge BFC* почела да производи у току 2004. године.

Један од приоритета *Lafarge BFC* су високи стандарди и даље континуирано унапређење животне средине у Беочину. Управо због тога, прва велика инвестиција коју је *Lafarge BFC* покренуо у 2002. години била је изградња врећастог филтера последње генерације. Овакав тип филтера гарантује емисију чврстих честица мању од 20 mg/Nm³, што је значајно испод нивоа предвиђеног домаћим прописима. Даља унапређења су усмерена на побољшање манипулације клинкером, будући да је то највећи извор емисије прашине. У том циљу је током априла ове године започета изградња новог силоса за клинкер капацитета 50 000 тона. Ова инвестиција је вредна 5,6 милиона евра, и представља нашу највећу инвестицију у овој години. Нови силос клинкера чија изградња се приводи крају је опремљен свом потребном транспортном опремом, као и са три система за отпрашивање. Заједно са новоизграђеном линијом за утовар клинкера у камионе, нови силос ће омогућити складиштење клинкера у затвореном простору и његову манипулацију уз значајно смањење емисије прашине. Истовремено се врши модернизација млинова цемента уградњом сепаратора треће генерације, и постављањем врећастих филтера, а ради се и на модернизацији и развоју пристаништа и луке која ће убрзо постати важна тачка на мапи домаћег и међународног речног саобраћаја.

Lafarge BFC, између осталог што је заједно са општином Беочин финансирао изградњу инфраструктуре и развој ове локалне заједнице, доприноси и директним донацијама. Један од таквих пројеката је и изградња индустријског парка у Беочину, што је за саму цементару непрофитни пројекат, али који потенцијалним инвеститорима ставља на располагање 20 ha земљишта, у непосредној близини фабрике и сву инфраструктуру неопходну за рад. Основни циљ ове инвестиције је да се привуку и остали домаћи и страни потенцијални инвеститори који би се придружили подизању општег нивоа привредне активности, стварању нових радних места, смањењу незапослености, повећању производње, извоза и економског развоја не само локалне заједнице већ и целе регије. *Lafarge BFC* је као партнер учествовао у реконструкцији регионалног пута Беочин - Сремска Каменица, чија је реконструкција започела августа 2006. године. Циљ свих акција је да побољшање квалитета живота свих становника наше регије, али и стварање услова за бржи економски развој.

У *Lafarge*-у је запослено 575 људи и остварују висок просечан лични доходак који статистички гледано сврстава ову Општину у високо развијене, што неодговара реалном стању и нивоу укупне привредне активности ове Општине (табела 6.4.).

Табела 6.4. Зараде запослених у 2005. (без пореза и доприноса у динарима)

Спецификација	Лични доходак
Република Србија	17.443
Аутономна Покрајина Војводина	18.076
Јужо-бачки округ	20 039
Општина Беочин	26 366

Извор: РЗС

На територији општине Беочин послује још једна страна компанија и то је аустријски "Алас", који је купио Руднике неметала "Раковац".

Од осталих успешних произвођачких фирми на територији Општине треба поменути **СЗР МЕТАЛ-МАТИК**, основан 1986. године, који се бави металопрерађивачком делатношћу. Запошљава 50 људи који примају просечан лични доходак 15.000-20.000 динара. Производни погон се простире на 4000м² и производи се опрема за брушење, каљење, обраду сировина за сточну храну. Производни програм чине четири линије и то: 1. за екструдирање зрна; 2. за палетирање прашкастих материјала; 3. за производњу сточне хране и за млевење и 4. За палетирање балиране луцерке.

Од опреме најзначајнија је она за пријем, складиштење и претовар зрнастих и прашкастих материјала као и опрема за дораду семена. Предузеће производи транспортну опрему, виброаспираторе и вентилаторе. Основни купци ових производа су индивидуална пољопривредна газдинства, мешаонице хране, али и силосни центри, центри за дораду семена, каменоломи и дрвна индустрија из Србије, Хрватске, Црне Горе, Македоније. Производна опрема се набавља и из земље (Авала промет из Београда) и Словеније (Стројна, заступник WATT). Произвођач сматра да су његови производи и по квалитету и по ценама конкурентни, како у односу на увозне цене тако и на уједначену конкуренцију на домаћем тржишту. У скорој будућности планирају инвестиције које би биле усмерене на осавремењивање опреме и прилагођавање новим захтевима тржишта у вредности од 500 до 50.000 евра.

У оквиру заједничке фирме послује и **ЕКО МАТИК**, која се бави прерадом житарица и производњом сточне хране. Располажу једном производном линијом – екструдером за прераду соје, чији учинак је 1.000 кг соје на сат. Осим прераде соје, баве се и прерадом кукуруза за прављење сточне хране. Своју робу пласирају углавном на тржишту АП Војводине.

За пословање у општини Беочин значајно је и предузеће **ДАК**, д.о.о, које се бави гарђевинарством, почев од производње бетонских стубова за воћарство, преко производа од пренапрегнутог бетона, бетонских елемената, па до озбиљних већих инвестиција у производњи индустријских објеката. Месечни капацитет износи 10-15 хиљада м² бетонских елемената за индустријске хале, 760 бетонских стубова дневно и три бетоњерке (у Беочину, Бешкој и Петроварадину) произведу 170 м³ бетона на сат. Стално је запослено 85 радника са просечним личним доходком од 15.000 до 20.000 динара. Због несигурног пласмана, ово предузеће ради по принципу уговореног посла. Послови се раде и за стране наручиоце као што су Италијани и Бугари. Квалитет својих производа руководиоци фабрике оцењују врло високо, а цене прихватљиве и конкурентне. О будућим инвестицијама се размишља и оне би биле велике вредности не само оне које се односе на набавку опреме и кранова (око 1-1,5 милиона евра), већ и на много веће послове као што је учествовање у замени железничких прагова на железничкој мрежи Србије.

Што се пак производње хране тиче, треба поменути и новоотворену млекарну **ФРУШКА ГОРА**, у Грабову која је изграђена по свим европским стандардима и производи високо квалитетне производе. Отварањем ове млекарне требало би да се оживи привреда и побољша стандард становништва у овом селу.

ИНВЕНТ, д.о.о, је приватно предузеће основано 1986.године које се бави производњом водокотлића, водоводног инсталационог материјала и кухињских бојлера. Има 36 запослених радника, али указују на недовољно искоришћен производни капацитет (само 36%) који је узрокован по највише малим прометом, јер становништво са својим расположивим финансијским средствима, купује само најнеопходније за текуће одржавање. Осим пословања на домаћем тржишту и са домаћим добављачима, ИНВЕНТ ради у 30% случајева дугорочне послове са Црном Гором, Босном и Херцеговином и Мађарском. Квалитет својих производа оцењују релативно добрим, а цене ниским, и све у свему конкурентни су и на локалном и на осталом тржишту. Желели би да иновирају производну линију и алате за производњу водокотлића, јер то сматрају траженим тржишним производом (у Европи се годишње произведе око 11 милиона котлића).

Фирма **ВЕКО**, д.о.о, основана је 1992. године у Беочину и бави се продајом, одржавањем и сервисирањем моторних возила. Запошљава 13 људи са просечном платом од 16-17 хиљада динара. Делатност ове фирме се одвија на око 440 m² сопственог и око 300 m² закупљеног пословног простора. Осим аутомобила, продају и велики избора ауто гума, али велики проблем у пословању им је низак стандард у Општини и услови за купце аутомобила који морају бити запослени. Због тога и размишљају о смањењу броја запослених и о уређењу продајног и сервисног простора у наредној години. Уз повољне кредите, оцењују да би им за проширење продајног простора требало око 100 хиљада евра.

На територији општине Беочин послују и радионице чија је основна делатност обрада дрвета. Једна од њих је **ХРАСТ**, основана 1990. године, бави се обрадом елемената од дрвета, израдом врата и прозора, али пружа и услуге у смислу оправки предмета од дрвета. Продаја производног асортимана је спорадична, а цене су на нивоу тржишних. Међутим, обим производње и продаје је смањен, јер су цене импута веома високе и често не могу да покрију продајну цену, а и пласман је добрим делом ограничен, јер зависи од наручиоца, као на пример за производ – палете за џакове, које раде за цементару Lafarge.

Друга фирма која се бави обрадом дрвета и прављењем палета свих димензија и за све намене у којој смо били је једна од пет **ПИЛАНА**, колико их има на територији општине и која је основана 2006. године. Запошљава три радника са просечном платом од 12.000 динара. Сировину набавља од „Војводина шума“, а главни купац је цементара Лафарге. Свој производ оцењује као квалитетан, а цену одређује наручилац. Обзиром да се ова пилана тек уходава у посао, пуно тога се ради ручно и због тога постоји намера да се идуће, 2008. године, инвестира у опрему око 20 хиљада евра и у адекватнији простор, око 30 хиљада евра.

На територији општине у насељу Баноштор, послује фирма „**ФРУТЕКС**“. Главни производни програм ове фирме су палете, по потреби раде и друге производе и пружају услуге резање грађе и друге услуге зависно од поруџбина и захтева. Осим дрвне грађе, са багером којим располажу врше и услуге копања земље. Сагледавајући потребе овог насеља, расположиве природне ресурсе и сопствене могућности, планирају да им будућа инвестиција буде хладњача.

Осим набројаних фирми које релативно добро послују у датим околностима, у Општини свакако има још оних који успевају да својим радом опстану, али мора се констатовати да се проблеми и ограничења у области привреде огледају у недовољној искоричћености постојећих капацитета, пре свега прехранбене индустрије, затим паду незапослености, стагнацији мале привреде и услужног занатства, недостатку савремених трговинских капацитета.

6.4. УСЛОВИ И ПЕРСПЕКТИВЕ РАЗВОЈА ТРГОВИНЕ НА МАЛО

На територији Општине нема мега и супермаркета, али има довољно трговинских радњи које подмирују основне потребе грађана и околине. За веће куповине, они који за то имају услове, одлазе и до великих тржних ланаца у оближњим већим градовима.

Трговачко и производно предузеће **ПОДУНАВЉЕ Беочин**, а.д., основано је 1958. године, а приватизовано 2003.године. Запошљава 350 радника са просечном платом од 16.000 динара и показује сталну тенденцију раста током последњих неколико година, тако да је и број запослених повећан у том периоду за три пута. Предузеће има могућности за даље ширење, отварање новог погона и запошљавање бар још 150 људи, али проблем је простор око чијег решавања се не постиже потребна сарадња и усаглашавање са Општином. ПОДУНАВЉЕ Беочин има веома богат производни и продајни асортиман од преко 10 хиљада артикала, почев од основних прехранбених производа, млека и хлеба, преко меса и месних прерађевина, пића и сокова, замрзнутог пецива, дувана, па све до цемента, резане грађе, бетонског гвожђа. Добављачи за основне прехранбене производе као што су пшеница, квасац, со, маргарин, уље, адитиви су и најважнији произвођачи са подручја АП Војводине. Предузеће месечно произведе 155 тона хлеба и пецива и око 30 тона тзв. пакераја - соли, шећера, брашна, презле. Подунавље располаже са 48 продајних јединица по многим насељима у Општини, али основни пунктови продаје су ипак у Беочину, Бачкој Паланци, Бачком Петровцу, Новом Саду, Иригу и Руми. У предузећу оцењују да је квалитет њиховог производног програма веома добар и имају сертификат о исправности производа издат од стране Технолошког факултета у Новом Саду. Са ценама не могу увек да буду конкурентни, јер зависе од честих промена цена инпута, као на пример брашна, и сматрају да постојање две Уније пекара омогућава да новосадски хлеб диктира цену хлеба.

Успешан произвођач на територији општине Беочин је и **СЗР ДАНИЦА-ЦО**, произвођач свих пекарских производа чије је седиште у околном Раковцу. Ова радња основана је 2001. године и од тада стално проширује своју делатност. Запошљава 21 радника са просечном месечном платом од 12.000 динара. Овај произвођач и продавац свих врста пецива, располаже са четири локала, од којих су три у сопственој својини у Новом Саду, Беочину и Сусеку. Такође располаже са хладњачом за смрзнута теста, воће и остало. Својим свежим пекарским производима снабдева преко 40 продавница, а расположив смрзнуте асортиман пецива намењен је снабдевању фабрика, школа.

Везано за ову врсту производње, вредно је поменути и трговину на мало и велико **ЦЕТРУ**, д.о.о, чији је основни асортиман од 400 артикала добрим делом заснован на водоводу, канализацији, хидро и термо изолацији, опреми за купатила, вијачном робом, бојама и лаковима. Располажу са једним продајним простором од око 100 м². Квалитет своје робе везују за квалитет појединих произвођача, који може да варира. Сматрају да су њихове продајне цене најниже у односу на још 5-6 сличних радњи у локалу. Међутим, мала куповна моћ и пуно незепослених утичу и на њихов промет, тако да су им највећи купци Цементара и Општина.

Једна од већих трговинских радњи на велико и мало која сходно куповној моћи локалног становништва реалтивно добро послује је **ПЕРИЦА-ВЕЛЕМАРКЕТ**, основана још 1992. године, а новије пословање бележи од 2002. године. На 65 м² продајног простора и три радње од којих је једна у околном Сусеку и око 440 м² магацинског простора, ова радња запошљава 12 радника са просечним месечним примањима од 12.000 динара. Асортиман ове радње је мешовита роба, те с тога послује са више различитих добављача. За основне прехранбене производе, млеко, месо и хлеб, највећи добављачи су Новосадска млекара, Агропром, Неопланта и Новосадска пекара. За пиће, сокове, кафу, кућну хемију и остало, набављачи су пивара Апатин, Синалко, Нелт, Грантпром и мегамаркети у Новом Саду. Власници ове радње оцењују да су им производи по питању квалитета проверени од стране купаца, а цене су релативно повољне колико то може да се оствари уз присуство великих трговинских система на тржишту. То исто је разлог и за очување конкурентности. По питању могућности плаћања, пружа се могућност плаћања и банкарским картицама, али нису задовољни услугом издавалаца картица који наплаћују своју провизију од 3% на износ куповине, тако да тај износ дефакто плаћа трговац из свог обрта. Обзиром на ситуацију на тржишту и све већи диктат услова пословања од стране већих система, власници ове трговине размишљају о укупљивању у неких од њих.

“ПРОМЕТ КОМЕРЦ” д.о.о, у Черевиху се бави прометом робе на велико и мало, располаже са седам продајних јединица: три у самом месту; два у Беочину и по једном у Баништору и Бразилији. У свом асортиману има велики избор мешовите робе.

У досадашњем развоју мале привреде доминира трговина, али из анкете која је обављена, може се приметити да су услови пословања доста отежани, што због мале куповне моћи становништва што због конкуренције у великим трговинским ланцима, који и диктирају услове пословања.

6.5. УСЛОВИ И ПЕРСПЕКТИВЕ РАЗВОЈА ТУРИЗМА

Основна претпоставка на којој започиње развој туризма неке дестинације јесте спецификација циљева и смерница, као базе за утврђивање могућности и оквира за практично деловање. Отуда, и сагледавање туристичких ресурса у светлу њихове практичне валоризације је полазна претпоставка опште стратегије развоја туризма, која као таква је увек резултат три базичне стратегије које има свака дестинација: стратегије сегментације туристичког тржишта, стратегије диференцирања туристичког производа и стратегије профилисања њеног имиџа.

6.5.1. Природне атрактивности дестинације Беочин

Природне атрактивности општине Беочин значајне за развој туризма одликују се високим степеном атрактивности. У њих убрајамо:

- реку Дунав
- Национални парк Фрушка гора са својим особеностима
- Дobar географско-саобраћајни положај (локација Општине на коридору 7. као и близина Новог Сада великог урбаног и административног центра АП Војводине и СР Србије у целини)
- Разноврсност флоре и фауне у непосредном окружењу
- Климату која је умерено-континентална
- Просторну разноврсност (градско језгро Општине, приобаље реке Дунав, Национални парк Фрушка гора, и типске војвођанске сеоске амбијенталне целине у непосредном окружењу).

Оне су несумњиво велики потенцијал развоја туризма и као такве пружају могућност за упражњавање различитих:

- спортско – рекреативних активности,
- погодности за боравак и рехабилитацију,
 - погодности за развој туризма посебних потреба: спортови на води - река Дунав са приобаљем;
 - ловни и риболовни туризам;
 - излетнички туризам – у непосредној близини града је атрактиван природни амбијент;
 - сеоски туризам;
 - вински туризам итд.

Највећи део ових ресурса је засада туристички не искоришћен или је у самом почетку њихова туристичка експлоатација.

6.5.2. Друштвене погодности за развој туризма

У Србији се од самог почетка развој туризма одвијао стихички. То практично значи да је његов досадашњи развој друштвено био неправедно занемариван и запостављан, што је нажалост случај и у општини Беочин. У њему до сада нису створени никакви друштвени услови за развој, што је резултат и чињенице да када је реч о овој општини, у свести свих је до сада у првом реду била фабрика цемента, а и целокупно подручје општине је сматрано на извесан начин као „слепо црево“ великог урбаног центра какав је град Нови Сад.

Ипак, и поред наведених слабости у општини су стихијски стварани друштвени услови који могу послужити као добра полазна претпоставка за будући развој туризма. У те факторе свакако убрајамо:

- беочински дворца из 1898. године (тзв. дворца грофа „Шницера“)
- културно – историјске споменике;
- развијеност привреде, образовања, спорта и других друштвених активности, које би представљале битне потенцијале за развој туризма;
- садржаје везане за живот и обичаје житеља;
- мултиетничност;
- фолклор као особеност и саставни део традиције овог подручја.

У жељи да се сви друштвени услови живота што потпуније и успешније туристички валоризују, нужно је установити низ манифестација. Постојеће манифестације (на пример: „Баношторски дани грожђа“ која се традиционално одржава у првој половини септембра сваке године, „Златни котлић Дунава“ који се традиционално организује током јула итд.) морају бити у целини постављене на маркетиншким основама, како би оствариле пун ефекат и дугорочно утицале на стварање имиџа дестинације и његово успешно позиционирање на туристичком тржишту. Затим развој институција културе и њихових манифестација итд.

Овде ваља напоменути да још увек Општина није укључена у Туристичку организацију Србије (ТОС), што је можда један од најпречих задатака, уколико се рачуна на туризам као озбиљан фактор даљег привредног развоја.

6.6. ОЦЕНА НИВОА ЖИВОТНОГ СТАНДАРДА СТАНОВНИШТВА

6.6.1. Незапосленост

Анализа животног стандарда становништва, само на основу статистичког податка о просечним зарадама у општини Беочин била би нереална и некомплетна. Наиме, просечна нето зарада у 2007. години у Општини је износила 40.127 динара/запосленом, и као таква за око 44% виша је у односу на просечне нето зараде у Р. Србији и АП Војводини⁶⁰. Иако овај податак сугерише да се ради о развијеној и економски јакој Општини, у којој финансијски веома успешно послује Lafarge BFC, бројни индикатори не иду у прилог овој тези, а пре свега, податак о броју незапослених:

- број незапослених лица на крају месеца (новембар 2007.) у општини Беочин износи 2.052, чиме је удео Општине у незапослености Јужно-бачког округа достигао 3%⁶¹; истовремено, са бројем запослених од 3.336 лица (просек 2007. године), ова Општина учествује у укупном броју запослених у Јужно-бачком округу са 1,5%⁶²;
- од укупног броја запослених у Општини (3.336 лица), највише је «приватних предузетника и запослених код њих» (1.362 лица), а затим следе запослени у прерађивачкој индустрији, где ради 793 радника (у Lafarge BFC крајем 2007. године било је запослено укупно 573 радника, при чему један број ових радника нема пребивалиште у општини Беочин);
- пољопривредних газдинстава у Општини, према попису 2002. има 1.349 (или 24% укупног броја домаћинстава у Општини), а веома је мали проценат пољопривредних газдинстава која су по изворима прихода чисто пољопривредна, свега 15% укупног броја газдинстава (рентабилно бављење пољопривредном производњом ограничавају високи диспаритети цена инпута и оутпута у овој производњи, високе цене кредита на слободном банкарском тржишту, неизвесна могућност тржишне реализације, посебно у сточарској производњи и сл.);
- један број становника Општине је нижег социјалног статуса (Центар за социјалну заштиту у 2007. години имао је преко 1.200 корисника услуга материјалне помоћи).

⁶⁰ Зараде по запосленом у Р. Србији по окрузима и општинама, децембар 2007., саопштење РЗС од 22.01.2008. године.

⁶¹ Месечни статистички билтен, новембар 2007., бр. 63, Национална служба за запошљавање Р. Србије, стр. 57.

⁶² Запослени у Р. Србије, годињи просек 2007., саопштење РЗС од 17.01.2008.

6.6.2. Куповна моћ становништва

Иако просечна нето зарада у општини Беочин расте, куповну моћ становништва, као и на подручју целе Републике Србије, ограничавају инфлаторна кретања, која су евидентна у наредној табели.

Табела 6.5. Кретање цена и трошкова живота у периоду 2005-2007. година, просек текуће/просек претходне године (%)

Спецификација	Године		
	2005	2006	2007
Цене на мало – Р. Србија	16,5	12,7	6,8
Цене на мало – АП Војводина	15,6	12,4	7,5
Трошкови живота – Р. Србија	16,2	11,7	7,0
Трошкови живота – АП Војводина	15,6	11,9	7,7

Извор: www.statserb.co.yu

Битно је истаћи да домаћинства у Општини имају велике могућности да породични буџет увећају и кроз бављење пољопривредном производњом. Наиме: податак РЗС из 2002. године, да око 12,5% домаћинстава у градском насељу има пољопривредно газдинство; да 36% од укупног броја домаћинстава у Општини (сеоска насеља) представљају домаћинства са пољопривредним газдинством;⁶³ као и да је велики број газдинстава, по изворима прихода, непољопривредно или мешовито газдинство (чак 82%);⁶⁴ упућује на закључак да велики број мештана општине Беочин има могућност да сталне месечне изворе прихода у виду зараде, увећа и за вредност пољопривредних производа, чиме се куповна моћ становништва значајно повећава. Посебно велике могућности побољшања стандарда остварују она домаћинства која у производњи пољопривредних производа успевају да реализују тржишне вишкове.

6.6.3. Лична потрошња

Из наредне табеле евидентно је да највећи проценат расположивих финансијских средстава домаћинстава и највећи део укупне личне потрошње одлази на категорију «Храна и безалкохолна пића». Након тога, следи групација «Становање и енергенти» и групација «Транспорт». Ове статистичке податке требало би узети са великом резервом када су у питању сеоска насеља у Општини, јер се ту структура личне потрошње значајно мења. Наиме, сеоско становништво има мање издатке за храну (гро потреба у исхрани задовољава се из сопствене производње), али зато су знатно већи издаци за саобраћај, образовање и сл.

Табела 6.6. Лична потрошња домаћинстава¹ у трећем кварталу 2007. године

Спецификација	Р. Србија	АП Војводина
Лична потрошња укупно	100,0	100,0
Храна и безалкохолна пића	39,7	35,5
Алкохолна пића и дуван	4,5	3,7
Одећа и обућа	5,7	5,5
Становање, вода, струја, гас и друга горива	14,1	14,8
Намештај, опремање домаћинства и одржавање	5,5	6,2
Здравство	4,5	4,9
Транспорт	9,9	11,6
Комуникације	3,3	3,5
Рекреација и култура	5,5	6,0
Образовање	1,3	1,1
Ресторани и хотели	1,9	1,8

¹ Јединица анкетирања је свако самачко или вишечлано домаћинство изабрано према плану узорка.

² Месечни просек по домаћинству.

Извор: Анкета о потрошњи домаћинстава у трећем кварталу 2007, саопштење бр. 317, 17.12.2007, Статистика националних рачуна; РЗС

⁶³ Становништво према поседовању пољопривредног газдинства и броју чланова, књига бр. 11, јун 2004, РЗС, стр. 48.

⁶⁴ Попис 2002, Пољопривреда, књига 2, стр. 370, октобар 2004, РЗС Београд.

6.7. ГЛОБАЛНА ОЦЕНА ДОСТИГНУТОГ НИВОА ЕКОНОМСКОГ РАЗВОЈА И ОСНОВНИ ПРОБЛЕМИ

Судећи по статистичким подацима, учешћа Јужно-бачког округа и општине Беочин у укупним резултатима привређивања Србије и Војводине су веома скромна. У односу на стварање националног доходака по делатностима у Округу, општина Беочин учествује са само 2,8%, а Округ у односу на резултате пословања целе Војводине са 4,1%. При томе, учешће Војводине у националног доходу Србије износило је 2005. године 40,6%. Посматрано по делатностима, у привређивању општине Беочин доминирају прерађивачка индустрија и пољопривреда, док је учешће осталих делатности много мање, најчешће око или испод 1%, за разлику од структуре друштвеног производа где највеће учешће остварује прерађивачка индустрија (71,8%), трговина на мало (11,4%) и пољопривреда (8,3%) (табела 6.7.).

Табела 6.7. Национални доходак по делатностима, 2005. година

Спецификација	Укупно у хиљ. динара	% учешће	Пољопривреда	% учешће	Прерађивачка индустрија	% учешће
Р. Србија	918.732.972	100,0	156.046.929	100,0	249.401.453	100,0
АП Војводина	291.063.478	40,6	65.222.790	41,8	78.861.604	31,6
Јужно-бачки округ	118.410.641	4,1	15.285.570	23,4	28.628.109	36,3
Беочин	3.310.246	2,8	294.103	1,9	2.419.096	8,4

Извор: РЗС

Према статистичким подацима о броју и структури запослених у 2005. години, број запослених у општини Беочин је учествовао са 1,7% у укупном броју запослених у Јужно-бачком округу, који је опет са око 209 хиљада запослених учествовао у укупном броју запослених у Војводини са 37%. У Србији је 2005. године било запослено укупно 2.068.964 људи, од чега је у Војводини било запослено око 545 хиљада или 26,3% (табела 6.8.).

Табела 6.8. Запослени у 2005. години (годишњи просек)

Спецификација	Укупно	Запослени у установама, предузећима, задругама	Запослени у приватном предузетништву	Број запослених на 1.000 становника
Р. Србија	2 068 964	1 546 471	522 493	278
АП Војводина	544 766	400 748	144 018	271
Јужно-бачки округ	209 525	146 689	62 836	350
Беочин	3 658	2 188	1 471	230

Извор: РЗС

Према структури запослења, у све четири посматране целине заступљеност броја запослених је највећа у разним установама, предузећима, задругама у просеку између 70-74%. Запослени у приватном сектору учествују у просеку са 25-30%. У Беочину је структура запослених другачија, мање је учешће оних који раде у државном сектору и са близу 60% колико је износило 2005., до сада је сигурно смањено. Већи је број запослених и тада био у приватном сектору, са учешћем од 40%. После извршених промена власништва у периоду после 2005. године и формирања нових приватних фирми, и поред велике незапослености, већи је број запослених у приватном сектору. Према расположивим подацима,⁶⁵ у марту 2007. у односу на исти месец 2006. године, број предузетника и запослених код њих је био виши за 8,4%, а број радника по предузећима, установама, задругама и организацијама мањи за 3,8%.

У последњих неколико година главно обележје за привреду општине Беочин је смањење привредних активности и повећање незапослености. На то је највећим делом утицао процес, а то су **Беочинска фабрика цемента, Подунавље и 13 Октобар** и од тада се велики број радно

⁶⁵ Информација покрајинског секретаријата за рад, запошљавање и равноправност полова, август 2007.

способног становништва нашао без запослења. Код осталих привредника који су своју после приватизације у три до тада највећа привредна субјекта, ову активност базирали углавном на локално тржиште и то у области грађевинске производње и услуга, транспорта, дистрибуције, почели су да се више оријентишу на околна тржишта.

На подручју Општине послује 486 привредника и од тог броја производном делатношћу се бави 89, а непроизводном 397. У оквиру непроизводних делатности регистрован је следећи број правних субјеката - 85 трговина, 30 угоститељских радњи (ресторани и барови), 128 превозника, 23 фирми које се баве радовима у грађевинарству, 19 за поправку моторних возила и друге поправке, 3 штампарије, 2 ветеринарске ординације, 16 фризерских радњи, 2 фотографске радње и у осталим непроизводним делатностима још 89 регистрованих правних субјеката.

Анкетом Института за економику пољопривреде која је била намењена управо привредницима из најзначајнијих области привређивања у Општини, током јесени 2007. и почетком 2008., посећен је одређен број фирми за које се сматра да релативно добро послују и да представљају важан чинилац за укупну привредну активност општине Беочин. Свакако да је основни носилац привредне активности цемента LAFARGE BFC, али не треба занемарити и присуство још неких произвођачких фирми које добро раде, као што су МЕТАЛ-МАТИК (која се бави металопрерађивачком делатношћу), ЕКО МАТИК (прерађивач и произвођач сточне хране), ДАК д.о.о. (који се бави грађевинарском струком), ПОДУНАВЉЕ а.д. (производно и трговинско предузеће), затим СЗР ДАНИЦА-Цо (произвођач свих пекарских производа), новоотворена млекара ФРУШКА ГОРА у Грабову (која је изграђена по свим европским стандардима), ИНВЕНТ д.о.о. (производња водокотлића, водоводног инсталационог материјала и кухињских бојлера), вредно је поменути и трговину на мало и велико ЦЕТРА д.о.о., фирму ВЕКО д.о.о. (која се бави продајом, одржавањем и сервисирањем моторних возила), као и радионице чије су основне делатност обрада дрвета (ХРАСТ и ПИЛАНА), те у насељу Баноштор, фирму ФРУТЕКС.

Осим набројаних фирми које релативно добро послују у датим околностима, у Општини свакако има још оних који успевају да својим радом опстану, али мора се констатовати да се проблеми и ограничења у области привреде огледају у недовољној искоришћености постојећих капацитета, пре свега прехранбене индустрије, затим паду незапослености, стагнацији мале привреде и услужног занатства, недостатку савремених трговинских капацитета. Додуше, на територији општине нема мега и супермаркета, али има довољно трговинских радњи које подмирују основне потребе грађана и околине. За веће куповине, они који за то имају услове, одлазе и до великих тржних ланаца у оближњим већим градовима. Једна од већих трговинских радњи на велико и мало, која сходно куповној моћи локалног становништва реалтивно добро послује, јесте ПЕРИЦА-ВЕЛЕМАРКЕТ, а ту је и ПРОМЕТ КОМЕРЦ д.о.о., у Черевиху (који се бави прометом робе на велико и мало).

6.7.1. Активност удружења малих привредника

Процес приватизације је у беочинској општини као и свуда у земљи изазвао престројавање код већине, до тада, добропослујућих привредника и обично имало за последицу застој и пад опште активности. Констатујући постојеће стање и потребе, без обзира на неминовне и неповољне утицаје тржишних кретања, Удружење привредника општине Беочин покушава да у оквиру локалне самоуправе обезбеди могућност за повећање привредних активности код постојећих предузетника са њиховим техничким и кадровским капацитетима. Упоредо са тим, ово удружење има идеју стварања инвестиционог фонда који би обезбедио боље услове за реализацију нових инвестиционих програма пре свега усмерених ка расту тржишно оправданих привредних активности и запошљавању становништва општине Беочин. Значајна је и активност Удружења на утврђивању развојних програма и стварања реалних услова за брже инвестирање и улагање у нови сегмент производа и услуга као и проширење постојећих привредних активности.

Један од новијих програма Удружења привредника општине Беочин је Захтев за издавање сагласности о решењу проблема електричне енергије у индустријској зони. На основу потреба привредника који имају своје капацитете у овој зони, пришло се решавању проблема недостатка електричне енергије на том локалитету. Наиме, потребно је изградити нове трафо станице за 3.000 kWh уз реконструкцију постојеће нисконапонске мреже. Вредност ове инвестиције би износила око 24 милиона динара. За ову могућност потврдно су се изјаснили СЗР ТОПОЛА, 16 ОКТОБАР а.д., СНГ ПАРКЕТ д.о.о., ДАК д.о.о., НИКС д.о.о., TREND&CO д.о.о., РЕМИНГ д.о.о. Остали привредници са ове локације имају довољно снаге у електричној енергији, мада су им присутни чести прекиди у процесу рада. У зони још има парцела које су неискоришћене у смислу неких индустријских постројења и на којима још нема струје, а не значи да ће им једног дана бити потребна.

Ако би се природни потенцијали Општине Беочин разматрали методом **SWOT анализе**, онда би се могло истаћи следеће:

Предности	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> - повољан положај у односу на околна већа места и магистралне путеве; - природне атрактивности општине Беочин значајне за развој туризма; - велики број градских домаћинстава поседује и пољопривредна домаћинства; - управо та пољопривредна домаћинства представља резерву и природног и људског ресурса да се ставе у функцију запослења; - повећањем запослености створили би се услови за раст животног стандарда; - издаци за исхрану су мањи. 	<ul style="list-style-type: none"> - пораст броја домаћинстава који је остао без прихода по обављеној приватизацији најзначајнијих фирми у Општини; - нереалан приход просечних нето зарада; - мала куповна моћ становништва; - велики број незапослених; - недовољно коришћење постојећег људског ресурса за разне видове привређивања; - већи издаци за саобраћајне и друге услуге; - досадашњи развој туризма друштвено је био неправедно занемариван и запостављан; - Општина није укључена у Туристичку организацију Србије;
Могућности	Претње
<ul style="list-style-type: none"> - локални природни потенцијали и тржишне тенденције усклађене са развојем пољопривреде, индустрије, туризма и осталих реалних потреба становништва. - да се стални месечни приходи остварују у увећавању вредности пољопривредне производње; - постоји велики потенцијал за развој спортско – рекреативног, излетничког, ловног и риболовног, сеоског, винског туризам итд; - очекује се већи интерес за отварањем мањих погона за прераду дрвета. - поред постојања одређеног броја регистрованих занатских радњи, постоји потреба за развојем неким видова услуга које нису покривене, као што су: одржавање станова, сервисирање кућних апарата, уређаја, компјутера и остале савремене опреме, затим текуће одржавање инфраструктуре - ктурних објеката, пружање разноразних услуга становништву и обнављање старих заната који су скоро потпуно одумрли; - Удружење привредника општине Беочин покушава да у оквиру локалне самоуправе 	<ul style="list-style-type: none"> - процес приватизације је у беочинској општини као и свуда у земљи изазвао престојивање код већине привредника које је најчешће имало за последицу застој и пад опште активности; - споро мењање навика у организацији живота и рада; - недовољна ангажованост на анимацији и едукацији локалног становништва у смислу искоришћавања његовог радног искуства у складу са повољним природним условима за унапређивање пољопривредне производње, прерађивачких капацитета и развоја занатских делатности; - генерално, недостатак инвестиционих средстава за покретање програма развоја већих размера.

<p>обезбеди могућност за повећање привредних активности код постојећих предузетника са њиховим техничким и кадровским капацитетима.</p> <ul style="list-style-type: none">- стварање инвестиционог фонда који би обезбедио боље услове за реализацију нових инвестиционих програма пре свега усмерених ка расту тржишно оправданих привредних активности и запошљавању становништва општине Беочин;- утврђивање развојних програма и стварања реалних услова за брже инвестирање и улагање у нови сегмент производа и услуга као и проширење постојећих привредних активности.	
---	--

VII ИНФРАСТРУКТУРА КАО ФАКТОР ЛОКАЛНОГ РАЗВОЈА

7.1. ВОДОПРИВРЕДНА ИНФРАСТРУКТУРА

На подручју општине Беочин капацитет за експлоатацију подземних вода за потребе водоснабдевања становништва и привредних субјеката је око $Q=55$ l/s. За индивидуално снабдевање водом за пиће користи се око 110 копаних и бушених бунара и 40-ак каптираних извора.

Водоснабдевање на територији општине Беочин се обавља путем градског водовода који је под надлежношћу ЈКП Беочин. Овај водоводни систем покрива 5 месних заједница (Раковац, Беочин Село, Беочин Град, Бразилију и Черевих) са укупним бројем корисника око 4.500.

За водоснабдевање самог општинског центра Беочин користи се један "рени" бунар са 8 хоризонталних дренажа чији је капацитет $Q=180$ m³/h. Захвата се прерађена вода из приобалног дела Дунава. Вода на изворишту се карактерише повећаним садржајем гвожђа и мангана. Водоводна мрежа, укупне дужине 53.709 m, је стара око 30 година, а изграђена је од АС цеви, од Ø 500-250-60 mm, поцинковане цеви 1"-3", PVC цеви Ø 300 mm, полиестер Ø 300 mm, окитен цеви 1"-3", челичне цеви Ø 100 mm, ливене Ø 63 mm.

МЗ Раковац снабдевање водом за пиће врши из два каптирана извора. Прво извориште "Шешћевац" које се налази на десној обали Раковачког потока има капацитет $Q=0,5$ l/s. Друго извориште "Градина", лоцирано на левој страни Раковачког потока, је капацитета $Q=0,3$ l/s.

Месна заједница Черевих се снабдева водом за пиће из три бунара укупног капацитета $Q=37$ l/s. Квалитет воде је лошег хемијског састава због чега је неопходна повећана употреба $KMnO_4$ (калијум-перманганат) приликом кондиционирања воде.

Месне заједнице Баноштор, Свилош, Луг, Грабово и Сусек имају своје водоводне системе који нису под надлежношћу ЈКП-а Беочин. Снабдевање водом за пиће у селу Баноштор се врши из изворишта у северном делу села капацитета $Q=1,0$ l/s. Вода овог изворишта има повећан садржај гвожђа.

Село Свилош се водом за пиће снабдева из каптираног извора издашности $Q=0,6$ l/s у коме квалитет подземне воде задовољава нормативе воде за пиће.

Село Грабово се водом за пиће снабдева из каптираног извора издашности око $Q=0,3$ l/s. Извор је на локацији Ограде и вода по квалитету задовољава нормативе воде за пиће.

Становници села Сусек за пиће користе воду из два извора. Прво извориште "Дољан" налази се у централном делу села и има издашности око $Q=1,0$ l/s, а друго извориште "Бело Врело" се налази у југоисточном делу села и има издашност $Q=2,0$ l/s. Вода са оба извора је доброг квалитета.

Основни проблеми Јавног комуналног предузећа Беочин везани за водоснабдевање се углавном односе на застарелост система (цевовода, бунара, опреме, механизације и друго), недостатак обртних средстава за улагање у модернизацију система итд. Обзиром на све израженије проблеме везане за водоснабдевање урађени су потребни пројекти од стратешког значаја за општину Беочин по питању водоснабдевања становништва.

7.1.1. Хидротехничке мелиорације

Наводњавање, као једна од хидромелиоративних мера, на подручју општине Беочин се примењује у ратарској, повртарској и воћарско-виноградарској производњи, али само спорадично иако су могућности њене примене далеко веће. На подручју читаве Општине се може обезбедити потребна количина воде за примену иригације и то захватањем из акумулација,

Дунава и из прве фреатске издани. Стога, ову меру треба интензивирати у будућем стратешком развоју Општине изградњом иригационих система чиме би се регулисао водни режим земљишта и омогућила интензивна пољопривредна производња.

Систем за одводњавање отпадних вода је последњих година делимично реконструисан у смислу сепарације општег канализационог система на канализационе мреже у насељима Раковац, Черевих, Бразилија и Думбово. Канализациона мрежа је тако осмишљена да одводи употребљену воду до система за пречишћавање отпадних вода али постројење још није изграђено. Планира се његова изградња на најнизводнијем делу града када је у питању Беочин, и изградња истих постројења у насељима Черевих и Раковац. У осталим насељима се одвођење отпадних вода врши директно у индивидуалне септичке јаме или у бунаре чиме се угрожавају подземне воде. Значи да се отпадна вода на територији општине Беочин одводи до реципијента без предходног пречишћавања.

Проблем са одвођењем сувишних атмосферских вода је такође изражен. Атмосферска вода се одводи преко система канала уз уличне саобраћајнице који се уливају у најближе реципијенте (водотоке, канале или депресије по самим ободима насеља). Међутим, канали су запуштени и не врше своју улогу.

Приоритет у даљем развоју Општине би требао бити изградња канализационе мреже у свим насељима општине Беочин као и изградња постројења за пречишћавање отпадних вода. Такође је неопходно израдити план решавања атмосферске канализације која превасходно има за циљ заштиту насеља од плављења атмосферским водама.

7.2. САОБРАЋАЈ И САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА

Природне предиспозиције посматране са просторног и физичко-географског становишта и постојећа конфигурација терена, указују да општина Беочин има релативно повољан саобраћајно-комуникативни и стратешки положај, и далеко већи потенцијал у односу на досада искоришћен. Општина поседује транзитни и делимично погранични положај, а уочљива је добра саобраћајна повезаност са ближим и даљим окружењем, пре свега друмом са Новим Садом, Сремском Митровицом, Београдом и граничним прелазом ка Републици Хрватској.

Преостала два вида саобраћаја, водни - пловним речним правцем реке Дунав, а преко изграђене луке за претовар робе и вештачким водотоком (каналом фабрика „ЛБФЦ“ - Дунав), као и железнички, поседују предходно поменуто недовољно искоришћене транспортне потенцијале, које у блиском временском хоризонту треба на адекватан начин активирати. Потпору овој тврдњи даје важност и непосредно ослањање на Дунав, VII Паневропски коридор (другу реку у Европи по обиму обављеног речног транспорта и добру конекцију између многих већих европских градова на релацији Северно море-Црно море), те релативна близина X Паневропског коридора (друм и железница).

7.2.1. Друмски саобраћај

Брзу и лаку интеграцију у регионалне и светске робно-новчане токове, ово подручје може остварити само уз добру инфраструктурну опремљеност, где у првом плану треба да егзистира саобраћајна инфраструктура. Тиме ће се директно утицати на свеобухватно и квалитетно коришћење свих расположивих ресурса, а преносно и на активнији однос ка развојним процесима унутар Општине.

Повезаност Општине са ближим и даљим окружењем, као и мрежом друмских саобраћајница, у којој је од приоритетног значаја мрежа трансевропских магистрала - на којима се одвија гро међународног транспорта, остварује се превасходно регионалним путним правцима (основним спонама подручја и центара у оквиру појединих привредних и геополитичких заједница и

истовременим везама између магистралних путних праваца⁶⁶) Р-107 (Петроварадин – Нештин – граница са Републиком Хрватском), Р-116 (Свилош - Лежмир) и Р-130 (Раковац - Ириг), као и локалним општинским путевима (Сусек - Луг, Свилош - Грабово, Беочин - Беочин село-манастир Беочин, Черевих - Андревље, Беочин - Црвени Чот, источни улаз у Беочин град - насеље Дунав, улица Дунавска и „Крак А“), те улицама и некатегорисаним путевима унутар Општине. На несрећу, територијом Општине не пролази ни један републички магистрални путни правац.

Структура путне мреже на територији општине Беочин, према њеном значају и квалитету, дата је табелом која следи.

Табела 7.1. Структура путне мреже на територији општине Беочин (у km)

Територијална јединица	Σ	Савремени коловоз	Магистрални путеви		Регионални путеви		Локални путеви (категорисани)	
			Σ	Савремени коловоз	Σ	Савремени коловоз	Σ	Савремени коловоз
Р. Србија *	37.827,0	23.705,0	4.634,0	4.594,0	10.367,0	8.921,0	23.085,0	10.427,0
АП Војводина*	5.921,0	5.184,0	1.563,0	1.539,0	1.797,0	1.760,0	2.561,0	1.885,0
Јужно-бачки округ *	1.222,0	1.158,0	327,0	327,0	519,0	510,0	376,0	321,0
Беочин **	75,5	75,5	0,0	0,0	44,0	44,0	31,5	31,5

Извор: * Општински годишњак Републике Србије за 2006. годину;

** Интерна документација ЈП „Грађевинско земљиште и путна привреда» Беочин.

На подручју општине Беочин постоје два моста намењена несметаном и безбедном прелазу моторних возила (путничких и теретних) и пешака. Један је локацијски смештен на регионалном путу Р-107, а прелази преко канала који улази у фабрички комплекс „ЛБФЦ“, и распона је од око 100 m. Други се налази на локалном путу за насеље Дунав у Беочину, распона од око 15 m.

С обзиром да је управљање јавним путевима делатност од општег интереса, ова функција је поверена Јавном предузећу основаном од стране Владе⁶⁷. Одржавање јавних путева на територији општине Беочин (регионалних путних праваца) потпало је под ингеренције следећих Јавних предузећа, као локацијски најближих, а које поседују довољан број неопходних средстава механизације и квалификованог радног особља потребног за обављање наведених послова:

- Регионални пут Р-107 одржава „Војводинапут“ - „Бачка пут“ А.Д. Нови Сад;
- Регионални пут Р-116 одржава „Сремпут“ Сремска Митровица;
- Регионални пут Р-116 одржава ЈКП „Пут“ Нови Сад.

Послови одржавања локалне путне мреже на територији Општине, током године су под ингеренцијом локалне самоуправе, а поверени су ЈП „Грађевинско земљиште и путна привреда“ Беочин, које има одговарајућу стручну службу и регистровано је за ову врсту делатности. Стручна служба овог јавног предузећа припрема сву неопходну документацију за одржавање и поправку локалних путева, сачињава техничке описе, уговара извођење радова са подизвођачима, контролише и прати реализацију истих.

На основу теренских обсервација постојећег стања путне мреже изведених током 2007. године, може се дати генерална оцена укупне путне мреже и коловозног застора на територији Општине:

- **стање коловозног застора на примарној путној мрежи** (регионални путни праваци) је делимично задовољавајуће. То су углавном асфалтни путеви ширине 5,5-6,0 m. Понегде су приметне лошије технолошко-експлатационе карактеристике ових путева, у односу на стандарде које би према рангу путева они требало да задовољавају. Уочени недостаци се огледају у:

⁶⁶ Закон о основама безбедности саобраћаја на путевима.

⁶⁷ Дефинисање појма „управљање“ према Закону о јавним путевима подразумева: коришћење, вршење инвеститорске функције, организовање и обављање стручних послова на изградњи, реконструкцији, одржавању и заштити јавног пута, уступање радова на одржавању јавног пута, организовање стручног надзора и планирање претходно наведених послова, означавање јавног пута и вођење његове комплетне евиденције.

- лошем стању асфалта са мањим ударним рупама или делимичним одсуством асфалта (P-107);
- ширина коловоза је каткад ужа од стандардом прописане ширине, и на појединим местима она је ужа од минимално дозвољених 5,0 m. Постојећи стандард за ширину регионалних путева је 5,0 - 6,6 m;
- лоше регулисано или често тотално одсуство хоризонталне и вертикалне сигнализације, банкина и зона за кретање пешака - тротоара, који збирно могу довести до знатног смањења безбедности учесника у саобраћају. Повећању ризика безбедности свих учесника у саобраћају доприноси и чињеница да се регионални путеви протежу једним својим делом кроз, или ободом насељених места унутар Општине;
- лоше регулисано, или нерегулисано питање инфраструктурних елемената за одводњавање (ригола и пропуста) атмосферског воденог талога са путне мреже;
- **стање коловозног застора на локалној путној мрежи** је углавном задовољавајуће. У постојећем стању категорисани локални путеви у дужини од преко 30 km према изграђености задовољавају своје основне функције (асфалтни путеви ширине 4,0 - 5,5 m), где они најчешће чине низ радијалних праваца који се пружају из путева вишег нивоа. Остала путна мрежа обухвата улице и некатегорисане локалне путеве (шумски и атарски путеви) унутар насељених места на територији Општине. Укупна дужина ових путева је око 59 km, а преовлађујућа ширина им је 2,5 - 4,0 m. Углавном су то путеви пресвучени асфалтом лошијег квалитета, туцаником, шљунком или са земљаном подлогом. Код њих постоји евидентна потреба за модернизацијом и реконструкцијом, како по питању обезбеђења квалитетнијег коловозног застора, тако и по питању решавања њихове саобраћајне функционалности, с обзиром да су путеви често уски, непрегледни, пуни рупа, а поједини путни правци су скоро неупотребљиви за аутомобилски саобраћај;
- **подизање квантитета и квалитета комплетне путне мреже унутар територије Општине.** Постоји објективна потреба за изналажењем најповољнијих решења око повећања квантитета и квалитета комплетне путне мреже унутар Општинског подручја (повећање броја км и утицај на њен просторни распоред, како би се побољшала конекција свих делова насеља са центрима месних заједница и самим градом Беочином), зарад што ефикаснијег обављања функције саобраћаја и међусобног повезивања свих привредних делатности и насељених делова Општине у једну функционалну целину. Отежавајуће околности овим захтевима могу бити: неповољне теренске карактеристике појединих предела, са становишта комплексности и тежине извођења потребних грађевинских захвата (обронци Фрушке горе); хроничан недостатак материјалних и финансијских средстава локалне самоуправе, која је одговорна за стање локалних путева и пратеће инфраструктуре; као и веома мала заинтересованост Републике за крупнија улагања у реконструкцију и модернизацију постојећих регионалних путних праваца.

Од стране општинских власти предложени су планови за тоталну реконструкцију постојећег путног правца Сусек - Луг у дужини од 5 km (замена асфалта и побољшање инфраструктурних елемената за одводњавање атмосферског воденог талога са путне мреже), као и поправку посотојећих локалних путева и улица у дужини од 5 km, и изградњу нових у дужини од 2 km.

Такође, постоје и реалне потребе за реконструкцијом регионалног путног правца P-107, Петроварадин - Нештин - Република Хрватска, уз поправку и доградњу насипа у његовом саставу. Поред овога било би добро комплетно реконструисати такозвани Партизански пут (Гребенски пут - протеже се гребеном Фрушке горе у дужини од 86 km, а са својих 7 km пролази и кроз подручје општине Беочин) који је од великог привредног и туристичког значаја за овај микро регион. Захтев за реконструкцијом је упућен НИП-у и Покрајнском фонду за развој.

На територији Општине налазе се 3 **бензинске станице** (две приватне и једна НАП-ова), које су према концентрацији моторних возила и транзитној фреквентности постојеће путне мреже, са

довољним бројем точионих места и локацијски добро распоређене на посматраном подручју. Постојеће стање у сфери дистрибуције нафте, нафтиних деривата и ауто-гаса квалитативно задовољава потребе постојећих и потенцијалних потрошача.

На подручју општине Беочин, на основу података управе прихода, раде 4 обвезника регистрована за обављање делатности одржавања и поправке моторних возила (**сервисних радионица**). Приметна је њихова неадекватна територијална распоређеност, као и објективни мањак постојећег броја радионица, који је у осетној несразмери са бројем од 1.209 званично регистрованих моторних и прикључних возила на територији општине Беочин и друмско-транзитним потенцијалима самога места.

На основу података званичне државне статистике и општинске испоставе МУП Републике Србије, број регистрованих моторних и прикључних возила на територији општине Беочин може се представити табелом која следи.

Табела 7.2. Структура регистрованих возила на посматраним територијама

Територијална јединица	Мотоцикли	Аутомобили и специјална возила	Аутобуси	Теретна возила	Специјална теретна возила	Радна возила	Трактори	Прикључна возила
Република Србија *	16.042	1.497.417	9.696	116.440	28.222	1.813	126.816	101.465
АП Војводина *	6.789	414.120	2.239	37.541	3.311	451	120.275	85.292
Јужно-бачки округ*	2.156	139.828	894	14.450	1.451	118	26.690	21.137
Беочин ** 68	131	842	2	123	35	3	16	57

Извор: * Општински годишњак Републике Србије за 2006. годину;

** Интерна документација МУП Републике Србије – испостава Беочин.

Густина и квалитет постојеће аутобуске мреже су у глобалу задовољавајући. Територију Општине покривају 2 аутопревозника. „ГРАС“ - ГСП са седиштем у Новом Саду, са дневним линијама из Новог Сада ка свим насељеним местима општине Беочин (део локалне аутобуске мреже града Новог Сада) и „Дунав превоз“ из Новог Сада, са међуградском линијом Нови Сад - Нештин - Нови Сад. Оба превозника обављају функцију превоза путника са довољним бројем превозних средстава у свакодневном саобраћају. Проблем могу представљати поједина по путнике небезбедна аутобуска стајалишта дуж превозних траса (неуређена проширења), као и локације крајњих станица у појединим месним заједницама (обично центри месних заједница).

7.2.2 Железнички саобраћај

До центра Општине (фабрике „ЛБФЦ“) долази једноколосечни пружни правац из правца Новог Сада (Петроварадина) дужине од 17,5 km. Пружна траса је пуштена у саобраћај 1908. године. Од 1965. године се због лошег стања користила само за превоз терета, а од фебруара 2006. године затвара се за саобраћај. Тренутно стање пруге, претоварних станица и станичних капацитета, према привредном потенцијалу Општине, не омогућавају захтевани ниво експлоатације пружне трасе. Постојећи пружни правац захтева комплетну реконструкцију, како би се постојеће осовинско оптерећење пруге са 14 t по осовини, повећало на 22,5 t по осовини.

Поред повећања носивости пруге, планирана је да се уради и реконструкција пратећих пружних елемената, чиме би се повећала експлоатациона брзина транспорта, као и реконструкција постојећих и изградња нових колосека (крал ка луци) унутар комплекса фабрике „ЛБФЦ“, те измештање трасе пруге код насеља Раковац. Спровођење идеје реконструкције пружног правца

⁶⁸ Подаци из интерне документације МУП Републике Србије – испостава Беочин, значајно одступају од података званичне републичке статистике.

је испред стратешких партнера унутар Општине преузела фабрика цемента „ЛБФЦ“. Почетком 2008. године потписан је протокол о заједничком финансирању израде генералног пројекта реконструкције и модернизације ове пружне трасе, од стране Покрајинског секретаријата за привреду, ЈП Железнице Србије, фабрике ЛБФЦ и ЈП Завод за изградњу града Новог Сада.

Уско грло у решавању поменутог проблема реконструкције представљали би застарели железнички капацитети од железничког чворишта Петроварадин ка осталим деловима Републике. Ова констатација могла би бити ограничавајући фактор афирмације, како овог вида робног транспорта, тако и самог мултимодалног саобраћаја, чији је он сегмент.

7.2.3. Водни саобраћај

За посматрани регион, а преносно и општину Беочин, међународни пловни пут Дунав (Паневропски коридор VII), приступни канал и лука унутар фабрике цемента „ЛБФЦ“ су од изузетног значаја. Пловни пут Дунава - као потенцијално добра конекција Општине са многим европским метрополама, и лучки пристан у Беочину - који је тренутно у фази добијања потребне документације и статуса међународне луке, се у постојећем стању мало користе за транспорт роба, у односу на потенцијале који овај вид транспорта пружа. Интернационализацијом пристана и довршетком започетих радова на реконструкцији инфраструктурних садржаја саме луке, повећао би се обим и олакшао би се транспорт роба ка многим дестинацијама у ближем и даљем окружењу. Постоје такође и реалне потребе изградње марине за чамце и путничког стајалишта за бродове цивилног саобраћаја, који би били у функцији афирмације регионалног туризма.

7.2.4. Ваздушни саобраћај

Превасходно услед неповољне конфигурације терена, као и дефинисањем ваздушног саобраћаја економски најскупљим начином транспорта роба и превоза људи, за сада не постоје реалне потребе за овим видом саобраћаја на територији општине Беочин. По питању овог начина транспорта усмеравање путника и роба се врши углавном ка београдском, и у мањој мери ка новосадском аеродрому (Ченеј).

7.2.5. Мултимодални саобраћај

Кад је у питању мултимодални саобраћај, Општина има одличне предиспозиције за организовање оваквог вида транспорта роба ограниченог обима (мултимодално транспортно чвориште са становишта постојања друмских, железничких и речних капацитета). На руку иде и близина постојећих, као и планирана изградња будућих робно-транспортних центара у већим градовима у непосредној близини Беочина (превасходно Новом Саду и Београду). Активација луке унутар „ЛБФЦ“ у функцији мини РТЦ (по комплетној реконструкцији постојеће приступне железничке и друмске комуникације Луци, техничког осавремењавања и повећања капацитета претоварне механизације, изградњи интерне инфраструктуре и складиштених простора унутар саме Луке) у многоме би допринела, да се Беочину широм отворе врата свих већих Западно и Источно европских центара.

Само успостављање организације интегралног саобраћаја имало би директне и позитивне импликације, како на квалитет, квантитет и економичност самог робног саобраћаја на подручју Општине, тако и на одређени вид транспортног растерећења постојеће мреже друмских саобраћајница.

7.3. ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

7.3.1. Снабдевање електричном енергијом

Међу трансформисаним видовима енергије најзаступљенија је електрична енергија. Њен дистрибутер за подручје АП Војводине је ЈП „Електровојводина“ из Новог Сада, које преузима електричну енергију из јединственог републичког електроенергетског система, којим управља ЈП „Електропривреда Србије“ са седиштем у Београду. Коначна дистрибуција електричне енергије до крајњих потрошача се обавља на два начина: а) посредством десет електродистрибутивних предузећа која се налазе у саставу ЈП „Електровојводина“, а где општину Беочин опслужује ЕД „Нови Сад“, б) директним снабдевањем највећих индустријских корисника на територији општине Беочин, међу којима је и компанија „БФЦ Лафарге“, од стране ЈП „Електровојводина“.

Снабдевање електричном енергијом у АП Војводини је из јединствене јавне мреже ЈП „Електропривреда Србије“, посредством 220 kV и 110 kV мреже, преко 58 трансформаторских станица, уз укупну дужину водова од 24.015 km, укупно инсталисану снагу од 8.526 MW и 9.612 постављених трафостаница.

Снабдевање електричном енергијом потрошача на простору општине Беочин обезбеђено је из трансформаторске станице 110/35 kV "Нови Сад 1", путем једног 35 kV вода чији је завршетак у трансформаторској станици "Беочин" (трансформација 35/10 kV и 35/20 kV, са уграђеним трафоима снаге од по 8 kVA). Фабрички комплекс „ЛБФЦ“ се снабдева електричном енергијом из сопствене трафостанице (110/35/6 kV).

Кроз подручје општине Беочин пролазе следећи далеководи: а) 220 kV далековод „209/2 - Сремска Митровица 2 - Србобран“, б) 110 kV далеководи „195/2 - Сремска Митровица 2 - фабрика ЛБФЦ“ и „195/1 - фабрика ЛБФЦ - Нови Сад 1“. Успостављени далеководи су саставни део основне преносне електроенергетске мреже на територији АП Војводине. На простору Општине постоји изграђена преносна средњенапонска мрежа 35 kV, 20 kV и 10 kV, као и нисконапонска (секундарне) мрежа 0,4 kV, и њима припадајуће трафостанице. Средњенапонска мрежа је претежно надземног карактера, са крајним подземним деоницама. Највећи део средњенапонске мреже је прилагођен за рад под 10 kV напонем, док је њен мањи део прилагођен 20 kV напонском нивоу.

Постојећи капацитети електроенергетске инфраструктуре су неприлагођени сталном притиску растуће потрошње на територији Општине. Изграђеност преносне и дистрибутивне мреже задовољава у погледу покривености простора Општине, али не и у погледу капацитета саме мреже, техничких карактеристика водова и дистрибутивних трафостаница. Највећи део средњенапонске мреже је грађен за 10 kV напонски ниво, те се мора у наредном краткорочном планском хоризонту реконструисати или заменити. Капацитети изграђених трафостаница су незадовољавајући, те постоји потреба за повећањем инсталисане снаге трафоа и изградњом нових капацитета.

Нисконапонска (секундарна) мрежа, која непосредно напаја потрошаче, је највећим делом ваздушна. Постоје потребе за њеном реконструкцијом у појединим насељима, како би се повећала сигурност и квалитет снабдевања свих насеља и крајњих потрошача електричном енергијом. У крајњој инстанци, постојеће стање електроенергетске мреже могло би да преставља ограничење у даљем привредном развоју Општине.

У предстојећем краткорочном и средњерочном планском периоду намеће се реализација следећих приоритетних активности, везаних за сегмент електроенергетске дистрибутивне мреже, на подручју општине Беочин:

- изградња трафостанице 110/20 kV Беочин;
- ревитализација постојеће преносне високо напонске мреже (220 kV и 110 kV далековода);

- потпуна реконструкција постојеће 10 kV и 35 kV напонске мреже у 20 kV напонску мрежу, изградња недостајућих деоница 20 kV кабловских водова (ТС Каменолом - последња ТС у насељу Стари Лединци, далековод који ће повезати викенд насеља Артељево и Брестови, као и друге активности);
- реконструкција постојећих 10/0,4 kV на 20/0,4 kV трафостаница, и изградња нових 20/0,4 kV трафостаница, у складу са захтевима реконструисане дистрибутивне мреже;
- комплетна реконструкција нисконапонске мреже у насељеним деловима Општине;
- изградња хидроелектране на Дунаву, снаге око 130 MVA.

7.3.2. Могућности коришћења нових обновљивих извора енергије

Константно нарастајуће потребе за електричном енергијом морају бити стимуланс развоја и већег коришћења алтернативних облика енергије. Квалитетнијим повезивањем науке и производних организација, бољом обавештеношћу потенцијалних инвеститора о предностима алтернативних облика енергије, као и успостављањем стимулативних мера за имплементацију ових енергетских система од стране законодавца, утицало би се на повећање обима њиховог коришћења.

На простору Општине могли би се користити следећи обновљиви извори енергије: биомаса, биогаз, геотермална енергија (коришћење термоминералне воде), сунчева енергија и енергија ветра.

7.3.3. Гасоводна мрежа

Територијом АП Војводине се пружа укупно 1.560 km гасоводне мреже. Снабдевач свих потенцијалних потрошача, конзумног подручја Војводине, природним гасом је ЈП „НИС - гас“ из Новог Сада. Дистрибуција гаса ка већим „технолошким“ потрошачима (индустрији, комуналној енергетици и другима) се врши трасом гасовода високог притиска уз директно снабдевање, док се остали потрошачи снабдевају посредством 32 независна дистрибутивна предузећа. Дистрибуцију природног гаса на подручју општине Беочин спроводи ДП „Нови Сад – Гас“ из Новог Сада, које поред дистрибуције овог енергента врши и услуге изградње и одржавања магистралних водова, гасних инсталација и кућних гасних прикључака.

Територију општине Беочин покривају следећи гасоводни правци:

- гасовод високог притиска (разводни гасовод РГ 02-08) на релацији Госпођинци - Беочин (до главне мернорегулационе станице "Беочин" у центру насеља Беочин), који је намењен снабдевању свих потрошача на територији општине Беочин земним гасом;
- разводни гасоводи средњег притиска за насеља Черевих, Баноштор, Сусек, Беочин Село, Раковац и Думбово.

На територији Општине изграђено је осам мернорегулационих станица и једна главна мернорегулациона станица. Гасификована су сва постојећа насеља, осим викенд зоне Корушка. Постојећа инфраструктура гасоводне мреже, са расположивим капацитетима тренутно задовољава садашњи ниво потреба становништва и индустрије за земним гасом, али пружа могућности накнадног проширења гасоводног система.

Планирани приоритети развоја унутар постојеће гасоводне инфраструктуре у наредном краткорочном хоризонту на посматраном подручју су: а) гасификација Центра за привредно-технолошки развој на Андrevљу, полагањем разводног гасовода средњег притиска и припадајуће мерно регулационе станице. На овај гасовод би се накнадно прикључили и сви заинтересовани потрошачи са туристичког локалитета Тестера; и б) гасификација туристичких локалитета Бранковац и Осовље. ц) гасификација викенд насеља Корушка.

7.4. СТАМБЕНО-КОМУНАЛНА ПРИВРЕДА

Комунална привреда општине Беочин у делокругу је рада три јавна предузећа: ЈКП «Беочин» (број запослених 88), ЈП «Топлана» (број запослених 10) и ЈП «Грађевинско земљиште и путна привреда» (број запослених 11). За 2008. годину, у буџету Општине (а на основу прихода из буџета Општине и прихода из буџета Р. Србије и АПВ) планирана су издвајања за ова три предузећа у износу од 1.000.000 динара (ЈК «Топлана»), 14.900.000 динара (ЈКП «Беочин») и 47.262.000 динара (ЈП «Грађевинско земљиште и путна привреда»).

Према статистичком попису становништва, домаћинства и станова 2002. године⁶⁹, у Беочину је регистровано укупно (градско и сеоска насеља) 5.796 станова за стално становање, укупне површине од 402.716 m².⁷⁰ Од тога, у градском насељу Беочин статистика је пописала 2.847 станова, укупне површине од 180.675 m², а у осталим насељима пописано је 2.949 станова, укупне површине од 221.041 m². Од укупног броја станова у Општини, највише је двособних станова (2.010 или 35% од укупног броја) и трособних станова (1.469 или 25%). Што се тиче опремљености инсталацијама⁷¹, од 5.796 станова за стално становање њих 4.589 (или 79%) има јавни водовод, 1.547 станова (или 26,7%) има јавну канализацију, на централно-етажно грејање прикључен је 1.331 стан (или 23%), а на гасовод 1.509 станова (26% од укупног броја у Општини). Одржавање станова, стамбених зграда и приватних кућа није регулисано правним актима, тако да није у надлежности ЈКП «Беочин», нити било којег другог предузећа. Одржавање стамбених зграда, сходно могућностима и потребама, врше њихови власници, односно кућни савети.

7.4.1. Водоснабдевање

Водоснабдевање Беочин града, Беочин села, затим насеља Черевих и Раковац је у надлежности је ЈКП «Беочин». Воду из градског водовода, тачније услуге водоснабдевања ЈКП «Беочин», користи око 4.500 домаћинства. Водоводна мрежа је просечне старости 30 година, укупне дужине 53.709 m. Водоснабдевање сеоских насеља обавља се углавном каптирањем извора из различитих водоносних средина, тачније за индивидуално снабдевање водом за пиће се користи око 110 копаних и бушених бунара и око 40 каптираних извора.⁷² Да би решили проблеме водоснабдевања у Општини направљени су потребни пројекти.

Пројекат I: Изградња 4 бунара са опремом за добијање сирове воде (предрачунска вредност пројекта 18.800.000 динара, а цена израде пројектно техничке документације је око 600.000 динара). Како СО Беочин већ дужи низ година нема решено водоснабдевање водом за пиће, а из године у годину проблеми су све већи, неопходно је да се овај пројекат реализује у целости у што краћем року. Наиме трајно је решена производња воде кроз Фабрику воде у Беочину и Мини фабрику воде у Черевиху, али на жалост за исте нема довољно количине сирове непрерађене воде (капацитет производње воде у фабрици воде у Беочину и Мини фабрици воде у Черевиху је знатно већи од дотока сирове воде). Тренутно се сирови вода црпи из «рени» бунара у насељу Беочин⁷³, једног бунара у кругу Фабрике воде у Беочину (овај бунар,

⁶⁹ Статистички попис 2002, Станови, књига 2, мај 2004, РЗС, Београд, стр. 31.

⁷⁰ У попису су станови (грађевински повезана целина намењена за становање) сврстани у три групе: станови за стално становање (настањени и ненастањени станови), станови за повремено становање (станови који се користе за одмор и рекреацију и станови који се користе у време сезонских радова у пољопривреди) и станови који се искључиво користе за обављање делатности.

⁷¹ Статистички попис 2002, Станови, други део, новембар 2004, РЗС, Београд стр. 153.

⁷² „Просторни план општине Беочин - стратегија развоја планског подручја“, ЈП Завод за урбанизам Војводине, Нови Сад, април 2007, стр. 38.

⁷³ „Рени“ бунар, капацитета 180 m³/h, је старости 40 година, више пута је ревитализован, а усисне корпе налазе се 2 m од дна бунара. Више од годину дана црпи се искључиво замуљена вода, те је предвиђени капацитет искоришћености «рени» бунара 20% од предвиђеног, а прерада овакве сирове воде неколико пута скупља од пројектоване. Прети опасност да у једном часу «рени» бунар пресуши и на тај начин сви грађани Општине остају без питке воде.

капацитета 10 l/h, изграђен пре три године и у одличном је стању) и два ревитализована бунара у кругу Мини фабрике воде у Черевиху (ови бунари стари су преко 35 година, ревитализовани су 2007. године и њихови капацитети збирно дају 7 l/h). Када се саберу капацитети ова три бунара они су 20% од потребне количине сирове воде, која се прерађује у фабрикама воде. Из тог разлога неопходна је изградња 4 бунара са опремом за добијање сирове воде. У овом циљу, сачињен је пројекат детаљних хидрогеолошких истраживања за потребе водоснабдевања Општине Беочин. Пројекат је сачинио "ХИДРОЗАВОД ДТД" АД Нови Сад (бр. пројекта 340), марта месеца 2006.године. Овим пројектом је предвиђено да се у ближој зони Фабрике воде у Беочину изграде три бунара на дубинама до 75 m. Капацитет ових бунара по пуштању у експлоатацију је планиран 12 l/h (што укупно износи за сва три бунара 36 l/h). Такође, неопходно је да се и у Черевиху у ширем кругу Мини фабрике воде изгради још један бунар истог капацитета и карактеристика, као и ова три бунара у Фабрици воде у Беочину. Завршетком овог пројекта добиле би се предвиђене количине сирове воде за максимални рад обе фабрике воде за прераду (на пројектовану производњу) и дугорочно би био решен проблем водоснабдевања грађана општине Беочин питком водом.

Пројекат II: Замена азбестних цеви (предрачунска вредност пројекта 55.000.000 динара, а цена израде пројектно техничке документације износи 2.500.000 динара). Овим пројектом предвиђа се замена дотрајалих порозних азбестних водоводних цеви (старих преко 40 година) са цевима високог квалитета, који одговарају савременим стандардима, у дужини од 21.000 m, и то у три месне заједнице: МЗ Беочин град, МЗ Беочин и МЗ Черевих. Реализацијом овог пројекта добило би се бољи квалитет воде за пиће, били би мањи трошкови одржавања на мрежи, примениле би се законске одредбе о некоришћењу азбестних цеви и сл.

7.4.2. Канализациона мрежа

Канализациона мрежа која је под ингеренцијом ЈКП «Беочин» функционише у насељима Беочин град, Беочин село, а у месним заједницама Черевих и Раковац тек је у функцији од 2007. године. У свим осталим насељима општине постоје индивидуалне септичке јаме и упојни бунари. Црпна станица отпадних вода насеља Беочин има два усисна базена, један за фекалне, а други за атмосферске воде (велики проблем на појединим локалитетима представља мешање отпадних санитарних и атмосферских вода), а све одлази даље ка водотоку Дунав. За сада ниједно насеље нема изграђено постројење за пречишћавање отпадних вода пре испуштања у Дунав.

Пројекат III: Изградња једног пречишћивача комуналних отпадних вода у насељу Черевих (предрачунска вредност грађевинских и електро радова износи 57.000.000 динара). Изградња пречишћивача отпадних вода у надлежности је ЈП «Грађевинско земљиште и путна привреда». За насеље Черевих постоји пројектна документација за изградњу једног пречишћивача, а његова изградња почиње током 2008. године (део ових средстава обезбедила је Општина, а значајан део се очекује од покрајинског Фонда за капитална улагања). Током 2008. године планира се изградња пројектне документације за пречистаче у насељима Раковац и Беочин град (сва три пречишћивача радиће на принципу биолошког пречишћавања)⁷⁴.

Пројекат IV: друга фаза изградње затвореног колектора (предрачунска вредност пројекта 3.600.000 динара). У 2006. години урађена је I фаза затвореног колектора у дужини од 300 m, а овај пројекат садржи и II фазу или преосталих 700 m изградње затвореног колектора бетонским цевима Ø 1.000, а на основу урађеног Идејног пројекта број Е-01-10/06 (коју је урадила пројектна кућа "СТАН ДЕКОР" Беочин). Пројектом је предвиђено да се фекалије из отвореног канала изградњом бетонског колектора пребаце у затворени колектор.

⁷⁴ „Просторни план општине Беочин - стратегија развоја планског подручја”, ЈП Завод за урбанизам Војводине, Нови Сад, април 2007, стр. 40.

7.4.3. Одржавања хигијене и зелених површина

Делатност **одржавања хигијене и зелених површина** врши ЈКП «БЕОЧИН» путем уговора са општином Беочин. Одржавају се две главне улице у граду у укупној дужини од око 11.000 m², парк хероја Брила (око 6.000 m² зелених површина), градски плато (5.000 m²), затим зелене површине у оквиру стамбених блокова (око 22.000 m²). Што се тиче чистоће улица и тротоара, сада се та делатност врши ручно, без употребе било какве машине. Фабрика цемента производи додатно смеће, у виду fine прашине која пада по граду, тако да се ручно не може квалитетно обавити чишћење града. Досадашња основна средства - аутосмећари, су у доста лошем стању и са годином производње којом су давно требали бити избачени из употребе. Свакодневни кварови на овим возилима не дозвољавају квалитетно обављање ове врсте делатности.

Пројекат V: набавка возила и опреме (предрачунска вредност 44.170.000 динара). У функцији сигурног и поузданог обављања основних функција ЈКП неопходно је реализовати пројекат набавке следећих возила и опреме:

- аутосмећар 15 m³ (вредност 11.000.000 динара);
- аутосмећар 9 m³ (вредност 10.500.000 динара);
- чистилица за тротоаре и путеве (10.320.000 динара);
- ровокопач – утоваривач (6.100.000 динара);
- набавка металних контејнера 1,1 m³ (200 комада укупне вредности од 4.200.000 динара);
- набавка канти за смеће PVC 240 l (1.000 комада укупне вредности од 2.050.000 динара).

7.4.4. Одношења смећа

Услугу одношења смећа ЈКП «Беочин» пружа становницима Беочина (градско насеље и сеоско), затим насељима Раковац, Черевих и Банаштор. У насељу Сусек ЈКП «Беочин» тек је отпочело са пружањем ове услуге. У свим осталим насељима скупљање и одвожење смећа није уређено општинским актима. Још увек не постоји развијена свест и култура људи по питању еколошког приступа отпаду. Сеоско становништво га углавном спаљује, мада су присутне и дивље депоније. Еколошки приступ у поступању смећем биће услов за приступање ЕУ, те овом проблему Општина мора посветити већу и дужну пажњу у наредном периоду.

Пројекат VI: Реконструкција градске депоније на потезу Шакотинац-Танцош (предрачунска вредност израде пројекта, извођење радова по пројекту, као и набавке половног мањег булдожера износи око 14.000.000,00 динара). Градска депонија тренутно није условна за рад и није опремљена са свим оним што једна депонија треба да има, као што је: струја, вода, чуварска служба, ограда, пут, булдожер за чишћење смећа и остало. Везано за градску депонију, неопходно је у складу са Законом који регулише ову област изградити пројектну документацију, која би регулисала следећа питања на депонији: довођење воде, изградња неколико хидраната за гашење пожара, изградња прилазног пута, организовање чуварске службе и сл.

7.4.5. Градска пијаца

За ЈКП «БЕОЧИН» - ГРАДСКА ПИЈАЦА, направљен је **Пројекат VII: Изградња затвореног и отвореног дела градске пијаце (предрачунска вредност пројекта 28.600.000 динара),** техничку документацију за овај пројекат (број Е-1743), урадио је Покрајински завод за урбанизам фебруара 1997. године. Код отвореног дела предвиђено је све оно што треба да садржи једна мала савремена градска пијаца: обложен подни део бехатон елементима, наткривене тезге, метална ограда и један мањи озидани објекат са санитарним чвором за потребе власника пијаце. У затвореном делу предвиђено је овим пројектом више мањих објеката са већим стакленим површинама за продају производа законом предвиђених да се продају у затвореном делу. Ови објекти били би опремљени са свом неопходном прописаном опремом коју захтева санитарна инспекција. Постојећа пијаца (смештена у нај ужем центру града Беочина) је

хигијенски неисправна за коришћење и у више наврата постоји записник и решење санитарне републичке инспекције о затварању исте. На захтев ЈКП «Беочин» добијен је рок да се поступити по задњем решењу и изгради пијаца најкасније до јула 2008.године.

7.4.6. Производња и дистрибуција топлотне енергије

ЈП «Топлана» бави се производњом и дистрибуцијом топлотне енергије. **Пројекат VIII: Реконструкција, осавремењавање и проширење топловодне мреже (укупна вредност пројекта 63.000.000 динара).** Ову услугу пружа за 640 станова (34.745 m²) и 21 објект пословног простора (10.252 m²). Номинална снага котловског постојења износи 11.6 MW, а дужина топलोвода 1,8 km. Наплата услуга грејања остварује се са око 90%. Проблем са којим се ово предузеће суочава јесте обезбеђење средстава за потребне инвестиције које се састоје у следећем (за део средстава за ове инвестиције предузеће се обратило покрајинском Фонду за капитална улагања и републичком НИП):

- реконструкција топловодне мреже у дужини од 260 m, вредност инвестиције износи око 10.000.000 динара;
- уградња мерно регулационе опреме у подстаницама, вредност инвестиције је 3.000.000 динара;
- проширење грејне мреже за 330 станова од 17.100 m², вредност инвестиције износи 50.000.000 динара.

Из свега претходног може се закључити да су у области стамбено-комуналне привреде проблеми бројни: незадовољавајући капацитет водоснабдевања (потребе становништва и привреде превазилазе садашњи капацитет градског водовода), некомплетан канализациони систем, нерешено питање управљања отпадом, дотрајалост инсталација за топловод и сл. Стога, будуће инвестиције у Општини требало би превасходно да се односе на реконструкцију и осавремењавање целокупне стамбено комуналне инфраструктуре.

7.5. ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ И ПОШТАНСКИ САОБРАЋАЈ

У данашње време императив развоја неког подручја, уз подизање квалитета животног стандарда његовог становништва, оличен је и у добро просторно пројектованој, капацитетом довољној, модерној и поузданој телекомуникационој инфраструктури. Успостављање телекомуникационе мреже у ретко насељеним и удаљеним деловима Општине, као вид брзе комуникације са спољним светом, може бити један од фактора којим би се утицало на заустављање иселјавања, и евентуални повратак становништва на дата подручја.

7.5.1. Фиксна телефонија

Према подацима добијених из просторног плана општине Беочин, на посматраном подручју је инсталирано пет телефонских централа (аналогне и дигиталне) са укупним капацитетом од 7.040 расположивих прикључака фиксне телефоније. Дигиталне централе су локацијски смештене у Беочин Граду и Раковцу. На основу предходних података, као и података преузетих из публикације Општине у Србији 2006. године - Републичког завода за статистику, тренутно остварена густина ТТ мреже у беочинској општини (број телефонских прикључака на 100 становника) је 43.8. Вредност овог показатеља је далеко изнад нивоа његове вредности за територију целе Републике Србије (35,61), АП Војводине (33,57) и Јужно-бачког округа (39,33).

Изглед структуре комплетног чворног подручја Беочин, а на основу података из просторног плана Општине може се представити табелом која следи.

Табела 7.3. Структура чворног подручја Беочин

Локација телефонске централе	Ранг централе	Расположиви број прикључака
Беочин град	Чворна централа	3.008
Банаштор	Крајња централа	544
Черевих	Крајња централа	1.040
Раковац	Крајња централа	2.000 ⁷⁵
Сусек	Крајња централа	448
Укупно	*	7.040

Извор: Просторни план општине Беочин.

Телекомуникациона инфраструктура везана за фиксну телефонију на подручју Општине, а која обухвата телекомуникационе објекте, телефонске централе, спојне путеве и примарну мрежу у насељима, већим делом по квалитету (технички лош, застарео, дотрајао и непоуздан надземан део мреже за пренос сигнала до крајњих корисника – овај проблем је посебно изражен по периферним деловима насеља унутар Општине), као и капацитету није на задовољавајућем нивоу. Сем спојног пута ка надређеној централли у Новом Саду који је изведен оптичким ТТ каблом довољног капацитета, спојни путеви ка крајњим централама изведени су коаксијалним и симетричним кабловима недовољног капацитета. Слика која влада у сектору фиксне телефоније намеће чињеницу неопходности пре свега реконструкције и модернизације свих инсталираних делова расположивог система, а накнадно и повећања његовог капацитета.

7.5.2. Мобилна телефонија

Носиоци реализације ових инфраструктурних система на подручју Општине су два водећа оператора у Републици, Телеком Србије А.Д. и Теленор. Изграђене базне станице-репетитори и сигнал мобилне телефоније, за већину становништва која живи у удаљеним деловима Општине (где још није успостављен систем фиксне телефоније, или је он изразито лоших техничких карактеристика) је најчешће, једини телекомуникациони оквир.

Покривеност територије Општине сигналом оператора Телеком Србија А.Д. (064 и 065) је у глобалу задовољавајућа. Ова Компанија поседује у посматраном региону један репетитор (антенски стуб) у функцији, смештен на територији Беочин Града, у насељу Дунав - у кругу фабрике „Елконд“. Једини проблем који се може везати за овог мобилног оператора се односи на јачину доступног сигнала крајњем кориснику на појединим локацијама Општине, односно јачина сигнала се не простира истим интензитетом преко целе посматране територије.

Покривеност територије Општине сигналом оператора Теленор (063 и 062) је делимично задовољавајућа. Ова Компанија има два репетитора на посматраној територији, локацијски смештена у граду Беочину, у насељу Дунав и у кругу фабрике цемента „ЛФБЦ“. И поред чињенице два антенска стуба, инсталирана опрема одашиље до појединих делова Општине веома слаб сигнал, или се пак јавља потпуно одсуство сигнала. Планираном изградњом још једног антенског стуба овог оператора у насељу Сусек, досегла би се покривеност комплетног подручја Општине задовољавајућим нивоом јачине сигнала (сигнал оператора Теленор тренутно није доступан у насељима Сусек, Свилош, Грабово и Луг).

Сигнал VIP оператора (061) је незадовољавајуће јачине на посматраној територији. Локацијски најближи репетитори ове компаније се налазе у Новом Саду.

⁷⁵ Телефонска централа Раковац је дигитализована и капацитетом проширена током 2007. године.

7.5.3. Поште

Према расположивим подацима ЈП „ПТТ саобраћаја Србија“, на подручју општине Беочин функционише 6 поштанских испостава поменутог предузећа, са укупно 13 услужних шалтера. Јединице поштанске мреже су просторно лоциране у следећим насељима – Беочин град, Раковац, Черевих, Баноштор, Сусек и Луг. Постојећи просторни распоред поштанских испостава, њихов број, као и асортиман и квалитет услуга које оне пружају одговарају тренутној концентрацији и потребама локалног становништва.

7.5.4. Приступ интернету

На територији општине Беочин егзистира мали број интернет провајдера. Бежични интернет, односно приступ интернету бежичном везом, као одлична алтернатива за регионе са генерално лошом фиксном телефонијом, али збијеним градским насељима, за сада као идејно решење које се у ограниченом обиму може спровести на појединим локацијама општине Беочин, није економски заинтересовало ни једног интернет провајдера у Србији.

Такође, до сада није регистрован рад ни једне школе рачунара на територији Општине. Наведено може навести на закључак да је до сада изражена мала брига Локалне самоуправе и Републике за проблем искорењивања информатичке неписмености локалног становништва.

7.5.5. Јавно информисање

На подручју Општине Беочин егзистира 1 емисиона радио станица, „Радио Беочин“ - једна од најстаријих радио станица у Војводини, која се локацијски налази на насељу Дунав. На посматраној територији не постоји ни једна локална ТВ станица или провајдер кабловског ТВ сигнала. Изградња постојећег кабловског ТВ система је финансирана од стране самих грађана. Овај систем обухвата следећа насељена места: Раковац, Беочин град и Беочин село.

На територији Општине налази се емисиони центар „Црвени Чот“ (у изградњи) у власништву јавног предузећа у области радио дифузије РТС. Јавно информисање на територији Општине, није на задовољавајућем нивоу. У прилог овоме иду чињенице постојеће конфигурације терена Општине и недостатак финансијских средстава за постављање нових радио и телевизијских репетитора.

Доступан ТВ сигнал на целокупно посматраној територији је делимично слабог интензитета (најчешће 1 и 2 програм РТС-а), односно житељи појединих месних заједница Општине су ускраћени за квалитетну слику и овако оскудне понуде ТВ програма. Једно од могућих решења наведеног проблема би била изградња кабловског система за дистрибуцију радио и ТВ сигнала, и интернета у свим насељима на подручју Општине.

VIII СОЦИЈАНИ РАЗВОЈ

8.1. ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ НАСЕЉСКЕ МРЕЖЕ

Општина Беочин се састоји од 8 катастарских општина, са Беочином као административним центром општине, који је уједно и највеће насеље са око половином укупног броја становника. Најмања насеља по површини катастарске општине и броју становника су Грабово и Свилош. Присутна је велика поларизација и неравномерност у досадашњем развоју мреже насеља, уз концентрацију активности и садржаја у индустријским развијеном општинском центру Беочину, за разлику од недовољно развијених осталих насеља. Такође, мрежу насеља карактерише и непланско ширење насеља и формирање урбано-руралног континуума уз реку Дунав, који чине грађевински реони и викенд зоне⁷⁶.

У Општини је релативно добро развијена мрежа јавних служби у области социјалне инфраструктуре. **Капацитети дечијих и предшколских установа и основне школе** задовољавају потребе Општине за овом јавном службом. Истина, убрзаним економским развојем Општине, створиће се потреба за проширењем ПУ «Љуба Станковић», а у наредном трогодишњем периоду биће потребно да се сагледају потребе родитеља у насељу Раковац, где не постоје смештајни капацитети за целодневни боравак деце, и да се евентуално прошири или догради део објекта за целодневни боравак деце. **Мрежа здравствене заштите** организована је кроз ДЗ «Др. Душан Савић Дода», у Беочину и кроз здравствене станице и амбуланте по сеоским насељима: Черевих; Сусек - Луг; Раковац; Баноштор; Свилош и Грабово. Кадровски капацитет и мрежа објеката у области здравствене заштите у општини Беочин није ограничавајући фактор даљег развоја ове јавне службе, али су потребна стална улагања у реконструкцију и адаптацију објеката и набавку медицинске опреме. **Социјалну заштиту** у општини Беочин спроводи Центар за социјални рад града Новог Сада, одељење Беочин. Центар задовољава потребе грађана за социјалном заштитом, које се из године у годину повећавају, има добру сарадњу са Општином и корисницима услуга. Постојећи **Дом културе у Беочину**, својим начином рада и бројним културним манифестацијама задовољава потребе становника Општине за културним садржајима. Све културне манифестације по селима Општине организују се при месним заједницама тих насеља. Што се **спорта** тиче, Општина има 23 спортска клуба (најразвијени спорт је џудо са клубом «Цемент»), још увек нема спортску халу (још увек је у изградњи), а спортски клубови користе три затворене спортске сале (у Беочину и Сусеку). Битно је истаћи да ОШ „Јован Грчић Миленко“ у подручним одељењима у селима Раковац и Черевих нема ниједног спортског терена, а постојећи спортски терени су у веома лошем стању. ОШ «Јован Поповић» у Сусеку има спортску салу, као и отворени терен за мали фудбал и рукомет, док издвојена одељења ове школе (у местима Луг, Свилош, Грабово и Баноштор) немају ништа од спортских објеката и терена, сем дворишта.

8.2. ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ

У области социјалне инфраструктуре (васпитање и образовање) у општини Беочин постоји једна предшколска установа, две основне школе, док нема објеката средњег, нити високог образовања.

8.2.1. Организација предшколског образовања

Предшколска установа „Љуба Станковић“ (www.pu-ljstankovic.edu.yu), ово име носи од 1976. године, а постојање предшколства у Беочину, датира још од почетка претходног века. Ово је једина предшколска установа у Општини (регистрованих приватних вртића нема). У свом саставу

⁷⁶ Просторни план општине Беочин, ЈП Завод за урбанизам Војводине, Нови Сад, април 2007, стр. 36.

има седам објеката, којима покрива већину територије општине Беочин. Сви објекти су веома добро опремљени техничком опремом, која истовремено захтева и добро обезбеђење, које предшколска установа није у могућности да спроведе, те су све чешће крађе, управо ове опреме. Ту је 5 компјутера и лап топ, видео бим, у свим просторима за децу постоје мини линије и ДВД или видео плејери. Сви објекти су прикључени на електро-мрежу, водоводну мрежу и канализацију, а на телефонску мрежу нису прикључени објекти у Лугу и Сусеку. На централно грејање нису прикључени објекти у Лугу, Баноштору, Селу Беочин и насељу Раковац. На дан 31.12.2007. године предшколска установа «Љуба Станковић» има укупно 44 запослених радника, од тога је 21 васпитач (табела 8.1.).

Табела 8.1. Организација рада предшколске установе „Љуба Станковић“

Објекат	Број група	Број деце	Површина објекта (m ²)	Број запослених	Врста боравака
Беочин	10	261	966	30	целодневни+полудневни
Село Беочин	1	21	130	3,5	целодневни+полудневни
Черевих	2	58	187	4,5	целодневни+полудневни
Раковац	1	20	60	1	полудневни
Баноштор	1	16	71	2	полудневни
Сусек	1	20	80	1	полудневни
Луг	1	8	83	2	полудневни
Укупно	17	404	1577	44	-

Извор: Развојни план и програм за период 01.01.2008 - 31.12.2010. година предшколске установе „Љуба Станковић“.

Основ финансирања ПУ «Љуба Станковић» јесу средства буџета (око 80% укупних прихода ПУ) и то: општинског буџета, републичког буџета (финансирање програма припремног предшколског васпитања и образовања за децу од 6 година) и покрајинског Секретаријата за демографију, породицу и друштвену бригу о деци АПВ (субвенције за треће и четврто дете). Остали приходи се остварује на тржишту, тачније 20% средстава долази од плаћања цене услуге вртића (пуна цена боравака). За дечију заштиту ПУ «Љуба Станковић» за 2008. годину издвојено је из буџета општине Беочин 28.330.000 динара или 6,8% буџетских средстава, што у целости покрива само на плате и додатке запослених и доприносе који падају на терет послодавца⁷⁷. Приходи из буџета Републике Србије и АП Војводине износе за 2008. годину 10.500.000 динара, а сопствени приходи 8.860.000 динара, што даје укупне приходе у износу од 47.690.000 динара.

Вртић у Беочину. Објекат је грађен у две фазе: *прва фаза* 1974. године, са 520 m² и тада се први пут обухватају деца на целодневни боравак; *друга фаза* се довршава 1981. године и простор се повећао на 980 m² и први пут примио децу јасленог узраста. Изградња и опремање је извршено средствима СИЗ-а за заштиту деце Општине и АП Војводине. Овај вртић је централни објекат, састоји се од 6 радних соба за децу узраста од 1 - 7 година, а ту су и два вишенаменска хола, две прихватне кухиње, два санитарна чвора и сл. У овом објекту се организује преподневни целодневни и поподневни полудневни боравак деце. Наиме, примењују оба модела програма предшколског васпитања и образовања, а формиране су и 4 групе припремног предшколског програма. Отворена површина се састоји од два дела: у једном су справе и игралишта, која захтевају комплетну обнову, а у другом, мирнији кутак у зеленилу, који је такође потребно уредити.

Вртић у Черевиху је, такође, наменски грађен и налази се у згради, која има и школски део. Састоји се од две радне собе, гардеробе, санитарног чвора, прихватне кухиње и канцеларије за васпитаче. Отворен простор је уређен и завршен у јуну 2007. године, средствима покрајинског Секретаријата за демографију, породицу и друштвену бригу о деци. Опремљен је новим справама, клупама, причаоницом, пешчаником, а потребно је још урадити и ограду, која би све ово и заштитила. У овом објекту су две групе деце, једна припремна и једна мешовита, узраста

⁷⁷ Одлука о буџету Скупштине општине Беочин за 2008. годину.

од 3,0 - 5,5 година. По врсти боравка су целодневна и полудневна. Први објект је почео са радом 1975. године, а нови објект, наменски изграђен, отворен је 1993. године. У наставку простора, налазе се просторије Основне школе “ Јован Грчић-Миленко “.

Вртић у Беочин Селу адаптиран је 1994. године, отворен 1995. и налази се у згради Дома културе. Адаптација је урађена залагањем СО Беочин, док је Беочинска фабрика цемента извршила набавку потребне опреме. Доградња овог простора је урађена средствима Министарства за друштвену бригу о деци и локалне самоуправе и 2003. године је овај простор пуштен у рад. Овај објект садржи две радне собе, прихватну кухињу, гардеробу, санитарни чвор, спаваону и канцеларију за васпитаче. Дворишни простор је неуређен, а почело је уређење средствима МЗ Беочин. Ту се налази једна група деце, мешовита по боравку и по узрасту, и у њој се налази и петоро деце, која похађају припремни предшколски програм.

Објекти у Раковцу, Баноштору, Сусеку и Лугу, састоје се од по једне радне собе, гардеробе, санитарног чвора и обухватају децу претежно од 5-7 година, мада има и млађих у Баноштору и Лугу. По врсти боравка су полудневне. **Собе се налазе у школским зградама, осим у Сусеку**, који је новоусељен, адаптиран простор у оквиру школског дворишта. Објект у Сусеку је адаптиран средствима Покрајинског секретаријата за демографију, породицу и друштвену бригу о деци АПВ и Фонда за реализацију социјалног програма Лафарге - БФЦ - СО Беочин и пуштен у рад у периоду 2006-2007. година. Дворишни простори су неуређени, уколико се имају у виду потребе деце предшколског узраста.

Развојени приоритети ПУ „Љуба Станковић“. Развојним планом за период 01.01.2008-31.12.2010. година сагледано је тренутно стање у установи и утврђене су области које захтевају приоритетно ангажовање:

- обезбеђивање новчаних средстава за **проширење смештајних капацитета у Беочин граду**; насеље Беочин град је сада најугроженије што се тиче норматива, тачније смештајних капацитета (око 15-20 деце је стално на чекању, а групе целодневног боравка су преоптерећене, јер је уписано петоро до десеторо деце више него што то нормативи дозвољавају); предшклска установа има дозволу за **доградњу вртића** (изградња и опремање две нове простоје за децу), урађена је и пројектна документација, према којој би овај **пројект вредео око 7.800.000 динара** (за ова средства конкурисано је при НИП Р. Србије и при Фонду за капитална улагања АПВ);
- **замена дотрајалих прозора и врата** у објектима Беочин град, Раковац, Луг и Беочин Село (за објект у насељу Беочин село вредност ових радова процењена је на 150.000 динара, а за објект у Беочин граду на 3.700.000 динара);
- поправка крова у објектима у Баноштору, Раковцу и Беочину;
- санирање влажних зидова у објекту у Баноштору;
- спуштање плафона и преграђивање радне собе у објекту у Лугу;
- доградња прихватне кухиње у Баноштору;
- сређивање потпорног бедема у Черевиху;
- увођење гасне инсталације у објектима Баноштор и Луг;
- уређење дворишта у објектима у Беочин граду (2008. године очекује се донација фабрике цемента «Лафарж» у износу од 800.000 динара за уређење дворишта), Раковцу, Баноштору и Лугу;
- адаптација купатила у Беочину, Раковцу, Селу Беочину;
- лакирање паркета и по потреби замена у Беочину, Баноштору и Раковцу;
- кречење свих објеката;

Што се тиче **набавке опреме**, утврђене су следеће потребе:

- куповина новог намештаја за објекте у Беочину, Баноштору, Лугу, Раковцу и Черевиху;
- обезбеђење превозног средства за превоз деце (мини бус за излете, позориште);

- набавка нове веш машине од 15 kg и од 5 kg за вешерај у Беочину;
- набавка нове машине за сушење веша у Беочину;
- набавка нове машине за пеглање веша у Беочину;
- набавка машине за посуђе у Беочину;
- набавка пећи за пециво у Беочину.

8.2.2. Организација основног образовања

Систем основног образовања у Беочину заснива се на матичним осмогодишњим школама у Беочину и Сусеку, са мрежом подручних основних школа у осталим насељима. За обављање основне делатности у буџету општине Беочин за 2008. годину предвиђена су средства од 23.800.000 динара за ОШ «Јован Грчић Миленко» и 3.850.000 динара за ОШ «Јован Поповић», што је 4,9% укупних буџетских издвајања за 2008. годину⁷⁸. Овим средствима локална самоуправа обезбеђује покриће текућих трошкова обављања основне делатности: грејања, струја, ПТТ услуге, набавка наставних средстава, стручно усавшавање наставног кадра, путни трошкови, трошкови осигурања, текућих поправки и одржавања и сл. За веће инвестиционе радове, директори основних школа пријављују своје пројекте, планску документацију и предрачуне инвестиционих улагања одговарајућим фондовима (Покрајински секретаријат за образовање и културу), донаторима, НИП-у и сл. Плате у школству финансирају се из буџетских средстава Републике Србије.

ОШ „Јован Грчић Миленко“ се налази у Беочину, на 16 km удаљености од Новог Сада, у подножју Фрушке горе. Школу чини централна школска зграда у Беочину која се састоји из две зграде: «стари» део зграде за ученике од I до IV разреда и «нови» део зграде за ученике од V до VIII разреда. Поред тога, ОШ има издвојена одељења за ученике од I до IV разреда у селима: Беочин (5 km од Беочина); Черевих (8 km од Беочина) и Раковац (6 km од Беочина). Укупна површина школе са подручним јединицама износи 8.100 m². Централна школска зграда изграђена је 1968. године, док су зграде подручних јединица у селима Раковац и Беочин село старе преко 100 година (једино је у Черевиху зграда изграђена 1993. године). У школу је 01.09.2007. године уписано 1.106 ученика, од којих 898 ученика похађа наставу у централној згради, а 208 ученика у издвојеним одељењима. Део централне школе (три учионице) користе ученици и радници издвојених одељења школе за основно и средње образовање „Милан Петровић“ из Новог Сада. Наставу обавља 72 наставника, док је број ваннаставних радника 32.

Школа у свом раду се свакодневно сусреће са многобројним проблемима:

- стари и недовољно услови објекти; посебан проблем је зграда матиче школе и зграда школе у Черевиху, која је релативно скоро изграђена, али је у веома лошем стању, због клизног земљишта;
- проблеми са кровним покривачем на свим објектима;
- електроинсталације застареле у свим објектима;
- водоводна и канализациона мрежа, као и већина санитарних чворова ван функције;
- грејање у одељењу Раковца (постојеће грејање је на гасне пећи);
- недостатак физкултурних сала у подручним одељењима (у селима Раковац и Черевих нема ниједног спортског терена);
- постојећи спортски терени у веома лошем стању;
- већина наставних средстава ван употребе, застарела, ван савремених токова наставе (немогућност увођења савремених иновација у настави);
- недостатак бар још једне компјутерске учионице;

⁷⁸ Одлука о буџету Скупштине општине Беочин за 2008. годину.

Планиране инвестиције. Укупни радови на реконструкцији и санацији матичне школе „Јован Грчић Миленко“ износе око **72.000.000 динара са ПДВ-ом**. Ову предрачунску вредност инвестиције дала је фирма «БИ инжењеринг» из Новог Сада (ова фирма дала је оцену стварног стања употребљивости објекта матичне школе и предлог санације и реконструкције школе). Како су постојећи проблеми велики, очекује се помоћ општине Беочин, а конкурисано је и за средства НИП-а, покрајинских фоднова, Фонда за реализацију социјалног програма Фабрике Бечин и сл.

ОШ «Јован Поповић» у Сусеку, има око 250 ђака, а чине је матична (тзв. централна) школа (за ученике од I до VIII разреда) и 4 (четири) издвојена одељења за ученике од I до IV разреда, у селима: Луг (где је матерњи језик словачки), Свилош, Грабово и Банаштор. Централна школа у Сусеку има око 170 ђака, а издвојена одељења око 80 ђака. ОШ «Јован Поповић» има укупно 44 запослених радника (ван-наставно и наставно особље), а од тога је 32 наставника. Централна школа има спортску салу (затворени објект), која је највећим делом донацијом ЕУ направљена пре мање од 10-так година (сала још увек нема седишта на трибинама), као и отворени терен за мали фудбал и рукомет (овај терен, иако је у употреби, требало би да се додатно уреди). Издвојена одељења немају ништа од спортских објеката и терена, сем дворишта.

Планиране инвестиције. Централна школа у Сусеку је из 1963. године, до сада је у овај објект мало улагано, а у наредном периоду предвиђена је реконструкција објекта. Улагања су неопходна у: замену подова (уградња ламинатра), столарије, кречење (унутршња и спољна фасада), санирање мокорог чвора у кухињи. Зграда издвојеног одељења у Свилошу је стара и у веома слоштем стању, а највећи проблем је велика влага. У реконструкцију ове зграде уложено је 2006. године, али недовољно, тако да проблем није решен. Анализа стања упућује на закључак да је много рентабилније и исплативије изградити нову зграду, која би, према предрачунским вредностима, коштала око 10.000.000 динара. У Лугу је, такође, школа стара, али у доста бољем стању. Кров је замењен, 2007. године урађен је мокри чвор, а остало је још да се промене подови (уградња ламината), столарија (прозори и врата), да се уради фасада, кречење, што би, према предрачуну, коштало око 5-6 мил. динара. **Укупна улагања која ова школа планира износе, према пројектној документацији и предрачуну радова, 27.573.000 динара, а усмерена су на реконструкцију зграде централне школе и издвојених одељења у Свилошу и Лугу.** За ова средства школа је конкурисала при НИП-у и при Покрајинском секретаријату за образовање и културу АП Војводине.

8.3. ОРГАНИЗАЦИЈА МРЕЖЕ ОБЈЕКТА ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Дом здравља «Др. Душан Савић Дода», Беочин, од почетка 2007. године враћен је у надлежност локалне самоуправе (тј општине Беочин). Из буџетских средстава општине Беочин финансира се инвестиционо и текуће одржавање ДЗ, опремање објекта, набавка медицинских апарата, санитарских и транспортних возила, информационих система и уопште све инвестиције које ће побољшати услове за пружање медицинских услуга.

ДЗ «Др. Душан Савић Дода» има 17.800 грађана корисника здравствене заштите у 2007. години и укупно запослених око 93 радника (од тога је 28 лекара, 77 средњег медицинског особља и 16 запослених у немедицинском делу). Дом здравља има директора, управни одбор од 5 чланова и надзорни одбор од 3 члана, а организован је по следећим службама:

- служба опште медицине, кућног лечења, поливалентна патронажа, јединица хитне медицинске помоћи и медицине рада;
- здравствена заштита деце и жена (један гинеколог, два педијатра);
- служба специјалистичке заштите (ради један интерниста, један физијатар, један плућни лекар);
- лабораторијско-дијагностичка служба;

- служба радиолошке дијагностике (један радиолог);
- стоматолошка служба (запослено је четири лекара);
- апотекарска служба;
- служба за правне, економске, техничке и помоћне послове.

По сеоским насељима здравствена заштита је организована по здравственим станицама и амбулантама:

- две здравствене станице су у местима Черевих и Сусек – Луг (ове станице имају по једног лекара опште праксе који стално ординира и стоматолошку ординацију);
- четири амбуланте су у селима: Раковац, Баноштор, Свилош и Грабово (ове амбуланте раде само једном недељно);
- постоји и амбуланта медицине рада у Беочинској фабрици цемента са 2 лекара.

Према правилнику Министарства здравља Републике Србије, у домовима здравља у Србији од 1. јануара 2007. године па у наредних 5 година специјалистичке службе требало би да буду сведене на минимум, што ће се озбиљно одразити на квалитет услуга здравствене заштите. Према овом правилнику и кадровским нормативима и стандардима за организовање здравствене службе, ДЗ «Др. Душан Савић Дода», Беочин данас има предимензиониране каровске капацитете (према овим нормативима, примера ради 20.000 осигураника требало би да покрива 1 интерниста, 6.000 жена један гинеколог; 40.000 грађана један физијатар и сл). Гашењем неких специјалистичких служби, Клинички центар Војводине био би знатно оптерећен пацијентима који су прегледе обављали у домовима здравља локалне самоуправе.

Планиране инвестиције. Из буџета општине Беочин у 2008. години планирана су издвајања од 2.850.000 динара за ДЗ «Др. Душан Савић Дода», што је свега 0,5% укупних буџетских средстава Општине⁷⁹. Ова средства намењена су:

- адаптацији рентген кабинета у износу од 850.000 динара;
- за текуће инвестиционо одржавање, предвиђен је износ од 1.250.000 динара;
- изради пројекта «Анализа здравствог стања становника општине Беочин» (вредност 350.000 динара).

Од осталих инвестиција издваја се:

- адаптација (спољна столарија, водовод и канализација, кречење и фарбање) здравствене станице у Черевиху (200 m²); потребна средства, према пројектној документацији, износе 6.000.000 динара; конкурисано је при покрајинском Фонду за капитална улагања АП Војводине;
- комплетна адаптација (од крова до проширења санитарних чворова, замене подова, прикључења на канализациони систем) здравствене станице у Сусеку (100 m²); потребна средства, према пројектној документацији, износе 4.000.000 динара; конкурисано је при покрајинском Фонду за капитална улагања АП Војводине;
- информатичко опремање дома здравља (набавка 30-так компјутера); конкурисано је при Фонду за капитална улагања Војводине и при покрајинском Секретаријату за здравство);
- набавка једног санитетског возила;
- стално набављање и обнова медицинске опреме;

8.4. ОСНОВНИ ПРОБЛЕМИ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Социјалну заштиту у општини Беочин спроводи Центар за социјални рад града Новог Сада, одељење Беочин, који послује у просторијама које су у власништву Општине. Центар је у 2007. години имао преко 1.200 корисника услуга материјалне помоћи, а око 2.000 корисника укључујући све облике мера и услуга овог Центра. Наиме, поред материјалне помоћи, ова институција даје

⁷⁹ Одлука о буџету Скупштине општине Беочин за 2008. годину.

мишљење и предлоге суду у случају покретања судских поступака за малолетне преступнике, за склапање бракова малолетних лица, у случају бракоразводних парница и сл.

Центар задовољава потребе грађана за социјалном заштитом, које се из године у годину повећавају, има добру сарадњу са Општином и корисницима услуга, а финансира се буџетским средствима Републике Србије и општине Беочин. Центар нема сопствени жиро-рачун (функциониште као одељење овог центра у Новом Саду), запошљава 7 радника, од тога 5 са пуним радним временом (општина Беочин финансира једно радно место, а све плате Центра покривају се буџетским средствима Републике Србије).

Из буџетских средстава Републике Србије, Центар пружа следеће врсте материјалне помоћи социјално угроженим категоријама становништва:

- материјално обезбеђење породица (новчана давања за ове намене у 2006. години користило је 142 породице);
- туђа нега и додатак за туђу негу и помоћ;
- новчана помоћ за телесна оштећења;
- смештај социјално угрожених грађана у установе социјалне заштите и породице за прихват ових лица;

У домену тзв. проширених права социјалне заштите, које финансира општина Беочин, Центар даје једнократне новчане помоћи социјално угроженим грађанима за потребе набавке основних животних намирница, лекова, лечења, ђачких показних карата, огрева, затим набавке одеће, обуће и уџбеника за децу у социјално угроженим породицама и сл.

8.5. УСТАНОВЕ И ОРГАНИЗАЦИЈА У ОБЛАСТИ КУЛТУРЕ И СПОРТА

Социјална инфраструктура, у виду културе и спорта, у Беочини се развија и финансијски подржава захваљујући уговору о реализацији тачке 9. Социјалног програма, који су *Lafarge BFC* и општина Беочин закључиле у новембру 2002. године, а на основу одредаба уговора о продаји већинског дела капитала у процесу приватизације БФЦ. Овим уговором, на принципу кофинансирања „пола – пола“, општина и *Lafarge BFC* дефинисале су области, висину и динамику улагања средстава у ове јавне службе, а поменути Уговор важи до 2011. године.

Култура у Општини. Културни центар општине Беочин налази се у Беочин граду у згради која је наменски изграђена 1987. године, средствима самодоприноса становника града Беочин и средствима општине Беочин, која је и његов оснивач. Зграда Културног центра има око 2.000 метара квадратних, састоји се из приземља које је атомско склониште (сада је користе стонотенисери) и једног спрата. Лимени кров КЦ Беочин прокишњава на два места, зграда има проблем са канализационим системом (загушење канализације у неким периодима), мада се генерално може истаћи да зграда омогућава несметано задовољење културних потреба грађана Општине. Културни центар има 25 стално запослених радника (од тога само два радника су са ВСС) и 15 хонорано запослених, а финансира се средствима из буџета Општне (60-70%) и средствима из сопствених фондова (30-40%).

Основне делатности Културног центра Беочин јесу:

- информисање становништва; у саставу КЦ су: Радио Беочин, Телевизија Беочин и Кабловско-дистрибутивни систем Беочин; током 2008.године очекује се приватизација Радија Беочин, а у наредном периоду, у склопу приватизације јавних предузећа у Србији, може се очекивати и приватизација ТВ Беочин, која је у саставу КДС Беочин;
- образовање (у саставу Центра је нижа музичка школа, у трајању од 6 година, одсеци клавир и хармоника);

- библиотека (матична библиотека је у саставу Културног центра, а ова библиотека има своја четири огранка у местима Черевих, Луг, Беочин село и Раковац); библиотека има фонд од око 30.000 књига, а током 2007. године уложено је 500.000 динара у куповину нових књига (највећи део средстава за ове намене обезбедила је Република Србија, тј. Народна библиотека Србије);
- биоскоп (редовне пројекције);
- разноврсни културни садржаји (Центар организује током године око 60-так културних програма, који укључују, пре свега, изложбе, концерте, позоришне представе, књижевне вечери, промоције књига).

Културни центар Беочин део својх просторија издаје или/и уступа сродним културним институцијама, примера ради: приватној школи енгеског језика, затим школи модерног плеса, стонотениском клубу, аеробик и пилатес клубу, КУД «Бриле» које броји око 300-400 чланова и сл. У оквиру КЦ Беочин налазе и просторије «Вукове задружбине», тачније своје просторије КЦ бесплатно уступа за потребе састанка и и других окупљања чланова «Вукове задружбине».

Културне манифестације по селима. Све културне манифестације по селима Општине организује се при месним заједницама тих насеља. Примера ради, село Луг има КУД «Младост», које има активан културни програм. Традиционално се почетком септембра одржавају и баношторски «Дани грожђа», где се проглашавају најбољи винари, отвара изложба стоних и винских сорти грожђа, организује се берба грожђа, а бројни су и пропратни садржаји: представљање фолклорних игара Војводине, кулинарке вештине и сл.

Основ финансирања КЦ Беочин. Одлуком о буџету општине Беочин за 2008. годину⁸⁰ предвиђено је да се за Културни центар издвоји 20.535.000 динара (или 4,92% буџетских средстава), што заједно са планираним сопственим приходима Културног центра од 8.750.000 динара, даје планирана буџетска издвајања од 29.285.000 динара или 5,17% укупних буџетских средстава. Од планираних 29.285.000 динара буџетских улагања, за текуће поправке и одржавање планира се износ од 2.950.000 динара или око 10% укупних буџетских издвајања. Највећи део буџетских издвајања (18,8 мил. динара) или око 64,2% укупних буџетских издвајања за културу одлази за плате и додатке запосленима, доприносе који иду на терет послодавца, затим на награде и услуге по уговору. Додатна средства за културу стижу и из Фонда за реализацију социјалног програма: издвајања за 2008. годину износе 23.000.000 динара (са 50% учествује Општина, са 50% Фабрика цемента)⁸¹.

Планиране инвестиције Културног центра Беочин:

- током 2008. године из буџета Општине добијена су средства у износу од 2.500.000 динара за реконструкцију две линије КДС;
- очекују се нова улагања у дугу фазу реконструкције позоришно-бископске сале (светлосни парк), за шта су потребна средства од око 20.000.000 динара (КЦ Беочин конкурисао је за ова средства при покрајинском Секретаријату за културу АП Војводине);
- планира се и информатичко опремање библиотеке (у плану је куповина 5 компјутера и потребних програма) и умрежавање библиотеке, како са корисницима услуга, тако и на релацији матична библиотека – огранци библиотеке; средства потребна за ове намене су око 500.000 динара.

Спорт у Општини. Спортски савез (СС) општине Беочин основан је 2001. године. Иницијатор оснивања је општина Беочин, а оснивачи су спортски клубови на територији ове Општине. Основ финансирања СС јесте Уговор о реализацији тачке 9. Социјалног програма, који су *Lafarge BFC* и општина Беочин закључиле у новембру 2002. године. Финансијска средства која СС добија путем

⁸⁰ Одлука о буџету Скупштине општине Беочин за 2008. годину.

⁸¹ Одлука о буџету Скупштине општине Беочин за 2008. годину.

овог Социјалног програма даље проследјује спортским клубовима Општине у највећем делу (75-80%), део ових средстава (око 10%) користи се за улагања у инфраструктуру клубова (изградња ограда, прилаза и сл.), а око 10% средства користи сам СС за програмске и промотивне активности којима се грађани, а посебно омладина, подстичу на веће бављење спортом (тренутно је у току акција «Дрога убија, спорт развија»). У 2008. години из Фонда за реализацију социјалног програма обезбеђена су средства у износу од 23.000.000 динара (50 % учествује Општина, 50% беочинска фабрика цемента).

Спортске гране. СС општине Бечин члан је СС Војводине и СС Србије. Тренутно има 23 спортска клуба, са преко 1000 регистрованих спортиста, а од тога је 23 репрезентативаца државе. Чланице СС су клубови из следећих спортских грана: фудбал (7 клубова), спортски риболов (2 клуба), шах (2 клуба), рукомет (2 клуба). Остале гране спорта «развиле» су само по један клуб и то: одбојка, кошарка, стони тенис, џудо, бокс, кик бокс, карате, фитнес клуб, аеро клуб. СС општине Беочин помаже и своје спортисте који се такмиче у другим срединама и другим клубовима ван Беочина, а таквих је 23 (атлетика, пливање, женска кошарка и сл.). Од свих спортских дисциплина најразвијенији је џудо са клубом «Цемент». Овај клуб члан је и савезне лиге, има 170 регистрованих такмичара, највише репрезентативаца и остварује најбоље резултате на такмичењима.

Спортске хале, сале и терени. Општина Беочин још увек нема спортску халу. Јавно предузеће «Спортско-пословни центар» (налази се на улазу у Беочин), чији је оснивач и власник Општина, још увек је у изградњи (изградња траје већ око 10-так година), а завршетак хале се планира за 2008. годину. Спортска хала имаће 3.000 m², да помоћним просторијама, свлачионицама и сл, а укупан објекат око 3.500 m². Из средстава буџета Општине, субвенције ЈП «СПЦ» Беочин за 2008. годину износе 46.200.000 динара, а из Фонда за реализацију социјалног програма стиже још 3.300.000 динара. Поред ове спортске хале, која је у изградњи, спортски клубови у Беочину користе затворене спортске сале, којих има три: 2 веће (за кошарку и одбојку), при основним школама у Сусеку и Беочин граду и једна мања сала, коју највише користе џудисти, при ОШ у Беочин граду. Отворених спортских терена је већи број: за велики фудбал постоји осам терена, за рукомет и мали фудбал 6 терена, за кошарку четири терена.

Проблеми у спорту. Општина нема основне претпоставке на којима би могла да развија базичне спортове, као што су атлетика, пливање и гимнастика: нема довољно стручног, тј. тренерског кадра, дотрајала је или непостоји инфраструктура (примера ради, Општина нема базен, нити затворени, нити отворени, спортска хала је већ дуги низ година у изградњи, нема потребне терене, стазе и сл.). Ниједан спортски клуб у Општини није власник ниједног спортског објекта (власници су месне заједнице, Општина, основне школе⁸², фабрика цемента). Посебан проблем је и у незадовољавајућој и недовољно јасној координацији активности на нивоу Општине на свим нивоима.

Планиране инвестиције:

- за завршетак изградње спортске хале ЈП «Спортско-пословни центар», који је планиран за 2008. годину, потребно је уложити око 80.000.000 динара (унутрашњи радови, фасада, прилази); делом ће ова средства обезбедити из општинског буџета (око 50%), а остало од донатора и Покрајинског фонда за капитална улагања;
- СС општине Беочин уложиће 2008. године 2.000.000 динара у инфраструктуру клубова;

⁸² ОШ «Јован Грчић Миленко» у подручним одељењима у селима Раковац и Черевих нема ниједног спортског терена, а постојећи спортски терени су у веома лошем стању. ОШ «Јован Поповић» у Сусеку има спортску салу (недостају седишта на трибинама), као и отворени терен за мали фудбал и рукомет (овај терен, иако је у употреби, требало би да се додатно уреди). Издвојена одељења ОШ «Јован Поповић» немају ништа од спортских објеката и терена, сем дворишта.

- од покрајинског Секретаријата за спорт и омладину АП Војводине добијена су средства у износу од 1.150.000 динара, која би требало да се током 2008. године уложе у реновирање отвореног кошаркашког терена у Беочин граду;
- у марту 2008. године очекује се завршетак трим стазе у насељу Черевих; Покрајински секретаријат за спорт и омладину учествовао је у набавци трим стазе у вредности од 250.000 динара, при чему је укупна вредност стазе око 500.000 динара;
- од међународне норвешке невладине организације очекује се подршка и помоћ за финансирање атлетске стазе (градња поред основне школе у Беочин граду).

IX ЦИЉЕВИ И ОСНОВНИ ДУГОРОЧНИ ЗАДАЦИ И ПРАВЦИ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ

9.1. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ОЧУВАЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА

Природни ресурси општине Беочин су:

- Ваздух;
- Воде;
- Шумско земљиште;
- Пољопривредно земљиште;
- Минералне сировине;
- Неметаличне минералне сировине од којих су најзначајније сировине, које се користе у производњи цемента (цементни лапорци, кречњаци и туфови), као и глина.

Карактеристике животне средине у насељу Беочин су у великој мери деградиране због рада фабрике цемента. Фабрика је неповољно лоцирана у односу на насеље и на правац ветрова. И поред модернизације технолошког процеса производње квалитет **ваздуха** је у одређеној мери и даље незадовољавајући за здравље становника.

У Беочину је неопходно спроводити континуирану контролу квалитета ваздуха како се не би поновио случај из 2005. године када је концентрација укупних прашкастих материја била 5,75 пута већа од дозвољених вредности.

У појединим насељима квалитет пијаће **воде** не задовољава прописани квалитет због присуства повећане концентрације амонијака и гвожђа.

Одвођење отпадних вода није у потпуности решено. Ни у једном насељу у Општини није изграђен уређај за пречишћавање отпадних вода што је посебан санитарно хигијенски проблем.

Септичке јаме су непрописно изведене у појединим насељима у општини, што се негативно одражава на квалитет земљишта и подземних вода.

Шумско земљиште захтева посебне мере заштите. Национални парк Фрушка гора подлеже најстрожијем режиму заштите; изузетно су ригорозни услови за изградњу објеката, уређење земљишта и коришћења простора.

У складу са Законом о националним парковима, за Национални парк „Фрушка Гора“ одређени су режими заштите I, II и III степена.

Заштита **пољопривредног земљишта** трајно обезбеђује природне функције земљишта. Забрањено је коришћења пољопривредног земљишта у сврхе, које не предвиђају законски прописи.

Земљиште индустријских зона у погледу основног хемијског састава не одступа у већој мери од вредности околних аутохтоних пољопривредних земљишта.

Неконтролисана употреба пестицида и хемијских средстава у пољопривреди утиче у великој мери на загађење земљишта.

Област општине Беочин веома је богата налазиштима **минералних сировина** превасходно подручје Фрушке горе. Минерални ресурси су: сировине за грађевинарство и то: цементни лапорци, кречњаци и туфови, као и грађевински камен латит, кречњаци, доломити, серпентинити, глине и пескови.

Локалитети на којима се врши инвензивна експлоатација минералних сировина су деградациони пункови на којима долази не само до трајне деградације земљишта као природног ресурса, него индиректно и ваздуха и вода.

У циљу **заштите природних ресурса**, спречиће се њихова даља деградација, што је у складу са фундаменталним циљевима просторних перспектива европског развоја (ЕСДП), који захтевају, између осталог, прочување/заштиту и развој природног наслеђа као и креативно управљање природним наслеђем.

9.1.1. Циљеви заштите животне средине и очувања природних ресурса

У циљу **заштите природних ресурса** неопходно је:

- планско спречавање даље деградације, што је у складу са фундаменталним циљевима просторних перспектива европског развоја (ЕСДП);
- проучавање могућности и планирање оплемењивања и привођења одговарајућим културама земљишта деградационих пунктова;
- прочување, заштита и развој природног наслеђа као и креативно управљање природним наслеђем;
- успостављање мониторинга стања и заштите природних ресурса.

Ако би се *заштита животне средине и очување природних ресурса Општине Беочин разматрала методом **SWOT анализе***, онда би се могло истаћи следеће:

Предности	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> - богатство биљних врста, посебно аутохтоних и унесених врста - богатство шумских плодова (воћа и печурки) и лековитог биља и крупне и ситне дивљачи; - велики број ловно-техничких објеката (ловачке куће и домови, хранилишта, појилишта и солишта за дивљач, чеке, ограђене ремизе за прихват фазана, чардаци за храну). 	<ul style="list-style-type: none"> - деградација природних ресурса, посебно шума, шумских плодова, дивљачи, површинских и подземних вода и земљишта (шумског, пољопривредног, земљишта у индустријској зони и осталог); - слабљење спона флоре и фауне ваншумског зеленила и површина Националног парка „Фрушка Гора“; - нерешена мрежа отпадних вода.
Могућности	Претње
<ul style="list-style-type: none"> - планска заштита животне средине и природних ресурса; - побољшање стања шума превођењем изданаčkih у високе шуме; - пошумљавање пољопривредног земљишта VI, VII и VIII бонитетне класе; - побољшање квалитета трофеја; - коришћење дивљачи у ловно-туристичке сврхе; - изградња мањих погона за прераду шумских плодова. 	<ul style="list-style-type: none"> - индустријска загађења и деградациони пунктови; - непланска сеча дрвне масе; - изградња објеката на шумским површинама; - викенд куће на падинама Фрушке горе и њихово ограђивање и жичаним оградама, што представља сметњу кретању дивљачи; - криволов; - висок водостај Дунава и поплаве; - клизни терени Фрушке горе.

9.2. СТАНОВНИШТВО, НАСЕЉА И СОЦИЈАЛНИ РАЗВОЈ

Основни циљеви у овом домену директно се тичу оствареног економског развоја. Наиме, само пропулзиван развој привреде Беочина, уз повећање запослености и реалних зарада, може обезбедити остваривање следећих циљева:

- заустављање миграције и повећање прираштаја становништва;
- повећање животног стандарда становништва и квалитета живота;
- брже инфраструктурно опремање насеља;
- повећање буџетских издвајања за социјалне, културне, образовне и друге јавне службе и сходно томе, квалитетније опремање насеља основним садржајима и објектима друштвеног и социјалног стандарда;

9.2.1. Становништво

Основни циљ будућих демографских кретања у општини Беочин односи се на уравнотежен популациони раст по насељима (уз уважавање центра општине као носиоца развоја), уз стварање услова за повећање степена запослености, односно диверсификацију руралне економије и дохотка руралне популације.

9.2.2 Мрежа насеља

Поред општинског центра, четири већа насеља руралног карактера лоцирана уз Дунав чине осовину развоја општине Беочин, док су Луг, Свилош и Грабово, мала планинска насеља са искључиво пољопривредном производњом. Основни циљ требало би бити постизање оптималног нивоа урбаног и руралног живљења по насељима, као и повећање нивоа социоекономске развијености подручја.

9.2.3. Јавне службе

Васпитање и образовање; у циљу унапређења квалитета мреже васпитних и образованих институција - потребно је стално инвестиционо одржавање, реконструкција и обнова целокупне мреже предшколских и школских установа, уз уређење дворишта и спортских терена и повећање степена опремљености потребним радним, тј. наставним средствима.

Здравствена заштита; кадровски капацитет у области здравствене заштите у општини Беочин није ограничавајући фактор даљег развоја ове јавне службе; грађевинско-комунална адаптација здравствених станица (посебно у Черевиху и Сусеку) и амбуланти, уз стално текуће одржавање и набавку савремене медицинске опреме за све здравствене објекте – представља претпоставку за реализацију основог циља: квалитетно пружање здравствених услуга становништву Општине.

Социјална заштита; за реализацију циљева у овој области – веће, квалитетније и садржајније социјално обезбеђење становништва – основна претпоставка је повећање буџетских издавања, односно раст реалних зарада; поред тога, повећање броја старачких домаћинстава у Општини у наредном периоду захтева, поред повезивања институција примарне здравствене заштите и социјалне заштите, и планирање различитих врста, модалитета смештаја и заштите старих лица.

Култура; основни циљ у области културе мора бити дугорочно унапређење и ширење културних садржаја; посебан акценат требало би ставити на реконструкцију и оживљавање сеоских домова културе и анимирање сеоског становништва за културне садржаје; имајући у виду структуру сеоског становништва и његов менталитет, афирмација културних садржаја по сеоским насељима могла би се остварити кроз организовање разноврсних саветодавних предавања пољопривредницима, кроз веће укључивање школске деце у разноврсне приредбе и културне смотре, кроз рад културно уметничких друштава и сл.

Спорт; основни циљ мора бити стварање услова за веће и интензивније бављење спортом свих категорија становништва у Општини; за реализацију овог циља биће неопходно да се у наредном периоду изграде спортски терени и објекти у местима где их нема (Раковац, Черевих, Луг, Свилош, Грабово, Баноштор), затим да се постојећи спортски објекти реконструишу и опреме свим недостајућим садржајима, да се формира инфраструктура за базичне спортове као што су: атлетика, пливање и гимнастика (биће потребно изградити базен, који Општина нема, завршити изградњу спортске хале и сл.).

9.3. ПРАВЦИ ДАЉЕГ РАЗВОЈА ПРИВРЕДЕ

Један од развојних потенцијала у Беочину представља пројекат изградње индустријског парка на површини од 20 ha земљишта, који би могао да привуче потенцијалне инвеститоре да са својом пројекцијом рада и развоја потпомогну подизање општег нивоа привредне активности, стварању нових радних места, смањењу незапослености, повећању производње, извоза и економског развоја не само локалне заједнице већ и целе регије. У Беочину, као и у многим другим градовима у Србији су са смањењем куповне моћи изумрли стари занати, јер нису имали своје муштерије. Међутим, потреба за њима ипак постоји и Удружење привредника би могло да се ангажује око процене потребног профила занатских радњи и помогне и усмери њихово отварање.

За околину Беочина, обзиром на кратак преглед ситуације, развојни потенцијали су ипак у природним ресурсима, реци Дунав, националном парку Фрушка Гора и осталим природним условима за развој виноградарства, сточарства и риболова.

Стратегија развоја Општине треба да базира управо на експлоатацији недовољно коришћених капацитета у пољопривреди, производњи здраве хране са погонима за прераду сировина, виноградарству, лову, риболову и туризму, уз боље коришћење природних лепота реке Дунав и националног парка Фрушке Горе.

Даљи развој индустрије требало би, пре свега, заснивати на природним ресурсима и реконструкцији и модернизацији постојећих капацитета, ради њиховог усклађивања са потребама домаћег и страног тржишта, са тежњом ка изради финалних производних програма. Водеће гране ће, свакако, бити индустрија грађевинског материјала, затим дрвнопрерађивачка, уз оптималну валоризацију природних ресурса и праћење техничко - технолошког прогреса.

Даљи развој индустрије зависиће од могућности обезбеђења средстава и стварања услова за њихову оптималну примену. При томе постоје и објективни предуслови за подстицање селективног развоја мањих погона у области прераде пољопривредно прехранбених и шумских плодова. Посебно место и улогу у даљем развоју имаће расположиви капитал у малим и средњим предузећима. Општина Беочин, у делокругу својих активности треба да подржи флексибилне и тржишно оријентисане програме, наравно, уз заштиту и одржање животне средине. Вишефазна прерада локалних сировина може вишеструко да увећа примарна улагања, остварујући адекватну функционалну везу између примарне и прерађивачке индустрије.

У складу са таквим опредељењима, **приоритет** у привредном развоју имаће:

- **индустрија грађевинског материјала.** Богатство сировинама омогућава даље повећање производње грађевинског материјала и његовог пласмана и мимо фабрике *Lafarge*, тако да се нађе места и за постојање и пословање осталих малих привредника. У производној оријентацији све више треба да буду заступљени производни програми већег степена финализације;
- **металопрерађивачка индустрија и производња сточне хране**, које и сада имају значајно место у привредној активности Општине;
- развојем **дрвне индустрије** обједињено је шумарство, примарна и финална прерада дрвета. На бази шумског потенцијала и постојећих капацитета за прераду дрвета треба

инсистирати на све већој производњи финалних производа и увођењу нових програма кроз већи степен финализације и допуну постојећег асортимана, који је веома скроман;

- у склопу општег друштвеног и привредног развоја постоје услови и за динамичнији развој **трговине**. Основни предуслови за развој трговине су у порасту запослености и порасту животног стандарда. Основне покретачке импULSE и овде треба очекивати од приватног сектора који ће временом постати свестан негативног утицаја међусобне нелојалне конкуренције, па ће се трудити да послује у складу са правим пословним узањима;
- значајно је да **мала привреда**, тј. **приватно предузетништво** постоји у организованом облику – удружења. У досадашњој пословној организацији у највећој мери су заступљени занатство, трговина, угоститељство, аутопревозничка и услужна делатност.

Имајући у виду досадашњи ток привредног развоја, **приватно предузетништво** ће у наредном периоду **основни носилац привредног развоја**. Подстицањем његовог развоја делимично би се амортизовао и проблем незапослених, јер су сви анкетирани привредни субјекти рекли да имају намеру да даље улажу, што подразумева и повећање броја запослених. Предност приватног сектора је сасвим сигурно у флексибилном пословању, брзом прилагођавању производног програма тржишним захтевима, динамичности и спремности за примену иновација у области техничко-технолошког процеса. Посебно у садашњим условима, када су могућности већих инвестирања мале и неизвесне, приватни сектор са својим капиталом може да преузме значајну улогу у даљем привредном развоју. Приватан сектор може бити добра допуна и пољопривреди, јер може да преузме специфичан део послова који се не могу масовно обављати, а може бити и корисник отпадних и секундарних сировина и енергије. Мала привреда има вишеструки утицај на развој укупне привреде, али и на задовољење неких потреба домаћинства и појединаца.

Могућности за развој предузетничке иницијативе су у Општини значајне, засноване пре свега на локалним природним потенцијалима, тржишним тенденцијама и усклађене са развојем пољопривреде, индустрије, туризма и осталих реалних потреба становништва. Очекује се већи интерес за отварањем мањих погона за ремонтним услугама и за прераду дрвета. И поред одређеног броја регистрованих занатских радњи, постоји потреба за развојем неким видовима услуга које нису покривене, као што су: одржавање станова, сервисирање кућних апарата, уређаја, компјутера и остале савремене опреме, затим текуће одржавање инфраструктурних објеката, пружање разноразних услуга становништву и обнављање старих заната који су скоро потпуно одумрли (ковачи, кујунџије, кројачи, обућари, столари и сл.). Исто се односи и на занатске радње чија је намена задовољење потреба сеоских домаћинства (израда алата, оправка машина, сервисирање пољопривредне механизације и друго).

9.4. ОДРЖИВИ ПОЉОПРИВРЕДНИ И РУРАЛНИ РАЗВОЈ

Упоредо са развојем основних грана сточарске производње на крупнијим, тржишно оријентисаним газдинствима, производње воћа, вина и ракије на плантажама и раног поврћа у пластеницима, треба интензивно радити на освајању/јачању мањих производних програма који имају позитивне трендове тражње, а до сада нису у довољној мери респектовани у развојној политици, као што су на пример: рибарство у Сусеку и Черевиху, затим пчеларство, козарство, фарме за узгој крзнашица и кунића, фарме за производњу ћурака, гусака, патки и других ређих врста живине, које би биле укључене у тржишно атрактивне програме производње ексклузивне хране, повезане са одговарајућим угоститељско-туристичким програмима као и фармерско гајење ловне дивљачи у спрези са коришћењем шумских ресурса и развојем ловног, риболовног, спортско-рекреативног, сеоског и класичног туризма; лековито биље, пластеничка производња цвећа и украсног шибља, гајење печурки). На то упућују и резултати поменутих анкета – на газдинствима је већ присутан највећи број наведених програма (ћурке, патке, гуске, морке, алпске козе, рибањак, фазанерија, чинчиле, шампињони, све до акваријумских рибица), али су то још увек појединачни случајеви који

се споро прихватају, услед лоше информисаности и ниске склоности ризику у условима општих транзиционих несигурности. Ипак охрабрује чињеница да се међу инвестиционим намерама, поред најзаступљенијих улагања у област сточарства - фарме јунади, крава, опреме за мужу и хлађење млека, фарме оваца и коза, фарме свиња и живине, налазе и улагања у мање производне програме у пољопривреди: гајење печурки (буковача), боровница и црне рибизле, органску производњу ораха, кајсија и грожђа, производњу лековитог биља (ноћурак), фарму кунџа, кошнице за пчеле, чак и у засад кикирикија.

Диверсификација производних програма јесте само један од видова позитивне тежње ка диверсификацији пољопривредне активности на газдинствима у правцу подизања степена финализације производа пре изласка на тржиште. Тако се у оквиру тзв. малог руралног бизниса на газдинствима отварају, боље рећи, намеравају отворити, према резултатима анкете, мини млекаре, кланице, сушаре, мали погони за прераду воћа и поврћа, производњу хладно цеђеног уља, сирћета и ракије, фабрика за флаширање воде, хладњаче за воће и месо. Како је већ напоменуто у одељку о структури газдинстава према изворима прихода, међу анкетираним домаћинствима је још увек мали број развојно-оријентисаних мултифункционалних газдинстава и предузетника који развијају пратеће делатности у пољопривредном сектору, а познато је да изградња и одржавање полиморфизма у регионалној економији је кључ њене стабилности и заштите од криза.

Поред унапређења продуктивности газдинстава и диверсификације економских активности на самом газдинству (сеоски туризам, прерада дрвета), постоји интерес и за развијањем пратећих делатности у руралном окружењу (трговина, услуге, стари занати, објекти за збрињавање старих...).

И на крају, за општину Беочин, посебно интересно поље руралне делатности пољопривредних произвођача и осталих становника биће широка палета активности на очувању животне средине и природних предела које ће се у скорој будућности убрзано изграђивати, са приближавањем земље чланству у Европској унији. Имајући у виду да се територија општине налази готово у целини под различитим облицима заштите Националног парка природе Фрушка гора, а осим тога располаже и другим просторима у режиму заштићених природних добара, посебно стаништима ретких птица мочварица, сасвим је извесно да ће држава у оквиру тзв. «Друге осе», политике руралног развоја, усмерене ка заштити биодиверзитета и природних предела, значајна средства буџетске подршке пласирати организовању и јачању познатих мера заштите и очувања наведених природних вредности.

9.5. СТРАТЕШКИ ПРАВЦИ ИНТЕЗИВИРАЊА ТУРИСТИЧКОГ РАЗВОЈА

Обзиром да Беочин има квалитетне ресурсе за развој туризма, могу се дефинисати општи и појединачни циљеви и правци интензивирања његовог будућег стратешког развоја. Најважнији **општи стратешки циљеви** и правци развоја туризма би могли да буду:

- а) организациона побољшања на нивоу целе дестинације. То превасходно подразумева формирање туристичке организације и њено укључивање у Туристичку организацију Србије (ТОС). Примена интегралног маркетинга на нивоу дестинације би био природан след ствари;
- б) интензивирање укупног развоја кроз потпуније коришћење постојећих и изградњу неопходних нових туристичких капацитета;
- в) побољшање свих услова за развој домаћег туризма;
- г) бржи плански излазак дестинације на међународно тржиште;
- д) успостављање привредног амбијента, који ће као императив и економски мотив, имати континуирана улагања и побољшања у области туризма.

Општи стратешки циљеви и правци интензивирања развоја туризма могу да, уколико се практично имплементирају, пруже ефекте у дужем временском року и у целини обогате туристичку понуду. За остваривање ових општих праваца и циљева стратешког развоја

дестинације, неопходно је да се испуне и одговарајуће претпоставке и услови. Туристичка дестинација Беочин посматрана са аспекта природних и друштвених ресурса као **појединачне, (парцијалне) циљеве** и правце свог будућег туристичког развоја би морала да обухвати:

- 1) Већу оријентацију на **изградњу атрактивних смештајних капацитета**. У граду не постоји ни један хотел ни мотел у правом смислу значења тих речи, а остали смештајни капацитети су и по квалитету и квантитету занемарљиви са аспекта развоја туризма. Непостојање смештајних капацитета значи непостојање базе туризма, чиме је свака даља прича о његовом развоју излишна. Отуда је ово први приоритет уколико Беочин заиста жели да улаже у развој туризма и очекује ефекте по основу улагања.

Према подацима Туристичке инспекције Јужно-бачког округа, општина Беочин је у 2007. годину ушла без регистроване куће за одмор, а у току 2007 године Општинска комисија за категоризацију регистровала је и категоризовала две куће за одмор. Детаљан преглед смештајних капацитета на подручју општине дат је у табели која следи.

Табела 9.1. Смештајни капацитети на подручју општине Беочин у 2007. години

Ред. бр.	Врста и назив објекта	Бр. објекта	Бр. лежачева	Бр. соба
1.	Укупно одмаралишта	3	274	67
1.1.	Одмаралиште на излетишту „Тестера“	1	174	20
	<ul style="list-style-type: none"> - 1 собу са 16 лежачева - 2 собе са 14 лежачева - 6 соба са 12 лежачева - 1 собу са 10 лежачева - 2 собе са 8 лежачева - 4 собе са 6 лежачева - 4 собе са 2 лежачева (соба за васпитаче) 	-	-	-
1.2.	Одмаралиште на излетишту „Андрејево“	1	60	31
	Објект у власништву Извршног већа Војводине 11 соба 1 лежачем 13 соба са 2 лежача 3 апартмана 2 полуапартмана 2 собе са 3 лежача	-	-	-
1.3.	Одмаралиште на излетишту „Осовље“	1	40	16
	Објект затвореног типа кога корисе запослени НИС-а. <ul style="list-style-type: none"> - 11 соба са 2 лежача - 2 собе са 3 лежача - 3 собе са 4 лежача 	-	-	-
2.	Укупно преноћишта	2	20	10
2.1.	Ресторан „Караи“ - три звездице или друга категорија	1	6	4
	<ul style="list-style-type: none"> - 4 собе са 1 лежачем - 1 соба француски лежач 	-	-	-
2.2.	„Чарда код Стеве“, Насеље Дунав бр.62.	1	14	6
	<ul style="list-style-type: none"> - 1 собу са 1 лежачем - 2 собе са 2 лежача - 3 собе са 3 лежача 	-	-	-
3.	Укупно приватни смештај	2	18	9
3.1	<ul style="list-style-type: none"> ■ Власник Душан Видак, улица Хероја Раше бр. 42., (категирија три звездице или друга категорија) - 3 собе са 2 лежача 	1	6	3
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Власник Виданка Адамовић на Корушкој потез Градине (категирија три звездице или друга категорија) - 2 апартмана са по 2 лежачева – укупно 4 лежачева - 4 собе са по 2 лежачева – укупно 8 лежачева 	1	12	6
4.	УКУПНО	7	252	55

Извор: Истраживање спроведено на терену, Институт за економику пољопривреде, Београд у периоду октобар – децембар 2007. године и подаци и Туристичке инспекције Јужно-бачког округа.

Као што се види из приказаних података дечије одмаралиште на излетишту „Тестера“ и одмаралиште „Андревље“ су објекти са смештајним капацитетима, док објекат „Осовље“ је намењен искључиво запосленима у НИС-у. Остали смештајни капацитети се са аспекта развоја туризма могу сматрати занемарљивим. У случајевима повећане туристичке тражње дестинација не би могла да истима одговори.

Ваља нагласити да у току 2007. године није било прихода по основу боравишне таксе, када је у питању смештај у регистрованим домаћинствима. Приход од боравишне таксе остварен кроз смештај и ресторану „Караиш“ и „Чарда код Стеве“ износи 48.712,50 динара или 594,05 евра (курс од 06 фебруара 2008. године, 1 евро = 82,00 динара). Боравишна такса на територији општине Беочин за 2007. годину износила је одлуком Скупштине општине Беочин 45 динара, а на подручју Општине је остварено укупно 1.032 ноћења.⁸³

- 2) Улагање у **угоститељске капацитете** и у промотивним активностима потенцирање традиције богате домаће војвођанске кухиње и њених специјалитета. Угоститељски објекти дају посебан „печат“ свакој дестинацији и представљају један од њених основних специфичних туристичких обележја. Ресторан „Караиш“ (три звездице) смештен на обали Дунава (плажи), је једини већи ресторан у Беочину. У непосредној близини лоцирана је и тзв. чарда „Сидро“ која није категорисана. Овде упућујемо критику квантитету и квалитету угоститељских услуга на нивоу целокупне Општине, јер они се тренутно налазе, на врло ниском нивоу, што се са развојем туризма нужно мора мењати. Када је реч о угоститељству Беочин своју шансу може тражити у богатој војвођанској кухињи и традиционалним специјалитетима, обзиром на тенденције на светском тржишту, да све више на значају добија концепт здраве хране, као и бекство од униформности „западњачке кухиње“. Важна сугестија за будући развој угоститељства је да неки из групе ресторанских ланаца (домаћих или страних), путем франшизинг система пословања, може видно да обогати туристичку понуду дестинације, нудећи традиционалне специјалитете. То би уједно био и пример за друге туристичке дестинације у нашој земљи, обзиром на богатство и разноликост наше националне кухиње.
- 3) Осавремењивање постојећих и изградња специјализованих **трговачких објеката**, ланаца и супермаркета. Изградња једног или више великих супермаркета из неког од познатих ланаца који већ послују на домаћем тржишту, би свакако обогатили туристичку понуду. И поред релативно добре снабдевености ово је нужан корак у обогаћивању туристичке понуде чиме дестинација постаје привлачнија за туристе.
- 4) Уређење, адаптација и прилагођавање **дворца грофа Шпицера** из 1898. године, потребама туризма. Дворец породице Шпицер, бивши сувласник Беочинске фабрике цемента, сада у власништву Лафаржа, је један од најстаријих споменика културе у Беочину, а који је под заштитом државе. По мишљењу стручне службе међу бројним дворцима у АП Војводини овај се по мишљењу издваја као јединствен пример сецесионизма, преовлађујућег стила у европској архитектури. Осим крова који је у великој мери очуван и делом заштићен од даљег пропадања, ништа друго није рађено. Пројекат овог, некада велелепног здања, постоји и његовом реализацијом сигурно је да би се, Беочин у одговарајућој мери позиционирао на туристичком тржишту Војводине и Србије у целини, а овиме би се видно обогатила туристичка понуда Беочина... Сугестија је да је неопходно: организовање стручне службе, водича за посете и др. Као пример могу се узети дворци у непосредном окружењу. То су дворци у породице Дунђерски у Бечеју или дворци у Мађарској, Аустрији, Румунији и сл.

⁸³ Скупштина општине Беочин, 2007. године.

- 5) Изградња комплетне **туристичке инфраструктуре на обалама реке Дунав**. То подразумева:
- **Изградњу марина, са свим пратећим садржајима**. На иницијативу Покрајинског секретаријата за привреду, Сектор за трговину, туризам и услуге урађена је Студија мреже марина на Дунаву у АП Војводини. На основу те Студије предложено је да се на територији општине Беочин саграде три марине. За примарну макролокацију предложена је марица са 100 везова у Беочину, за секундарну макролокацију са 50 везова у Баноштору и за терцијалну макролокацију са 50 везова предложена је локација у Черевиху. Да би се кренуло ка реализацији наредног корака потребно је урадити План детаљне регулације за предложене марине у беочинској општини.
 - Организовање тзв. **речног такси превоза** до Новог Сада, Футога, обилазак Беочинске аде („острва љубави“ како га беочинци популарно називају) и сл.
 - Изградња **угоститељских објеката на реци („сплавови“) и на обали**.
 - Могућност изградње **рибарског етно-села са типским сојеницама**. Обзиром на богат рибљи фонд и сл. Имајући у виду чињеницу да ово захтева велика инвестициона улагања, мора се водити рачуна о економским ефектима, односно константности у туристичкој тражњи у дужем временском периоду, чиме би се инвестиције практично и оправдале. Ваља нагласити да се јасно морају поштовати и урбанистички услови, које би Општина морала да пропише за изградњу оваквих објеката. То је у складу са начелима одрживог развоја.
 - Затим **уређење купалишта** са свим пратећим садржајима. Беочин има једну од најлепших пешчаних плажа. Лоцирана је непосредно уз ресторан „Караи“ у близини Беочинске аде. Намеће се и изградња садржаја који би посетиоца задржали да проведе цео дан у овом делу Беочина. То се пре свега односи на спортско-рекреативне активности за шта је неопходно изградити одговарајуће терене (за: фудбал, кошарку, одбојку, beach-volleyball, тенис и сл.). Такође, потребно је изградити и садржаје везане за боравак деце на овом простору (дечијег игралишта и сл.). Ради боље приступачности овог локалитета потребно је купити и тзв. возић за превоз од центра Беочина до градске плаже чиме би локалитет био приступачнији за посетиоце.
 - **Изградња кампа у насељу Дунав**. Простор поред градске плаже има могућности за прављење камп насеља или бунгалова чиме би се обогатила смештајна понуда Беочинске општине.
 - Све ово би омогућило упражњавање великог броја различитих **спортско - рекреативних активности** и сл.
- 6) **Сеоски туризам** – Уређење, адаптација и прилагођавање бројних сеоских амбијенталних целина потребама туризма. Пољопривреда има далекосежне интересе за комплементарну сарадњу са свим секторима привреде, дакле и са туризмом. Како је показало спроведено истраживање, како се мали број житеља Општине бави пољопривредом као основном делатношћу, већ данас постоји велики број домаћинстава која су спремна да се баве **сеоским туризмом**. Адекватно изграђене куће за одмор у природи, коју одликује мир и тишина, праве су „оазе“ за људе из високо урбанизованих, индустријских центара. Основни предуслови које би требало обезбедити за успешан развој овог специфичног вида туризма су следећи:
- стручан **одабир** тачно одређеног броја **домаћинстава** која би се бавила сеоским туризмом, уз јасно прецизирање свих услова (стандарда) које би домаћинство морало да испуни да би могло да се бави туризмом;

- **едукација** локалног становништва за пружање одговарајућег нивоа и квалитета туристичких услуга је претпоставка (основа) будућег развоја; ово је тесно повезано са формирањем туристичке организације која у томе мора да одигра главну (пресудну) улогу; важну улогу морају да преузму и друге државне и струковне организације;
- израда **квалитетног програма боровка на селу** не сме да буде препуштена локалној сналажљивости, она мора бити озбиљан предмет анализе на свим нивоима, уколико се очекују развој и ефекти од овог вида туризма; и
- дефинисање **урбанистичких услова** за развој сеоског туризма, како од стране државних, тако и локалних органа (Општине и Месних заједница).
- обзиром на то да подручје Општине има идеалне услове за узгој неких врста воћа, као један од специфичних видова сеоског туризма могао би да се развије, управо, туризам заснован на њима. Овде сугеришемо развој **винског туризма**. Крајеви које карактерише узгој винове лозе и производња вина, бележе значајне приходе од бројних туриста који желе да у време бербе, присуствују бројним манифестацијама које се одржавају у част вина. Приходи се остварују, како по основу продаје, односно конзумације вина, тако и од свих трошкова које туристи имају у време боровка на датој дестинацији. На подручју општине Беочин има приближно 450 ha винограда. Најпознатији винари су из села Баноштор, Черевих и Сусек. Удружење винара „Свети Трифун“ има 28 чланова, а као најпознатији међу њима се издвајају: Милан Шијачки, Јован Стојковић, Петар Силбашки, и Јовица Ачански.⁸⁴ Вина са Фрушке горе су надалеко чувена, а позната је чињеница да данас у Бечу постоји заштићено име вина ружице, надалеко чувени „Карловачки товјан“. Нарочити глас међу свим сремским винима стекла су Фрушкогорска вина прављена од сувог грожђа (сушка), нарочито црног. Од тога грожђа правио се чувени „ausbruch“ (самоток) „ципарско вино“, „бермет капљаш“ (tropfwermt) и „пеленаш“, обичан бермет. Производња бројних сорти за које постоје објективно сви потребни природни услови на Фрушкој гори, као и бројни подруми вина, су потенцијал и ресурс који дестинација има и који уколико се већ постојећа манифестација „Баношторски дани грожђа“ добро промотивно, односно маркетиншки и културно осмисли, може привући значајан број туриста, како из земље, тако и из иностранства. Ово би био пример директног облика сарадње туризма са другим привредним гранама (пољопривредом, трговином итд.), чиме би се остварило позитивно мултипликовано дејство туризма на укупну привреду и њен развој.

Уређење етно-куће у Баноштору. У новије време на „западу“ постоји велико интересовање за овај вид туристичке понуде. Етно домаћинства, које би се бавила презентацијом свих садржаја везаних живот и рад мештана, често одавно заборављених и напуштених привлаче велику пажњу туриста. То би, свакако, употпунило туристичку понуду, а за људе из високо урбанизованих индустријских центра представљало би посебну атракцију. У Баноштору постоји кућа која има све одлике етно-стила који је типичан за ово подручје и чији власници су спремни да је реконструишу. Презентација старих алата, народне радиности, ангажавање људи који би били спремни да демонстрирају већ одавно напуштене занате би свакако обогатила програм боровка на селу. Ако овоме додатмо и већ чувену манифестацију „Баношторски дани грожђа“ програм боровка на овој микро дестинацији би био употпуњен.

7) Манастирски туризам – уређење, адаптација и прилагођавање верских објеката потребама туризма. Најпознатији међу њима су свакако манастири Беочин и Раковац. Када је реч о **манастиру Беочин** нема писаних трагова о томе ко је основао манастир. Манастир је више пута рушен. До Другог светског рата манастир је имао богату ризницу са много драгоцености, икона и слика. И поред тога што је опљачкан у потпуности, манастир је остао

⁸⁴ Према истраживању које је спровео истраживачки тим ИЕП, а на терену у периоду септембар-октобар 2007. године.

за време рата неоштећен. **Грађен је** у мешавини традиционалних византиско-српских мотива и мешавине разних праваца, која је резултат чињенице да су мајстори били из различитих делова европе. Иконе су радили бројни иконописци (Јанко Халкозовић, Максим Петровић, Димитрије Бачевић, Теодор Димитријевић. **Манастир Раковац** је основао Рака Милошевић, велики коморник деспота Јована Бранковића крајем 15. века. У току Другог светског рата манастир је паљен. Спаљени иконостас био је дело познатог сликара Василија Остојића из 1763. године. Овде ваља апострофирати, да је за развој манстирског вида туризма неопходна сагласност Српске Православне Цркве, односно усклађивање начина, правила и прописа туристичких посета, са верским правилима, принципима - канонима понашања. Добар пример су земље у непосредном окружењу (Грчка, Бугарска, Русија и сл.). Организовање стручне службе, водича за посете, пратећа инфраструктура која не нарушава амбијанталну целину, су само нека правила која се нужно морају поштовати.

8) Коришћење природних погодности за развој **туризма посебних потреба**:

- **Ловни туризам и фото сафари.** Ловна организација има дугу традицију и развијену сарадњу са бројним домаћим и страним ловачким организацијама. Организација ловног туризма је деликатан посао, јер захтева строга правила понашања, уз поштовање строге законске регулативе, како за домаће, тако и за међународне кориснике ловишта. Ради коришћења овог природног потенцијала, као задатак који стоји пред Општином ваљало би регулисати следеће: превоз до ловишта, обезбеђење дозвола за оружје и муницију, изградњу хранилишта и чека, изградњу ловачког дома, као и специјализованих ловачких смештајних и угоститељских капацитета Једна од традиционалних ловачких манифестација је „лов на шакала“, која се одржава сваке године, традиционално сваке прве суботе у фебруару у организацији ловачких удружења: „Срндаћ“ из Беочина, као и ловачких удружења из Банаштора и Черевиха. Удружења имају сарадњу са бројним ловачким удружењима из земље и иностранства.
 - **Риболовни** - Узгој племенитих врста рибе, њихова прехрана, уз јасно прецизирање места за лов и риболовачких правила понашања, времена дозвољеног лова одређених врста, као и њихова законска заштита (с обзиром на мрест и сл.), могу се организовати на сличан начин као и код ловног туризма. Данас већ постоји манифестација „Куп младости у риболову“ која је једна од највећих манифестација када је у питању риболов у беочинској општини.
 - **Free-climbing (слободно пењање)** – На Фрушкој гори постоје терени који би могли да се користе за овај специфичан и атрактиван вид спорта. Уз минимална улагања обогатио би се програм боравака на дестинацији.
 - **Мото крос стаза.** Једна од сугестија је изградња мото-крос стазе на Фрушкој гори. Експанзија мотора, недостатак адекватног простора за окупљање заљубљеника у мотоциклизам може бити озбиљан пројекат који би помогао у профилисању имиџа Беочина као туристичке дестинације. На овај начин би се могли привући бројни туристи како из земље, тако и из иностранства. Овде треба бити опрезан, обзиром да је Фрушка гора један од пет националних паркова на подручју Републике Србије и мора се поштовати строга законска регулатива о одрживом туристичком развоју.
- 9) **Развој излетничког туризма.** Бројна излетишта на Фрушкој гори, међу које свакако спадају и најпознатија „Андревље“, „Осовље“, „Змајевац“, „Тестера“ али и обилазак „Свилошке клисуре“ са водопадом који је свакако природни раритет Фрушке горе се морају туристички валоризовати. Ове локалитете је неопходно инфраструктурно опремити како би исти омогућили целодневни боравак посетилаца.

10) Манифестациони туризам. На овај начин се употпуњује програм боравка на дестинацији и омогућава њено позиционирање на туристичком тржишту. Списак постојећих манифестација дат је у табели која следи.

Табела 9.2. Манифестације на подручју општине Беочин

Редни број	Назив манифестације	Опис
1.	Лов на шакала	Манифестација се одржава сваке прве суботе у фебруару у организацији Ловачког удружења „Срндаћ“ из Беочина и ловачких друштава из Черевиха о Баноштора. Манифестација се налази у Календару ловачког савеза и организује се већ десет година. Општина Беочин је покровитељ овог великог скупа ловаца.
2.	Куп младости у риболову	Једна од највећих манифестација када је у питању риболов у Беочинској општини, одржава се у првој половини маја (у зависности од водостаја). Реч је о међународном такмичењу
3.	Баношторски дани грожђа	Традиционална манифестација која ће се 2008 године одржати по 12 пут. Манифестација се одржава другог викенда у септембру и траје три дана. Организатор скупа винара је Месна заједница Баноштор и Клуб виноградара и винара „Свети Трифун“ из Баноштора, док је покровитељ општина Беочин.
4.	Златни котлић Дунава	Традиционална манифестација која се организује током јула у непосредној близини ресторана „Караш“ у Беочину. Манифестација има карактер квалификација за Међународни златни котлић који се традиционално одржава за време Међународног сајма лова, риболова, спорта и туризма у Новом Саду.
5.	Међународна изложба фотографија „Православље на интернету“	Ова јединствена културна манифестација на којој се представљају фотографије православног садржаја из целог света захваљујући Интернету окупља велики број аутора. Покровитељ изложбе је Општина Беочин, а организатор Друштво љубитеља фотографије, филмских и видео остварења „Беофото“ Беочин. Изложба се организује око 12 новембра у знак обележавања и прослављања Владике Хвостанског и Беочинског, чије мошти почивају у манастиру Беочин.
6.	Сајам колачарства	У току 2008 године планирано је да се први пут организује сајам колачарства словачког живља. Ова манифестација би се одржала у Месној заједници Луг, а окупила би учеснике из места у којима живе Словаци.

Извор: Скупштина општине Беочин, 2008. године

11) Формирање јединствене туристичке организације, а тиме и прикључење тог подручја Туристичкој организацији Србије (ТОС-у). На овај начин би се омогућила лакша примена концепта интегралног маркетинга, чиме би се олакшао тржишни наступ и омогућила организациона и пословна повезаност туризма и угоститељства са другим привредним делатностима (на пример: пољопривредом, трговином, рибарством, занатством, саобраћајем, итд.), које би оформиле богату туристичку понуду. То видно отежава све евентуалне жеље и напоре за даљи развој туризма. Уколико се озбиљно рачуна да се инвестира у развој туризма, и да се валоризују сви евидентно присутни ресурси, формирање туристичке организације и њено формално прикључење ТОС–у је услов свих услова. На овај начин би маркетинг и менаџмент туристичке дестинације био практично заокружен, а координација свих активности јасно и стручно вођена. Ово би омогућило да све активности и функције туризма буду добро укомпоноване, тако да благовремено омогуће прилагођавање континуираним променама на тржишту, како би се одговорило свим потребама купаца, односно крајњих потошача – туриста.

У наредној табели, дат је детаљан преглед свих предлога поројеката општине Беочин из области туризма за 2008. годину.

Табела 9.3. Преглед предлога пројеката општине беоцин из области туризма за 2008. годину

Редни број	Назив пројекта	Вредност Пројекта (динара)	Тражени износ од АП Војводине (динара)	Средства из буџета за 2008. годину (динара)
1.	Израда детаљног плана регулације за марине у Беоцину, Банаштору и Черевцу	5.000.000,00	4.000.000,00	1.000.000,00
2.	Изградња кампа у насељу Дунав у Беоцину	9.000.000,00	3.400.000,00	2.000.000,00
3.	Изградња марине у насељу Дунав у Беоцину	40.000.000,00	38.000.000,00	2.000.000,00
4.	Уређење градске плаже у Беоцину	6.000.000,00	4.500.000,00	1.000.000,00
5.	Изградња отвореног базена и марине у Банаштору	88.000.000,00	86.000.000,00	2.000.000,00
6.	Реконструкција дворца у Беоцину	140.000.000,00	139.000.000,00	1.000.000,00
7.	Организација туристичких манифестација	5.400.000,00	4.000.000,00	1.400.000,00
8.	Уређење етно куће у Банаштору	1.920.000,00	1.620.000,00	300.000,00
9.	Оспособљавање рада канцеларије за туризам	620.000,00	500.000,00	120.000,00
УКУПНО		295.940.000,00	281.020.000,00	10.820.000,00

Напомена: курс 1 еуро = 82,00 динара, од 06 фебруара 2008. године.

Извор: Скупштина општине Беоцин, 2008. године

- 12) Дугорочно гледано, ако би се испунили сви претходни услови, као природан след ствари ишла би **стандардизација и компјутеризација пословања** на нивоу Општине. Важну улогу у интензивирању туристичке понуде игра брзина, квалитет и прецизност пружања информација потенцијалним туристима. То је основ за стицање конкурентске предности на туристичком тржишту. У том контексту неопходно је ради обогаћивања туристичке понуде ићи у корак са свим трендовима у области савремених информационих технологија.
- 13) Континуирано ићи на **комплементаран развој домаћег и међународног** туризма. На овај начин би се поваћале шансе за успех. То подразумева и бржи плански излазак дестинације на тржиште. Прво на домаће, а у каснијој фази и на међународно.
- 14) **Услови одрживог развоја туризма** – унапређење понуде кроз истовремену политику очувања и заштите простора и животне средине, представљају императив који се у плановима будућег туристичког развоја доследно мора испоштовати.

9.6. ПОЗИЦИОНИРАЊЕ ТУРИСТИЧКЕ ПРИВРЕДЕ ОПШТИНЕ БЕОЦИН

Општина Беоцин има респектабилне ресурсе за развој туризма. Отуда ови евидентно присутни ресурси се морају ставити у функцију развоја Општине. Утолико пре туризам и мора постати фактор њеног даљег укупног развоја, нарочито ако имамо у виду његово мултипликовано дејство на привреду. Највећи део атрактивности тек треба да буде укључен у даље планове и програме развоја Општине, а затим и у све савремене туристичке и привредне токове у земљи. Са укључивањем бројних привредних делатности, Беоцин у дужем временском периоду може постати фактор стабилизовања и раста укупних економских активности на простору АП Војводине. У свему томе важну улогу треба да има селективан, тржишно оријентисан, правилно координиран, стратегијски развој целе дестинације. На тај начин позитивни резултати који би морали да буду, и јесу императив туристичког и укупног привредног развоја, су реално и остварљиви.

У годинама које следе потребно је озбиљно приступити позиционирању Беочина као туристичке дестинације на туристичком тржишту. У том погледу један од приоритетних задатака који стоји како пред Општином и њеном за сада не формираном туристичком организацијом са једне стране, тако и пред свим факторима туристичке понуде, са друге стране, би био да се ради на изградњи његовог имиџа. Изградња имиџа би омогућила лакше позиционирање на потенцијалним тржиштима, чиме би Беочин, свакако заокупио пажњу потенцијалних туриста (таргетираних тржишних група). Други важан задатак јесте комплементаран развој домаћег и међународног туризма.

9.6.1. Производи

У кратком року Беочин, није у стању да стави све своје потенцијале у туристичку функцију. То значи да не може одједном да створи велики број конкурентних туристичких производа. Стратешко позиционисање и брендинг Беочина као туристичке дестинације мора, зато, да побуди интерес за путовањима у њега на бази само одређеног броја производа који су већ готово спремни, или их је у врло кратком времену могуће припремити за комерцијализацију (домаћу и међународну). Селекција је у рукама менаџмента туристичке дестинације и њихове ваљане процене о производима и корацима за њихову тржишну експлоатацију. Реч је о производима као што су:

Туризам посебних интересовања – богатство природног и антропогеног елемента на читавој дестинацији пружа велике могућности туристичке комерцијализације. То су: ловни, риболовни, излетнички и рекреациони туризам, као и посета дворцу грофа Шпицера из 1898. године.

Сеоски туризам – за шта објективно постоје добре основе и где се са минималним улагањима и временом адаптације, може кренути у комерцијализацију.

Транзитни туризам – географски положај и значај путних прваца који пролазе преко Беочина (Коридор 7 – река Дунав и транзитни правац ка Хрватској) су добар основ за позиционирање и даље планирање.

Туризам на Дунаву – локација Беочина на реци је велики и за сада не искоришћени потенцијал. Са малим улагањима он би претстављао један од базних туристичких производа дестинације.

Догађаји (events) – добар пример је манифестација „Баношторски дани грожђа“ као и бројне друге о којима је већ било речи.

Захтев је, дакле, да се почетном изградњом свести о Беочину као туристичкој дестинацији обезбеди промоција и продаја тзв. „quick win“ производа, а да се паралелно осигура и стварање свести о другим стратешким вредностима и атракцијама на којима ће се, затим, формирати други релевантни производи.

Будући туристички развој као императив намеће изградњу смештајних (рецептивних) капацитета, то подразумева инвестирање у ову област, али и примену свих стандарда и техничко-технолошких иновација везаних за област туризма, о чему се мора водити рачуна, имајући у виду растуће захтеве тражње, као и укупно стање смештајних објеката на читавој дестинацији.

Обзиром на све наведене факторе, туризам треба развијати преко комбинованих програма који би Беочин обухватио као део Подунавске понуде. У његовом пласману односно продаји важну улогу би требало да имају субјекти привреде, а пре свега важну улогу ће одиграти туристичке агенције и туроператори. Један од облика који би свакако имао приоритетну улогу је продаја тачно спецификованих одговарајућих програма боравака на дестинацији. Нужно је направити специјализоване програме по сегментима туристичке тражње у зависности од таргетираних тржишних група. Програми морају бити детаљно разрађени од процеса промоције, пропаганде, резервација, продаје, превоза (саобраћаја), свих активности везаних за смештај и боравак на

дестинацији, до поновног повратка. Политика цена и квалитетни односи са туроператорима су гаранција успеха.

9.6.2. Тржишта

У **кратком року** треба се фокусирати на сегменте **домаће тражње** која објективно већ има интерес за овим ресурсима, као и потенцијалним туристичким видовима. На овај начин би могао да се обезбеди почетни прилив прихода од туризма. Акценат је на Новом Саду и Београду као великим урбаним центрима.

Средњорочно посматрано дуже позиционирање би захтевало фокусирање на тржишне сегменте **Западноевропских земаља**. Потенцијално најзаинтересованија би била тржишта Немачке, Аустрије, Холандије, Француске и Италије за туризам посебних интересовања. То се пре свега односи на: ловни и риболовни, излетнички туризам, затим фото-сафари, итд. Сеоски туризам би могао да привуче туристе из високо развијених индустријских земаља Западне Еврпе. Важно је нагласити да Велика Британија, Немачка, Шведска, чине значајну тражњу за овим туристичким производима великог броја Европских земаља. Поред Општине пролази река Дунав и путни правац ка Хрватској који су основ за развој транзитног туризма. Сви сегменти тражње везани за овај транзитни правац. Потом туризам везан за Дунав, генерално захтева дуже испланирану и вођену акцију, када је реч о интересовању и туристичку експлоатацију али су смернице јасно назначене.

Дугорочно, уколико би се оживели сви туристички ресурси и ваљано испалнирала и извршила њихова тржишта експлоатација и валоризација могло би се ићи и на пласман неких производа на **удаљена тржишта ван Европе**. Сва ова тржишта захтевају веће инвестиције и маркетиншке напоре, са јасно планираном, вођеном и координираном акцијом, која мора перманентно да се контролише како би дала очекиване ефекте (финансиске пре свега).

9.6.3. Неки аспекти могућих маркетиншких акција

У стратешком планирању, њеној имплементацији, важну улогу игра лојалност потрошача, односно програми учесталих потрошача. Ово нарочито, ако као императив укупног пословања имамо маркетинг оријентацију, која у свој примарни фокус ставља потребе крајњих потрошача - туриста у конкретном случају. Само на овај начин се може очекивати и остварење интереса успешног пословања. У том контексту потребно је развити концепт који би укључивао мере везане за:

- **политику цена**, где би ваљало ићи на ниже цене у одговарајућем временском периоду, с обзиром на конкуренте и супституте у непосредном окружењу, односно друге туристичке дестинације са сличном понудом. У формирању овакве политике ваља бити опрезан, имајући у виду рентабилност пословања.
- **развијање квалитетног вредносног система TQM (Total Quality Management)**, где квалитет туристичких услуга мора бити императив свих субјеката на дестинацији, од топ менаџера (људи у Општини и туристичкој организацији – која се мора формирати ако се рачуна на туризам), до непосредних извршилаца тј. људи који би непосредно пружали туристичке услуге.
- **континуирано и планско обогаћивање и прилагођавање туристичке понуде потребама тржишта и тражње у целини**. У томе програми промоције и пласмана одговарајућих туристичких производа могу да одиграју значајну улогу. Потребно је промоцију непрестано обогаћивати новим садржајима и пласирати на тржишта (активна и потенцијална), како би се анимирала тражња.

На крају ваља нагласити да целокупна туристичка активност по својој суштини коју свакако карактерише сентенца да је **туризам управо онолико ефикасан колко се и улаже у њега**, нужно

ставља у примарни фокус, односно као приоритетни циљ пред руководство (менаџмент) Општине, налагање одговарајућих стратешких партнера (**инвеститиора**), који ће на бази увида у ресурсе и њихову потенцијалну туристичку експлоатацију, наћи свој економски интерес и мотив, управо улагање у област туризма, што ће им се, свакако, вишеструко позитивно и вратити.

9.7. ОСНОВНИ ПРАВЦИ ДАЉЕГ ПРИВРЕДНОГ РАЗВОЈА

9.7.1. Заштита животне средине и очување природних ресурса

У циљу **заштите природних ресурса** неопходно је:

- планско спречавање даље деградације, што је у складу са фундаменталним циљевима просторних перспектива европског развоја (ESDP);
- проучавање могућности и планирање оплемењивања и привођења одговарајућим културама земљишта деградационих пунктова;
- прочување, заштита и развој природног наслеђа као и креативно управљање природним наслеђем;
- успостављање мониторинга, стања и заштите природних ресурса.

9.7.2. Становништво, насеља и социјални развој

Основни циљеви у овом домену директно се тичу оствареног економског развоја. Наиме, само пропулзиван развој привреде Беочина, уз повећање запослености и реалних зарада, може обезбедити остваривање следећих циљева:

- заустављање миграције и повећање прираштаја становништва;
- повећање животног стандарда становништва и квалитета живота;
- брже инфраструктурно опремање насеља;
- повећање буџетских издвајања за социјалне, културне, образовне и друге јавне службе и сходно томе, квалитетније опремање насеља основним садржајима и објектима друштвеног и социјалног стандарда.

9.7.3. Привредни развој

У складу са основним опредељењима, **приоритет** у привредном развоју имаће:

- **индустрија грађевинског материјала**. Богатство сировинама омогућава даље повећање производње грађевинског материјала и његовог пласмана и мимо фабрике *Lafarge*, тако да се нађе места за постојање и пословање осталих малих привредника. У производној оријентацији све више треба да буду заступљени производни програми већег степена финализације.
- развојем **дрвне индустрије** обједињено је шумарство, примарна и финална прерада дрвета. На бази шумског потенцијала и постојећих капацитета за прераду дрвета треба инсистирати на све већој производњи финалних производа и увођењу нових програма кроз већи степен финализације и допуну постојећег асортимана, који је веома скроман.
- у склопу општег друштвеног и привредног развоја постоје услови и за динамичнији развој **трговине**. Основни предуслови за развој трговине су у порасту запослености и порасту животног стандарда. Основне покретачке импулсе и овде треба очекивати од приватног сектора који ће временом постати свестан негативног утицаја међусобне нелојалне конкуренције, па ће се трудити да послује у складу са правим пословним узансама.
- значајно је да **мала привреда**, тј. **приватно предузетништво** постоји у организованом облику – удружења. У досадашњој пословној организацији у највећој мери су заступљени занатство, трговина, угоститељство, аутопревозничка и услужна делатност.

Имајући у виду досадашњи ток привредног развоја, приватно предузетништво ће у наредном периоду бити **основни носилац привредног развоја**. Подстицањем његовог развоја делимично

би се амортизовао и проблем незапослених, јер су сви анкетирани привредни субјекти рекли да имају намеру да даље улажу, што подразумева и повећање броја запослених. Предност приватног сектора је сасвим сигурно у флексибилном пословању, брзом прилагођавању производног програма тржишним захтевима, динамичности и спремности за примену иновација у области техничко-технолошког процеса. Приватан сектор може бити добра допуна и пољопривреди, јер може да преузме специфичан део послова који се не могу масовно обављати, а може бити и корисник отпадних и секундарних сировина и енергије. Мала привреда има вишеструки утицај на развој укупне привреде, али и на задовољење неких потреба домаћинства и појединаца.

9.8. ОДРЖИВИ ПОЉОПРИВРЕДНИ И РУРАЛНИ РАЗВОЈ

У оквиру одрживог пољопривредног и руралног развоја, упоредо са развојем основних грана сточарске производње на крупнијим, тржишно оријентисаним газдинствима, производње воћа, вина и ракије на плантажама и раног поврћа у пластеницима, треба интензивно радити на освајању / јачању мањих производних програма који имају позитивне трендове тражње, а до сада нису у довољној мери респектовани у развојној политици.

Диверсификација производних програма јесте само један од видова позитивне тежње ка диверсификацији пољопривредне активности на газдинствима у правцу подизања степена финализације производа пре изласка на тржиште. Тако се у оквиру тзв. малог руралног бизниса на газдинствима отварају, боље рећи, намеравају отворити, према резултатима анкете, мини млекаре, кланице, сушаре, мали погони за прераду воћа и поврћа, производњу хладно цеђеног уља, сирћета и ракије, фабрика за флаширање воде, хладњаче за воће и месо.

Поред унапређења продуктивности газдинстава и диверсификације економских активности на самом газдинству (сеоски туризам, прерада дрвета), постоји интерес и за развијањем пратећих делатности у руралном окружењу (трговина, услуге, стари занати, објекти за збрињавање старих лица...итд.).

За општину Беочин, посебно интересно поље руралне делатности пољопривредних произвођача и осталих становника биће широка палета активности на очувању животне средине и природних предела, које ће се у скоријој будућности убрзано изграђивати, са приближавањем земље чланству у Европској унији.

Х ИНВЕСТИЦИЈЕ И РАЗВОЈ

Имајући у виду процес проширења Европске уније (ЕУ) и перспективе које из тога произилазе за Србију, евидентно је да ће у будућем развоју наших региона, општина и насељених места инвестициона активност заузимати круцијално место. У овој етапи, раст инвестиција у општини Беочин представља услов за обезбеђење раста основних и обртних средстава, повећање броја радних места, подизање учинка оруђа за рад, бољу продуктивност рада, разноликост производње и сл.

10.1. УЛОГА ИНВЕСТИЦИЈА У ПРОЦЕСУ СОЦИО-ЕКОНОМСКОГ РАЗВОЈА

Инвестиције представљају основни материјални чинилац привредног и друштвеног развоја. Од обима, структуре и ефикасности улагања у највећој мери зависи како ће и до ког нивоа бити решена основна питања привредног и друштвеног развоја сваке земље, региона или локалне заједнице (привредни раст, уравнотеженост привредног развоја, запосленост, ниво животног стандарда и друга).

Према једној од усвојених класификација у литератури, све инвестиције се деле на привредне и непривредне. Основна функција привредних инвестиција јесте у томе да обезбеђују непрекидност процеса производње на истом нивоу, тј. просту репродукцију. У том смислу, инвестиције имају улогу да обезбеђењем замене дотрајалих основних средстава омогућавају просту репродукцију процеса производње. Поред тога, привредне инвестиције служе и да омогуће репродуковање друштвеног процеса производње на вишем нивоу, тј. проширену репродукцију. Према томе, инвестициона активност представља неопходан елемент процеса репродукције и основни предуслов ефикасног обављања материјалне производње у дужем временском периоду.

Улога инвестиција није значајна само за област материјалне производње. Инвестиције служе и за задовољење потреба друштва у области здравства, просвете, образовања, науке. Другим речима „избор и састав инвестиција треба да омогући оптималан и усклађен развој друштвеног система као целине и свих његових подсистема“⁸⁵

За несметано одвијање процеса репродукције потребно је вршити улагања како у основна, тако и у обртна средства и то у одговарајућој пропорцији. Пропорција једних и других улагања зависи од многих фактора, тако да се не може говорити о оптималној сразмери једних и других улагања која би била општеважећа за све случајеве. По правилу, инвестиције у основна средства представљају највећи део укупних инвестиција. Претерани раст инвестиција у обртна средства, на уштрб пада улагања у основна средства, може да буде знак насталих поремећаја у процесу друштвене репродукције и у привредном развоју. Обично је нарушавање ових пропорција праћено успоравањем привредног развоја, смањењем економске и друштвене ефикасности инвестиција, а тиме и снижавањем укупне економске ефикасности и акумулативности привреде, привредне делатности или предузећа.

Пошто се основна средства у процесу репродукције постепено троше и преносе део своје вредности на произведена добра и услуге, јавља се потреба за њиховим одржавањем, заменом и набавком нових средстава у одређеним временским интервалима. По самој дефиницији замена не би требало да представља повећање постојећих капацитета основних средстава. Међутим, с обзиром на постојеће услове брзог научно-техничког прогреса и сталних промена у захтевима тржишта, код замене се, по правилу, истрошено основно средство мења

⁸⁵ Чобелић Н. (1972/1974): Привреда Југославије - раст, структура и функционисање, књига 1. и 2. Савремена администрација, Београд.

продуктивнијим. То значи да замена у пракси у већини случајева представља и извесно повећање капацитета основних средстава, као и њихову модернизацију. Најзад, набавка нових основних средстава по самој дефиницији представља и повећање капацитета основних средстава.

Из свега реченог произилази да како улагања у замену истрошених, тако и улагања у набавку нових основних средстава омогућавају увођење научног и техничког прогреса у привреду или предузеће. Другим речима, констатације о међузависности инвестиција и привредног развоја указују на закључак да процес инвестирања садржи у себи и процес научно-техничког прогреса, тј. свака инвестиција, по правилу, неминовно омогућава одвијање процеса репродукције на једном квалитетно вишем нивоу. Све ово има за резултат и побољшање опремљености живог рада, тј. повећање продуктивности рада.

Једна од најважнијих улога инвестиција у процесу друштвено-економског развоја јесте управо у томе да се побољша опремљеност живог рада, који на тај начин постаје продуктивнији. Побољшана опремљеност живог рада, уједно претпоставља и увођење техничког прогреса у развојни процес. Из тога произилази да је пораст продуктивности рада, а у крајњој линији и читав привредни развој, функција техничког прогреса. Ипак, не може се једнострано закључити да развој зависи искључиво од пораста продуктивности рада и техничког напретка. Значајну одредницу развоја, поред наведена два фактора, представља и повећање количине живог рада.

Полазећи од претпоставке да су инвестиције, као уложена средства друштвене акумулације, неопходан предуслов покретања развоја, могао би се извести закључак да се привредни развој, поред осталог, може посматрати и као функција инвестиција, с тим да постоји и повратна функционална зависност између ове две категорије. Наиме, развој и пораст производних капацитета и производње налазе се у функционалној међузависности са инвестицијама, и то по правилу са оним делом инвестиција који се усмерава у основна средства. Међутим, међузависност инвестиција, са једне, а процеса репродукције и привредног развоја са друге стране, није у свим условима једнака, тј. истог интензитета. Колики ће допринос инвестиције дати несметаном одвијању друштвене репродукције и адекватној динамици привредног развоја зависи од низа фактора, међу којима треба поменути два најзначајнија - фаза развоја у којој се налази дата привреда или привредни субјекат, те гранска или територијална припадност привредне активности или предузећа, у којима се предузима инвестициона активност.

Наведени фактори, а и низ других који нису поменути, такође, имају утицај на начин и величину доприноса инвестиционе активности привредном развоју и процесу репродукције, могу се условно груписати у две категорије - у институционалне и материјалне факторе.

Код *институционалних фактора* најзначајнији чинилац представљају услови привређивања, док *материјални фактори* обухватају читав низ чинилаца који су везани за развој материјалне основе. Као основне материјалне факторе треба поменути следеће: однос инвестиција и друштвеног производа, секторска структура инвестиција, техничка и наменска структура улагања, просторни размештај производње и локација нових инвестиција, природни услови, тржишни услови, степен коришћења капацитета и други.

У економској теорији постоје различите интерпретације и дефиниције у погледу инвестиција. Међутим, без обзира што за појам инвестиција не постоји јединствен став, у принципу, сви аутори се слажу да *инвестирање представља одређену жртву, свесно одустајање од тренутне сатисфакције, од стране физичких или правних лица, у циљу реализације добара и/или услуга у планираном будућем периоду.*

10.2. ОПШТА ОБЕЛЕЖЈА ДОСАДАШЊИХ ИНВЕСТИЦИОНИХ УЛАГАЊА

У посматраном вишегодишњем периоду (1994-2005.), општину Беочин карактерише слаба и недовољна инвестициона активност (без обзира да ли је реч о замени, реконструкцији или проширивању већ постојећих капацитета, или о изградњи нових објеката) која је, пре свега, последица хроничног недостатка финансијских средстава неопходних за финансирање инвестиционих пројеката (*прилог II/1.*).

Ради добијања што реалније слике о досадашњим инвестиционим активностима на нивоу општине Беочин, у табелама и графиконима који следе је дат приказ улагања како на регионалном, тако и на националном нивоу. Сходно томе, истраживањем је обухваћен вишегодишњи инвестициони тренд у привреди Општине и карактеристике процеса инвестирања у привреди на територији Јужно-бачког округа, АП Војводине, као и Републике Србије у целини.

Подаци о извршеним исплатама за инвестиције указују на закључак да су остварене инвестиције у анализираном вишегодишњем периоду финансиране највећим делом из сопствених извора самих инвеститора (*прилог II/11.*).

Посматрајући период 1995-2005. године, може се констатовати да општину Беочин карактерише релативно ниска инвестициона активност. Ситуација је готово идентична и када је у питању Јужно-бачки округ где су, такође, запажена релативно мала улагања, која одсликавају и циклична кретања (*табела 10.1.*).

Табела 10.1. Просторна дистрибуција укупно остварених инвестиција*, у хиљ. динара

Територија	Јединица мере	Године		
		1994	2000	2005
Србија	динар	1.680.632	39.874.609	163.549.507
	%	100,00	100,00	100,00
АП Војводина	динар	417.044	8.508.580	29.773.399
	%	24,81	21,34	18,20
Јужно-бачки округ	динар	130.466	3.681.028	15.028.654
	%	7,76	9,23	9,19
Беочин	динар	4.629	100.276	70.975
	%	0,28	0,25	0,04

*Инвестиције у основна средства друштвеног сектора (који обухвата и задружни, мешовити и државни облик својине) у текућим ценама.

Извор: Инвестиције Републике Србије, 1994., 2000., 2005., РЗС, Београд, 1995., 2001., 2006.

Укупно остварене инвестиције на нивоу општине Беочин у 2005. години износиле су близу 71 милиона дин., што представља само 0,47% од остварених инвестиција на нивоу Јужно-бачког округа, односно једва 0,24% од укупно остварених инвестиција на нивоу АП Војводине, или свега 0,04% од нивоа Републике Србије. Ово су, такође, најмања улагања у анализираном вишегодишњем периоду, која рефлектују релативно смањење од 0,24% у односу на 1994., тј. пад од 0,21% у односу на 2000. годину.

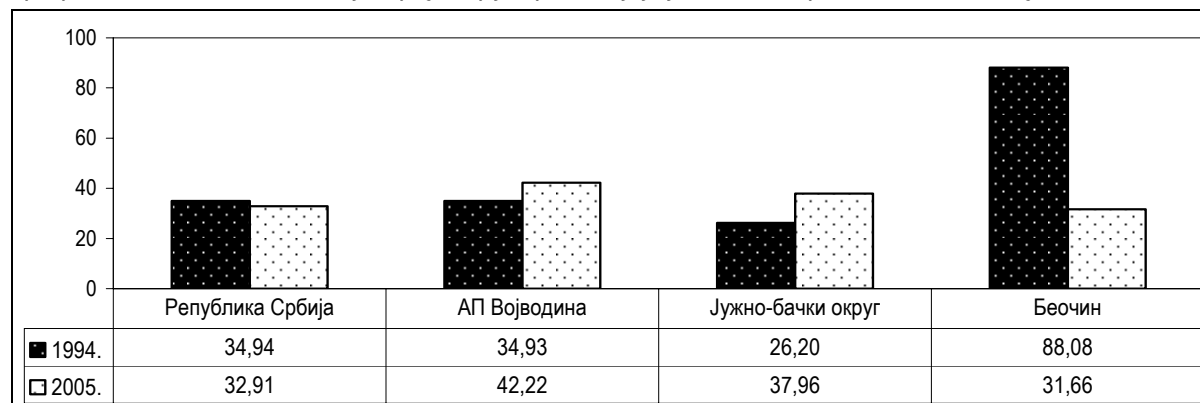
10.3. ОСТВАРЕНЕ ИНВЕСТИЦИЈЕ ПО ДЕЛАТНОСТИМА

У периоду 1994-2005. година је дошло до битних промена у структури остварених инвестиција по привредним делатностима, не само на подручју општине Беочин, већ и у Јужно-бачком округу, АП Војводини и Републици укупно.

Међутим, током целог посматраног периода општина Беочин је у свим делатностима имала безмало занемарљиви удео у укупно оствареним инвестицијама (са изузетком индустрије и рударства, као и донекле пољопривреде и рибарства), *прилози II/2.-II/10.*

Сектори **индустрије и рударства** (области грађевинске индустрије и грађевинских материјала, металопрерађивачка индустрија, експлоатација и прерада дрвета, прехранбена и индустрија сточне хране, експлоатација неметала и сл.), представљају за општину Беочин важан инвестициони потенцијал. Нажалост, у анализираним годинама је дошло до видљивог смањења учешћа остварених инвестиција индустрије и рударства у укупним оствареним инвестицијама општине Беочин, тј. са 88,08% у 1994. на 31,66% у 2005. години (односно за 56,42%). Другим речима, у периоду 1994-2005. година није дошло до очекиване валоризације расположивих потенцијала, што је имало за последицу стагнацију у економском развоју целокупне територије општине Беочин. На нивоу Јужно-бачког округа, дошло је до повећања учешћа посматраног параметра, што је само потврда сагледавања и искоришћавања компаративних предности које Регија има у овој области материјалне производње (вађење сирове нафте и гаса; вађење руда неметала и камена; прерађивачка индустрија; производња и дистрибуција електричне енергије, гаса и воде и тд.). Учешће остварених инвестиција индустрије и рударства у укупно оствареним инвестицијама на нивоу АП Војводине, такође одсликава раст. На нивоу Републике Србије, учешће анализираних параметра бележи пад као резултат свеукупних друштвено-економских и политичких кретања, која још вуку последице више годишње изолације, закаснеле транзиције и недовршене приватизације (графикон 10.1.).

Графикон 10.1. Учешће индустрије и рударства у укупно оствареним инвестицијама*

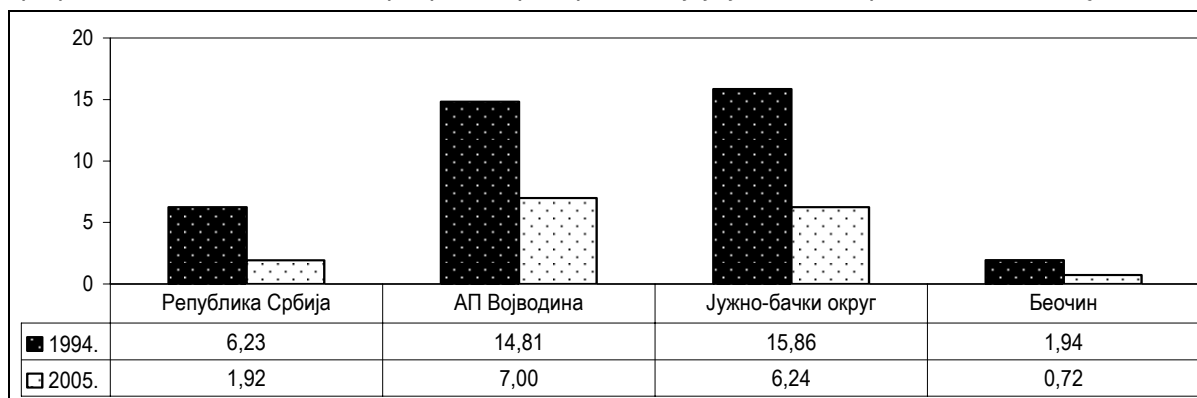

*Инвестиције у основна средства друштвеног сектора (који обухвата и задружни, мешовити и државни облик својине) у текућим ценама.

Извор: Инвестиције Републике Србије, 1994., 2005., РЗС, Београд, 1995., 2006.

Пољопривреда и рибарство не само да представљају значајан природни потенцијал на коме се базира привредни систем општине Беочин, већ представљају и специфичан потенцијал који је атрактиван за инвестирање, како за ову Општину, тако и за Јужно-бачки округ у целини. Но и поред тога, учешће остварених инвестиција пољопривреде и рибарства у укупно оствареним инвестицијама општине Беочин је износило свега 1,94% у 1994. години, док је учешће овог параметра у 2005. години износило једва 0,72% (смањење од 1,22%). Другим речима, ни поред учешћа остварених инвестиција шумарства и водопривреде (новији статистички преглед посматра обједињене инвестиције у пољопривреду, рибарство, шумарство и водопривреду), сектор пољопривреде и рибарства нема позитиван тренд када је у питању процес инвестирања. Ако се посматрају територије Јужно-бачког округа, АП Војводине и Републике Србије, такође се може закључити да је дошло до смањења учешћа остварених инвестиција пољопривреде и рибарства у укупно оствареним инвестицијама на свим нивоима, што је последица фаворизовања других привредних грана (како производних, тако и непроизводних), с једне стране и већег ослањања на утицај природног и људског фактора у одвијању процеса производње, с друге стране (графикон 10.2.).

Графикон 10.2. Учешће пољопривреде и рибарства** у укупно оствареним инвестицијама*

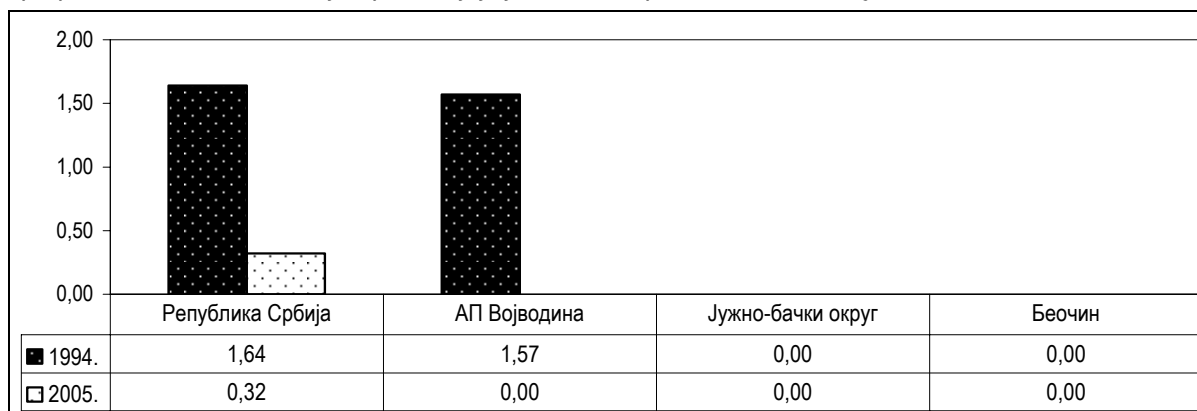
*Инвестиције у основна средства друштвеног сектора (који обухвата и задружни, мешовити и државни облик својине) у текућим ценама.

** Пољопривреда, рибарство, лов, шумарство и водопривреда (новији статистички преглед).

Извор: Инвестиције Републике Србије, 1994., 2005., РЗС, Београд, 1995., 2006.

Шумовити предео богат разном дивљачи, који се протеже на делу територије којом управља општина Беочин (северна подгорина Фрушке горе), погодан је за различите облике експлоатације и развој више видова туризма (планински, ловни, риболовни и излетнички). Дакле, **шумарство** са расположивим ресурсима представља добар инвестициони потенцијал Општине, али и Регије у целини. Међутим, наводимо податак да у периоду 1994-2001. година није евидентирано инвестирање у шумарству. Од 2002. године, остварене инвестиције у ову област приписују се збирним улагањима у пољопривреду, лов и шумарство (графикон 10.3.).

Графикон 10.3. Учешће шумарства у укупно оствареним инвестицијама*

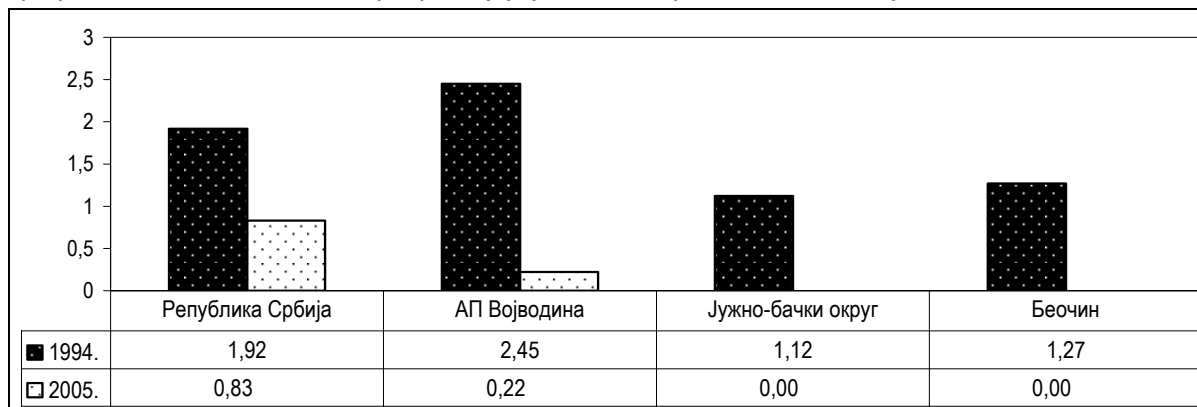
*Инвестиције у основна средства друштвеног сектора (који обухвата и задружни, мешовити и државни облик својине) у текућим ценама.

Извор: Инвестиције Републике Србије, 1994., 2005., РЗС, Београд, 1995., 2006.

За разлику од стања у Општини, на нивоу АП Војводине и Републике Србије, улагања у шумарство су константно присутна, али је учешће посматраног параметра веома скромно и оно за анализираних година не прелази 2,00% (тачније 1,70%). Са друге стране, на нивоу Јужно-бачког округа присутно је идентично стање као и на нивоу општине Беочин.

Са расположивим водним ресурсима општина Беочин представља значајно подручје за инвестирање, како за домаће привреднике, тако и за потенцијалне стране улагаче. И поред тога, чињенично стање упућује на другачију констатацију, тј. да је учешће остварених инвестиција **водопривреде** у укупно оствареним инвестицијама Општине износило свега 1,27% у 1994. години. Од 2002. године остварене инвестиције у водопривреди приписују се збирним улагањима у пољопривреду, лов и шумарство, (графикон 10.4.).

Графикон 10.4. Учешће водопривреде у укупно оствареним инвестицијама*

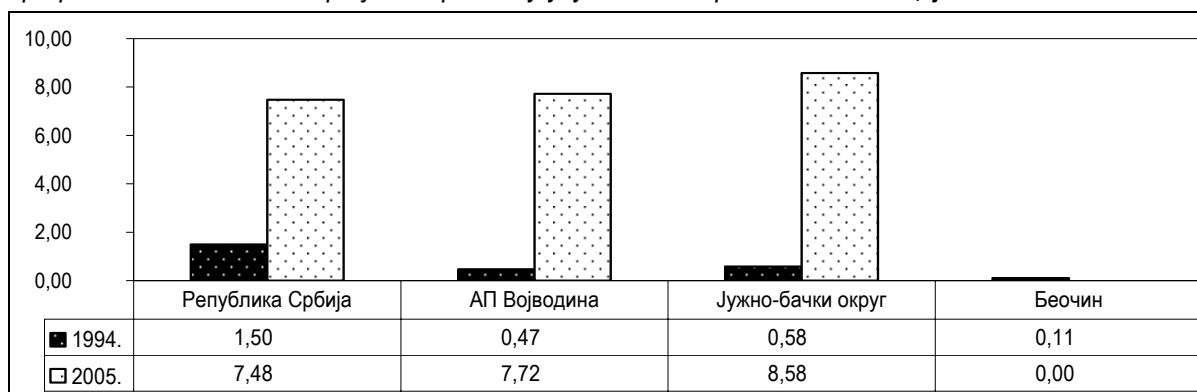
*Инвестиције у основна средства друштвеног сектора (који обухвата и задружни, мешовити и државни облик својине) у текућим ценама.

Извор: Инвестиције Републике Србије, 1994., 2005., РЗС, Београд, 1995., 2006.

На нивоу Јужно-бачког округа, АП Војводине, али и Републике у целини, учешће остварених инвестиција водопривреде у укупно оствареним инвестицијама, такође је веома скромно и бележи осцилације по појединим анализираним годинама. Инвестирање у 2005. години и даље је веома ниско, док у Јужно-бачком округу нису евидентирана улагања (последича већ поменутог новијег статистичког прегледа који посматра обједињене инвестиције у пољопривреду, рибарство, шумарство и водопривреду).

Иако је учешће остварених инвестиција **грађевинарства** у укупно оствареним инвестицијама општине Беочин у 2000. години повећано у односу на 1994. годину (за 0,25%), учешће поменутог параметра у 2005. години није уопште евидентирано. Поред тога, треба напоменути да је на нивоу Општине у овом погледу знатно лошије стање у поређењу са стањем у Јужно-бачком округом (графикон 10.5.). Учешће посматраног показатеља у 2005. години је видно повећано у односу на 1994. годину (за преко 7,00% у АП Војводини, односно за близу 6,00% у Републици).

Графикон 10.5. Учешће грађевинарства у укупно оствареним инвестицијама*

*Инвестиције у основна средства друштвеног сектора (који обухвата и задружни, мешовити и државни облик својине) у текућим ценама.

Извор: Инвестиције Републике Србије, 1994., 2005., РЗС, Београд, 1995., 2006.

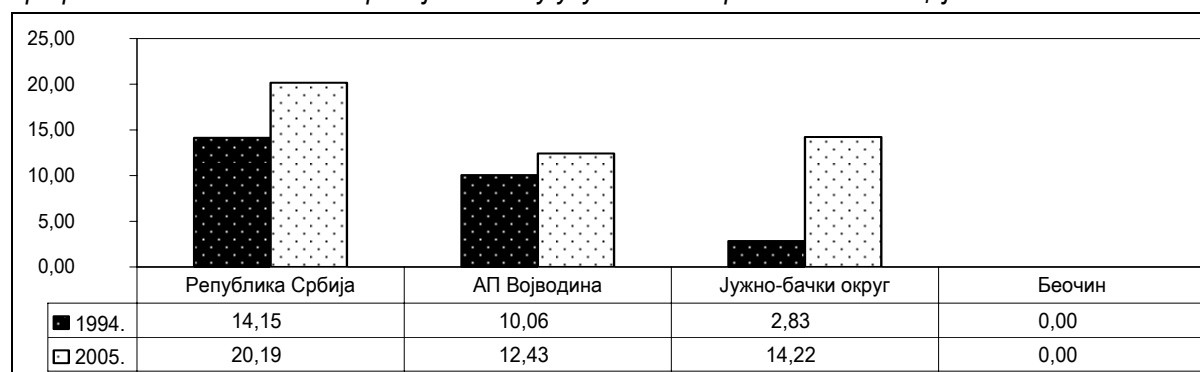
Сектори као што су експлоатација камена, производња грађевинског материјала, експлоатација и прерада дрвета, представљају значајане потенцијале за инвестирање и добру полазну основу за ревитализацију грађевинарства у општини Беочин. У овом контексту, треба покренути и подстаћи инвестирање у грађевинарство, како привлачењем страних инвеститора, тако и увођењем повољнијих кредита за стамбену изградњу.

Општина Беочин има релативно повољан саобраћајно-комуникативни и стратешки положај, постоји добра друмска повезаност са Новим Садом, Сремском Митровицом, Београдом и

граничним прелазом ка Републици Хрватској. Такође, присутни су и остали видови саобраћаја: водни - пловним речним правцем реке Дунав, а преко изграђене луке за претовар робе и вештачким водотоком (каналом фабрика „ЛБФЦ“–Дунав), као и железнички (до фабрике „ЛБФЦ“ долази једноколосечна пруга из правца Петроварадина). Нажалост, сходно расположивим статистичким подацима, у периоду 1994-2005. година у Општини није било инвестирања у сектор **саобраћаја и веза**. Међутим, након периода који је статистички обрађен започела је обнова саобраћајних инфраструктурних објеката, посебно у области путне привреде, која је у току и у оквиру које се интензивно ради на реконструкцији регионалних и локалних путева.

У 2005. години приметан је раст учешћа остварених инвестиција саобраћаја и веза у укупно оствареним инвестицијама Јужно-бачког округа за преко 11,00% у односу на 1994. годину (графикон 10.6.). Нешто нижи проценат раста је забележен на нивоу АП Војводине (за 2,37%), док је на нивоу Републике Србије евидентиран пораст од 6,04%.

Графикон 10.6. Учешће саобраћаја и веза у укупно оствареним инвестицијама*

*Инвестиције у основна средства друштвеног сектора (који обухвата и задружни, мешовити и државни облик својине) у текућим ценама.

Извор: Инвестиције Републике Србије, 1994., 2005., РЗС, Београд, 1995., 2006.

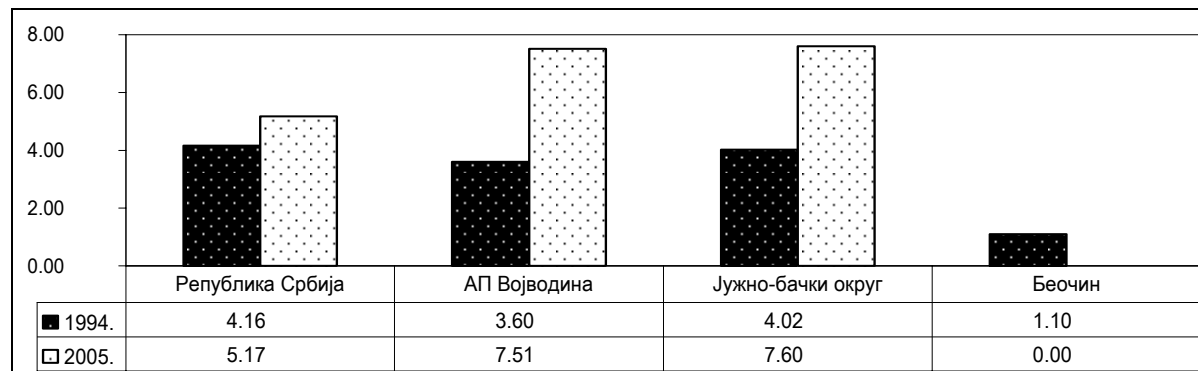
Последњих неколико година **трговина** у Јужно-бачком округу бележи значајне стопе раста у промету роба, што је свакако одраз реалног пораста укупне куповне моћи становништва. Са друге стране, процес либерализације омогућио је трговини са територије Округа да се успешно интегрише у домаће и међународне робне токове, али је њено присуство на иностраном тржишту још увек мало и за сада недовољно. Међутим, у периоду јануар-септембар 2007. године, привреда са подручја Јужно-бачког округа остварила је робну размену са инсотранством у вредности од 2.848,09 милиона USD, што чини 14,90% од укупне спољнотрговинске размене Републике Србије и бележи раст од 21,40% у односу на исти период у 2006. години. Највећу размену је остварила привреда са подручја града Новог Сада (са учешћем од 77,67%), док је размена привреде са територије општине беочин знатно скромнија (са учешћем од 1,16%). Највећи раст извоза је забележила привреда општине Сремских Карловаца од 95,00%, док је привреда општине Беочин забележила раст извоза од 48,62%. Највећи извоз је забележио град Нови Сад са учешћем од 50,90%, док је учешће општине Беочин од 1,50%, у укупном извозу привреде са подручја Јужно-бачког округа.⁸⁶

Према званичним статистичким подацима трговинска делатност на територији општине Беочин је током 2000. године забележила опоравак и развој. Међутим, у 2000. години учешће остварених инвестиција трговине у укупно оствареним инвестицијама Општине је смањено за близу 1,00% у односу на 1994. годину. Нажалост, у 2005. години општина Беочин нема евидентираног инвестирања у сектору трговине. Са друге стране, у Републици Србији посматрано учешће је повећано (са 4,16% у 1994. на 5,17% у 2005. години), такође и на нивоу АП Војводине је

⁸⁶ Регионална Привредна Комора Нови Сад. Реч привредника, 18/2007.

приметно повећање (са 3,60% у 1994. на 7,51% у 2005. години), као и на нивоу Јужно-бачког округа (са 4,02% у 1994. на 7,60% у 2005. години), (графикон 10.7.).

Графикон 10.7. Учешће трговине у укупно оствареним инвестицијама*

*Инвестиције у основна средства друштвеног сектора (који обухвата и задружни, мешовити и државни облик својине) у текућим ценама.

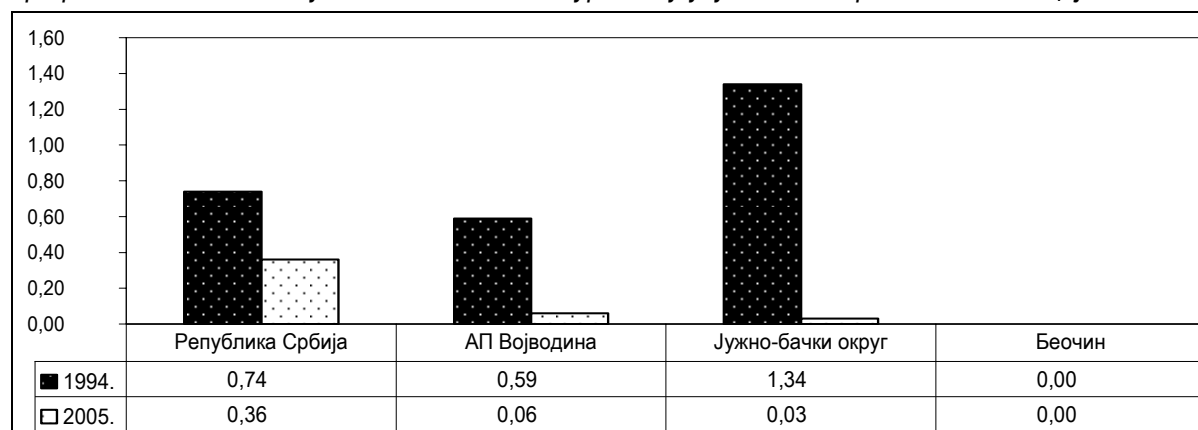
Извор: Инвестиције Републике Србије, 1994., 2005., РЗС, Београд, 1995., 2006.

Имајући у виду искуство других градских општина на територији Републике, може се очекивати у скорој будућности улазак домаћих и страних великих трговинских ланаца и на подручје општине Беочин, па сходно томе треба припремити услове за очекивана нова улагања у овој области.

Развој и организација **угоститељско-туристичке понуде** општине Беочин практикује се кроз наведену делатност која се одвија у самом градском језгру, затим кроз транзит на главним регионалним правцима, те планински, ловни, риболовни, сеоски, вински, излетнички и најзад кроз туризам на реци Дунав. Нажалост, у 2005. години учешће остварених инвестиција угоститељства и туризма у укупно оствареним инвестицијама Јужно-бачког округа бележи пад од 1,31% у односу на 1994. годину. Са друге стране, у периоду 1994-2005. година у Општини није било инвестирања у сектору угоститељства и туризма, (графикон 10.8.).

У исто време, АП Војводина и Република у целини имају, такође, пад у наведеним инвестицијама, што се може тумачити као последица недостатка финансијских средстава за покретање нових послова у сфери угоститељства и туризма, с једне стране, или пак чињенице да је у добро познатим економским и политичким условима кроз које је прошла Србија у посматраном периоду инвестирање у делатности као што су угоститељство и туризам логично изостало. Наравно, не треба изгубити из вида ни процес приватизације који још није довршен, а који у знатној мери кочи даља улагања услед неразјашњених власничких односа.

Графикон 10.8. Учешће угоститељства и туризма у укупно оствареним инвестицијама*

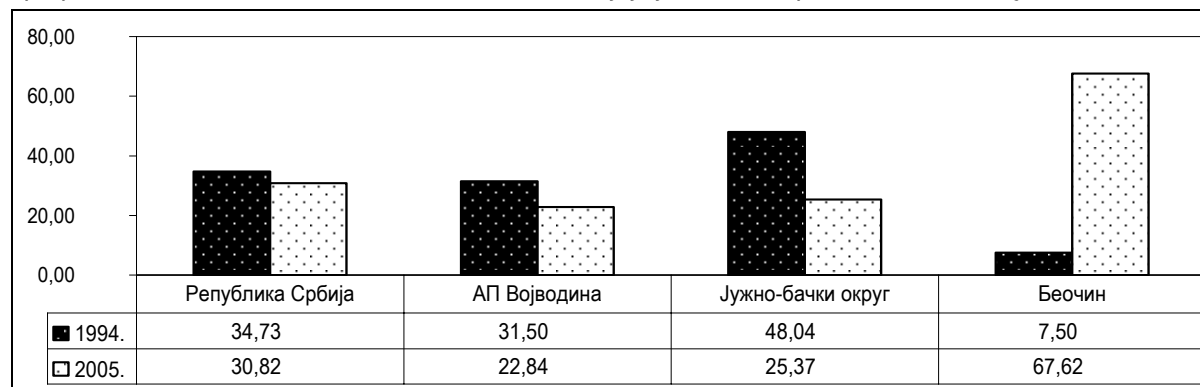
*Инвестиције у основна средства друштвеног сектора (који обухвата и задружни, мешовити и државни облик својине) у текућим ценама.

Извор: Инвестиције Републике Србије, 1994., 2005., РЗС, Београд, 1995., 2006.

Остале делатности, у које спадају финансијско посредовање, послови с некретностима, изнајмљивање, државна управа и социјално осигурање, здравство и социјални рад, као и друге комуналне, друштвене и личне услуге, бележе значајно учешће у инвестиционим активностима на подручју општине Беочин.

У 2005. години учешће остварених инвестиција осталих делатности у укупно оствареним инвестицијама општине Беочин бележи значајан пораст од преко 60,00% у односу на 1994. годину. За разлику од овог нивоа, приметан је пад на нивоу Јужно-бачког округа (од близу 23,00%), на нивоу АП Војводине (од близу 9,00%), као и на нивоу Републике Србије (од близу 4,00%), (графикон 10.9.).

Графикон 10.9. Учесће осталих делатности** у укупно оствареним инвестицијама*

*Инвестиције у основна средства друштвеног сектора (који обухвата и задружни, мешовити и државни облик својине) у текућим ценама.

** Финансијско посредовање; послови с некретностима, изнајмљивање; државна управа и социјално осигурање; здравство и социјални рад; друге комуналне, друштвене и личне услуге.

Извор: Инвестиције Републике Србије, 1994., 2005., РЗС, Београд, 1995., 2006.

Објашњење за оваква кретања тешко је дати, с обзиром да се ради о разнородној групи делатности. Међутим, сигурно је да инвестициона неактивност ових делатности логично прати трендове кретања код привредних делатности који, такође, у већини случајева нису били на завидном нивоу.

10.4. ИЗВРШЕНЕ ИСПЛАТЕ ЗА ИНВЕСТИЦИЈЕ У ОСНОВНА СРЕДСТВА

Током седамдесетих и осамдесетих година XX века доминантно учешће у изворима финансирања привредних и непривредних инвестиција на нашим просторима је имао кредит, док су сопствена средства инвеститора учествовала са мање од 50%. Крајем прошлог века тенденција се мења, тако што нагло почиње да опада учешће кредитних средстава, а да расте значај сопствених средстава привредних субјеката у финансирању инвестиција. Разлоге оваквим кретањима не треба тражити у расту акумулативне и репродуктивне способности предузећа и других субјеката, нити у њиховом повећаном степену оспособљености за самофинансирање, већ пре свега у неповољним условима кредитирања, брзом расту инфлације и високим каматним стопама, које су биле изнад стопе инфлације. Све ово је демотивисало предузећа за коришћење банкарских кредитних средстава, тако да је учешће овог извора у финансирању инвестиција у протеклој деценији било ниско и имало опадајући тренд. У том периоду долази и до колапса банкарског система у Републици Србији, што додатно отежава услове финансирања читаве привреде, а поготову аграра.

Поред тога, услови кредитирања привреде у протеклим деценијама нису били у довољној мери усклађени са специфичностима појединих привредних грана, посебно пољопривреде. Улагања у пољопривреду су се у читавом анализираном периоду одликовала недостатком, или бар недовољним уважавањем селективног приступа у финансирању.

На основу статистичког прегледа укупних износа и извора финансирања извршених исплата за инвестиције у основна средства, који обухвата период 1994-2005. година (прилог II/11.), може се доћи до следећих закључака:

- **Укупно извршене исплате за инвестиције у основна средства**, у периоду 1994-2000. година, карактерише високо учешће сопствених извора финансирања (од 91,66% у 2000. до 100,00% у 1994. години). Банкарски кредити, који по многим ауторима представљају покретачку енергију за мотор инвестирања, запажени су били једино у 1994. години (5,54%). Иако остали извори финансирања нису били регистровани у свим анализираним годинама, њихово учешће је са релативно скромног нивоа у 2000. години (од 3,40%) достигло запажен ниво у 2005. години (83,64%). Ова позитивна промена је свакако резултат повољних услова за остваривање финансијских позајмица које додељује Фонд за развој АП Војводине, Покрајински фонд за развој пољопривреде, Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство, као и знатним делом Републичко министарство за пољопривреду шумарство и водопривреду.
- **Пољопривреда, лов, шумарство, водопривреда и рибарство**, у 2000. години, за разлику од регионалног и националног нивоа, нису имали у општини Беочин ниједну исплату за инвестиције у основна средства. С друге стране, у 1994. и 2005. години је било извршених исплата за инвестиције у основна средства, али у првом случају само из сопствених извора финансирања (100%), док је у другом случају, поред сопствених извора финансирања (37,18%), остварена исплата и из осталих извора финансирања (62,82%).
- **Индустрија и рударство**, за разлику од 1994. и 2000. године када су у општини Беочин једини извор финансирања била сопствена средства, у 2005. години нема извршених исплата за инвестиције у основна средства. На регионалном и националном нивоу, присутни су и други извори финансирања, али сопствена средства и даље представљају окосницу улагања.
- **Грађевинарство** је делатност код које се понавља идентична слика у погледу извршених исплата за инвестиције у основна средства као у сектору индустрије и рударства. Наиме, у 1994. и 2000. години једини извор финансирања ових инвестирања у општини Беочин била су сопствена средства, док у 2005. години нема никаквих исплата за улагања у основна средства ове врсте. На нивоу Јужно-бачког округа, АП Војводине и Републике у целини, регистровани су и други извори финансирања (али и даље са акцентом на сопствена средства).
- **Угоститељство и туризам**, у периоду 1994-2005. година нису имали у Општини ни једну исплату за инвестиције у основна средства, за разлику од регионалног и националног нивоа где је исплата било. То одсликава тенденцију запостављености улагања у локалне потенцијале за развој угоститељства и туризма, која је била последица општег тешког стања у привреди и друштву.
- **Саобраћај и везе** су још један сектор где се понавља идентична слика у погледу извршених исплата за инвестиције у основна средства као у претходном случају. Односно, у периоду 1994-2005. године саобраћај и везе нису имали у Општини ни једну исплату за инвестиције у основна средства, за разлику од регионалног и националног нивоа где је исплата било. Што је свакако још једна последица општег тешког стања у привреди и друштву, али и занемаривање потребе за константним улагањем у тако важан сегмент инфраструктуре као што су саобраћај и везе.
- **Образовање и култура** у периоду 1994-2000. година, за разлику од регионалног и националног нивоа (са изузетком Јужно-бачког округа, у 2000. години), у општини Беочин је било извршених исплата за инвестиције у основна средства само из сопствених извора финансирања (100%). На нивоу Округа, Покрајине и Републике присутни су и други извори финансирања, но акценат је стављен на учешће сопствених извора финансирања у извршеним исплатама за инвестиције у основна средства. У 2005. години, стање је нешто уравнотеженије и то на свим нивоима, почев од Општине па све до Републике.

На крају, имајући у виду кретање учешћа различитих извора финансирања у периоду 1994-2005. година, може се са великом извесношћу закључити да су сопствена средства имала доминантно учешће у извршеним исплатама за инвестиције у основна средства.

10.5. ИЗВРШЕНЕ ИСПЛАТЕ ЗА УЛАГАЊА У ЗГРАДЕ, ГРАЂЕВИНСКЕ ОБЈЕКТЕ, ОПРЕМУ И ЗЕМЉИШТЕ ИЗ БУЏЕТА ОПШТИНЕ БЕОЧИН

Посматрајући период 2003-2006. година, може се закључити да је у структури извршених исплата за улагања у зграде, грађевинске објекте, опрему и земљиште из буџета општине Беочин свим организацијама дошло до знатних промена, не само по питању Месних заједница Јавних предузећа, већ и у случају осталих корисника поменутих средстава (табела 10.2.).

Међутим, током анализираних периода Месне заједнице су у готово свим годинама имале прилично мали удео у укупно извршеним исплатама за улагања у зграде, грађевинске објекте, опрему и земљиште из Општинског буџета. Другим речима, извршене исплате за улагања у основна средства које се у општини Панчево односе на Месне заједнице су доста скромне, те у просеку њихов релативни износ једва да прелази 14,00%.

Табела 10.2. Извршене исплате за улагања у зграде, грађевинске објекте, опрему и земљиште из буџета општине Беочин

Организациона класификација	Јединица мере	Године			
		2003	2004	2005	2006
Скупштина општине	динар	3.579.790,63	1.938.474,49	1.708.713,00	-
	%	3,10	2,65	2,46	-
Општинска управа	динар	245.888,51	256.615,00	284.491,00	8.378.409,56
	%	0,21	0,35	0,41	11,30
ПУ "Љуба Станковић" Беочин	динар	2.816.431,04	-	104.230,00	295.008,00
	%	2,44	-	0,15	0,40
Основно образовање	динар	5.665.148,92	2.272.120,78	2.000.000,00	-
	%	4,90	3,10	2,87	-
Култура	динар	1.254.740,50	538.078,01	-	-
	%	1,09	0,74	-	-
Дом здравља	динар	-	6.725.973,59	1.215.640,00	-
	%	-	9,19	1,75	-
Фонд за реализацију социјалног програма	динар	-	-	28.697.877,00	-
	%	-	-	41,24	-
Месне заједнице	динар	15.395.284,91	18.851.287,21	40.000,00	13.054.927,10
	%	13,33	25,76	0,06	17,61
ЈП "Грађевинско земљиште и путна привреда"	динар	58.535.826,46	38.252.144,34	31.586.312,00	28.427.970,68
	%	50,68	52,27	45,39	38,36
ЈКП "БЕОЧИН"	динар	22.198.694,52	3.485.160,00	3.947.021,00	3.958.179,20
	%	19,22	4,76	5,67	5,34
ЈП "ТОПЛАНА" БЕОЧИН	динар	5.813.281,00	862.846,00	-	-
	%	5,03	1,18	-	-
ЈП "Спортско-пословни центар"	динар	-	-	-	20.000.000,00
	%	-	-	-	26,99
УКУПНО	динар	115.505.086,50	73.182.699,42	69.584.284,00	74.114.494,54
	%	100,00	100,00	100,00	100,00

Извор: Одлука о завршном рачуну буџета општине Беочин за 2003., 2004., 2005. и 2006. годину.

Имајући у виду значај који инвестирање у основна средства има за привреду у целини, општина Беочин би требала у наредном периоду да обезбеди позитиван тренд и на тај начин оствари континуитет у свом економском развоју.

Подаци о извршеним исплатама за улагања у зграде, грађевинске објекте, опрему и земљиште из буџета Општине свим Месним заједницама, такође су предмет ове анализе (табела 10.3.).

Табела 10.3. Извршене исплате за улагања у зграде, грађевинске објекте, опрему и земљиште из буџета општине Беочин свим Месним заједницама

Месна заједница	Јединица мере	Године			
		2003	2004	2005	2006
МЗ Беочин град	динар	2.737.596,00	1.159.560,00	-	2.026.624,90
	%	18,02	6,15	-	15,52
МЗ Беочин село	динар	954.968,20	5.865.587,00	-	1.000.000,00
	%	6,28	31,12	-	7,66
МЗ Раковац	динар	3.090.336,29	1.020.733,80	-	2.272.760,39
	%	20,34	5,41	-	17,41
МЗ Черевих	динар	1.412.075,00	1.707.080,00	-	-
	%	9,29	9,06	-	-
МЗ Бразилија	динар	3.120.955,68	1.666.000,00	-	-
	%	20,54	8,84	-	-
МЗ Баноштор	динар	560.000,00	1.654.140,40	40.000,00	-
	%	3,69	8,77	100,00	-
МЗ Сусек	динар	2.017.940,54	1.181.892,54	-	319.000,00
	%	13,28	6,27	-	2,44
МЗ Грабово	динар	295.366,00	296.294,00	-	36.957,60
	%	1,94	1,57	-	0,28
МЗ Луг	динар	1.006.047,20	4.299.999,47	-	7.399.584,21
	%	6,62	22,81	-	56,68
УКУПНО	динар	15.195.284,91	18.851.287,21	40.000,00	13.054.927,10
	%	100,00	100,00	100,00	100,00

Извор: Одлука о завршном рачуну буџета општине Беочин за 2003., 2004., 2005. и 2006. годину.

Горе наведени подаци упућују на следећи закључак:

- у периоду 2003-2006. година, највећи корисник извршених исплата за улагања у основна средства из Општинског буџета је МЗ Луг, са просечним релативним износом од 21,53%;
- у истом периоду, најмањи корисник извршених исплата за улагања у основна средства из буџета општине Беочин је МЗ Грабово, са просечним релативним износом од само 0,95%;
- у 2005. години, МЗ Баноштор је једини корисник извршених исплата за улагања у зграде, грађевинске објекте, опрему и земљиште из Општинског буџета свим Месним заједницама;
- у периоду 2005-2006. година, МЗ Черевих и МЗ Бразилија нису биле корисници извршених исплата за улагања у зграде, грађевинске објекте, опрему и земљиште из буџета општине Беочин свим Месним заједницама.

Међу најзначајнијим инвестицијама у основна средства у периоду 2003-2006. године, а чије је финансирање остварено из буџета општине Беочин, убрајају се пројекти следећих организација:

- ЈП "Грађевинско земљиште и путна привреда" - Канализација - МЗ Бразилија и МЗ Черевих;
- ЈП "Грађевинско земљиште и путна привреда" - Канализација - Думбово;
- ЈКП "БЕОЧИН" - водовод и канализација;
- ЈКП "БЕОЧИН" - моторна возила
- Дом Здравља "БЕОЧИН" - изградња поткровља;
- ЈП "Грађевинско земљиште и путна привреда" - Канализација - МЗ Бразилија, МЗ Черевих и МЗ Раковац;
- ЈП "Грађевинско земљиште и путна привреда" - Путна привреда - МЗ Сусек и МЗ Луг;
- ЈП "Грађевинско земљиште и путна привреда" - Локални путеви;
- ЈП "Грађевинско земљиште и путна привреда" - Гасификација;
- ЈП "Спортско-пословни центар" - Довршење изградње;
- МЗ Луг - Изградња канализације;
- МЗ Беочин село - Водовод.

Посматрајући општи распоред примања буџета општине Беочин, у периоду 2007-2008. година највећи трансфери у основна средства се односе на зграде и грађевинске објекте. Иако је њихово учешће у 2008. години мање у односу на 2007. годину (за 1,8%), зграде и грађевински објекти и даље су основна средства која повлаче највеће финансирање (табела 10.4.).

Табела 10.4. Општи распоред примања из буџета општине Беочин

Основна средства	Јединица мере	Године	
		2007	2008
Зграде и грађевински објекти	динар	41.000.000,00	100.700.000,00
	%	91,21	89,41
Машине и опрема	динар	3.500.000,00	11.480.000,00
	%	7,79	10,19
Остала основна средства	динар	450.000,00	450.000,00
	%	1,00	0,40
УКУПНО	динар	44.950.000,00	112.630.000,00
	%	100,00	100,00

Извор: Одлука о распореду примања буџета општине Беочин за 2007. и 2008. годину.

Посебан распоред примања буџета општине Беочин у периоду 2007-2008. година, такође је предмет ове анализе (табела 10.5.).

Табела 10.5. Посебан распоред примања буџета општине Беочин

Организациона класификација	Јединица мере	Године	
		2007	2008
Скупштина општине	динар	3.100.000,00	10.200.000,00
	%	6,90	10,89
Општинска управа	динар	1.300.000,00	1.500.000,00
	%	2,89	1,60
Култура	динар	350.000,00	450.000,00
	%	0,78	0,48
ПУ "Љуба Станковић"	динар	300.000,00	900.000,00
	%	0,67	0,96
Месне заједнице	динар	-	80.500.000,00
	%	-	85,98
ЈП "Грађевинско земљиште и путна привреда"	динар	39.900.000,00	80.000,00
	%	88,77	0,09
УКУПНО	динар	44.950.000,00	93.630.000,00
	%	100,00	100,00

Извор: Одлука о распореду примања буџета општине Беочин за 2007. и 2008. годину

Горе наведени подаци упућују на следећи закључак:

- у периоду 2007-2008. година, а на основу посебног распореда примања буџета општине Беочин, највећи трансфери у основна средства се односе на ЈП "Грађевинско земљиште и путна привреда", са просечним релативним износом од близу 44,50%;
- у истом периоду, а на основу посебног распореда примања буџета општине Беочин, најмањи трансфери у основна средства се односе на Културу, са просечним релативним износом од нешто изнад 0,60%;
- у односу на 2007. годину, укупни трансфери у основна средства у 2008. години, а на основу посебног распореда примања буџета општине Беочин, повећани су за 48.680.000,00 динара (односно за 108,30%).

Бројне организације, привредни субјекти и развојно опредељена домаћинства чине сложну породицу чији је основни задатак поспешивање привредног развоја на територији општине Беочин. Са друге стране, традиција, стручност и постојаност гаранција су озбиљног утицаја Општине на креирање економско-социјалне политике и поштовање законских оквира привређивања.

XI РАЗВОЈНИ ПРИОРИТЕТИ И ИНВЕСТИЦИОНЕ ПРЕПОРУКЕ

Сваки систем је састављен од елемената који одређују његову целину, али увек постоји део система коме треба посветити посебну пажњу. По том основу, привредни систем општине Беочин обједињује, како производне, тако и непроизводне делатности, али само део њих одсликава компаративне предности територије и даје посебан допринос укупном друштвено-економском развоју.

11.1. ПРИОРИТЕТИ ПО ДЕЛАТНОСТИМА

11.1.1. Пољопривреда и рибарство

Територија општине Беочин има погодне природне услове за развој пољопривреде и рибарства. Има повољан географски положај, умерено континенталну климу и погодно земљиште за разноврсну пољопривредну производњу (сточарство, ратарство и повртарство, воћарство и виноградарство). Река Дунав пружа велике могућности за бављење рибарством.

Улагања у пољопривреду и рибарство су у протеклом периоду била слаба и неодговарајућа, у односу на постојеће потенцијале, пре свега због ниске инвестиционе моћи целог подручја. С обзиром на постојеће потенцијале и ограничења, у наредном периоду улагања би требало усмерити у следећим правцима:

- укрупњавање газдинстава;
- повећавање броја комерцијалних, односно тржишно оријентисаних и специјализованих газдинстава;
- удруживање произвођача преко задруга или других облика удруживања (нпр. кластера);
- пословне активности организације откупа, класирања, дораде, паковања, етикетирања, као и пласмана и промоције одређених производа (поврћа, печурки, воћа, расада, цвећа, лековитог биља, меда, семена сунцокрета, семена бундеве и сл.);
- интензивна производња култура, као што су житарице, индустријско и крмно биље;
- интензивна сточарска производња (јунади, товљеника, бројлера, крављег млека и сл.);
- повећавање акумулативности и рентабилности пољопривредне производње;
- осавремењивање механизације;
- развијање система за наводњавање;
- повећавање обима и квалитета производа;
- повећавање заступљености производње у стакленицима и пластеницима (посебно повртарске);
- постизавање уједначеног и непроменљивог квалитета грожђа и вина;
- развијање пчеларства и ширење асортимана пчеларских производа;
- изградња рибњака;
- заснивање органске производње;
- развијање мањих прерађивачких капацитета заснованих на примарној пољопривредној производњи (уз благу наклоност према преради уљарица);
- развијање примарне и секундарне прераде меса и млека;
- увођење контроле процеса производње (HACCP концепт, EUROGAP/GLOBALGAP сертификат);
- развијање сеоског туризма;
- развијање маркетинга;
- развијање саветодавне службе;
- потпуније коришћење подстицаја који се из Републичког и Покрајинског буџета усмеравају за развој пољопривреде и рурални развој.

Ова средина испуњава већину захтева за **заснивање органске производње** у пољопривреди, па би то могао бити правац усмерења за одржени број газдинстава. Сходно томе, потребно је посветити већу пажњу образовању и информисању, посебно од стране локалне самоуправе. Такође, потребна су подстицајна средства (субвенције) за развој органске производње.

Интензивирање ливадарске производње, нарочито у периоду 2001-2005. година, уз улагање напора за повећањем производње и приноса крмног биља на значајним површинама (13,15% пољопривредних површина), потврђује да **развојни потенцијал укупне пољопривреде Општине треба тражити знатним делом у сточарству**. Успех у оваквој оријентацији ће, у високој мери, зависити од очувања и унапређења стања трајних травних површина, што ће се позитивно одразити и на постизање вишег степена стабилности педолошког покривача и повећање биокапацитета укупног простора.

При разради програма за улагања у **воћарство и виноградарство**, најпре се мора поћи од темељног испитивања тржишних ризика и неизвесности. Затим се морају узети у обзир ограничења за успостављање такве структуре воћарско-винаградарске производње, како на нивоу Општине, тако и гравитирајућих воћарско-винаградарских подручја, која подмирује сировинске потребе постојећих/планираних прерадних и складишних капацитета у региону.

Упоредо с тим, на нивоу насеља и газдинстава **потребно је утврдити услове за рентабилну и еколошки безбедну производњу одабраних врста воћа и грожђа**. То подразумева одабир одговарајућих сорти, усклађивање радних потенцијала с површином засада и оптимална технолошко-организациона решења, посебно са становишта захтева органског метода производње. При томе се произвођачи не би смели оставити без одговарајуће стручне и организационе помоћи.

11.1.2. Шумарство

Шуме спадају у један од најзначајнијих природних ресурса општине Беочин (преко 40% од укупне површине). У циљу очувања и унапређења шума, али и развоја шумарства као значајне привредне гране, потребно је интензивирати следеће **инвестиционе активности**:

- одржавање и повећавање шумских површина на принципима еколошког, економског, друштвеног и културолошког развоја;
- организовање интензивних шумских засада, а који су еколошки и одрживи извори обновљиве енергије и сировина за дрвно-прерађивачку индустрију;
- онемогућити смањење површина под шумом;
- спровођење одрживог газдовања шумским ресурсима (планско коришћење, унапређење и заштита, уз поштовање принципа мултифункционалности) и одржавање еколошке равнотеже;
- прерада шумског воћа, самониклих печурака и самониклог лековитог и ароматичног биља;
- унапредити гајење, заштиту и бројност дивљачи;
- подизати већи број прихватилишта и хранилишта;
- креирање услова за туристички лов;
- изградња рекреативних и здравствених центара.

Како на светском тржишту све више расте тражња за производима од дрвета, намеће се потреба већих улагања у дрвно-прерађивачку индустрију, а то значи: инвестирање у изградњу нових, или модернизацију постојећих погона за финалну прераду дрвета; израда инвестиционих програма за прераду дрвета, чији би реализатори били мала и средња предузећа; прилагођавање и употопуњавање асортимана производа у складу са светским захтевима (увођење међународних стандарда квалитета ISO и др.).

11.1.3. Водопривреда

Територију општине Беочин пресеца река Дунав, али овај водни потенцијал није у довољној мери искоришћен и представља веома добар полигон за инвестиционе активности које ће поспешити економски раст и створити услове за креирање социјалне сигурности.

Недовољно искоришћење реке Дунав, треба валоризовати кроз **улагања** која се односе на:

- побољшавање водоснабдевања самог града и сеоских насеља у вишим зонама;
- наводњавање пољопривредног земљишта;
- производњу рибе;
- развој угоститељства и туризма са препознатљивим аква садржајем;
- изградња мини хидроелектране на реци Дунав.

11.1.4. Индустрија и занатство

Расположива природна богатства одређују у највећој мери следеће приоритете инвестиционих активности у области **индустријске производње**:

- проширење производње грађевинских материјала, прехранбених производа и сточне хране;
- реконструкција и модернизација постојећих и изградња нових погона за грађевинску и металопрерађивачку индустрију, прераду дрвета и сл.);
- изградња погона за производњу намештаја;
- проширење производње ситне дрвне галантерије;
- пружање занатских и других услуга (одржавање станова; сервисирање кућних апарата, уређаја, компјутера и остале савремене опреме; текуће одржавање инфраструктурних објеката и др.);
- обнављање старих заната (ковачи, кујунције, кројачи, обућари, столари и сл.);
- проширење занатских услуга за потребе сеоских домаћинстава (израда алата, оправка машина, сервисирање пољопривредне механизације итд.);
- изградња индустријског парка у Беочину, чији би основни циљ био да се привуку домаћи и страни потенцијални инвеститори који би се придружили подизању општег нивоа привредне активности, стварању нових радних места, смањењу незапослености, повећању производње, извоза и економског развоја не само локалне заједнице већ и целе регије.

11.1.5. Грађевинарство и инфраструктурно опремање локација

На подручју општине Беочин постоје велике потребе за инвестирањем у готово свим областима грађевинарства, од стамбене изградње до изградње моста на реци Дунав. С обзиром на незадовољавајући капацитет и квалитет водоснабдевања, дотрајалост инсталација за снабдевање пијаћом водом и сл., **будуће инвестиције** требало би превасходно да се односе на следеће пословне активности:

- ревитализација постојећих и изградња нових бунара са комплетном опремом за добијање сирове воде;
- замена дотрајалих азбестних цеви, новим цевима високог квалитета;
- изградња система за пречишћавање отпадних вода;
- изградња фекалне канализације у свим насељима општине Беочин;
- решавање проблема са одвођењем сувишних атмосферских вода;
- повећавање инсталисане снаге постојећих трафоа и изградња нових капацитета.
- реконструкција нисконапонске (секундарне) мреже у појединим насељима;
- ревитализација постојеће преносне високонапонске мреже;
- развој и веће коришћење алтернативних облика енергије (тзв. обновљиви извори енергије);
- изградња гасовода на целој територији општине беочин.

11.1.6. Саобраћај

Ради потпунијег валоризовања приграничног и транзиционог положаја Општине, **путну мрежу треба перманентно функционално унапређивати**, док се регионални путеви морају одржавати у стању техничке исправности прописане одговарајућим стандардима. У овом контексту, инвестиционе активности се морају усмеравати на основу следећих приоритета:

- побољшавање технолошко-експлатационих карактеристика регионалних путних праваца (са посебним акцентом на Р-107);
- модернизација и реконструкција улица и некатегорисаних локалних путева унутар насеља;
- постављање хоризонталне и вертикалне сигнализације;
- изградња банкина и зона за кретање пешака-тротоара;
- подизање квантитета и квалитета комплетне путне мреже унутар подручја општине Беочин.

За развој железничког, водног и мултимодалног саобраћаја, од великог значаја било би улагања капитала у следеће приоритете:

- реконструкција пружног правца центар Општине (фабрика „ЛБФЦ“ – Нови Сад (Петроварадин);
- интернационализација пристана и довршетак започетих радова на реконструкцији инфраструктурних садржаја луке у Беочину;
- изградња марине за чамце и путничког стајалишта за бродове цивилног саобраћаја;
- организовање мултимодалног саобраћаја ограниченог обима (мултимодално транспортно чвориште са становишта постојања друмских, железничких и речних капацитета).

Такође, постоји потреба за инвестирањем у телекомуникације, јавно информисање и интернет. У овом случају, издвајају се следећи приоритети:

- реконструкција и модернизација свих инсталираних делова расположивог система фиксне телефоније, као и повећавање његовог капацитета;
- побољшавање покривености комплетног подручја Општине задовољавајућим нивоом јачине сигнала свих мобилних оператера;
- оснивање локалне ТВ станице;
- изградња кабловског система за дистрибуцију радио и ТВ сигнала, као и интернета у свим насељима на целој територији општине Беочин.

11.1.7. Трговина, угоститељство и туризам

Ресурси, као што су: Национални парк Фрушка гора, река Дунав, разноврсност потенцијалне туристичке понуде, богато културно-историјско наслеђе и здрава природна околина, представљају специфични потенцијал за будуће инвеститоре. По том основу, инвестиције треба усмеравати на следеће приоритете:

- изградња нових смештајних капацитета;
- изградња угоститељских објеката са традиционалним садржајем;
- изградња објеката за потребе бављења сеоским туризмом;
- изградња туристичке инфраструктуре на реци Дунав;
- развој излетничког туризма;
- развој ловног и риболовног туризма;
- развој спортско-рекреативног туризма и стварање погодности за боравак и рехабилитацију;
- развој манифестационог туризма и стварање услова за бављење транзитним туризмом;
- уређење, адаптација и прилагођавање Беочинског дворца, из 1898. године (тзв. дворец грофа „Шницера“), потребама развоја туризма;
- уређење, адаптација и прилагођавање верских објеката потребама туризма;
- унапређење туристичке понуде кроз и политику заштите животне средине;
- формирање јединствене туристичке организације;
- осавремењивање постојећих и изградња специјализованих трговачких објеката и супермаркета.

11.2. МОГУЋИ ПРАВЦИ УЛАГАЊА НА ОСНОВУ СПРОВЕДЕНЕ АНКЕТЕ

Поред статистичких прегледа, општинске документације и осталих прибављених материјала, а у циљу изналажења могућих праваца дугорочног развоја општине Беочин, коришћена је и анкетна документација која одсликава могуће правце улагања месних заједница, правних лица и развојно опредељених домаћинстава.

11.2.1. Приоритети месних заједница, у периоду 2007-2012. година

У наредном периоду, развојни приоритети месних заједница на територији општине Беочин су следеће области: инфраструктура; образовање, култура и спорт; туризам и верски објекти. Са друге стране, највећа улагања односе се на пројекте као што су: изградња канализационе мреже; реновирање школе; завршетак обнове постојеће водоводне мреже; реконструкција комуналне инфраструктуре; изградња предшколске установе и изградња капеле и стазе. Посматрајући руралну средину, највише инвестиционих активности планирају следеће месне заједнице: Свилош, Черевих и Сусек, (табела 11.1).

Табела 11.1. Могући правци улагања месних заједница*

Намена улагања	Раковац	Банаштор	Сусек	Черевих	Свилош	Беочин	Беочин село	Бразилија**	ЛУГ	Укупно (9)
I Инфраструктура	1	0	3	5	3	0	2	5	6	25
1. Реконструкција локалних путева	0	0	1	0	0	0	1	1	0	3
2. Завршетак обнове постојеће водоводне мреже	0	0	1	1	1	0	0	1	0	4
3. Изградња канализационе мреже	0	0	1	1	1	0	0	1	1	5
4. Одвод атмосферског талога	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
5. Облагање потока који пролази кроз село до Дунава	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
6. Реконструкција комуналне инфраструктуре	0	0	0	1	0	0	1	1	1	4
8. Реконструкција електричне мреже	0	0	0	1	0	0	0	1	0	2
9. Проширење постојеће електр. Мреже	0	0	0	1	0	0	0	0	1	2
10. Изградња трафо станице	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1
11. Телефонска мрежа	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
II образовање, култура и спорт	2	0	0	0	4	2	3	0	5	16
1. Уређење и адаптација Дома културе	0	0	0	0	1	0	0	0	1	2
2. Завршетак спортског центра	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2
3. Изградња спортског центра	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2
4. Реновирање школе	0	0	2	0	1	2	0	0	0	5
5. Изградња предшколске установе	1	0	0	0	1	2	0	0	0	4
6. Изградња поште	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
7. Изградња стамбених зграда	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
8. Изградња Дома здравља	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
9. Реновирање МЗ у чијем би објекту била Апотека	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
10. Изградња хладњача и сушара за воће	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
11. Мини погони за прерађивачку индустрију малих средњих предузећа	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2
III Туризам	0	2	0	2	0	1	0	0	0	5
12. Изградња објеката за потребе сеоског туризма	0	1	0	1	0	0	0	0	0	2
13. Уређење обале и изградња Марине	0	1	0	1	0	1	0	0	0	3
IV Верски објекти	0	3	3	2	2	0	0	0	0	10
1. Изградња капеле и стазе	0	1	1	1	1	0	0	0	0	4
2. Изградња новог гробља	0	1	1	1	0	0	0	0	0	3
3. Уређење и проширење гробља	0	1	1	0	1	0	0	0	0	3
V Укупно	3	5	6	9	9	3	5	5	11	56
VI Инвестиција /анкетирана МЗ	3	5	6	9	9	3	5	5	11	6,22

Извор: Анкетна документација (2007): Стратегија развоја општине Беочин. ИЕП, Београд.

Напомена: * Анкетиране су МЗ у свих 9 насеља општине Беочин; ** МЗ Бразилија и насељено место Шакотинац.

11.2.2. Интереси правних лица, у периоду 2007-2012. година

Правна лица на територији општине Беочин, своје развојне приоритете виде у следећим областима: пољопривреда и рибарство; индустрија; енергетика и остало. Област која привлачи највише инвестиција јесте индустрија, односно проширење производних капацитета.

Узимајући у обзир појединачна улагања, највећи интерес у правцу инвестирања испољили су следећи привредни субјекти: ЈКП Беочин и ЈП Грађевинско земљиште и путна привреда Беочин, (табела 11.2.).

Табела 11.2. Могући правци улагања правних лица *

Намена улагања	Економист електро Беочин	Лами- пласт Беочин	16 октобар Беочин	Trend & CO Беочин	Конкордија Станковић Беочин	СЗР Топола Србина Станковић	Беометал д оо	АРТ Прес	Пласман доо	Џони & Компани	СЗР Палета	Циглана	Стоимил доо (бензискупла)	СЗР Бранковац	П ЗИМ Инвест доо	ЈП Топлана	ЈКП Беочин	СЗР Метал - матик	Дак доо	Беко доо	Пилана	ЈП Грађевинско земљиште и путна привреда Беочин	Укупно (22)
Пољопривреда и рибарство	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
1. Изградња пастрмских рибњака	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
II Индустрија	1	3	1	1	2	2	2	1	1	0	2	3	0	1	0	0	0	1	1	1	2	0	26
1. Ремонт машина	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
2. Проширење ватрогасне и хидрантне производње	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
3. Проширење произв. капацитета	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	4
4. Покривање хале	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
5. Завршетак пословног простора	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
6. Проширење пословног простора за продају, одржавање и сервиситање моторних возила	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
7. Изградња машинског парка	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
8. Куповина кипер камиона	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2
9. Куповина савремених машина	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	7
10. Куповина машина за штампање и израду разгледница, етикета и др.	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
11. Куповина машина за рукавице и конфекционерке	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
12. Опрема за палете-аутоматизација	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
13. Куповина опреме за грађевинарство и занатство, кранови	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2
III Енергетика	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2
1. Проширење грејне мреже	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
2. Реконструкција топлотних система и парних котлова	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
IV Остало	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	12	0	0	0	0	8	21
1. Куповина хладњаче	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

Стратегија развоја општине Беочин

2. Набавка неопходне опреме за РЈ Чистоћа зеленило и механизација	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	3
3. Набавка неопходне опреме за заштиту животне средине и чистоће града	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2
4. Водоснабдевање	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	3
5. Канализација	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	3
6. Изградња затвореног и отвореног дела градске пијаце Беочин	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
7. Санација моста на локалном путу у Беочину	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
8. Реконструкција пута Сусек-Луг	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
9. Рехабилитација (асфалтирање) локалних путева у Беочину	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
10. Изградња-проширење канализационе мреже у Беочину	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
11. Изградња пречистача фекалних вода у Раковцу	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
12. Изградња пречистача фекалних вода у Черевиху	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
13. Израда документације за пречистач у Беочину	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
14. Израда документације за индустријску зону у Беочину	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
V Укупно	1	3	1	2	2	2	2	1	1	0	2	3	1	1	0	2	12	1	1	1	2	8	50
VI Инвестиција /анкетирано ПЛ	1	3	1	2	2	2	2	1	1	0	2	3	1	1	0	2	12	1	1	1	2	8	2,27

Извор: Анкетна документација (2007): Стратегија развоја општине Беочин. ИЕП, Београд.

Напомена: * Анкетирани су део правних лица у општини Беочин.

11.2.2.1. Интереси земљорадничких задруга, у периоду 2007-2012. година

Од укупно 3 анкетираних земљорадничких задруга, њих 2 немају планираних улагања (тј. 66,67%), док остала 1 (или 33,33%) планира више улагања. Резултати истраживања показују да задруга која жели да инвестира, планира више улагања у сектору виноградарства. Сходно томе, пословна идеја је усмерена на реализацији инвестиције у нове капацитете, инвестиције у реконструкцију, модернизацију или проширење постојећих капацитета (табела 11.2.1.).

Табела 11.2.1. Могући правци улагања земљорадничких задруга

Намена улагања	33 „Сусек“ (покрива села Сусек, Свилош и Луг)	33 „Грозд“ (покрива села Банаштор и Грабово)	33 „Чот“ (покрива села Черевих, Беочин и Раковац)	Укупно (3)
1. Обнова засада винограда	0	1	0	1
2. Заснивање нових винограда са аутохтоним сортама	0	1	0	1
3. Изградња савременог подрума вина	0	1	0	1
Укупно инвестиција	0	3	0	3
Инвестиција /анкетирана 33	0	3	0	1

Извор: Анкетна документација (2007): Стратегија развоја општине Беочин. ИЕП, Београд.

11.2.3. Намере развојно опредељених домаћинстава, у периоду 2007-2012. година

Инвестициони приоритети развојно опредељених домаћинстава општине Беочин сврставају се у следеће области: пољопривреда и рибарство; прерађивачки капацитети и остало. Са друге стране, највећу пажњу потенцијалних инвеститора привлаче развојни програми као што су: фарма јунади; сеоски туризам; пољопривредна опрема и механизација; фарма свиња и др.

Посматрајући просечан број инвестиција по анкетираним домаћинствима, највише улагања треба очекивати у следећим месним заједницама: Беочин – град; Баноштор; Свилош; Черевих и Сусек, (табела 11.3.).

Табела 11.3. Могући правци улагања развојно опредељених домаћинстава*

Намена улагања	Раковац (43)	Баноштор (54)	Сусек (40)	Черевих (41)	Свилош (32)	Беочин – град (25)	Беочин – село (29)	Бразилија и Шакотинац (12)	Луг (33)	Укупно (309)
I Пољопривреда и рибарство	6	22	20	15	18	6	5	5	14	111
1. Фарма музних крава	0	0	1	1	0	0	0	0	0	2
2. Фарма јунади	0	6	7	1	7	0	1	1	4	27
3. Фарма свиња	0	3	4	4	1	0	1	0	2	15
4. Фарма оваца**	0	1	0	0	0	1	1	0	0	3
5. Фарма живине	1	1	0	1	0	1	0	0	0	4
6. Кошнице пчела	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
8. Засад шљиве	0	0	0	1	1	0	0	0	2	4
7. Подизање засада винове лозе	0	2	0	1	1	0	0	1	1	6
8. Проширење винограда	0	3	0	2	0	0	0	0	0	5
9. Производња гљива (печурака)	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
10. Пластеник (за производњу раног поврћа и јагода)	2	1	0	2	1	0	0	1	0	7
11. Пољопривредна опрема и механизација	2	3	4	1	4	4	0	1	3	22
12. Изградња објекта за механизацију	0	2	0	0	1	0	0	0	0	3
13. Проширење капацитета за тов	1	0	3	0	1	0	1	1	2	9
14. Повећање производње сточне хране	0	0	0	1	0	0	1	0	0	2
II Прерађивачки капацитети	3	5	2	8	2	6	0	1	0	27
1. Мини-сушаре за воће, дуван и рибу	0	0	0	1	0	2	0	0	0	3
2. Хладњаче за дорладу, прераду и паковање воћа	2	0	0	1	2	0	0	0	0	5
3. Производња и прерада прожђа	0	4	0	1	0	2	0	1	0	8
4. Прерада дрвета	1	0	0	1	0	0	0	0	0	2
5. Производња тестенина	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
6. Изградња фабрике за флаширање воде	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
7. Изградња мини кланице за живину	0	0	0	3	0	0	0	0	0	3
8. Изградња мини кланице и месаре	0	0	2	1	0	0	0	0	0	3
9. Изградња мини млекаре	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
III Остале делатности	3	12	2	9	2	7	1	0	2	42
1. Сеоски туризам	3	10	0	5	1	5	0	0	1	25
2. Ремонт млина	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
3. Бушење бунара	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
4. Изградња водоводне мреже	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
5. Израда папирних врећа	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
6. Ауто дијагностика	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
7. Производња бетонских фабриката	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
8. Куповина земљишта	0	0	2	3	1	0	1	0	1	8
9. Сито штампа	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
10. Адаптација Основне школе „Јован Поповић“ Сусек	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2
IV Укупно	12	39	24	25	22	19	6	6	16	180
V Инвестиција по анкетираним домаћинствима	0,27	0,72	0,60	0,60	0,68	0,76	0,20	0,50	0,48	0,58

Извор: Анкетна документација (2007): Стратегија развоја општине Беочин. ИЕП, Београд.

Напомена: * Анкетирано 282 домаћинства, са укупно 1.062 становника, у свих 10 насеља општине Беочин;

** Бразилија и Шакотинац.

За разлику од ранијих година (период економске кризе и политичке нестабилности), у времену које долази развојно опредељена домаћинства очекују већи ослонац на туђе изворе финансирања (кредити и подстицајна средства Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Р. Србије, кредити Фонда за развој Р. Србије, кредити Фонда за развој АП Војводине, кредити Фонда за развој пољопривреде АП Војводине, банкарски кредити, удружена средства итд.), док би њихов капитал углавном послужио за измирење неопходног сопственог учешћа.

11.3. РАЗВОЈНЕ ШАНСЕ ПО ОСНОВУ НАЦИОНАЛНОГ ИНВЕСТИЦИОНОГ ПЛАНА

Са намером да се у дужем временском периоду обезбеди раст запослености и одржи привредни развој, Влада Републике Србије је прихватила пројекат Националног инвестиционог плана за период 2006-2011. година. Ово је прилика за све заинтересоване појединце, компаније, представнике локалних заједница и државних органа да узму учешће у реализацији овако значајног пројекта, те на тај начин дођу до недостајућих средстава за остваривање дуго одлаганих инвестиционих активности у својим срединама.

11.3.1. Приоритетни локални пројекти, за 2008. годину

На нивоу општине Беочин, према областима у којима би се инвестирало, предложени су развојни пројекти из образовања; саобраћаја, складиштења и веза; привредног развоја и побољшања стандарда грађана:

- **Пројекти из области образовања:**
 - ОШ „Јован Поповић“ Сусек: Адаптација Основне школе;
 - ОШ „Јован Поповић“ Сусек: Реконструкција Основне школе, подручне школе у Свилошу;
 - ОШ „Јован Гргић Миленко“ Беочин: Реконструкција и санација Основне школе;
 - ПУ „Љуба Станковић“ Беочин: Доградња две просторије и проширење јаслене собе са терасним делом у Предшколској установи.
- **Пројекти из области саобраћаја, складиштења и веза:**
 - ЈП „Грађевинско земљиште и путна привреда“ Беочин: Санација моста на локалном путу у Беочину;
 - ЈП „Грађевинско земљиште и путна привреда“ Беочин: Реконструкција пута Сусек-Луг;
 - ЈП „Грађевинско земљиште и путна привреда“ Беочин: Рехабилитација (асфалтирање) локалних путева у Беочину.
- **Пројекти којима се подстиче привредни развој (подстицајне мере за запошљавање и предузетништво; инвестиције у приоритетним областима: енергетика, пољопривреда, наука, туризам⁸⁷):**
 - ЈП „Топлана“ Беочин: Проширење грејне мреже у МЗ Беочин град;
 - ЈП „Топлана“ Беочин: Реконструкција грејне мреже и набавка са монтажом топловодног котла номиналне снаге 4.0-4.5MW;
 - ЈКП Беочин: Изградња бунара са опремом за добијањем сирове воде (4 бунара);
 - ЈКП Беочин: Набавка и уградња индустријских водомера за мерење утршка воде у месним заједницама (ради проширења наплате воде)
 - ЈКП Беочин: Изградња затвореног и отвореног дела Градске пијаце у Беочину;
 - ЈКП Беочин: Завршетак друге фазе изградње затвореног колектора Ø 1000 у дужини од 700 м;
 - ЈКП Беочин: Набавка ровокопача – утоваривача ВФ 6.23 Б;
 - ЈП „Грађевинско земљиште и путна привреда“ Беочин: Изградња-проширење канализационе мреже у Беочину.

⁸⁷ Преглед предлога пројеката општине Беочин из области туризма, за 2008 годину, дат је у Поглављу IX/5.

■ **Пројекти који побољшавају стандард грађана (области као што су: спорт, култура, социјални рад, верски објекти):**

- МЗ Беочин град: Спортско пословни објекат уз постојећи за мале спортове;
- ЈП „СПЦ“ Беочин: Завршетак изградње Спортско пословног центра Беочин;
- Спортски савез општине Беочин: Дрога убија-спорт развија.

С обзиром да нису предложени развојни пројекти из области здравства и социјалног рада, као ни пројекти којима се унапређује рад државне управе (области попут: судства, полиције, војске, државне администрације), потребно је да у наредном периоду организације на територији општине Беочин у своје приоритете уврсте ове и сличне пројекте. У том контексту, дао би се пун допринос уравнотежењу развоја привредних грана, али и пунијем искоришћењу компаративних предности Општинске територије.

11.3.2. Предлог могућих инвестиција по секторима, за 2008. годину

У оквиру пројекта Национални инвестициони план, приоритет имају инвестиције из седам сектора (унапређење образовања, модернизација здравственог система и заштита животне средине, изградња саобраћајне инфраструктуре, подстицање привредног развоја, станоградња, побољшање стандарда грађана, као и унапређење рада државне управе). Са друге стране, на територији општине Беочин, одређени су приоритети у само три сектора привређивања, и то:

■ **Заштита животне средине (модернизација здравственог система и заштита животне средине):**

- ЈКП Беочин: Замена азбестних цеви, у три месне заједнице, у дужини од 21 km;
- ЈКП Беочин: Набавка аутосмеђара 9 m³, Волво шасија, Атрикс надоградња;
- ЈКП Беочин: Набавка аутосмеђара 15 m³, Волво шасија, Атрикс надоградња;
- ЈКП Беочин: Набавка чистилице за ивичњаке и тротоаре 2,5 m³, Кватро 200;
- ЈКП Беочин: Набавка 1.000 канти за смеће 240л PVC;
- ЈКП Беочин: Набавка 200 металних контејнера 1,1 m³.

■ **Енергетика (подстицање привредног развоја):**

- ЈП Грађевинско земљиште и путна привреда Беочина: Израда документације за индустријску зону у Беочину.

■ **Култура (побољшавање општег стандарда грађана):**

- Културни центар општине Беочин: Реконструкција система сценске расвете и покретања главне завесе и реконструкција аудио и видео система.

11.3.3. Пројекти за које су одобрена средства из НИП-а, за 2006/2007. годину

На основу одлуке Координационог тела Владе Републике Србије, општини Беочин одобрена су средства из Националног инвестиционог плана (НИП) за 2006/2007. годину за реализацију одређеног броја пројеката, у износу од 46.146.247,00 динара (табела 11.4.).

Табела 11.4. Одобрени пројекти из НИП-а за 2006/2007. годину

Редни број	Назив пројекта	Износ (у динарима)
1.	Реконструкција дома здравља Беочин	19.600.00,00
2.	Рехабилитација локалних путева и улица на територији општина Беочин – 2 фаза	14.112.200,00
3.	Изградња раскрснице Државног пута II Редa P-107 и Дунавске улице у Беочину и изградња улице Нова 5	9.528.047,00
4.	Изградња спортског терена – школско игралиште на кат. парцели бр. 576 у К.О. Раковац у Беочину	2.906.000,00
5.	УКУПНО	46.146.247,00

Извор: Општинска документација (2006): СО Беочин.

11.4. МОГУЋИ ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА ИНВЕСТИЦИЈА У НАРЕДНОМ ПЕРИОДУ

У пракси се инвестициони пројекти могу финансирати на више начина, како из појединачних извора, тако и њиховом комбинацијом. По том основу, разликујемо више облика прибављања неопходних средстава за реализацију планираних инвестиција, и то:⁸⁸

- самофинансирање;
- кредитирање;
- заједничка улагања;
- емитовање и продаја хартија од вредности;
- лизинг;
- концесионо финансирање;
- финансирање без обавета враћања (донације);
- остали облици финансирања.

Прибављањем финансијских средстава на један од горе наведених начина, потенцијални инвеститор на територији општине Беочин може обезбедити трајне и повремене изворе финансирања, који му могу омогућити да оствари планиране инвестиционе активности, а тиме и сопствене развојне циљеве.

Од користи могу бити информације које се односе на потенцијалне домаће и иностране изворе финансирања за пројекте НВО, локалних самоуправа, малих и средњих предузећа и предузетника у Србији, а до којих се лако може доћи путем интернета. У овом контексту, наводимо неколико корисних интернет адреса:

- www.minpolj.sr.gov.yu
- www.siepa.sr.gov.yu
- www.fondzarazvoj.sr.gov.yu
- www.serbiacredit.co.yu
- www.evropa.sr.gov.yu
- www.prsp.sr.gov.yu
- www.srbija.sr.gov.yu
- www.swisscooperatio.org.yu
- www.worldbank.org
- www.drzavnauprava.sr.gov.yu
- www.psok.org.yu
- www.psp.vojvodina.sr.gov.yu
- www.garfondapv.org.yu
- www.vdf.org.yu
- www.ceinet.org

11.5. ПРЕДЛОГ МАЛИХ И СРЕДЊИХ ПРОГРАМА ЗА УЛАГАЊА У АГРАРНУ ПРИВРЕДУ

Резимирајући секторске анализе основних фактора територијалне конкурентности из области пољопривреде и прерађивачке индустрије, одабрано је више инвестиционих програма у складу са могућностима и развојним потребама малих и средњих улагача на подручју општине Беочин. Сходно томе, предложени програми су обрађени до нивоа основних параметара инвестиционе калкулације која представља значајну карику у ланцу пословног одлучивања. У овом документу, дата је палета развојних програма који се односе на унапређење производње у ратарству, повртарству, воћарству и виноградарству, сточарству, као и на унапређење прераде, пратећих делатности и агроиндустрије.

⁸⁸ Андрић Ј., Васиљевић Зорица, Средојевић Ј. Зорица (2005): Инвестиције – основе планирања и анализе. Универзитет у Београду, Пољопривредни факултет, Београд – Земун.

Програм 1. Производња уљане репице

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Опис производног програма	Производни програм „уљане репице“ намењен је породичним газдинствима минималне површине 30 ха, са ангажовањем 2 радника у пуном радном времену.
Површина земљишта	15 ха
Потребно особље	2 члана домаћинства и 2 стална радника
Улагање капитала	47.300 € (51% опрема – кредит на 10 година; 49% технологија)
Обим производног програма	1. капацитет 15 ха 2. годишња вредност производње 37.400 € 3. годишњи трошкови улагања 23.100 € 4. ануитет 2.420 € 5. амортизација 3.850 €
Структура прихода	нето примања газдинстава 8.030 €
Бруто добит по 1 €	0,79 €

Напомена: Наводњавањем ратарских култура орошавањем у односу на производњу без наводњавања, повећава се укупан обим и вредност производње за око 53,0%.

Извор: Развојни програми - интерна документација (2006): Институт за економику пољопривреде, Београд.

Програм 2. Плантажна производња лековитог биља

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Опис производног програма	У циљу стварања савремене производње разних производа на бази лековитог биља, приступа се организованој производњи лековитог и ароматичног биља.
Површина земљишта	1 ха
Потребно особље	2 стална радника (по могућству чланови домаћинства) и 2 сезонска радника
Улагање капитала	3.390 € (објекат 100%)
Обим производног програма	1. Нана 4,0 т суве масе/ха 2. Камилица 1,2 т суве масе/ха 3. Одољен 2,0 т суве масе/ха 4. Матичњак 5 т суве масе/ха 5. Тимијан 3 т суве масе/ха
Финансијска стопа приноса	68,39%

Напомена: Наводњавањем лековитог и ароматичног биља у односу на производњу без наводњавања, повећава се укупан обим и вредност производње за око 50,0%.

Извор: Развојни програми - интерна документација (2006): Институт за економику пољопривреде, Београд.

Програм 3. Подрумско гајење шампињона

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Величина земљишта	250 м ² (подрумског простора – варијанте изнајмљивања)
Потребно особље	1 члан домаћинства и предузетник
Улагање капитала	19.780 € (земљани радови 25,64%; климатизација и намештај 51,28%; машине 12,82%; алат и прибор 7,69%; остало 2,57%)
Период извршења	2 до 3 месеца
Рок повратка капитала	1 година и 2 месеца
Годишња бруто добит	21.827 €
Бруто добит по 1 €	1,10 €

Извор: Милановић Ж. Р. (2005): Мали бизнис и предузетништво у пољопривреди и селу. ИЕП, Београд.

Програм 4. Подизање пластеника

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Опис производног програма	Подизање пластеника траје око 2 месеца (у њима ће се гајити салата и парадајз). У току године производиће се 3 турнуса поврћа: 2 зелене салате и 1 парадајз. Могуће су следеће комбинације без додатних улагања: 1. салата, краставац, салата; 2. салата, паприка, салата; 3. салата, келераба, краставац.
Површина земљишта	450 м ² (за пластеник)
Потребно особље	2-3 члана домаћинства, као и стручно лице за монтажу пластеника
Улагање капитала	12.600 € (с тим да се за конструкцију пластеника са полиетиленском фолијом издваја више од 51% средстава)
Обим производног програма	1. салата (зимска 40 т/ха, пролећна 40 т/ха) 2. парадајз 92 т/ха
Финансијска стопа приноса	41,5%

Напомена: Наводњавањем повтарских усева орошавањем у односу на производњу без наводњавања, повећава се укупан обим и вредност производње за око 63,0%. Производња раног поврћа у пластеницима у односу на производњу поврћа на отвореном пољу, повећава знатно укупан обим и вредност производње.

Извор: Развојни програми - интерна документација (2006): Институт за економику пољопривреде, Београд.

Програм 5. Узгој парадајза у пластенику

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Површина земљишта	100 м ² (за пластеник)
Потребно особље	2 члана домаћинства
Улагање капитала	1.015 € (пластеник)
Период извршења	до 30 дана
Рок повратка капитала	након пласмана и наплате 6 берби
Годишња бруто добит	508 €
Бруто добит по 1 €	0,50 €

Напомена: Наводњавањем повтарских усева орошавањем у односу на производњу без наводњавања, повећава се укупан обим и вредност производње за око 63,0%. Производња раног поврћа у пластеницима у односу на производњу поврћа на отвореном пољу, повећава знатно укупан обим и вредност производње.

Извор: Милановић Ж. Р. (2005): Мали бизнис и предузетништво у пољопривреди и селу. ИЕП, Београд.

Програм 6. Узгој главате салате у пластенику

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Величина земљишта	100 м ² (за пластеник)
Потребно особље	2 члана домаћинства
Улагање капитала	1.015 €
Период извршења	до 30 дана
Рок повратка капитала	након пласмана и наплате 6 берби
Годишња бруто добит	508 €
Бруто добит по 1 €	0,50 €

Напомена: Наводњавањем повтарских усева орошавањем у односу на производњу без наводњавања, повећава се укупан обим и вредност производње за око 63,0%. Производња раног поврћа у пластеницима у односу на производњу поврћа на отвореном пољу, повећава знатно укупан обим и вредност производње.

Извор: Милановић Ж. Р. (2005): Мали бизнис и предузетништво у пољопривреди и селу. ИЕП, Београд.

Програм 7. Узгајање шаргарепе у пластенику

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Величина земљишта	100 м ² (за пластеник)
Потребно особље	2 члана домаћинства
Улагање капитала	1.050 € (пластеник)
Период извршења	до 30 дана
Рок повратка капитала	Након пласмана и наплате 6 берби
Годишња бруто добит	507 €
Бруто добит по 1 €	0,48 €

Напомена: Наводњавањем повтарских усева орошавањем у односу на производњу без наводњавања, повећава се укупан обим и вредност производње за око 63,0%. Производња раног поврћа у пластеницима у односу на производњу поврћа на отвореном пољу, повећава знатно укупан обим и вредност производње.

Извор: Милановић Ж. Р. (2005): Мали бизнис и предузетништво у пољопривреди и селу. ИЕП, Београд.

Програм 8. Узгајање буковаче (гљива) у пластенику (гљиварнику)

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Величина земљишта	100 м ² (за гљиварник)
Потребно особље	2 члана домаћинства
Улагање капитала	2.538 € (пластеник)
Период извршења	до 30 дана
Рок повратка капитала	2 године и 1 месец
Годишња бруто добит	1.269 €
Бруто добит по 1 €	0,50 €

Извор: Милановић Ж. Р. (2005): Мали бизнис и предузетништво у пољопривреди и селу. ИЕП, Београд.

Програм 9. Узгајање јагода у пластенику

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Величина земљишта	500 м ² (за пластеник)
Потребно особље	2 члана домаћинства
Улагање капитала	3.610 € (пластеник)
Период извршења	до 30 дана
Рок повратка капитала	Након пласмана и наплате две бербе
Годишњи обим производње	17,5 т (односно 35 т/ха)
Годишњи трошкови производње	1.238 €
Годишња вредност производње	5.775 €
Годишња добит	4.537 €
Бруто добит по 1 €	1,60 €

Напомена: Наводњавањем засада јагода у односу на производњу без наводњавања, повећава се укупан обим и вредност производње за око 75,0%. Производња јагода у пластеницима у односу на производњу јагода на отвореном пољу, повећава знатно укупан обим и вредност производње.

Извор: Милановић Ж. Р. (2005): Мали бизнис и предузетништво у пољопривреди и селу. ИЕП, Београд.

Програм 10. Подизање засада шљива

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Опис производног програма	Пројекат се односи на подизање засада шљива на поседу земљорадника, како би се интензивирала воћарска производња, као и за обезбеђивање сировина за прерадне капацитете.
Површина земљишта	1 ха
Потребно особље	чланови домаћинства, 1-2 стална радника (од којих један одређених квалификација за обављање стручних послова) и 5 сезонских радника
Улагање капитала	4.500 €
Обим производног програма	У пуној родности се очекује принос 17 т/ха 1. 40% укупне производње се реализује као свежа шљива 2. 60% укупне производње се реализује као сува шљива
Годишњи трошкови производње	820 €
Годишња вредност производње	2.805 €
Годишња добит	1.985 €

Напомена: Наводњавањем засада шљива у односу на производњу без наводњавања, повећава се укупан обим и вредност производње за око 50,0%.

Извор: Развојни програми - интерна документација (2006): Институт за економику пољопривреде, Београд.

Програм 11. Подизање засада јабука

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Опис производног програма	Пројекат се односи на подизање засада јабука на поседу земљорадника, како би се интензивирала воћарска производња, као и за обезбеђивање сировина за прерадне капацитете.
Површина земљишта	1 ха
Потребно особље	чланови домаћинства, 1-2 стална радника (од којих један одређених квалификација за обављање стручних послова)
Улагање капитала	5.050 €
Обим производног програма	У пуној родности се очекује принос 33 т/ха
Годишњи трошкови производње	1.350 €
Годишња вредност производње	8.300 €
Годишња добит	6.950 €

Напомена: Наводњавањем засада јабука у односу на производњу без наводњавања, повећава се укупан обим и вредност производње за око 83,0%.

Извор: Развојни програми - интерна документација (2006): Институт за економику пољопривреде, Београд.

Програм 12. Подизање засада крушака

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Опис производног програма	Пројекат се односи на подизање засада крушака на поседу земљорадника, како би се интензивирала воћарска производња, као и за обезбеђивање сировина за прерадне капацитете.
Површина земљишта	1 ха
Потребно особље	чланови домаћинства и 1-2 стална радника (од којих један одређених квалификација за обављање стручних послова)
Улагање капитала	4.400 €
Обим производног програма	У пуној родности се очекује принос 33 т/ха
Годишњи трошкови производње	1.270 €
Годишња вредност производње	7.830 €
Годишња добит	6.560 €

Напомена: Наводњавањем засада крушака у односу на производњу без наводњавања, повећава се укупан обим и вредност производње за око 83,0%.

Извор: Развојни програми - интерна документација (2006): Институт за економику пољопривреде, Београд.

Програм 13. Подизање засада вишње

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Опис производног програма	Пројекат се односи на подизање засада вишње на поседу земљорадника, како би се интензивирала воћарска производња, као и за обезбеђивање сировина за прерадне капацитете.
Површина земљишта	1 ха
Потребно особље	чланови домаћинства, 1-2 стална радника (од којих један одређених квалификација за обављање стручних послова) и 8-10 сезонских радника
Улагање капитала	4.270 €
Обим производног програма	У пуној родности се очекује принос 16 т/ха
Годишњи трошкови производње	1.240 €
Годишња вредност производње	5.570 €
Годишња добит	4.330 €

Напомена: Наводњавањем засада јабука у односу на производњу без наводњавања, повећава се укупан обим и вредност производње за око 66,5%.

Извор: Развојни програми - интерна документација (2006): Институт за економику пољопривреде, Београд.

Програм 14. Подизање засада винове лозе

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Опис производног програма	Пројекат се односи на подизање засада винове лозе на поседу земљорадника, како би се интензивирала виноградарска производња, као и за обезбеђивање сировина за прерадне капацитете.
Површина земљишта	1 ха
Потребно особље	чланови домаћинства, 1-2 стална радника (од којих један одређених квалификација за обављање стручних послова) и до 25 сезонских радника
Улагање капитала	8.500 €
Обим производног програма	У пуној родности се очекује принос 14 т/ха
Годишњи трошкови производње	2.090 €
Годишња вредност производње	3.070 €
Годишња добит	980 €

Напомена: Наводњавањем засада винове лозе у односу на производњу грожђа без наводњавања, повећава се укупан обим и вредност производње за око 50,0%.

Извор: Развојни програми - интерна документација (2006): Институт за економику пољопривреде, Београд.

Програм 15. Хладњача за чување, прераду и паковање воћа, поврћа, шумских плодова и лековитог биља (капацитет = 150 тона)

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Производни програм	Ради се о савременим хладњачама које, захваљујући уграђеној опреми, имају могућност чувања и прераде свежих плодова, смрзнутих и сушених производа, производње воћних сокова, алкохолних пића и тд.
Површина објекта	240м²
Потребно особље	3 - 5 стална радника и одређени број сезонских радника
Улагање капитала	209.000 € (опрема = 154.000 €, објекат = 55.000 €)
Обим производног програма	300.000 т/год.
Годишња вредност производње	330.000 €
Бруто добит по 1 €	1,58 €

Извор: Развојни програми - интерна документација (2006): Институт за економику пољопривреде, Београд.

Програм 16. Паковање свежег поврћа у модифицираној атмосфери

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Величина земљишта и простора	500 м ² (објекат 180 – 200 м ²)
Потребно особље	1 радник - ВКВ, 5 радника - КВ, 3 радника - ПКВ, 9 радника - НК
Улагање капитала	393.401 € (објекат 36%; опрема 54 %; остало 10%)
Период извршења	10 - 12 месеци
Бруто добит по 1 €	1,28 €

Извор: Милановић Ж. Р. (2005): Мали бизнис и предузетништво у пољопривреди и селу. ИЕП, Београд.

Програм 17. Конзервирање поврћа и гљива

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Величина простора	200 м ² затвореног и 300 м ² манипулативног простора
Потребно особље	4 радника - КВ, 8 радника - ПКВ, 1 радник - СС, 1 радник - ВСС
Улагање капитала	305.076 € (објекат 43%; опрема 41%; остало 16%)
Период извршења	6 - 8 месеци
Рок повратка капитала	1 година и 2 месеца
Годишња бруто добит	613.706 €
Бруто добит по 1 €	2,01 €

Извор: Милановић Ж. Р. (2005): Мали бизнис и предузетништво у пољопривреди и селу. ИЕП, Београд.

Програм 18. Производња пастеризованих краставаца

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Величина простора	100 м ²
Потребно особље	3 радника
Улагање капитала	507.614 € (линија за пастеризацију)
Период извршења	30 - 60 дана
Рок повратка капитала	4 године и 2 месеца
Годишња бруто добит	126.904 €
Бруто добит по 1 €	0,25 €

Извор: Милановић Ж. Р. (2005): Мали бизнис и предузетништво у пољопривреди и селу. ИЕП, Београд.

Програм 19. Производња пастеризованих феферона

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Величина простора	100 м ²
Потребно особље	3 радника
Улагање капитала	507.614 € (линија за пастеризацију)
Период извршења	30 - 60 дана
Рок повратка капитала	4 године и 2 месеца
Годишња бруто добит	126.904 €
Бруто добит по 1 €	0,25 €

Извор: Милановић Ж. Р. (2005): Мали бизнис и предузетништво у пољопривреди и селу. ИЕП, Београд.

Програм 20. Производња пастеризованог и маринираног поврћа*

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Величина земљишта и простора	1.200 м ² затвореног и 1.200 м ² манипулативног
Потребно особље	5 радника – КВ, 25 радника – ПКВ, 7 радника НКВ, 2 радника – СС, 1 – радник ВСС
Улагање капитала	1.650.762 € (објекат 48%; опрема 42%; остало 10%)
Период извршења	10 - 12 месеци
Рок повратка капитала	1 година и 10 месеци
Годишња бруто добит	2.063.452 €
Бруто добит по 1 €	1,25 €

* Кисели купус у главицама, сечени кисели купус, маринирана паприка, салата од краставаца и мешаног поврћа.

Извор: Милановић Ж. Р. (2005): Мали бизнис и предузетништво у пољопривреди и селу. ИЕП, Београд.

Програм 21. Модел за сушене гљиве и поврће

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Величина простора	350м ²
Потребно особље	предузетник, 1радник - ВСС, 1 радник - СС, 7 радника - КВ, 5 радника - НКВ
Улагање капитала	1.408.630 € (објекат 27%; опрема 65%; остало 8%)
Период извршења	6 - 8 месеци
Рок повратка капитала	1 година и 4 месеца
Годишња бруто добит	2.793.314 €
Бруто добит по 1 €	1,98 €

Извор: Милановић Ж. Р. (2005): Мали бизнис и предузетништво у пољопривреди и селу. ИЕП, Београд.

Програм 22. Припремање домаћих мармелада, џемова и слатка

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Величина простора	50 м ² у кући предузетника
Потребно особље	предузетник, укућани
Улагање капитала	10.152 € (опрема 18,51%; транспорт 73,32%; остало 8,32%)
Период извршења	30 - 60 дана
Рок повратка капитала	1 година и 1 месец
Годишња бруто добит	11.168 €
Бруто добит по 1 €	1,10 €

Извор: Милановић Ж. Р. (2005): Мали бизнис и предузетништво у пољопривреди и селу. ИЕП, Београд.

Програм 23. Мала винара

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Величина простора	200 м ² (подрумског простора – варијанте изнајмљивања)
Потребно особље	3 радника (предузетник, мајстор и помоћник)
Улагање капитала	105.584 € (најамнина и уређење простора 12,54%; опрема 79,56%; превозно средство 6,58%; остало 1,32%)
Период извршења	3 - 4 месеца
Рок повратка капитала	10 месеци
Годишња бруто добит	241.117 €
Бруто добит по 1 €	2,28 €

Извор: Милановић Ж. Р. (2005): Мали бизнис и предузетништво у пољопривреди и селу. ИЕП, Београд.

Програм 24. Производња дијеталне тестенине

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Величина простора	60 метара ² (варијанта адаптације постојећег простора)
Потребно особље	5 радника (предузетник, 2 мајстора за тестенине, 1 помоћник)
Улагање капитала	49.746 € (простор 25,51%; канцеларије и опрема 7,14%; машине, калупи, сушаре 40,81%; алат и прибор 4,08%; ауто 20,41% и остало 2,05%)
Период извршења	10 - 12 месеци
Рок повратка капитала	2 године
Годишња бруто добит	50.761 €
Бруто добит по 1 €	1,02 €

Извор: Милановић Ж. Р. (2005): Мали бизнис и предузетништво у пољопривреди и селу. ИЕП, Београд.

Програм 25. Тов јунади на приватним газдинствима

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Производни програм	Укључивање приватних газдинстава у производњу говеђег меса по моделу 25 грла у једном турнусу.
Површина објеката	производни објекти = 69м ² , остало = 9м ²
Потребно особље	4-5 радника
Улагање капитала	15.313 € (опрема 11%; технологија 4%; објекат85%)
Потрошња електричне енергије	1.500 kw/год.
Потребне сировине за једногодишњу производњу	концентрат = 6,5 т; сено луцерке = 4,0 т; силажа = 43 т
Обим производног програма	47 утовљених грла у 1,9 турнуса у укупном трајању 332 дана (1 турнус = 175 дана), односно 19 т живог меса
Финансијска стопа приноса	32%

Извор: Развојни програми - интерна документација (2006): Институт за економику пољопривреде, Београд.

Програм 26. Мешовите сточарске фарме (модел од 5 грла крава и 100 грла оваца плоткиња)

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Производни програм	Полазни моменат укључује: сопствену крмну базу за исхрану говеда и оваца у зимском периоду, близину просторних пашњака, поседовање полазног сточног фонда (1-2 краве и 50 оваца) и дела потребних објеката.
Површина објеката	штала = 60м ² , овчарник = 150м ² , течни силос = 27,5м ²
Потребно особље	3 стална радника и 2-3 сезонска радника
Улагање капитала	28.438 € (опрема 18%; технологија 23%; објекат 59%)
Потребна електрична енергија	800 kw/год.
Потребне сировине 4за једногодишњу производњу	паша зелена маса = 185,6 т/год., со = 0,5 т/год., ливадско сено = 38 т/год., легуминозе = 9,5 т/год., силажа = 19 т/год., прекрупа житарица = 3 т/год., сојина сачма = 1 т/год., концентрати = 3,5 т/год., слама за простирку = 8 т/год.
Обим производног програма	1. млеко (кравље = 13.500 л/год., овчије = 750 л/год.) 2. говеда за клање = 350 кг живе мере/год. 3. овце за клање = 3.600 кг/год 4. вуна = 210 кг/год.
Структура прихода	1. млеко и његове прерађевине = 56% 2. стока за клање (говеда = 27,5% и овце = 15,7%) 3. вуна = 0,5%
Финансијска стопа приноса	21,5%

Извор: Развојни програми - интерна документација (2006): Институт за економику пољопривреде, Београд.

Програм 27. Млекара (капацитета 5.000 литара / дан)

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Величина простора	250 м²
Потребно особље	6 радника
Улагање капитала	263.959 €
Период извршења	2 – 3 месеца
Рок повратка капитала	2 године и 10 месеци
Годишња бруто добит	126.904 €
Бруто добит по 1 €	0,48 €

Извор: Милановић Ж. Р. (2005): Мали бизнис и предузетништво у пољопривреди и селу. ИЕП, Београд.

Програм 28. Производња сира, намаза и бутера

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Величина простора	180 – 200 м² (објекат 150 м²)
Потребно особље	2 радника - КВ, 3 радника - ПКВ
Улагање капитала	351.777 €
Период извршења	10 – 20 месеци
Рок повратка капитала	4 године и 4 месеца
Годишња бруто добит	107.614 €
Бруто добит по 1 €	0,31 €

Извор: Милановић Ж. Р. (2005): Мали бизнис и предузетништво у пољопривреди и селу. ИЕП, Београд.

Програм 29. Кланица говеда

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Величина простора	500 м² затвореног простора и л200м² манипулативног простора
Потребно особље	1 радник - КВ, 3 радника - ПКВ и 1 радник - НКВ
Улагање капитала	566.497 € (објекат 67%; опрема 31%; земљиште 2%)
Период извршења	8 – 10 месеци
Рок повратка капитала	1 година и 6 месеци
Годишња бруто добит	645.601 €
Бруто добит по 1 €	1,14 €

Извор: Милановић Ж. Р. (2005): Мали бизнис и предузетништво у пољопривреди и селу. ИЕП, Београд.

Програм 30. Кланица оваца и јагњади

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Величина простора	340 м² затвореног и 400 м² манипулативног
Потребно особље	1 радник - КВ, 3 радника - ПКВ, 1 радник - НКВ
Улагање капитала	408.122 € (објекат 63,40%; опрема 36,30%; земљиште 1,30%)
Период извршења	6 – 8 месеци
Рок повратка капитала	1 година и 1 месец
Годишња бруто добит	988.832 €
Бруто добит по 1 €	2,42 €

Извор: Милановић Ж. Р. (2005): Мали бизнис и предузетништво у пољопривреди и селу. ИЕП, Београд.

Програм 31. Кланица свиња

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Величина простора	300 м ² затвореног и 500 м ² манипулативног
Потребно особље	2 радник - КВ, 3 радника - ПКВ, 1 радник - НКВ
Улагање капитала	279.188 € (објекат 79,00%; опрема 19,00%; земљиште 2,00%)
Период извршења	6 – 8 месеци
Рок повратка капитала	1 година и 5 месеци
Годишња бруто добит	384.264 €
Бруто добит по 1 €	1,38 €

Извор: Милановић Ж. Р. (2005): Мали бизнис и предузетништво у пољопривреди и селу. ИЕП, Београд.

Програм 32. Кланица бројлера пилића

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Величина простора	300 м ² затвореног и 500 м ² манипулативног
Потребно особље	11 радник - КВ, 4 радника - ПКВ, 1 радник - НКВ
Улагање капитала	246.193 € (објекат 93,00%; опрема 5,00%; земљиште 2,00%)
Период извршења	6 – 8 месеци
Рок повратка капитала	1 година и 3 месеца
Годишња бруто добит	407.614 €
Бруто добит по 1 €	1,66 €

Извор: Милановић Ж. Р. (2005): Мали бизнис и предузетништво у пољопривреди и селу. ИЕП, Београд.

Програм 33. Производња шаранске рибе

ОПИС	ПОТРЕБЕ - УЛАГАЊА - РЕЗУЛТАТИ
Производни програм	Наша земља има природне услове за производњу шаранске рибе у равничарским подручјима, која располажу водом задовољавајућег квалитета. Сходно томе, производња шаранске рибе, у насељеном месту Глогоњ, могла би да оствари добре економске резултате.
Површина земљишта	1 ха
Потребно особље	1 стални радник и 2-3 радника по потреби
Улагање капитала	22.000 € (грађевински радови 87,50%; опрема 3,75%; млађ 8,75%)
Годишња производња	2 т
Годишња вредност производње	4.400 €
Бруто добит по 1 €	0,20 €

Извор: Развојни програми - интерна документација (2006): Институт за економику пољопривреде, Београд.

Чињеница је да предузетничко ангажовање има неограничене могућности, па самим тим њихово даље осмишљавање и реализацију препуштамо будућим (и садашњим) предузетницима.

XII ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА

12.1. ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

Локална самоуправа добија све већи значај у одлучивању, а тиме и сношењу одговорности за сопствени развој и укупно стање у датој средини. Јер, по позитивним прописима, локална самоуправа представља право грађана да управљају јавним пословима од непосредног, заједничког и општег интереса за локално становништво. То је и полазна основа на којој се базирају свеукупне активности у конкретној јединици локалне самоуправе. **Јединице локалне самоуправе у Србији су општине, градови и град Београд.** Јединица локалне самоуправе, у овом случају општина, има велика и значајна овлашћења у оквиру такозваног изворног делокруга, као што су: доношење развојних програма, урбанистичких планова, доношење програма и спровођење пројеката локалног економског развоја, старање о унапређивању општег оквира за привређивање, доношење буџета, завршног рачуна, програма уређења и коришћења грађевинског земљишта, као и утврђивање висине накнаде за уређивање и коришћење грађевинског земљишта, уређивање обављања комуналних делатности и обезбеђивање њиховог развоја, старање о заштити животне средине, организовање локалног саобраћаја, оснивање робних резерви, оснивање утанова и организација у области основног образовања, културе, примарне здравствене заштите, физичке културе, спорта, дечије заштите и туризма, оснивање установе у области социјалне заштите, вођење бриге о заштити културних добара, организовање заштите од елементарних и других непогода, доношење основе заштите, коришћења и уређења пољопривредног земљишта, подстицање и брига о развоју туризма, угоститељства, занатства и трговине на својој територији, подстицање и помагање развоја задругарства, образовање и организација органа и служби за потребе општине, као и низ других надлежности, од непосредног интереса за грађане. Општина управља имовином која јој припада и користи средства у државној својини, старајући се о њиховом очувању и увећању. Она такође утврђује и стопе изворних прихода, као и начин и мерила за одређивање висине локалних такси и надокнада.

Општини могу бити поверени и одређени послови из надлежности Републике, односно аутономне покрајине. Поверени послови могу да се односе на све општине, или само на поједине, а све са циљем да се права и дужности грађана остварују што ефикасније и рационалније, и да се њихове потребе, у датим условима, задовоље на најбољи могући начин. За поверене послове, средства се додељују из Републичког, односно Покрајинског буџета, зависно са ког нивоа су поверени. Као поверене, општина обавља послове инспекцијског надзора из области: просвете, здравства, заштите животне средине, рударства, промета робе и услуга, пољопривреде, водопривреде и шумарства, као и друге послове ове врсте у складу са законом.

Доношењем Закона о финансирању локалне самоуправе, омогућено је да се путем трансфера више средстава из Републичког буџета⁸⁹ усмерава мање развојеним подручјима, а порези на непокретности су у целини пренети у надлежност локалне самоуправе, као њени изворни приходи. Иначе, према Закону, сви приходи јединице локалне самоуправе су општи приход њеног буџета и могу се користити за било коју намену, у складу са законом и одлуком

⁸⁹ Висина трансфера у 2008. години за општину Беоцин износи 57,5 милиона динара (Меморандум о буџету и економској и фискалној политици за 2008. годину – „Службени гласник РС“, бр. 96/2007.).

о буџету јединице локалне самоуправе, (осим оних прихода чији је наменски карактер утврђен законом).⁹⁰

У Републици, као и на нивоу АП Војводине постоје бројни развојни и други документи, као што постоје и бројни прописи законског и подзаконског значаја. Они се морају уважавати и са њима се морају усклађивати плански документи локалног карактера. Примера ради, ту су: Просторни план Републике Србије, Закон о планирању и изградњи, Закон о пољопривредном земљишту, Национална стратегија привредног развоја, Стратегија регионалног развоја, Стратегија развоја пољопривреде, Стратегија развоја шумарства, Водопривредна основа Србије, Стратегија за смањење сиромаштва, и сл. Велики су захтеви, потреба и одговорност, да се успостави одговарајућа усклађеност развојних докумената локалног нивоа са документима и прописима вишег ранга, а посебно да се обезбеди одговарајућа организација за њихово ефикасније остваривање.

12.2. НАДЛЕЖНОСТИ И ОБАВЕЗЕ У ПРОЦЕСУ УСВАЈАЊА И СПРОВОЂЕЊА СТРАТЕГИЈЕ – УЛОГА И ЗАДАЦИ УПРАВНИХ СТРУКТУРА И ДРУГИХ ОРГАНИЗАЦИОНИХ СУБЈЕКТА

Законско овлашћење и обавеза општине, поред осталог, је да доноси развојене и урбанистичке планове. Како је Стратегија развоја Општине основни развојни документ дугорочнијег карактера, њега треба да усвоји Скупштина општине Беочин. О његовој реализацији треба да се брину све службе у Општини, јер се ради о документу који регулише њем укупан друштвено - економски развој за наредни вишегодишњи период. У реализацији појединих делова Стратегије, како у организационом, тако и изведбеном и контролном делу, одређену улогу треба да имају и месне заједнице. Реч је о појединим пројектима који се буду реализовали на подручју дотичне месне заједнице.

У реализацији Стратегије директно ће учествовати бројни актери, мимо општинских служби и мимо месних заједница. То су у ствари кључни носиоци у доношењу и реализацији инвестиционих одлука, од којих у највећој мери зависи и степен и темпо остваривања саме Стратегије. Извесно индиректно учешће, имаће и државни органи, путем финансијске, стручне и друге помоћи у остваривању појединих сегмената Стратегије. Као пример, наводи се подршка развоју комерцијалних пољопривредних газдинстава, или подршка некомерцијалним пољопривредним газдинствима (старачка домаћинства), подршка

⁹⁰ Средстава буџета локалне самоуправе чине: изворни и уступљени приходи, трансфери, примања по основу задуживања и друга примања (утврђена Законом). Изворни приходи су: порез на имовину, осим пореза на пренос апсолутних права и пореза на наслеђе и поклон; локалне административне таксе; локалне комуналне таксе; боравишна такса; накнада за коришћење грађевинског земљишта; накнада за уређивање грађевинског земљишта; накнада за заштиту и унапређивање животне средине; приходи од концесионе накнаде за обављање комуналних делатности и приходи од других концесионих послова, које јединица локалне самоуправе закључи у складу са законом; новчане казне изречене у прекршајном поступку за прекршаје прописане актом скупштине општине, као и одузета имовинска корист у том поступку; приходи од давања у закуп, односно на коришћење непокретности у државној својини које користи јединица локалне самоуправе и индиректни корисници њеног буџета; приходи од продаје покретних ствари које користи јединица локалне самоуправе и индиректни корисници њеног буџета; приходи које својом делатношћу остваре органи и организације јединице локалне самоуправе; приходи од камата на средства буџета јединице локалне самоуправе; приходи по основу донација јединици локалне самоуправе; приходи по основу самодоприноса; други приходи утврђени законом. Јединица локалне самоуправе може да прими донацију од физичког или правног лица на основу уговора.

појединим активностима од значаја за рурални развој, било преко носилаца пољопривредних газдинстава, удружења грађана или задружних и других организација, и сл.

У случају да се укаже потреба за корекцијом појединих опредељења (циљева и задатака) из Стратегије, поступак је исти као и при њеном доношењу.

12.3. ПОТЕНЦИЈАЛНИ АКТЕРИ СПРОВОЂЕЊА СТРАТЕГИЈЕ

Највећи део активности из домена привредних делатности морају да остварују конкретни привредни субјекти, а у области образовања, здравства, социјалне заштите, као и друге послове од општег интереса општинске и друге јавне службе и јавна предузећа, уз извесну финансијску и стручну помоћ са републичког, односно покрајинског нивоа. Обзиром на природне услове, размештај насеља, структуру становништва и друге битне елементе, веома значајну улогу требало би да имају они пољопривредни произвођачи, који се определе да развијају сопствено пољопривредно газдинство, што је битно за потпуније коришћење постојећих привредних потенцијала и људског ресурса. Међу овим газдинствима, биће њихових носилаца, који ће проширивати делатност, заснивањем мањих прерађивачких капацитета, капацитета за давање туристичких услуга, пружање других услуга у руралним срединама, као што су поједини сервиси, услуге у грађевинској делатности, и томе слично. Њихово место у остваривању Стратегије је неизоставно и незаменљиво. У реализацији стратегије, значајну улогу треба да одиграју могући инвеститори веће економске снаге, које треба идентификовати и анимирати. Они би, превасходно градили капацитете у некој од привредних делатности: пољопривреди (са одређеним прерађивачким капацитетима), туризму и здравству. Било би корисно да се идентификују и на погодан начин информишу могући инвеститори из иностранства, који воде порекло из овог краја.

12.4. ИНСТИТУЦИОНАЛНО – ОРГАНИЗАЦИОНИ ОКВИРИ, КООРДИНИРАЊЕ, НАДГЛЕДАЊЕ И ПЛАНИРАЊЕ АКТИВНОСТИ У ПРОЦЕСУ СПРОВОЂЕЊА СТРАТЕГИЈЕ

Стратегија представља целовит развојни документ за дужи временски период. Као такав треба да се спроводи од стране бројних учесника. У домену привредних активности, одлучујућу улогу имају њихови носиоци, конкретна предузећа, предузетници, породична газдинства, поједина интересна удружења (задруге, кластери, и сл). Они утврђују своју развојну и пословну политику, доносе инвестиционе и друге одлуке и свакако за све то носе могући ризик и преузимају одговорност. То је основна премиса тржишног привређивања. На општинском нивоу, као и на државном нивоу потребно је стварати погодан амбијент за оживотворење пословних иницијатива, реализацију конкретних програма и пројеката, кроз правну заштиту, разне стимулансе, унапређење неопходне инфраструктуре, итд. Ипак, да би се Стратегије, као целовит и сложен програм, успешно остваривала, а постојеће и потенцијалне снаге, рационално користиле, од великог значаја је да се обезбеди одговарајући ниво координације. Стога сматрамо да би било корисно да се **образује компетентно и ауторитивно тело**, које ће координирати бројне актере и њихове активности у реализацији конкретних пројеката и програма, који проистекну из Стратегије. Било би добро да се дотично тело састоји из два нивоа:

- 1) **Савета за реализацију Стратегије**, на чијем челу би био председник Општине, и у чијем би саставу учествовао и (макар) један истраживач у научном звању из Института

за економику пољопривреде. Савет би се састајао у одређеним временским интервалима, или по потреби, и разматрао информације – извештаје о току реализације Стратегије, заузимао ставове, давао потребна усмерења, доносио закључке, одлучивао о додатним мерама, и сл.

- 2) Оперативно тело за спорвођење Стратегије**, на чијем би челу био заменик председника општине, или његов помоћник (уколико га има), задужен за развојна питања. Ово тело би сачињавало више стручних људи различитог профила (свакако и из редова реномираних привредника, пољопривредника, и сл.) Оперативно тело би перманентно пратило ток реализације Стратегије, разматрало и разрешавало актуелна питања, давало упутства, припремало извештаје и предлоге ставова и закључака, које би разматрао, односно доносио Савет.

Савет и координационо тело радили би на основу пословника, кога би донео Председник Општине. Од користи би било и да се на нивоу месних заједница образују такозване локалне акционе групе (ЛАГ), ради остваривања појединих, за ту средину битних пројеката или акција. Таква пракса у земљама ЕУ даје добре резултате. Месне заједнице или други облици месне самоуправе оснивају се са циљем да што боље задовоље потребе и интересе сеоског становништва. Оне се могу образовати и за више села.

12.5. РАЗВОЈ ИНФОРМАТИЧКЕ ОСНОВЕ И УСПОСТАВЉАЊЕ МОНИТОРИНГ СИСТЕМА

12.5.1. Проблеми развоја информатичке основе

Посебну пажњу треба посветити развоју информационих и комуникационих технологија (ИКТ). Информациона инфраструктура у свом најширем смислу, укључује фиксне, бежичне и сателитске телекомуникације, рачунарске мреже, системе за пренос и дистрибуцију, дигиталну телевизију, терминалну опрему као и софтверске услуге и апликације, базе података, електронске записе и дигиталне архиве (библиотеке). Ова инфраструктура омогућује брзо, једноставно и јефтино складиштење информација, повраћај, пренос и обраду дигитализованих података у форми говора, података, видеа, анимација итд.

Све наведено у значајној мери утиче на развој информатичке основе и да би се поставио чврст темељ за развој информационих и комуникационих технологија (ИКТ), који је у складу са Националном стратегијом за информационо друштво, неопходно је превазићи још неколико круцијалних проблема који се издвајају, а то су:

- недовољно развијена телекомуникациона инфраструктура;
- низак ниво информатичке писмености.

Телекомуникациона инфраструктура везана за фиксну телефонију је једна од значајних полазних основа за развој информатичке основе у општини Беочин. Она располаже са две дигиталне централе и три аналогне централе. У јесен 2007. на дигиталним телефонским централама Беочин и Раковац, које покривају 5.000 прикључака, омогућено је коришћење ADSL-а. Међутим, поред ове две дигиталне централе, постоје и три аналогне централе које располажу са укупно око 2.000 прикључака. Такође, спојни путеви и примарна мрежа у насељима нису на задовољавајућем нивоу.

Други велики проблем је јако низак ниво информатичке писмености, као и неинформисаност о предностима које нуде најновије информационо комуникационе технологије (ИКТ). Према анкети коју је Институт за економику пољопривреде из Београда спровео на територији

општине Беочин, занемарљив је број испитаника који користе Интернет као медиј за информисање у области пољопривреде.

12.5.2. Правци развоја информатичке основе

Главни правци развоја информатичке основе су следећи:

- унапредити постојећу телекомуникациону инфраструктуру;
- обезбедити јефтин и брз приступ интернету за грађане и привреду;
- образовање широке популације о информационим и комуникационим технологијама (ИКТ), односно омогућавање да грађани поседују основне ИКТ вештине, као и подизање свести о предностима које оне нуде.

Свакако први корак који треба предузети је замена старих аналогних телефонских централа савременим, дигиталним. Уједно, треба стремити модернизацији свих инсталираних делова расположивог система, пре свега надземног дела мреже у периферним деловима општине.

Један од начина да се грађанима обезбеди доступност информација са Интернета, као и за успешну имплементацију Стратегије може бити оснивање волонтерског *Community Centra*. За циљ би имао пружање потребних информација грађанима. Поред главног центра, у сваком насељу би била једна јединица која би путем широко-појасне интернет везе била повезана са главним центром у Општини. У њима би волонтери, са ИКТ вештинама на нешто вишем нивоу, тј. обучени за рад на рачунару, проналазили и достављали грађанима потребне информације са Интернета у вези са конкурсима за добијање неповратних кредита, регреса и сл, попуњавали им и штампали разновразне обрасце и обављали сличне административне послове за које је потребан виши ниво ИКТ образовања. На његовој основи (опрема и људство) може се касније једноставно увести нови информациони систем и успоставити мониторинг систем.

Имплементација савремених информационих система би имала смисла само уколико постоје крајњи корисници. Из тог разлога потребно је подићи свест о томе које предности нуде нове технологије и који је значај информатичке писмености (информације развоја нивоа доступности, плаћање комуналних и других услуга СМС-ом, могућност продаје производа путем Интернета...), а упоредо и ниво информатичке писмености.

Широкопојсни приступ интернету могућ је путем разних дигиталних претплатничких линија (Digital Subscriber Line, *DSL*). Асиметрична дигитална претплатничка линија (*ADSL*) је једна од варијација система *xDSL*, направљена за претплатнике који користе постојеће двожишне (паричне) везе. Предности *ADSL*-а су вишеструке:

- ✓ веза са Интернетом се остварује преко постојеће телефонске линије;
- ✓ омогућује сталну везу са Интернетом уз повољне цене;
- ✓ повољна је цена потребне *ADSL* корисничке опреме;
- ✓ док се користи Интернет, телефонска линија је слободна за разговор;
- ✓ омогућује велике брзине протока података;
- ✓ не плаћају се телефонски импулси за приступ Интернету, већ фиксна месечна претплата;
- ✓ увођење *ADSL* прикључака је једноставно и не постоји потреба за развлачењем нових каблова и многе друге.

Што се тиче информатичке писмености, треба организовати курсеве и обуке, како за раднике у институцијама и администрацији, тако и за грађане. Треба подстаћи школе рачунара за

отварање представништва у општини. Будући да широка употреба ИКТ и настајање јавних електронских услуга мењају много области живота, такве вештине ће постати неопходне за обављање свакодневних активности. Само они грађани који знају да користе рачунаре постаће једнаки чланови информационог друштва.

12.6. МОГУЋНОСТИ ПОДРШКЕ МЕРАМА И ИНСТРУМЕНТИМА ОПШТЕ ЕКОНОМСКЕ ПОЛИТИКЕ, СЕКТОРСКИХ ПОЛИТИКА, ЕВРОПСКИХ РЕГИОНАЛНИХ И ДРУГИХ РАЗВОЈНИХ ПРОГРАМА

Општина Беочин у наредном периоду, поред сопствених средстава, средстава непосредних инвеститора и суинвеститора, може да рачуна на подршку у оквиру економске политике земље, као и друге општине, које, по одређеним критеријумима и прописима, не спадају у: девастирана подручја; економски неразвијена и подручја са посебним развојним проблемима, нити у неразвијене и недовољно развијене општине у АП Војводини, према покрајинским прописима. Општина Беочин је једино сврстана у **маргинална подручја**, уредбама Републике Србије којима се стимулише рурални развој. У 2007. години то је инвестирањем у рурални туризам, односно у пољопривредну опрему и механизацију. У том погледу маргинална подручја (општине) могу да користе подстицајна средства под нешто повољнијим условима, од оних која немају такав статус. Ову подршку руралном туризму могла су користити физичка лица – носиоци регистрованог пољопривредног газдинства и предузетници који се баве руралним туризмом, само са маргиналних подручја.

У току реализације Стратегије, може се рачунати и на:

- **подршку развоју пољопривредних газдинстава** бесповратним средствима или повољним кредитима за одређене намене: узгој стоке, набавку савремене пољо-механизације, подизање сисема за наводњавање, подизање пластеника и стакленика, заснивање нових воћњака и винограда, увођење одговарајућих стандарда квалитета, и сл.;
- **подстицаје руралном развоју** у веома раличитим облицима, које могу да користе и локалне самоуправе, удружења грађана у локалним срединама, задруге, цркве, и сл.;
- **подршку некомерцијалним пољопривредним газдинствима** (старачким домаћинствима), путем финансијске помоћи у одговарајућим износима, и путем стимулисања да необрађено пољопривредно земљиште издају у закуп;
- **коришћење средства** (под одређеним условима) у оквиру републичких институција: Националног инвестиционог плана, преко Фонда за развој Републике Србије, кроз помоћ Гаранцијског фонда, Агенције за мала и средња предузећа, Националне службе за запошљавање;
- **коришћење средстава преко бројних фондова на нивоу Покрајине:** Фонда за капитална улагања, Фонда за развој АП Војводине; Фонда за подршку инвестицијама у Војводини „Vojvodina investment promotion – VIP“, Покрајинског фонда за развој пољопривреде, Фонда за пружање помоћи избеглим, прогнаним и расљеним лицима и Фонда за развој непрофитног сектора АП Војводине;
- **средства из предприступачних фондова ЕУ**, пре свега у оквиру Инструмента за предприступну помоћ (IPA), намењеног помоћи земаља западног Балкана. Србија као земља потенцијални кандидат за приступање ЕУ има право на коришћење средстава из прве две од укупно пет компоненти (помоћ у процесу транзиције, помоћ за региоанлну и прекограничну сарадњу, регионални развој, развој људских ресурса и рурални развој) у

оквиру IPA програма. Средства из ових фондова су бесповратна, с тим што је држава корисница (Србија) у обавези да из буџетских средстава обезбеди одговарајући део за реализацију сваког пројекта који се финансира IPA средствима. Посебна одговорност је да се припреме и предложе конкретни пројекти, који се кандидују за финансирање овим средствима;

- **евентуална средства из донација** (овај извор средстава је могућ, али неће бити издашан, уз тенденцију слабљења);
- **кредитна средства међународних финансијских институција**, као што је Европска банка за обнову и развој (BERD), и др.

За коришћење наведених, као и других могућности, неопходно је испуњавање конкретних услова, пре свега атрактивни и добро припремљени конкретни програми, као и координација у њиховом доношењу и спровођењу.

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Полазећи од основних поставки и стремљења процеса стратешког планирања, предложена Стратегија развоја општине Беочин заснива се на детаљном сагледавању локалних, материјалних и нематеријалних ресурса, потреба и потенцијала, по основним елементима који сачињавају систем територије, у свој сложености његових економских, друштвених, еколошких и институционалних компоненти. На тој основи је извршено вредновање постојећег друштвеног капитала за покретање пожељних и елиминисање, односно ублажавање негативних процеса и тенденција, са циљем да се успостави партнерство локалних актера на утврђивању, усаглашавању, оптимизирању и спровођењу активности којима се дугорочно обезбеђује повећање укупног квалитета живота на територији целе Општине. Синтезу утврђеног стања ендогених фактора и процеса, у њиховој интеракцији са спољним дешавањима, даје следећа SWOT - АНАЛИЗА конкурентности локалног подручја за привлачење капитала, туриста, знања и иновација, као кључних одредница за ступање на узлазну путању одрживог развоја.

Предности:

- повољан географски положај (са посебним акцентом на регионални путни правац Р-107);
- близина Новом Саду, као главном граду АП Војводине и једном од водећих економско-трговачких центара Србије;
- богати ресурси (природни, привредни и људски);
- пореска стопа којом се опорезује профит предузећа на територији Општине је повољна;
- финансијске олакшице за потенцијалне инвеститоре и концесионаре;
- инвеститорима су обезбеђени национални третман и правна сигурност;
- буџетска подршка унапређењу услова живота у руралним подручјима;
- самосталност локалне самоуправе у доношењу развојних докумената;

Недостаци:

- недовршена својинска транзиција;
- незапосленост и социјални проблеми, који неминовно иду уз процес транзиције;
- мали број изграђених капацитета (за потребе прерађивачке индустрије, као и за чување и основну прераду пољопривредних производа);
- развој руралног туризма коче разни проблеми: уситњени пољопривредни поседи, старо становништво, недостатак адекватне инфраструктуре и сл.;
- висок степен застарелости опреме и технологије;
- системски амбијент није заокружен;
- образовни систем и даље неадекватан;
- неповољни услови финансирања;
- отежано инвестирање у мала и средња предузећа, услед недостатка расположивих комунално-инфраструктурно опремљених локација.

Могућности:

- увећање броја предузећа која имају сертификате о усаглашеном пословању са стандардима квалитета QMS, EMS, HCCP, GLOBALGAP и др.;
- разни видови сарадње и повезивања - асоцијације, задруге, кооперативе, удружења, кластери и сл. (пољопривреда: воћарство, повртарство, сточарство; прерађивачка индустрија: дрвна, текстилна, прехранбена, грађевинског материјала; грађевинарство);
- заједничка улагања са домаћим компанијама (Joint Ventures) у појединим областима: прехранбена индустрија и хемијска индустрија;
- укрупњавање пољопривредних поседа, на принципима мултифункционалности и одрживости;

- специјализација у процесу производње;
- преношење нових технологија и know how;
- едукација кадрова у континуитету;
- постојање сировинске базе, како за производе високог квалитета, тако и за органску храну;
- страна улагања у капиталне привредне капацитете;
- Регионалне интеграције;
- СЕФТА чланство;
- Улазак Србије у Европску унију.

Претње:

- учестале промене на глобалном економском плану и недовољна флексибилност у области индустријског пословања;
- друштвено-политичко окружење и даље је нестабилно;
- све оштрија конкуренција (са акцентом на пољопривредне производе из осталих крајева наше земље, као и из иностранства);
- нема промена у организацији активности на селу, посебно код пољопривредних газдинстава (као што је случај са малим поседом и домаћином у одмаклим годинама);
- директне стране инвестиције су на удару мита и корупције, па је самим тим и њихов прилив незадовољавајући;
- успорен процес приватизације, високе цене инпута и застареле технологије снижавају ниво конкурентности;
- привредни ресурси се користе без дефинисане стратегије одрживог развоја;
- присутна је опасност од трансфера прљавих технологија.

Сумарно гледано, у анализираном вишегодишњем периоду, територију општине Беочин, као и читав Јужно-бачки округ карактеришу неповољна економска кретања, оличена славим и недовољним инвестиционим активностима, пре свега, због хроничног недостатка финансијских средстава неопходних за финансирање потребних инвестиција. Оваква тенденција, међутим, није карактеристична само за општину Беочин и Јужно-бачки округ, већ и за целокупну српску привреду и друштво, а што је последица познате економске и политичке ситуације кроз коју је Република Србија прошла у последњих 15-ак година.

С обзиром на такво стање ствари, не може се ни говорити о значајнијим економским ефектима који су резултат инвестиционих улагања у посматраном периоду. Целокупну српску привреду је карактерисала ниска акумулативна и репродуктивна способност која је резултирала у малом или никаквом издвајању за инвестициону активност. Банкарски систем је дуго година био у кризи која се завршила колапсом великог броја домаћих банака. То је за последицу имало и готово никакву кредитну активност током низа година. Будући да је земља дуго времена била у економској блокади, није било ни кредитних средстава из спољних извора, нити других извора финансирања, осим извесних средстава намењених за социјалну и, донекле, економску помоћ. У таквој ситуацији су једва одвојена или прикупљена средства привредних субјеката или локалне самоуправе, морала бити намењена за инвестиције улагала у одржавање функционисања производње или услужних делатности на постојећем нивоу (тамо где се и то могло). Међутим, многи привредни субјекти су у овом периоду, због недостатка средстава или тржишта, обуставили своју активност или се угасили. Другим речима, у привредном и друштвеном окружењу какво је у протеклом периоду имала Србија, био је подвиг опстати у тешким временима, а онда ту нема места развоју и расту, па ни мерењу економских ефеката предузете инвестиционе активности. Ипак, када је у питању општина Беочин, одређени помаци су учињени. Ту треба поменути, пре свега, области привређивања:

- индустрија и рударство (тј. *индустрија*);
- пољопривреда и рибарство;

- грађевинарство;
- трговина.

Гледано у будућност, остварење основних **дугорочних циљева економско-социјалног развоја општине Беочин**, условљено је повећањем инвестиционих улагања, напоредо са предузимањем одговарајућих активности за повећање њихове економске ефективност, што подразумева и стварање привредног амбијента за раст укупне ефикасноси пословања, а нарочито следеће:

- унапређивање свих могућих видова производње;
- стварање услова за бољи и организованији наступ на тржишту роба и услуга;
- удруживање привредних субјеката у разне видове асоцијација (уз наклоност према кластерима);
- поспешивање развоја малих и средњих приватних предузећа и подстицање привредних активности породичних домаћинстава у разноврсним производним и услужним делатностима;
- заштита и очување локалних производа и специфичних старих заната;
- повећање продуктивности у свим видовима производње;
- развој и уређење инфраструктуре, посебно саобраћајне и енергетске;
- развој туризма (ловног, риболовног, сеоског ...);
- унапређивање органске пољопривредне производње;
- повећање запослености у свим секторима привређивања;
- уштеда свих видова енергената (посебно необновљивих извора енергије);
- заштита животне средине.

Оно што у општим закључцима треба нагласити јесте да су **истраживачи Института за економику пољопривреде – Београд, идентификовали већи број потенцијалних развојних програма**, од којих се следећи могу предложити као приоритетни за реализацију у наредном периоду:

- изградња сточарских фарми;
- интензивна производња житарица, индустријског и крмног биља;
- производња поврћа у пластеницима;
- подизање вишегодишњих засада (воћњака и винограда);
- гајење печурки;
- еколошки безбедна производња одабраних врста воћа и уљарица;
- организација откупа, класирања, дораде, паковања, етикетирања, као и пласмана и промоције пољопривредних производа (поврћа, печурки, воћа, расада, цвећа, лековитог биља, меда, семена сунцокрета, семена бундеве и сл.);
- развој пчеларства;
- оснивање фарми за узгој дивљачи;
- производња рибе;
- побољшање водоснабдевања;
- наводњавање пољопривредног земљишта;
- развој угоститељства и туризма;
- развој мале привреде, са посебним акцентом на занатство, трговину, угоститељство, ауто-превозничку и услужну делатност;
- осавремењавање већег дела стамбено-комуналне инфраструктуре.

Развојни **приоритети Месних заједница**, односе се на следеће области:

- инфраструктура;
- образовање, култура и спорт;
- туризам и верски објекти.

Највећи **приоритети правних лица**, односе се на секторе индустријске производње, док су **приоритети земљорадничких задруга** усмерени ка производњи грожђа и вина (односно виноградарству).

Развојни **приоритети домаћинства**, односе се на области као што су:

- пољопривреда и рибарство;
- прерађивачки капацитети;
- сеоски туризам.

Редослед реализације наведених инвестиционих приоритета зависиће, у првом реду, од висине предрачунске вредности инвестиционих улагања, с једне стране, и могућности обезбеђења потребног износа финансијских средстава из извора који у овом моменту и у наредним годинама стоје на располагању инвеститорима, с друге стране. Велики утицај ће имати, такође, добра организација и редослед обављања појединих фаза у пројектном циклусу предузетих инвестиционих пројеката. Због тога се одговарајућа пажња мора поклонити унапређењу организације пројектних јединица задужених за планирање и реализацију оваквих подухвата.

Интензивнија инвестициона активност захтева повећано ангажовање свих локалних актера, не само финансијске и производне природе, већ и административних органа локалне самоуправе, јавних служби (школство, здравство, социјална заштита и др.) и актера који су ангажовани у производњи културних добара и унапређивању квалитета људских ресурса (невладине организације новог типа, професионална преквалификација, перманентна едукација, јавно информисање, културне манифестације и сл.). При одређивању ранга приоритета и динамике њихове имплементације, неопходно је да се успостави дијалог свих актера, различитог типа, који су осетљиви на развојне потребе Месне заједнице. Територијално партнерство је, такође, нужно при изналажењу потребних финансијских средстава, а затим и у ангажовању адекватних људских и осталих потенцијала на реализацији одлука којима се остварују постављени приоритети и циљеви.

Битно је да се при томе избегне волонтаризам. Локалне потребе за развојем морају се интегрисати са програмима у окружењу. Инвестициона активност треба да буде заснована на професионално урађеним анализама појединих инвестиционих намера (прединвестиционим и инвестиционим студијама), где посебно место треба да има адекватна анализа очекиваних тржишних и економско-финансијских перформанси. Сама инвестициона активност, а касније и привредне и остале активности, које ће проистећи из инвестиционе активности, резултираће низом позитивних ефеката. Ту се, пре свега, мисли на повећање степена запослености радне снаге на територији Општине, затим на побољшање привредне и комуналне инфраструктуре кроз изградњу или реконструкцију низа нових објеката и садржаја који ће, повећањем друштвеног богатства и оствареног дохотка, подићи ниво и квалитет живота становника општине Беочин, спречити процес девастације руралног предела, заштитити животну средину, допринети очувању биодиверситета и обезбеђењу других услова који ће учинити овај део Јужно-бачког округа атрактивнијим за туристе, живот и рад грађана, одмор и рекреацију.

Сумирајући изнето, може се закључити да предложена Стратегија развоја општине Беочин нуди реалне изгледе за динамичан раст локалне привреде. Будући да потенцијали социјалног развоја зависе, пре свега, од будућег економског развоја, могу се очекивати следећи укупни ефекти:

- већи и квалитетнији број нових радних места;
- технолошко напредовање општине Беочин;
- равномернији територијални развој;
- унапређење конкурентности беочинске привреде, а самим тиме и веће учешће Јужно-бачког округа у укупном извозу, како АП Војводине, тако и Србије у целини;
- знатнији допринос општине Беочин у учешћу Јужно-бачког округа, као и АП Војводине у међународном угледу наше земље.

Изнетим инвестиционим препорукама ушло се у фазу **програмирања оперативног циклуса локалног развоја**, која представља наставак претходних, међусобно повезаних, условљених и комплементарних активности на: анализи система који сачињавају територију; вредновању територијалног система друштвеног капитала којим се идентификују потенцијални локални актери и начин њиховог укључивања у реализацију постављених циљева; и дефинисању пожељног сценарија будућег развоја. У наредној фази, коју чини превођење програма у специфичне **пројектне акције**, мора се посебно водити рачуна о томе да сви потенцијални инвеститори, када је реч о привредној сфери, заснивају своја улагања на принципима **економске ефективности**, јер само у том случају могу остварити веће пословне резултате у односу на извршена улагања. Другим речима, доношење инвестиционе одлуке треба базирати на провереним и у пракси доказаним методама економске ефективности, ради стицања позитивног финансијског резултата, који ће омогућити даља улагања у циљу одрживог економског раста друштва у целини.

У фази **имплементације** појединачних, међусобно логички и оперативно повезаних **пројеката**, који проистичу из јединственог програма, тј. усвојене **Стратегије развоја општине Беочин**, посебно се мора водити рачуна о свеобухватном спровођењу тих пројеката, поштовању предвиђених временских рокова, целовитом коришћењу расположивих/обезбеђених у ту сврху ресурса и о примени система пројектног управљања. Напореко с тим треба успоставити **систем перманентног праћења** (мониторинг) реализације пројекта и **оцене** (евалуација). Евалуација производа пројекта подразумева, како објективно вредновање, на бази егзактних индикатора, резултата остварених у економској, социјалној и еколошкој сфери, тако и оцену ефикасности субјеката који су одговорни за програмирање и спровођење пројекта. Циљ евалуације јесте непристрасна оцена квалитета свих активности које су предузете у свим фазама оперативног циклуса локалног развоја.

Под условом да се испоштују наведени постулати, постоје реални изгледи да ће се сва новчана средства која буду инвестирана у општину Беочин, на индиректан начин одразити и на значајно повећање личног животног стандарда локалног становништва и унапређење општих услова животне средине, у свим њеним еколошким, културним и духовним димензијама. Повећање реалних зарада запослених, односно профита предузетника, допринеће и расту локалне тражње за квалитетним пољопривредно-прехранбеним производима, што ће представљати подстицај за интензивирање, реструктурирање и развој пољопривреде.

Сумарно гледано, повећањем прихода становништва не повећава се само укупна потрошња, већ се мења и сама структура те потрошње. Са повећањем инвестиција, значајно ће порасти промет свих роба, односно повећаће се потрошња (набавка) грађевинског материјала, намештаја, беле технике, свих пољопривредно-прехранбених производа, средстава за личну хигијену и др. Значајно ће, такође, порасти издаци за угоститељске услуге и туристичка путовања, за лечење и улепшавање, за културне садржаје, за спортске и рекреативне активности, за куповину полисе животног осигурања и за штедњу.

Будући да се територија као систем налази у сталној еволуцији, не само под утицајем ендегених фактора и процеса развоја, већ и услед променљивих и тешко предвидљивих фактора окружења, у остваривању наведених тенденција будућег социо-економског развоја општине Беочин треба предвидети и потребе за интервенцијама, у смислу евентуалног преусмеравања програма, пројеката и других активности предвиђених/усвојених овим Документом. Стратешко планирање јесте континуелан процес.

ЛИТЕРАТУРА

1. Андрић Ј., Зорица Васиљевић, Зорица Ј. Средојевић (2005): Инвестиције – основе планирања и анализе. Универзитет у Београду, Пољопривредни факултет, Београд – Земун;
2. Анкета о потрошњи домаћинства у трећем кварталу (2007): Саопштење бр. 317, 17.12.2007, Статистика националних рачуна, РЗС;
3. Анкетна документација (2007): Стратегија развоја општине Беочин. ИЕП, Београд;
4. Билансирање енергетских токова (2006): Брошура Покрајинског центра за енергетску ефикасност и Покрајинског секретаријата за енергетику и минералне сировине, Нови Сад;
5. Богданов Наталија (2007): Мала рурална домаћинства у Србији и рурална непољопривредна економија. UNDP, Београд.
6. Букуров Бранислав, Богдановић Живан: Општина Беочин – Географска монографија;
7. Витални догађаји у Републици Србији (2004-2005): Саопштења: бр. 306 од 9.12.2005. и 255 од 2.10.2006. године, Републички завод за статистику, Београд;
8. Друштвени производ Републике Србије за одговарајуће године. РЗС, Београд;
9. Друштвени производ и народни доходак Србије за одговарајуће године. Републички завод за статистику, Београд;
10. ЕС. Agriculture in the European Union – Statistical and Economic Information 2006;
11. Енергетски биланс аутономне покрајине Војводине – план за 2007. годину. Покрајински секретаријат за енергетику и минералне сировине, Нови Сад, децембар 2006. година;
12. Живковић Б., Нејгебауер В., Танасијевић Ђ., Миљковић Н., Стојковић Л., Дрезгић П. (1972): Земљишта Војводине, Институт за пољопривредна истраживања, Нови Сад;
13. Закон о буџету Р. Србије за 2008. годину. Службени Гласник Р. Србије, број 123/07. година;
14. Закон о водама. Службени Гласник РС, број 46/91, 53/93 и 54/96. година;
15. Закон о заштити животне средине. Службени Гласник РС, број 135/04. година;
16. Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине. Службени Гласник РС, бр. 135/04. година;
17. Закон о јавним путевима. Службени Гласник РС, број 101/05. година;
18. Закон о органској производњи и органским производима. Службени Гласник РС, бр. 62/06. година;
19. Закон о Просторном плану Републике Србије. Службени Гласник РС, број 13/96. година;
20. Закон о процени утицаја на животну средину Службени Гласник РС, бр. 135/04. година;
21. Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину. Службени Гласник РС, бр. 135/04. година;
22. Закон о геолошким истраживањима. Службени Гласник РС, бр. 44/95. година;
23. Закон о заштити од пожара. Службени Гласник РС, бр. 37/88. година;
24. Закон о туризму. Службени Гласник РС, бр. 45/05. година;
25. Закон о културним добрима. Службени Гласник РС, бр. 71/94. година;
26. Закон о шумама. Службени Гласник РС, бр. 46/91, 83/92, 54/93, 60/93 и 54/96. година;
27. Закон о потрђивању Конвенције о очувању европске дивље флоре и фауне и природних станишта. Службени Гласник РС, бр. 102/2007. године;
28. Закон о националним парковима. Службени Гласник РС, бр. 39/1993 и 44/1993. година;
29. Запосленост у Републици Србији (2006-2007): Републички завод за статистику, Саопштење бр. 5 од 19. 1. 2007. године, и бр. 6. од 17. 1. 2008. године;

30. Зараде по запосленом у Р. Србији по окрузима и општинама (2007): Саопштење РЗС од 22.01.2008. године, Београд;
31. Закон о планирању и изградњи. Службени Гласник РС, бр. 47/2003. и 34/2006. година;
32. Закон о локалној самоуправи. Службени Гласник РС, бр.129/2007. година;
33. Закон о финансирању локалне самоуправе. Службени Гласник РС, бр. 62/2006. година;
34. Закон о основама безбедности саобраћаја на путевима. Службени Гласник РС, бр. 28/91. година;
35. Закон о јавним путевима. Службени Гласник РС, бр. 101/2005. година;
36. Закон о пољопривредном земљишту - Закон о органској производњи и органским производима. Службени Гласник Р. Србије, број 62/06. година;
37. Чобелић Н. (1972/1974): Привреда Југославије - раст, структура и функционисање, књига 1. и 2. Савремена администрација, Београд.
38. Инвестиције Републике Србије, 1994., 2000., 2005., РЗС, Београд, 1995., 2001., 2006. година;
39. Институт за економику пољопривреде (2006): Стратегија развоја Општине Мали Зворник, Београд;
40. Институт за заштиту на раду. Мерење емисије у животној средини, Извештај о испитивању, од 21.12. 2006. године;
41. Интерна документација Института за заштиту на раду а.д.
42. Интерни подаци Републичког завода за статистику (2007): Република Србија, Београд;
43. Интерна документација СО Беочин – служба за привреду, развој и информисање;
44. Интерна документација ЈП „Грађевинско земљиште и путна привреда“, Беочин;
45. Интерна документација МУП Србије, станица милиције Беочин;
46. Интерна документација ЈП „ПТТ саобраћаја Србија – РЈ поштанског саобраћаја Нови Сад“;
47. Катастар општине Беочин, интерни подаци;
48. Катастар непокретности. СО Беочин, 2007. година;
49. Месечни статистички билтен за Јужно-бачки округ, септембар 2007. године. Национална служба за запошљавање, филијала Нови Сад;
50. Месечни статистички билтен, новембар 2007. године, број 63, Национална служба за запошљавање Р. Србије, стр. 57;
51. Меморандум о буџету и економској и фискалној политици за 2008. годину, са пројекцијама за 2009. и 2010. годину. Службени Гласник РС, бр. 96/2007. година;
52. Милановић Ж. Р. (2005): Мали бизнис и предузетништво у пољопривреди и селу. ИЕП, Београд;
53. Недовољно развијена подручја Републике Србије (2005): Републички завод за статистику, Београд, 2007.
54. Одлука о завршном рачуну буџета општине Беочин за 2003., 2004., 2005. и 2006. годину;
55. Одлука о распореду примања буџета општине Беочин за 2007. и 2008. годину;
56. Општине у Србији (2001-2006): Публикације Републичког завода за статистику, Београд;
57. Огњен Бакић (2003): Маркетинг у туризму, Економски факултет – Београд;
58. Општине у Србији за одговарајуће године. Републички завод за статистику, Београд;
59. Општинска документација (2006): СО Беочин. Одлука о буџету Скупштине општине Беочин за 2008. годину;
60. Општине у Србији у 2006. години. Републички завод за статистику, Београд, 2007. година;

61. 80 година Ловачког друштва „Салаксија“ Раковац, 130 година Ловишта „Раковац“. Идеал, Нови Сад, 2006. година;
62. Покрајински секретаријат за заштиту животне средине и одрживи развој (2006): Извештај о квалитету животне средине у Беочину, Нови Сад;
63. Природно-математички факултет, Институт за географију (1981): Географске монографије војвођанских општина, Нови Сад;
64. Просторни план Републике Србије. Службени Гласник, Београд, 1996. година;
65. Просторни план подручја посебне намене Фрушке горе. Службени Лист АП Војводине, бр.16/2004. година;
66. Попис становништва, домаћинства и станова у 2002. години, књиге 1-15. Републички завод за статистику, Београд;
67. Програм развоја АП Војводине ex post анализа. Републички завод за развој, Београд, август 2006. година;
68. Porter M. E., Schwab K., Martin X. S. and A.Lopez-Claros (2007): The Global Competitiveness Report 2007-2008, Palgrave Macmillan, New York;
69. Подаци Скупштине општине Беочин, 2008 година;
70. Просторни план општине Беочин - стратегија развоја планског подручја. ЈП Завод за урбанизам Војводине, Нови Сад, април 2007, стр. 38;
71. Просторни план општине Беочин. ЈП Завод за урбанизам Војводине, Нови Сад, април 2007, стр. 36;
72. Попис 2002, Становништво према поседовању пољопривредног газдинства и броју чланова, књига бр. 11, јун 2004, РЗС, стр. 48;
73. Попис 2002. Пољопривреда, књига 2, стр. 370, октобар 2004, РЗС Београд;
74. 317, 17.12.2007, Статистика националних рачуна, РЗС;
75. Просторни план Републике Србије. Службени Гласник РС, бр. 13/1996. година;
76. Развојни програми - интерна документација (2006): Институт за економику пољопривреде, Београд;
77. Републички геодетски завод (2007): Анализа потребе уређења пољопривредног земљишта комасацијом на територији АП Војводине, Београд;
78. Регионална привредна комора (2006): Потенцијали општине Беочин, Нови Сад;
79. Регионална Привредна Комора. Реч привредника, Нови Сад 18/2007. година;
80. Републички завод за статистику. Попис становништва, домаћинства и станова у 2002. години;
81. Републички завод за статистику. Општине у Србији, одговарајућа годишта;
82. Републички завод за статистику. Општинска статистичка документација - Пољопривредне машине и оруђа на дан 31.12.. 2001, бр. 176, РЗС, 2002. година;
83. Републички завод за статистику. Статистички годишњак Србије 2007. година;
84. Статистички годишњак Србије. Републички завод за статистику Србије, 2006. година;
85. Стратегија регионалног развоја Републике Србије од 2007. до 2012. године. Службени Гласник РС, бр. 21/2007. година;
86. Савезни завод за статистику. Попис становништва, домаћинства и станова 1991. година;
87. Списак овлашћених организација за издавање сертификата, односно ресертификата за органске производе за 2008. годину. Службени Гласник Р. Србије, број 13/08. година
88. Статистички попис 2002, Станови, књига 2, мај 2004, РЗС, Београд, стр. 31;
89. Статистички попис 2002, Станови, други део, новембар 2004, РЗС, Београд стр. 153;

90. Стратегија развоја пољопривреде Србије. Службени Гласник Р. Србије, број 78/05. година;
91. Унковић Слободан, Зечевић Бојан (2005): Економика туризма, Економски факултет, Београд;
92. Уредба о коришћењу подстицајних средстава за подизање вишегодишњих производних засада са наслоном винове лозе и хмеља. Службени Гласник Р. Србије, број 64/07. година;
93. Уредба о расподели и коришћењу подстицајних средстава за унапређење производње вина, ракије и пољопривредно - прехрамбених производа са географским пореклом у 2007. години. Службени Гласник Р. Србије, број 80/07. година;
94. Устав Републике Србије. Службени гласник РС, бр. 98/2006. година;
95. The State of Food and Agriculture. Rural Non-Farm Income in Developing Countries (1998): FAO, Rome;
96. <http://terras.org.yu/projekti/projekat02/vesti/2005-05-31.htm>
97. <http://www.polj.savetodavstvo.vojvodina.sr.gov.yu/index.php?module=subjects&func=viewpage&pageid=76>
98. http://ec.europa.eu/agriculture/agrista/2006/table_en/en351.htm
99. www.statserb.co.yu
100. www.minpolj.sr.gov.yu
101. <http://www.proberza.com>
102. <http://www.minpolj.sr.gov.yu/article.php?sid=1316>.
103. <http://www.minpolj.sr.gov.yu/images/materiali/instrgoveda07.pdf>
104. <http://www.stips.minpolj.sr.gov.yu/article.php?sid=626>

ПРИЛОЗИ

Прилог I/Табела 1. Зараде по запосленом по секторима делатности, за период 1996-1997. година (годишњи просек)

Делатности	Година							
	1996				1997			
	Република Србија	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беоцин	Република Србија	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беоцин
Индустрија и рударство	591	697	768	1200	674	825	896	1821
Пољопривреда и рибарство	494	474	523	391	466	511	472	448
Шумарство	662	800	952	-	761	1.030	1.267	-
Водопривреда	723	771	740	-	984	1.092	1012	-
Грађевинарство	513	679	726	750	549	726	761	807
Саобраћај и везе	838	870	950	895	1.104	1.133	1.313	1.319
Трговина	509	547	745	327	471	505	762	481
Угоститељство и туризам	457	374	470	-	486	394	527	-
Занатство	551	544	564	-	636	579	618	-
Стамбено комунална делатност	751	907	1.035	651	1.076	1.327	1.560	967
Финансијске и друге услуге	1.018	1.299	1.440	-	1.188	1.618	1.786	1.575
Привреда свега	618	698	804	1.110	702	812	930	1.631
Образовање и култура	757	745	827	628	1.066	1.045	1.121	873
Здравство и социјална заштита	757	798	812	795	1.146	1.163	1.172	1.217
Друштвено политичке заједнице	916	897	965	702	1.348	1.318	1.384	1.039
Ванпривреда свега	790	797	845	705	1.157	1.148	1.188	1.037
Укупно	658	720	815	1.065	798	883	997	1556

Извор: Општине у Србији за одговарајуће године, Републички завод за статистику- Републике Србије, Београд.

Прилог I/Табела 1.а. Зараде по запосленом по секторима делатности, за период 1998-2000. година (годишњи просек)

Делатности	Година											
	1998				1999				2000			
	Република Србија	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин	Република Србија	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин	Република Србија	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин
Индустрија и рударство	942	1.133	1.237	2.716	1.141	1.133	1.468	2.462	2.391	2.841	3.093	6.290
Пољопривреда и рибарство	639	708	631	198	868	708	758	(72)	1.558	1.761	1.493	(284)
Шумарство	1.016	1.435	1.704	-	1.704	1.435	2.070	-	3.398	4.424	4.434	-
Водопривреда	1.334	1.498	1.516	-	1.445	1.498	1.586	-	2.539	2.979	2.948	-
Грађевинарство	721	963	986	656	924	963	1.188	232	1.982	2.395	2.598	1.766
Саобраћај и везе	1.399	1.472	1.695	1.696	1.656	1.472	1.941	1.970	3.079	3.188	3.565	3.261
Трговина	674	705	946	399	912	705	1.042	425	1.745	1.756	2.324	1.119
Угоститељство и туризам	668	499	676	-	800	499	720	-	1.736	1.289	1.724	-
Занатство	817	645	713	-	975	645	872	-	1.940	1.509	1.660	-
Стамбено комунална делатност	1.384	1.827	2.159	1.375	1.645	1.827	2.592	1.400	2.620	3.657	4.619	2.109
Финансијске и друге услуге	1.596	2.032	2.347	1.798	1.917	2.032	2.537	1.464	3.370	4.107	4.898	2.943
Привреда свега	961	1.103	1.250	2.372	1.181	1.103	1.464	2.114	2.359	2.663	3.012	5.436
Образовање и култура	1.239	1.249	1.340	988	1.375	1.249	1.389	992	2.252	2.157	2.383	1.744
Здравство и социјална заштита	1.304	1.367	1.464	1.404	1.459	1.367	1.618	1.366	2.344	2.435	2.561	2.435
Друштвено политичке заједнице	1.760	1.732	1.850	1.318	1.963	1.732	1.940	1.486	3.189	3.097	3.345	2.516
Ванпривреда свега	1.373	1.394	1.480	1.220	1.532	1.394	1.579	1.246	2.483	2.463	2.632	2.175
Укупно	1.052	1.167	1.312	2.228	1.261	1.167	1.496	1.994	2.389	2.616	2.904	4.995

Напомена: Процењени подаци за Косово и Метохију за 1998. годину.

Нису обухваћени подаци за Косово и Метохију за године 1999-2000.

Извор: Општине у Србији за одговарајуће године, Републички завод за статистику- Републике Србије, Београд.

Стратегија развоја општине Беочин

Прилог I/Табела 1.6. Зараде по запосленом по секторима делатности, за период 2001-2004. година (годишњи просек)

Делатности	Година															
	2001				2002				2003				2004			
	Република Србија	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин	Република Србија	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин	Република Србија	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин	Република Србија	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин
Пољопривреда, шумарство и водопривреда	5.093	5.727	5.636	1.990	8.512	9.429	9.790	2.014	9.076	9.379	10.205	2.337	10.658	10.661	12.047	3.657
Рибарство	6.273	7.620	6.483	-	11.120	12.648	10.472	-	10.659	12.671	10.139	-	12.214	13.636	12.214	-
Вађење руда и камена	8.817	10.764	10.703	-	12.927	16.553	16.977	-	15.373	19.596	20.285	-	18.113	21.781	22.461	-
Прерађивачка индустрија	5.095	6.689	6.652	12.944	7.661	9.968	10.451	20.370	8.990	11.237	11.117	23.104	11.034	12.982	12.435	32.663
Производња електричне енергије гаса и воде	8.628	9.017	10.285	6.531	13.227	13.983	15.769	12.832	16.486	17.882	19.934	20.184	20.186	21.611	24.521	25.398
Грађевинарство	5.205	6.606	7.406	5.827	8.610	10.492	12.123	7.342	10.472	12.893	14.905	4.678	12.597	15.074	17.766	5.175
Трговина на велико и мало, оправка	4.532	4.559	5.644	3.552	7.291	7.644	9.737	7.238	9.474	8.827	10.873	10.908	11.953	10.643	13.335	9.559
Хотели и ресторани	4.306	3.723	4.799	-	6.536	6.105	8.102	-	7.991	6.953	8.143	-	9.498	7.431	8.637	-
Саобраћај, складиштење и везе	7.425	7.657	8.498	7.965	10.930	11.200	12.050	10.781	13.911	13.776	15.599	14.094	16.854	15.731	18.362	15.750
Финансијско посредовање	10.044	10.260	10.816	-	16.847	16.477	18.190	-	24.157	23.417	25.314	-	30.347	28.901	30.828	-
Послови са некретностима, изнајмљивање	6.695	8.252	9.279	6.573	10.292	12.737	14.477	12.411	14.052	17.345	20.310	19.259	17.028	20.603	23.604	21.420
Државна управа и социјално осигурање	7.514	7.620	8.552	8.028	11.929	12.229	13.271	12.132	15.767	16.261	17.172	15.702	18.673	19.494	21.011	19.435
Образовање	5.665	5.904	6.313	5.409	9.341	10.141	11.050	8.856	12.574	13.524	14.283	12.354	14.826	15.909	17.030	14.047
Здравствени и социјални рад	6.082	6.562	7.139	6.868	10.550	11.070	11.296	11.221	13.063	13.536	14.819	13.654	15.868	16.438	18.347	17.411
Остале комуналне, друштвене и личне услуге	6.137	6.657	6.865	6.199	10.314	11.460	12.062	10.133	13.635	14.985	15.878	14.654	16.616	18.066	19.490	16.715
Укупно	5.840	6.663	7.153	10.918	9.208	10.480	11.508	16.701	11.500	12.475	13.782	18.708	14.108	14.740	16.413	24.475

Напомена: Нису обухваћени подаци за Косово и Метохију за године 2001-2004.

Извор: Општине у Србији за одговарајуће године, Републички завод за статистику- Републике Србије, Београд.

Прилог I/Табела 1.в. Зараде по запосленом по секторима делатности, у 2005. години
(годишњи просек)

Делатности	Година			
	2005			
	Република Србија	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин
Пољопривреда, шумарство и водопривреда	13.835	13.980	15.405	2.957
Рибарство	16.341	16.866	14.894	-
Вађење руда и камена	20.989	24.729	25.052	-
Прерађивачка индустрија	13.945	16.065	15.378	36.307
Производња електричне енергије гаса и воде	24.369	25.228	28.911	28.968
Грађевинарство	15.235	18.343	20.550	4.047
Трговина на велико и мало, оправка	15.498	13.082	17.123	8.921
Хотели и ресторани	12.000	9.495	11.733	-
Саобраћај, складиштење и везе	20.341	18.928	22.319	16.793
Финансијско посредовање	38.852	37.009	39.847	-
Послови са некретнинама, изнајмљивање	22.007	24.829	28.196	22.175
Државна управа и социјално осигурање	22.633	22.975	24.766	23.359
Образовање	18.550	19.671	20.844	17.682
Здравствени и социјални рад	18.328	19.080	21.095	19.355
Остале комуналне, друштвене и личне услуге	19.693	22.149	23.961	18.626
Укупно	17.443	18.076	20.039	26.366

Извор: Општине у Србији за одговарајућу годину, Републички завод за статистику- Републике Србије, Београд.

Стратегија развоја општине Беочин

Прилог I/Табела 2. Друштвени производ по делатностима, за период 1996-1998. година (у милионима динара и %)

Делатности	Јед. мере	Година											
		1996				1997				1998			
		Република Србија	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин	Република Србија	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин	Република Србија*	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин
Индустрија и рударство	дин.	23.384,60	6.785,10	1.626,88	121,18	20.822,60	6.524,50	1.699,25	113,33	41.572,60	12.165,60	2.523,97	198,10
	%	35,98	35,24	28,66	55,93	29,75	31,35	24,98	40,81	34,76	35,93	27,5	61
Пољопривреда и рибарство	дин.	14.914,70	5.680,30	1.323,50	48,36	16.727,00	6.168,20	1.553,71	45,23	23.476,00	8.729,80	1.998,21	64,01
	%	22,95	29,50	23,31	22,32	23,90	29,64	22,84	16,29	19,63	25,78	21,77	19,71
Шумарство	дин.	340,90	70,40	13,19	-	327,20	68,30	15,86	-	559,80	118,70	23,60	-
	%	0,52	0,37	0,23	-	0,47	0,33	0,23	-	0,47	0,35	0,26	-
Водопривреда	дин.	152,20	63,50	17,98	-	168,70	70,90	30,95	-	247,10	124,70	49,93	-
	%	0,23	0,33	0,32	-	0,24	0,34	0,45	-	0,21	0,37	0,54	-
Грађевинарство	дин.	4.176,70	1.197,20	486,23	7,62	4.931,40	1.356,00	541,75	9,13	6.778,60	1.814,40	576,37	9,05
	%	6,43	6,22	8,56	3,52	7,05	6,52	7,96	3,29	5,67	5,36	6,28	2,79
Саобраћај и везе	дин.	6.032,10	1.372,70	444,59	21,98	7.209,70	1.557,30	653,68	37,74	13.830,10	2.775,50	923,67	49,32
	%	9,28	7,13	7,83	10,14	10,31	7,48	9,61	13,59	11,56	8,20	10,06	15,19
Трговина	дин.	8.743,50	2.235,40	978,17	10,37	10.715,60	2.784,60	1.229,19	58,48	18.786,00	4.650,00	1.748,57	-10,75
	%	13,46	11,61	17,23	4,79	15,31	13,38	18,07	21,06	15,71	13,73	19,05	-3,31
Угоститељство и туризам	дин.	1.585,70	272,60	98,72	0,63	1.685,30	313,50	116,07	5,29	2.589,30	488,70	145,31	5,47
	%	2,44	1,42	1,74	0,29	2,41	1,51	1,71	1,9	2,17	1,44	1,58	1,68
Занатство (производни део)	дин.	1.713,60	470,10	136,57	3,33	1.841,90	524,70	168,78	3,54	2.838,10	797,40	230,51	3,32
	%	2,64	2,44	2,41	1,54	2,63	2,52	2,48	1,27	2,37	2,36	2,51	1,02
Стамбено комуналне делатности (производни део)	дин.	1.016,70	392,40	200,56	0,91	1.406,30	471,20	292,76	1,94	3.033,80	781,40	313,90	2,07
	%	1,57	2,04	3,53	0,42	2,01	2,26	4,3	0,70	2,54	2,31	3,42	0,64
Финансијске и друге услуге (производни део)	дин.	1.980,00	579,90	276,12	1,31	2.833,40	806,90	405,25	1,76	4.410,50	1.227,10	544,83	2,73
	%	3,05	3,01	4,86	0,60	4,05	3,88	5,96	0,63	3,69	3,62	5,94	0,84
Образовање и култура (производни део)	дин.	664,00	96,00	60,59	0,97	995,10	124,70	78,05	1,23	1.021,90	138,00	82,52	1,42
	%	1,02	00,50	1,07	0,45	1,42	0,60	1,15	0,44	0,85	0,41	0,90	0,44
Здравство и социјална заштита (производни део)	дин.	281,10	37,50	14,07	0,01	322,90	39,30	17,53	-	440,50	46,40	16,14	-
	%	0,43	00,19	0,25	-	0,46	0,19	0,26	-	0,37	0,14	0,17	-
Укупно (друштвени производ)	дин.	64.985,80	19.253,30	5.677,17	216,66	69.987,10	20.810,10	6.802,84	277,68	119.584,30	33.857,80	9.177,52	324,75
	%	100,00	1000,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

*Процењени подаци за Косово и Метохију.

Извор: Друштвени производ и народни доходак Србије за одговарајуће године, Републички завод за статистику- Републике Србије.

Стратегија развоја општине Беочин

Прилог I/Табела 2.а. Друштвени производ по делатностима, за период 1999-2001. година (у милионима динара и %)

Делатности	Јед. мере	Година											
		1999				2000				2001			
		Република Србија**	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин	Република Србија**	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин	Република Србија**	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин
Индустрија и рударство	дин.	51.192,40	16.446,40	4.877,20	136,18	109.847,8	39.740,60	11.530,12	290,95	187.999,80	67.678,40	16.363,07	784,88
	%	34,00	35,60	34,86	59,31	34,83	40,01	37,19	39,05	33,98	37,11	30,40	51,02
Пољопривреда и рибарство	дин.	34.201,30	14.755,40	3.208,68	87,30	72.656,30	29.903,60	7.086,10	190,35	135.955,00	55.950,40	12.625,46	367,29
	%	22,71	31,94	22,94	38,02	23,04	30,11	22,86	25,55	24,57	30,68	23,45	23,88
Шумарство	дин.	1.034,80	236,30	44,59	-	2.289,90	911,50	233,16	-	2.218,70	554,60	131,05	-
	%	0,69	0,51	0,32	-	0,73	0,92	0,75	-	0,40	0,30	0,24	-
Водопривреда	дин.	240,10	137,90	56,71	-	702,40	392,30	207,16	-	830,10	487,70	177,65	-
	%	0,16	0,30	0,40	-	0,22	0,39	0,67	-	0,15	0,27	0,33	-
Грађевинарство	дин.	8.265,50	2.174,00	958,07	7,35	17.850,00	5.637,20	2.449,20	18,40	27.674,20	10.056,20	4.821,78	28,11
	%	5,49	4,71	6,85	3,2	5,66	5,68	7,9	2,47	5,00	5,52	8,96	1,83
Саобраћај и везе	дин.	14.769,00	2.689,20	929,23	36,62	26.503,60	3.272,70	1.015,83	95,66	56.624,20	9.375,60	2.994,21	141,93
	%	9,81	5,82	6,64	15,95	8,40	3,30	3,28	12,84	10,23	5,14	5,56	9,23
Трговина	дин.	23.185,90	5.456,70	2.144,62	- 55,33	50.564,20	11.450,90	5.008,63	115,87	78.550,60	21.865,20	9.143,75	123,22
	%	15,40	11,81	15,33	-24,1	16,03	11,53	16,16	15,55	14,20	11,99	17,00	8,01
Угоститељство и туризам	дин.	2.901,50	575,10	201,79	3,69	6.350,40	1.411,80	416,32	10,29	11.687,40	2.240,50	805,23	33,23
	%	1,93	1,24	1,44	1,61	2,01	1,42	1,34	1,38	2,11	1,23	1,50	2,16
Занатство (производни део)	дин.	3.640,80	946,10	324,57	4,80	5.491,10	502,90	-51,03	8,02	12.591,50	3.448,20	1.358,83	23,28
	%	2,42	2,05	2,32	2,09	1,74	0,51	-0,16	1,08	2,27	1,89	2,52	1,51
Стамбено комуналне делатности (производни део)	дин.	2.700,80	907,50	390,00	1,79	4.144,30	1.540,30	671,74	6,40	7.288,00	2.205,90	603,16	18,30
	%	1,79	1,96	2,79	0,78	1,32	1,55	2,17	0,86	1,32	1,21	1,12	1,19
Финансијске и друге услуге (производни део)	дин.	6.855,60	1.666,60	729,35	6,02	15.578,50	4.188,30	2.178,94	8,89	23.996,00	7.542,30	4.248,70	17,87
	%	4,55	3,61	5,21	2,62	4,94	4,22	7,03	1,19	4,34	4,14	7,89	1,16
Образовање и култура (производни део)	дин.	1.113,20	150,50	101,28	1,16	2.395,10	350,90	242,65	0,159	5.299,10	535,70	379,59	0,18
	%	0,74	0,32	0,72	0,50	0,760	0,35	0,01	0,02	0,96	0,29	0,70	0,01
Здравство и социјална заштита (производни део)	дин.	464,60	59,70	23,49	-	1.015,2	13,10	10,45	-	2.589,10	427,10	178,08	-
	%	0,31	0,13	0,17	-	0,320	0,01	0,03	-	0,47	0,23	0,33	-
Укупно (друштвени производ)	дин.	150.565,50	46.201,50	13.989,60	229,59	315.388,8	99.316,30	30.999,29	745,00	553.303,70	182.367,90	53.830,56	1.538,30
	%	100,00	100,00	100,00	100,00	100,000	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

** Без података за Косово и Метохију.

Извор: Друштвени производ и народни доходак Србије за одговарајуће године, Републички завод за статистику- Републике Србије.

Стратегија развоја општине Беочин

Прилог I/Табела 2.6. Друштвени производ по делатностима, за период 2002-2004. година (у милионима динар)

Делатности	Јед. мере	Година											
		2002				2003				2004			
		Република Србија**	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин	Република Србија**	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин	Република Србија**	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин
Пољопривреда, лов, шумарство и водопривреда	дин.	134.535,90	5.1728,80	13.014,92	308,83	134.113,2	48.960,50	12.303,19	345,24	168.142,40	680.766,10	16.649,32	357,48
	%	19,18	23,84	18,73	13,51	16,60	19,79	14,81	15,35	16,33	22,39	16,27	15,74
Рибарство	дин.	471,40	378,00	90,24	4,49	362,40	288,50	114,64	4,65	413,10	327,10	51,66	16,12
	%	0,07	0,18	0,13	0,20	0,04	0,12	0,14	0,2	0,04	0,11	0,05	0,71
Вађење руда и камена	дин.	15.320,40	4.226,20	831,83	-	20.478,60	7.723,70	4.932,92	-	30.426,00	160.242,60	12.180,93	-
	%	2,18	1,95	1,20	-	2,53	3,12	5,94	-	2,96	5,29	11,91	-
Прерађивачка индустрија	дин.	212.292,20	76.432,10	27.372,07	1.490,29	232.675,1	96.206,80	25.858,01	1.557,70	272.902,80	1020.013,7	30.289,40	1.347,97
	%	30,26	35,23	39,40	65,17	28,80	38,88	31,13	67,49	26,510	33,22	29,61	59,37
Производња и снабдевање електричном енер., гасом и водом	дин.	39.662,20	11.565,00	-1.924,75	24,50	48.532,10	12.585,90	4.615,01	30,38	63.919,20	130.622,70	-4.686,08	45,72
	%	5,66	5,33	-2,77	1,07	6,01	5,09	5,55	1,32	6,21	4,44	-4,58	2,01
Грађевинарство	дин.	40.254,50	11.286,10	5.768,62	29,39	52.991,90	12.624,30	6.490,61	61,17	69.577,00	130.846,40	6.985,15	27,21
	%	5,74	5,20	8,30	1,28	6,56	5,10	7,81	2,65	6,76	4,51	6,83	1,20
Трговина на велико и мало, оправка	дин.	130.602,50	34.761,30	14.124,93	197,65	180.453,2	39.541,30	16.517,93	138,92	235.651,60	540.687,20	25.291,76	304,57
	%	18,62	16,02	20,33	8,64	22,33	15,98	19,88	6,02	22,89	17,81	24,72	13,41
Хотели и ресторани	дин.	14.765,20	3.348,80	954,61	40,93	16.791,20	3.421,60	1.241,32	19,90	19.942,70	40.150,70	1.275,31	22,35
	%	2,11	1,54	1,37	1,79	2,08	1,38	1,49	0,86	1,94	1,35	1,25	0,98
Саобраћај, складиштење и везе	дин.	86.874,90	16.191,20	5.630,54	179,33	90.342,90	18.529,70	6.747,08	132,80	123.839,20	230.933,80	8.682,82	130,64
	%	12,38	7,46	8,10	7,84	11,18	7,49	8,12	5,75	12,03	7,79	8,49	5,75
Активности у вези са некретностима, изнајмљивање	дин.	23.876,50	6.339,80	3.318,23	11,23	28.250,50	6.632,30	3.874,53	17,20	40.496,90	80.388,30	5.101,97	18,38
	%	3,40	2,92	4,78	0,49	3,50	2,68	4,66	0,74	3,93	2,73	4,99	0,81
Здравствени и социјални рад	дин.	1.684,60	398,50	78,87	-	1.627,90	468,20	78,61	-	2.214,80	574,30	138,82	-
	%	0,24	0,18	0,11	-	0,20	0,19	0,09	-	0,22	0,19	0,14	-
Остале комуналне, друштвене и личне услуге	дин.	1.133,10	331,20	216,74	-	1.393,30	450,00	291,08	-	1.897,00	536,00	335,71	-
	%	0,16	0,15	0,31	-	0,17	0,18	0,35	-	0,18	0,17	0,33	-
Укупно (друштвени производ)	дин.	701.473,40	216.987,00	69.476,86	2.286,63	808.012,3	247.433,00	83.064,95	2.307,97	1.029.422,7	3.070.089,0	102.296,77	2.270,44
	%	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

** Без података за Косово и Метохију.

Извор: Друштвени производ и народни доходак Србије за одговарајуће године, Републички завод за статистику- Републике Србије.

Прилог I/Табела 2.в. Друштвени производ по делатностима, за 2005. годину

Делатности	Јединица мере	Година			
		2005			
		Република Србија	АП Војводина	Јужно-бачки округ	Беочин
Пољопривреда, лов , шумарство и водопривреда	000 дин.	171.289.515	72.731.535	17.028.111	317.261
	%	15,97	21,75	12,72	8,29
Рибарство	000 дин.	462.943	406.341	39.573	0,00
	%	0,04	0,12	0,03	0,00
Вађење руда и камена	000 дин.	51.400.007	30.647.889	25.225.850	502
	%	4,79	9,17	18,85	0,01
Прерађивачка индустрија	000 дин.	293.079.684	95.361.285	33.370.745	2.748.389
	%	27,33	28,52	24,93	71,84
Производња и снабдевање електричном енер., гасом и водом	000 дин.	38.614.486	12.389.381	- 6.767.427	43.024
	%	3,60	3,71	-5,06	1,12
Грађевинарство	000 дин.	74.744.733	14.870.706	7.411.721	43.239
	%	6,97	4,45	5,54	1,13
Трговина на велико и мало, оправка	000 дин.	245.289.699	68.926.623	4.865.754	439.563
	%	22,88	20,61	30,53	11,49
Хотели и ресторани	000 дин.	19.759.094	3.612.807	1.242.019	19.577
	%	1,84	1,08	0,93	0,51
Саобраћај, складиштење и везе	000 дин.	130.881.645	26.501.400	10.145.539	195.925
	%	12,21	7,93	7,58	5,12
Активности у вези са некретностима, изнајмљивање	000 дин.	41.805.391	7.674.400	4.762.692	18.193
	%	3,90	2,30	3,56	0,48
Здравствени и социјални рад	000 дин.	2.335.249	663.739	105.762	0,00
	%	0,22	0,20	0,08	0,00
Остале комуналне, друштвене и личне услуге	000 дин.	2.622.394	609.808	413.871	0,00
	%	0,24	0,18	0,31	0,00
Укупно (друштвени производ)	000 дин.	1.072.284.840	334.395.914	133.844.210	3.825.673
	%	100,00	100,00	100,00	100,00

Извор: Интерни подаци Републичког завода за статистику- Републике Србије, Београд.

Стратегија развоја општине Беочин

Прилог II/Табела 1. Остварене инвестиције* по делатностима, у периоду 1994-2005. година

Намена инвестиција	Јединица мере	Беочин			Јужно-бачки округ			АП Војводина			Република Србија		
		1994	2000	2005	1994	2000	2005	1994	2000	2005	1994	2000	2005
Укупно**	мил. дин.	4.629	100.276	70.975	130.466	3.681.028	15.028.654	417.044	8.508.580	29.773.399	1.680.632	39.874.609	163.549.507
	%	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Индустрија и рударство	мил. дин.	4.077	67.193	22.472	34.181	908.080	5.705.252	145.691	3.274.454	12.569.664	587.155	10.637.882	53.819.508
	%	88,08	67,01	31,66	26,20	24,67	37,96	34,93	38,48	42,22	34,94	26,68	32,91
Пољопривреда и рибарство	мил. дин.	90	511	-	20.696	329.107	937.773	61.777	802.916	2.085.467	104.659	1.057.220	3.142.047
	%	1,94	0,51	0,00	15,86	8,94	6,24	14,81	9,44	7,00	6,23	2,65	1,92
Шумарство	мил. дин.	-	-	-	-	242	-	6.548	268.076	118	27.499	726.071	522.829
	%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00	1,57	3,15	0,00	1,64	1,82	0,32
Водопривреда	мил. дин.	59	-	-	1.463	23.458	-	10.232	30.771	64.435	32.222	113.605	1.363.923
	%	1,27	0,00	0,00	1,12	0,64	0,00	2,45	0,36	0,22	1,92	0,28	0,83
Грађевинарство	мил. дин.	5	356	-	763	926.735	1.289.029	1.977	1.004.331	2.297.428	25.222	2.552.269	12.227.441
	%	0,11	0,36	0,00	0,58	25,18	8,58	0,47	11,80	7,72	1,50	6,40	7,48
Саобраћај и везе	мил. дин.	-	-	-	3.693	200.339	2.136.896	41.957	514.197	3.702.179	237.791	6.153.676	33.017.483
	%	0,00	0,00	0,00	2,83	5,44	14,22	10,06	6,04	12,43	14,15	15,43	20,19
Трговина	мил. дин.	51	209	-	5.243	99.133	1.141.758	15.015	158.398	2.234.566	69.976	1.098.938	8.458.045
	%	1,10	0,21	0,00	4,02	2,69	7,60	3,60	1,86	7,51	4,16	2,76	5,17
Угоститељство и туризам	мил. дин.	-	-	-	1.745	13.791	4.460	2.471	96.531	19.181	12.461	340.480	592.418
	%	0,00	0,00	0,00	1,34	0,37	0,03	0,59	1,13	0,06	0,74	0,85	0,36
Остало***	мил. дин.	347	32.518	47.992	62.682	1.180.143	3.813.486	131.376	2.358.906	6.800.361	583.647	17.194.468	50.405.813
	%	7,50	32,43	67,62	48,04	32,06	25,37	31,50	27,72	22,84	34,73	43,12	30,82

* Инвестиције у основна средства друштвеног сектора, који обухвата и задружни, мешовити и државни облик својине, у текућим ценама.

** Могућа су одступања услед заокруживања бројева.

*** Финансијско посредовање; послови с некретностима, изнајмљивање; државна управа и социјално осигурање; здравство и социјални рад; друге комуналне, друштвене и личне услуге.

Извор: Инвестиције Републике Србије, 1994., 2000., 2005., РЗС, Београд, 1995., 2001., 2006.

Прилог II/Табела 2. Просторна дистрибуција остварених инвестиција у индустрији и рударству, у хилъ. динара*

Територија	Јединица мере	Године		
		1994	2000	2005
Република Србија	динар	587.155	10.637.882	53.819.508
	%	100,00	100,00	100,00
АП Војводина	динар	145.691	3.274.454	12.569.664
	%	24,81	30,78	23,36
Јужно-бачки округ	динар	34.181	908.080	5.705.252
	%	5,82	8,54	10,60
Беочин	динар	4.077	67.193	22.472
	%	0,69	0,63	0,04

Извор: Инвестиције Републике Србије, 1994., 2000., 2005., РЗС, Београд, 1995., 2001., 2006.

Напомена: * Инвестиције у основна средства друштвеног сектора, који обухвата и задружни, мешовити и државни облик својине, у текућим ценама.

Прилог II/Табела 3. Просторна дистрибуција остварених инвестиција у пољопривреди и рибарству, у хилъ. динара*

Територија	Јединица мере	Године		
		1994	2000	2005
Република Србија	динар	104.659	1.057.220	5.256.241
	%	100,00	100,00	100,00
АП Војводина	динар	61.777	802.916	2.150.020
	%	59,03	75,95	40,90
Јужно-бачки округ	динар	20.696	329.107	937.773
	%	19,77	31,13	17,84
Беочин	динар	90		511
	%	0,09	0,00	0,01

Извор: Инвестиције Републике Србије, 1994., 2000., 2005., РЗС, Београд, 1995., 2001., 2006.

Напомена: * Инвестиције у основна средства друштвеног сектора, који обухвата и задружни, мешовити и државни облик својине, у текућим ценама.

** Пољопривреда, рибарство, лов, шумарство и водопривреда (новији статистички преглед).

Прилог II/Табела 4. Просторна дистрибуција остварених инвестиција у шумарству, у хилъ. динара*

Територија	Јединица мере	Године		
		1994	2000	2005
Република Србија	динар	27.499	726.071	522.829
	%	100,00	100,00	100,00
АП Војводина	динар	6.548	268.076	118
	%	23,81	36,92	0,02
Јужно-бачки округ	динар	-	242	-
	%	0,00	0,03	0,00
Беочин	динар	-	-	-
	%	0,00	0,00	0,00

Извор: Инвестиције Републике Србије, 1994., 2000., 2005., РЗС, Београд, 1995., 2001., 2006.

Напомена: * Инвестиције у основна средства друштвеног сектора, који обухвата и задружни, мешовити и државни облик својине, у текућим ценама.

Прилог II/Табела 5. Просторна дистрибуција остварених инвестиција у водопривреди*

Територија	Јединица мере	Године		
		1994	2000	2005
Република Србија	000 динар	32.222	113.605	1.363.923
	%	100,00	100,00	100,00
АП Војводина	000 динар	10.232	30.771	64.435
	%	31,75	27,09	4,72
Јужно-бачки округ	000 динар	1.463	23.458	-
	%	4,54	20,65	0,00
Беочин	000 динар	59	-	-
	%	0,18	0,00	0,00

Извор: Инвестиције Републике Србије, 1994., 2000., 2005., РЗС, Београд, 1995., 2001., 2006.

Напомена: * Инвестиције у основна средства друштвеног сектора, који обухвата и задружни, мешовити и државни облик својине, у текућим ценама.

Прилог II/Табела 6. Просторна дистрибуција остварених инвестиција у грађевинарству*

Територија	Јединица мере	Године		
		1994	2000	2005
Република Србија	000 динар	25.222	2.552.269	12.227.441
	%	100,00	100,00	100,00
АП Војводина	000 динар	1.977	1.004.331	2.297.428
	%	7,84	39,35	18,79
Јужно-бачки округ	000 динар	763	926.735	1.289.029
	%	3,03	36,31	10,54
Беочин	000 динар	5	356	-
	%	0,02	0,01	0,00

Извор: Инвестиције Републике Србије, 1994., 2000., 2005., РЗС, Београд, 1995., 2001., 2006.

Напомена: * Инвестиције у основна средства друштвеног сектора, који обухвата и задружни, мешовити и државни облик својине, у текућим ценама.

Прилог II/Табела 7. Просторна дистрибуција остварених инвестиција у саобраћају и везама*

Територија	Јединица мере	Године		
		1994	2000	2005
Република Србија	000 динар	237.791	6.153.676	33.017.483
	%	100,00	100,00	100,00
АП Војводина	000 динар	41.957	514.197	3.702.179
	%	17,64	8,36	11,21
Јужно-бачки округ	000 динар	3.693	200.339	2.136.896
	%	1,55	3,26	6,47
Беочин	000 динар	-	-	-
	%	0,00	0,00	0,00

Извор: Инвестиције Републике Србије, 1994., 2000., 2005., РЗС, Београд, 1995., 2001., 2006.

Напомена: * Инвестиције у основна средства друштвеног сектора, који обухвата и задружни, мешовити и државни облик својине, у текућим ценама.

Прилог II/Табела 8. Просторна дистрибуција остварених инвестиција у трговини*

Територија	Јединица мере	Године		
		1994	2000	2005
Република Србија	000 динар	69.976	1.098.938	8.458.045
	%	100,00	100,00	100,00
АП Војводина	000 динар	15.015	158.398	2.234.566
	%	21,46	14,41	26,42
Јужно-бачки округ	000 динар	5.243	99.133	1.141.758
	%	7,49	9,02	13,50
Беочин	000 динар	51	209	-
	%	0,07	0,02	0,00

Извор: Инвестиције Републике Србије, 1994., 2000., 2005., РЗС, Београд, 1995., 2001., 2006.

Напомена: * Инвестиције у основна средства друштвеног сектора, који обухвата и задружни, мешовити и државни облик својине, у текућим ценама.

Прилог II/Табела 9. Просторна дистрибуција остварених инвестиција у угоститељству и туризму, у хиљ. динара*

Територија	Јединица мере	Године		
		1994	2000	2005
Република Србија	динар	12.461	340.480	592.418
	%	100,00	100,00	100,00
АП Војводина	динар	2.471	96.531	19.181
	%	19,83	28,35	3,24
Јужно-бачки округ	динар	1.745	13.791	4.460
	%	14,00	4,05	0,75
Беочин	динар	-	-	-
	%	0,00	0,00	0,00

Извор: Инвестиције Републике Србије, 1994., 2000., 2005., РЗС, Београд, 1995., 2001., 2006.

Напомена: * Инвестиције у основна средства друштвеног сектора, који обухвата и задружни, мешовити и државни облик својине, у текућим ценама.

Прилог II/Табела 10. Просторна дистрибуција остварених инвестиција у осталим делатностима**, у хиљ. динара*

Територија	Јединица мере	Године		
		1994	2000	2005
Србија	динар	583.647	17.194.468	50.405.813
	%	100,00	100,00	100,00
АП Војводина	динар	131.376	2.358.906	6.800.361
	%	22,51	13,72	13,49
Јужно-бачки округ	динар	62.682	1.180.143	3.813.486
	%	10,74	6,86	7,57
Беочин	динар	347	32.518	47.992
	%	0,06	0,19	0,10

Извор: Инвестиције Републике Србије, 1994., 2000., 2005., РЗС, Београд, 1995., 2001., 2006.

Напомена: * Инвестиције у основна средства друштвеног сектора, који обухвата и задружни, мешовити и државни облик својине, у текућим ценама.

** Финансијско посредовање; послови с некретностима, изнајмљивање; државна управа и социјално осигурање; здравство и социјални рад; друге комуналне, друштвене и личне услуге.

Стратегија развоја општине Беочин

Прилог II/Табела 11. Структура финансирања извршених исплата за инвестиције у основна средства, по делатностима, 1984-2004. година

Намена инвестиција (поједине области)	Извори финансирања	ЈМ	Беочин			Јужно-бачки округ			АП Војводина			Република Србија		
			1994	2000	2005	1994	2000	2005	1994	2000	2005	1994	2000	2005
Укупно	сопствена средства	%	100,00	91,66	10,73	81,75	98,32	80,47	85,51	91,98	75,08	80,72	77,92	70,64
	удружена средства	%	0,00	4,95	0,06	0,67	0,56	0,26	2,33	1,99	1,12	3,65	2,07	4,55
	кредити	%	0,00	0,00	5,57	7,00	0,16	4,42	4,13	2,01	6,67	4,12	4,91	8,02
	остало	%	0,00	3,40	83,64	10,57	0,97	14,85	8,03	4,02	17,14	11,51	15,11	16,79
Пољопривреда, лов, шумарство, водопривреда и риболов	сопствена средства	%	100,00	0,00	37,18	61,42	99,78	92,52	83,57	99,17	83,95	64,28	94,25	61,22
	удружена средства	%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,05	0,00	3,28	0,03	2,20
	кредити	%	0,00	0,00	0,00	31,70	0,00	7,45	15,50	0,70	12,96	21,97	0,58	7,68
	остало	%	0,00	0,00	62,82	6,88	0,22	0,03	0,93	0,08	3,08	10,47	5,13	0,00
Индустрија и рударство	сопствена средства	%	100,00	100,00	0,00	94,42	99,76	94,45	96,78	96,31	88,46	90,35	82,92	79,59
	удружена средства	%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,88	0,14	0,64	3,56	4,17	2,92
	кредити	%	0,00	0,00	0,00	0,15	0,24	3,04	1,36	3,38	7,08	4,63	10,89	9,73
	остало	%	0,00	0,00	0,00	5,44	0,00	2,51	0,98	0,17	3,82	1,46	2,02	0,00
Грађевинарство	сопствена средства	%	100,00	100,00	0,00	92,01	100,00	100,00	92,99	93,14	83,37	77,32	94,12	55,90
	удружена средства	%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,88	14,38	1,30	3,87
	кредити	%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7,01	0,00	0,95	0,84	0,56	13,83
	остало	%	0,00	0,00	0,00	7,99	0,00	0,00	0,00	6,86	12,80	7,47	4,02	0,00
Угоститељство и туризам	сопствена средства	%	0,00	0,00	0,00	74,70	100,00	100,00	88,98	100,00	100,00	79,70	94,23	66,40
	удружена средства	%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,16	27,71
	кредити	%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5,69	0,00	5,84
	остало	%	0,00	0,00	0,00	25,30	0,00	0,00	11,02	0,00	0,00	14,61	4,61	0,00
Саобраћај и везе	сопствена средства	%	0,00	0,00	0,00	74,73	100,00	29,78	91,10	94,98	48,05	95,01	72,96	88,89
	удружена средства	%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,05
	кредити	%	0,00	0,00	0,00	4,00	0,00	0,00	1,75	5,02	5,52	0,81	2,99	5,58
	остало	%	0,00	0,00	0,00	21,27	0,00	70,22	7,15	0,00	46,43	4,18	24,05	0,00
Образовање и култура	сопствена средства	%	100,00	100,00	60,87	55,50	100,00	38,28	85,32	65,55	44,30	73,87	69,13	54,36
	удружена средства	%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,80	0,31	0,82	2,66	1,23	0,37
	кредити	%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,50	4,50	0,70	0,67	0,95	0,44	1,30
	остало	%	0,00	0,00	39,13	44,50	0,00	61,22	9,38	33,44	54,20	22,51	29,20	0,00

Напомена: Разлика до 100%, односи се на инвестиције у средства заједничке потрошње.

Извор: Инвестиције Републике Србије, 1994., 2000., 2005., РЗС, Београд, 1995., 2000., 2006.